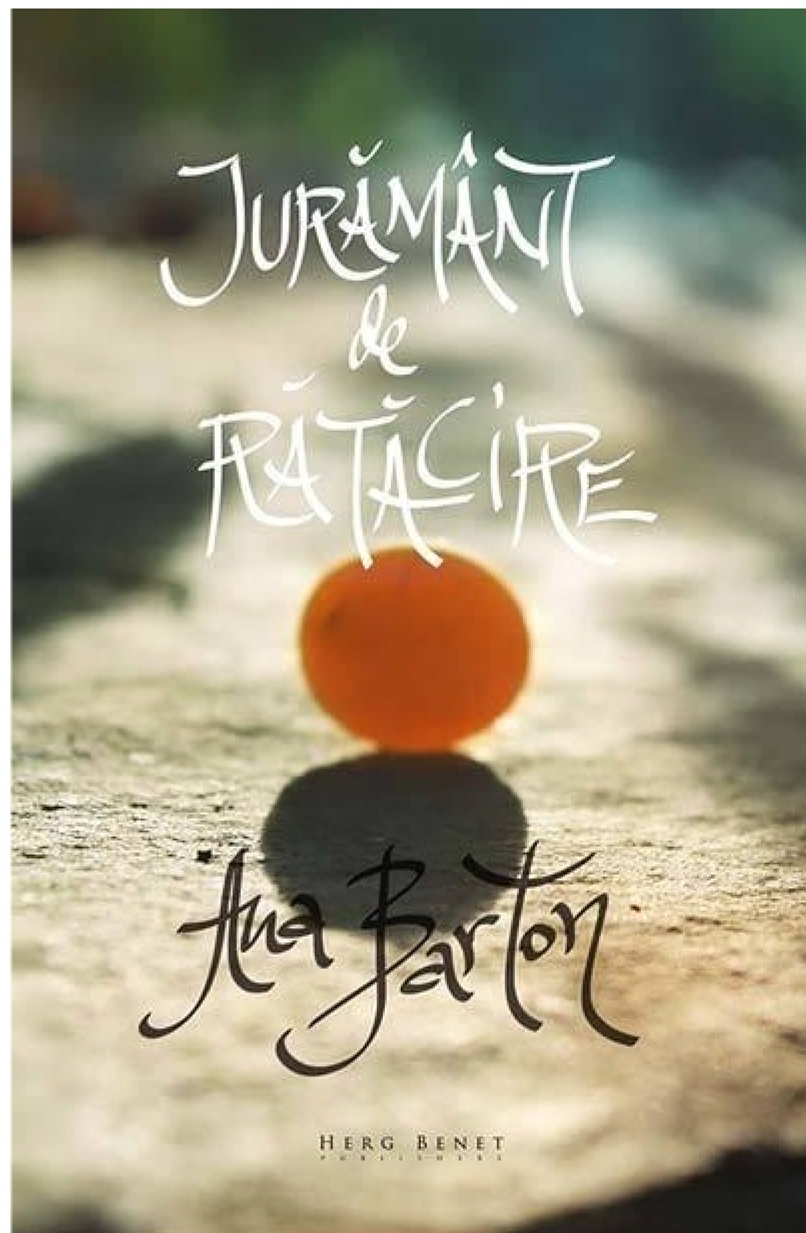

Ana Barton

Jurământ de rătăcire

ROMAN

Editura HERG BENET
2016

O ADUNARE DE PUTERI

Viața mea s-a schimbat complet după moartea mea. Pentru că am ratat-o. Moartea, nu viața. Sau așa am crezut atunci, pe loc. C-am ratat. În timp, viața s-a și diluat, s-a și volatilizat pe alocuri. Am ajuns destul de repede la momentul în care mi-am dat seama că ele nu sunt deloc străine una de alta, nicidecum opuse, cum crede lumea. De fapt, am ratat moartea o dată, viața o ratez de mai multe ori pe zi. Noroc cu nopțile pentru că visele nu se pot rata niciodată. Măcar atât. Frumos ar fi să recunosc că prietenia asta dintre viață și moarte, revelată la doișpe ani, m-a ajutat enorm. De-atunci nu mi-a mai fost frică de moarte pentru foarte multă vreme. Până pe la vreo treizeci de ani, când am născut. Numai de viață mi-a fost frică. Când eram în școala primară, abia așteptam să mă fac mare, adică să fac treizeci de ani. Era maximumul lui mare. N-am luat niciodată în calcul c-o să trec gardul lui treizeci. Dacă luam, sigur nu-mi supraviețuiam. Mare după mic e normal, e-n firea lucrurilor. Mare după mare e un lucru pe care un copil nu-l poate cuprinde cu mintea. Mai bine. În timpul ăla, copilului îi crește inima. Organul înțelegerii.

Dar iată că acum nu mai eram în școala primară, ci de-a dreptul în clasa a cincea, pe la mijlocul ei întins nițel mai spre capăt, și mă miram de fiecare zi pe care-o apucam. Eram convinsă în fiecare seară că durerea aia pietroasă din piept o să mă omoare în somn. Normal că-n somn. Când ești copil, visezi morți curate, scurte și simple, morți ideale. Și neapărat secrete, că ți-e frică să le-anunți. Le premeditezi în tăcere. Lasă, să te găsească ei a doua zi și treaba lor ce fac cu tine. De plâns, trebuie să plângă, măcar de ochii lumii, dar nici măcar eu nu eram atât de crudă încât să cred că n-ar fi plâns de-adevăratelea că m-au pierdut. Oricum, mă culcam în fiecare seară cu perna mea preferată: gândul că după moarte mă vor prețui. O să le pară lor rău că n-au știut să se poarte cu mine, văd ei durere. Dar tot nu reușeam să-mi imaginez că durerea aia a pierderii mele ar putea fi mai mare decât a mea vie. De-aia credeam că vine izbăvirea peste noapte și mă trezesc pe lumea ailaltă. Lume de care nu mi-era frică deloc. Era absolut obligatoriu să semene cu viața mea la bunici, care fusese raiul pe pământ sau, în fine, o dovadă a existenței raiului. Altfel, ce rost mai avea chestia asta cu raiul?

Treaba e că, deși cu hopuri, reușeam într-un fel sau în altul să apuc diminețile, timpurile alea în care lumea se trezește cu chef de viață, de școală, de muncă. Eu, nu. Pentru că eu puteam să-mi permit tristețea dimineții, ca să nu-i zic chiar acedie, fiindcă învățam după-amiază. Și când poți tu să fii cuprins ca lumea și transfigurat de demonul dimineții, dacă nu când ai tăi au plecat la serviciu și ești singur acasă? Pe ăla clasic, al amiezii, îl abandonasem cu un an în urmă, când se terminase cu școala de dimineață și singurătatea de la prânz și nițel după, până veneau ei de la serviciu. Sau, fir-ar, poate că era un demon care lucra în două schimburi. Seara era bine, cea mai frumoasă parte a zilei. După ce are lecțiile gata, ghiozdanul făcut, un om se poate apuca de citit, ca să poată suporta și el viața, prin eschivă. Și, dacă nu-l ia somnul cu cartea-n ochi, atunci, până-l ia, speră. Că-n somnul ăla mult-așteptat, adică exact în noaptea aia, o să se termine. Asta seamănă, întru câtva, cu speranța idealiștilor loteriei, oamenii ăia exaltați care nu joacă niciodată, dar, cum rămân singuri, cum încep să-și planifice în detaliu ce vor face cu banii pe care-i vor câștiga la loto. De multe ori, când văd oameni zâmbind pe stradă a nicăieri, mă gândesc că s-ar putea să fie planificatori din ăștia profesioniști într-ale nimicului. Au un surâs tipic, iar eu îl cunosc foarte bine pentru că l-am văzut în câteva dintre oglinzile mele și mereu mi-a plăcut. E ceva și tâmp, și serafic acolo. Ar trebui să aibă și-un nume combinația asta, să-i zicem, poate, lotoreverie. Și tot ei sunt mai zdraveni la minte decât mine, ei, cu dorința lor nebună de-a câștiga fără să joace. Eu, un copil de doișpe ani, sănătos, ce șanse aveam să crăp, de mă culcam în fiecare seară cu gândul că-i ultima? Nicio șansă, bineînțeles. Faptul că nu-mi plăcea lumea în care ajunsesem în urmă cu șase ani nu mă făcea eligibilă pentru moarte. Parcă era o luptă surdă, o joacă absurdă pentru că și febră făceam ceva mai rar, or, pe mine febra mă consacrase în familie, mă ridicase la rangul de copil sensibil, săracul copil, dacă moare de la gâlci? Febra venea brusc, ca o suflare de Vezuviu în erupție, și mă făcea una cu patul.

Ardeam, deliram și-i speriam pe toți, că nu mai apuc ziua următoare. Ei, am avut și 42 temperatură, și tot am apucat-o.

Într-unul dintre momentele astea de febră și delir, mama a aflat că știu să-njur. Mi-a spus a doua zi, când mi-era nițel mai bine și mi-a dat să mănânc supă de urzici cu orez, ceva oribil, absolut imposibil de mâncat. Dar eu am făcut încă de mică multe lucruri imposibile, nu mă puteam pierde de soclul ăsta câștigat fără nicio trudă, pe care însă îl iubeam. Am mâncat cu lacrimi, ca să înving boala. Așa mi-a zis mama. Că, după trei zile de nemâncare și zăcut intensiv, trebuie să mănânc, ca să supraviețuiesc. Am mâncat, mă simțeam și vinovată, și rușinată fiindcă ea aflase că știu să-njur, nici n-a vrut să-mi spună ce anume zisesem, așa că m-am simțit și mai vinovată, imaginându-mi înjurături pe care habar n-aveam că le știu, pe unele chiar le-am inventat în încercarea asta de sondare a delirului și cred că atunci s-a născut talentul meu la astfel de inovații, am privit-o, mi-a zâmbit mulțumită, dar n-am meritat zâmbetul ei și știam că nu-l merit, așa că, și din cauza atacului de anxietate, am vărsat. Când ai gâlcile cât caisele, nu poți mânca și pace. Nu pace bună, că pacea nu e niciodată bună pentru toată lumea. Nu știu de ce naiba numesc oamenii abuzul sau compromisul pace, e treaba lor. Dar când te cuprinde, peste boală, și neliniștea pentru că mă-ta știe că tu înjuri ca un muscal, tu, copilul ei cuminte ca piatra, peste asta n-ai cum să treci fără spasme. Și mai e și-un act de intimitate o astfel de revelație maternă. Mă-ta are grijă ce mănânci, ce-mbraci, ce-ncalți, să ai caiete, stilou, cerneală, te oblojește cu devotament când ești bolnav, alte mame n-au niciun pic de talent la asta, dar nu poți avea atâta intimitate cu ea încât să știe ce e-n capul tău. Nici măcar din când în când, iar aici intră visele, visurile și înjurăturile.

Dac-o primești pe mă-ta în limbajele tale, atunci o primești în tine și te-ai nenorocit. O să creadă că sunteți apropiate, o să-i crească inima, iar tu nu vrei asta fiindcă mă-ta are deja o inimă foarte mare, e blândă, bună și iubitoare, numai bună de mâncat. Problema e că nu știe că inima copilului ei nu e o bucată din inima ei, e cu totul și cu totul altă inimă. Una mică, dar întreagă. Așa că mai bine-ți lași mama în așteptare, dacă tot nu știi ce să faci cu ea. O mamă tânără, frumoasă și bună te complexează. Și te complexează chiar și când te enervează. Ca acum, când tu ai febră și n-ai puteri mai deloc, iar ea te amenință c-o să-ți îndese pe gât supa de urzici pe care ai vărsat-o parțial în așternuturi, parțial în castron. Și-ți spune c-o să ți-o-ndese pentru că mori dacă nu mănânci măcar un pic. Ea nu știe că tu asta-ți dorești cel mai mult, n-are de unde să știe. E frumoasă, bună și grijulie cu tine poate tocmai pentru că nu știe ce drac de moarte se străduiește ea să salveze. Iar bunătatea complexează, mai ales că tu te pregătești să-i faci bucata. Și, normal, îți mai adaugă un centimetru și ceva de vinovăție unde tu erai și-așa în drum spre gura de vărsare. Dar dacă ea nu știe mai nimic din ce-i prin tine, în afară de mâncare, apă și medicamente, la nevoie, n-are de unde ști nici că tu vrei să mori bună, zdravănă, adică perfect sănătoasă, în niciun caz acum, când arzi ca un reșou uitat în priză. Pentru că moartea e o chestie în primul rând de curaj, iar curaj n-ai când zaci la pat. Las' că te faci tu bine și te ocupi și de moarte.

Până atunci însă, ia măcar două-trei linguri din supa de urzici pe care mai devreme ai returnat-o. I-am luat mamei castronul din mâini, cu niște puteri clare, chiar dacă tremurate, și-am înghițit ce vomitasem în el. Febra era așa de mare, că alea două lacrimi care-au însoțit ultima înghițitură s-au uscat pe loc, de cum au ajuns sub pleoapă. Mama s-a uitat la mine ca la o bâzdâganie, a oftat și m-a mângâiat pe frunte. „Am glumit", mi-a spus. „Tare rău trebuie să-ți fie, dacă nu ți-ai dat seama că am glumit." Ba mi-am dat, cum să nu-mi fi dat, doar tu ești așa bună mereu cu mine, numai c-am vrut să-ți arăt că-ți apreciez eforturile de a mă vindeca și-am mai vrut să-ți arăt că nu vreau să te dezamăgesc și că știu să-mi repar greșelile. Dar nu i-am zis nimic din toate astea, aș fi speriat-o cumplit. M-am întins la loc și-am închis ochii, să mă culc. Obosisem îngrozitor. Mama sigur s-a liniștit, pentru că s-a ridicat și a plecat. Știam c-o să mai vină din când în când și-o să-mi pună mâna pe frunte, să vadă cât de mare mi-e temperatura. Și eu m-am liniștit. Mama, deși era cât pe-aci, nu aflase mare lucru din mine. Cam ăsta fusese cel mai recent act de boală și

se-ntâmplase prin aprilie, înainte să dea căldura. Acum eram în octombrie, venise iar frigul, dar nu se lipise nicio boală de mine. Am luat asta ca pe un semn c-a venit timpul să plec.

CUM AM CUNOSCUT-O PE MAMA

Aveam doi ani și eram centrul atenției. De fapt, n-aveam doi ani împliniți, că nu era ziua mea, era un pic înainte de ea, poate doar cu câteva zile, și mirosea a gutui și-a pere târzii. Carevasăzică trebuie să fi fost toamnă departe sau începutul lui decembrie. Eram îmbrăcată în costum popular maghiar, rochiță neagră, cu flori mici și roz-bombon, șorțuleț și pantofi negri, de lac, cu baretă. Recitam „Muma lui Ștefan-cel-Mare“ de Dimitrie Bolintineanu. Și recitam frumos și din ambii plămâni, în limba maghiară. Nu-nțelegeam nimic din ce spuneam, dar asta nu conta. Era un fel de cântec fără muzică. Știam poezia și-n românește, dar se pare că familia era încântată să vadă micuțul ventriloc producându-se într-o limbă străină. Zic ei că n-am scos nicio vorbă articulată până la un an, nici măcar sunete disparate, în afara strănutului, tusei și eructației, dar pe astea le scot toate mamiferele. Se temeau serios c-aș putea fi mută, dar temerea asta s-a transformat în șoc atunci când am vorbit prima dată, iar asta pentru că am spus o frază destul de lungă, în locul unui sănătos cuvânt de început, pe care, din bun-simț, ar fi trebuit să-l stâlcesc, ca orice copil normal, în vârstă de un an. Ceea ce nu s-a-ntâmplat, dar lor le-a convenit. Asta-nsemna că înțeleg chiar mai mult decât exprim, ceea ce era o ușurare pentru că se temuseră că, dacă nu vorbesc, nici nu gândesc. Legături primejdioase. Și pentru că vorbeam, ba încă atât de dintr-odată și de bine, s-au gândit să mă ajute să-mi manifest și capacitatea de înregistrare și de redare, așa că m-au învățat poezia asta lungă în două limbi. Erau atât de fericiți, iar asta se vedea în zâmbetele lor uriașe, în fețele transfigurate și-n pupilele dilatate, încât mă contaminau și pe mine. Nu mai era doar plăcerea lor, devenise și a mea. Poate că mai mult a mea.

Pe bunicii mei îi cunoșteam foarte bine. Ea mirosea a fulger, iar el, a mătase. Ei mă creșteau. Și pe unchiul Petre, fratele bunicului, îl cunoșteam foarte bine. El mă învățase poezia bilingvă. Dar lângă ei am văzut patru oameni tineri și toți foarte frumoși. Două femei și doi bărbați. Femeile erau una blondă, de statură potrivită, cu sâni mari, dar nu foarte mari, și șolduri rotunde, cu ochi

verzi, iar cealaltă era înaltă și foarte subțire, cu părul lung și negru și cu ochii mari și tot negri. La bărbați, diferența de statură era imensă. Unul era de înălțime medie, cu barbă și cu ochii buni, parcă îți dădea o plăcintă caldă privirea lui, iar celălalt era cel mai înalt om pe care-l văzusem vreodată, iar asta avea să rămână așa pentru încă foarte multă vreme. Era brunet, frumos și avea ochi albaștri. Femeia blondă și bărbatul extrem de înalt erau mama mea și tatăl meu. Ceilalți doi erau unchiul meu, fratele mamei, și mătușa mea, soția lui. Sigur că îi văzusem pe toți patru și înainte, însă nu mi-amintesc nimic în legătură cu niciunul dintre ei. Pentru mine, momentul ăla, când recitam, iar ei se emoționau în fața mea, era prima vedere. Dar, deși i-am văzut pe toți patru atunci, n-am conștientizat-o decât pe mama. Adică atunci mi-am dat eu seama că bunica mea nu e mama mea. Dar n-am mers atât de departe încât să pricep că-i mama mamei mele. Era prea mult. Mama a venit la mine după ce-am terminat de spus ambele poezii și m-a strâns tare-n brațe, m-a și legănat, iar, la sfârșitul leagănului, m-a pupat. Mirosea a țâțe pline. Asta m-a și făcut să înțeleg cu un loc din mine pe care nu l-am aflat nici acum, geografic vorbind, că femeia aia frumoasă e mama mea.

Când m-am făcut mai mare, mi-au povestit că mama stătuse cu mine de când m-a conceput și până când am făcut nouă luni, iar de când m-a născut și până m-a dus la bunici, să mă crească ei, mă și alăptase. Bun, și-atunci cum de-o uitasem eu pe mama într-un timp atât de scurt, mai ales că ea venea foarte des să mă vadă? Sau poate n-o uitasem, poate c-o aveam pe mama în mine, dar atunci am înțeles că mama nu e doar în mine, ci și în afara mea. E cineva diferit de mine, complet altă ființă. Deși, mai degrabă, cred c-am simțit lucrurile astea, nu le-am înțeles. Între timp, între foarte mult timp, am aflat că a simți se suprapune perfect de cele mai multe ori peste a înțelege. Între prea mult timp, de fapt. Cert este că atunci am cunoscut-o pe mama și mi-a plăcut foarte mult de ea. Era tânără, frumoasă și-avea o voce veselă. Pe ceilalți doar i-am observat în treacăt, nu m-au impresionat cu absolut nimic, nici măcar cu îmbrățișările de la final, alea normale, de felicitare a copilului recitator pe care toată lumea îl crede deștept, nu bun memorator. Mi-amintesc că mi-au dat prăjituri, iar mie-mi plac enorm prăjiturile. De dragul lor, dar și ca să mă atârn de viață, am învățat să gătesc la doișpe ani. Și-am luat-o invers, cum le iau eu pe multe. Am început cu dulciurile și-apoi am ajuns la mâncăruri. Așa fac și cu revistele: le citesc de la sfârșit spre început. Numai cărțile și filmele sunt tratate normal. Deocamdată. Prăjiturile mi le-a dat bunica, bunicul mi-a dat apă.

Cei patru tineri au ieșit în curte să vorbească, să râdă, să mănânce mâncare și pe urmă prăjituri. Parcă n-au stat mult, dar n-am fost bună niciodată la socotit timpul. Știu că atunci când s-a adunat cerul de seară, au plecat toți patru. Eu m-am dus la culcare cu bunicii, iar pe ei i-am mai văzut numai după ce s-a făcut dimineață și mirosea a cafea în toată casa, era o casă foarte mare, și în toată curtea. Poate că nu chiar în toată, dar în toată via sigur s-a dus. Mirosea a frunze de viță uscate, a struguri stafidiți, a soare proaspăt și-a cafea. Ei patru erau în curte, era și bunica. S-a ridicat când m-a văzut și m-a pupat. M-a luat în brațe, m-a întrebat dacă am fost la oală, m-a dus și m-a spălat pe mâini și pe față, fiindcă fusesem, și m-a așezat la masă. Mi-a dat să mănânc un ou ochi cu o felie de pâine cu unt, brânză și lapte bătut. Ceilalți nu m-au observat de la început, numai când am început să mănânc. Trei dintre ei au întins mâinile deodată, să mă mângâie. Bărbatul cel înalt m-a întrebat ce fac. Mama îmi zâmbea în timp ce bunica îmi potrivea bucăți mici și mi le dădea la mestecat. Când am terminat de mâncat, mama a venit și-a strâns frumos masa, apoi m-a luat în brațe și m-a dus la lavoar, să mă spele. Pe drum, m-a pupat pe tâmplă. Respirația ei mirosea a hortensie. Mi-a plăcut de mama. Mi-am pus mâinile pe după gâtul ei și-am pupat-o și eu, pe ochi și pe nas. A râs și mi-a zis că mergem în casă după ce ne spălăm pe mâini și pe față, să mă-mbrace mai gros, că s-a făcut frig. Dar parcă n-a zis „față“, a zis „bot“, că mama și-acum zice așa când e ea nesperiată de ceva.

CUM L-AM CUNOSCUT PE TATA

Aveam trei ani și un pic mai mult de jumătate, că era vară, iar eu, cum v-am spus, sunt născută în decembrie. Trăiam bine și frumos la bunici, aveam și-un pisoi. Eram un copil ca toți copiii, numai că iubit. Pe pisoi îl botezasem Pisoiaca și aveam prea multă grijă de el, prea multă în raport cu nevoile lui de hrană și, mai ales, de afecțiune. Îl urmăream tot timpul, nu avea niciun pic de libertate, n-avea dreptul la viața lui. Trebuia asasinat cu grija și cu dragostea mea, ca să fie fericit. Cât de cât, am reușit să-l domesticesc, ajunsese nenorocitul să umble după mine ca un cățel. Sindromul Stockholm. Stătea și la spălat, că-i făceam baie într-un lighean de trei ori pe zi, să fie curat. În general, era. Problema a fost la prima ploaie din viața lui de copil și a mea de părinte. S-a umplut de noroi, ca un prost ce era. Eu, ca orice mamă deșteaptă și foarte grijulie, am încins la soare un lighean, că nici pe mine nu mă spăla nimeni cu apă rece. La soare pentru că la aragazul cu butelie n-aveam eu voie să umblu, „să nu sară casa-n aer“, așa zicea bunica. L-am vârât în apă și, pentru că era mai murdar decât oricând, am vrut să-i dau și cu săpun. Dar săpunul i s-a lipit de blană și acolo a rămas. Cumva trebuia scos. M-am dus în magazie și-am luat o mână de dero pe care am presărat-o în lighean. Am făcut cercuri în apă, cum făcea bunică-mea înainte să bage rufele la-nmuiat, l-am băgat pe pisoi înapoi, că sărise, și l-am spălat tot cum am văzut că făcea ea cu rufele, le freca temeinic.

N-am avut cum să-l las să se-nmoaie pentru că n-a vrut să stea liniștit. Mieuna și se zbătea îngrozitor. L-am limpezit cu apă rece, direct în găleată. Nici bunică-mea nu încălzea apa de limpezit, o scotea direct din puț și-o turna în câteva ligheane, dar eu nu le-am găsit, așa că și găleata era bună. L-am scos și l-am pus pe sârma de la vie, la uscat. Normal, l-am prins de labele de sus, cu cârlige de rufe. Nici baia nu i-a plăcut, zvântatul la soare nici atât. M-am așezat sub el, în locul ăla strâmt, era o felie mică de pământ sub boltă care scăpase de ciment, unde pusese bunică-mea niște panseluțe. Între ele stăteam și susțineam pisoiul de sub coadă, să nu mai atârne. Eram sigură că poziția aia nu-i convine, nu-l văzusem niciodată atârnând de bunăvoie. Nu-nțelegeam de ce e nemulțumit: era curat și mirosea frumos, cum nu mai mirosise el vreodată. Bunicul meu m-a găsit plângând sub pisoi. L-a eliberat din cârligele de lemn, cu arc gros și bun, și mi-a spus că-l uscăm într-un prosop, nu așa, că-l dor labele de la cârlige. Și mi-a mai zis că pe sârme, la uscat, nu punem decât haine, cearșafuri și pungi de un leu. Și numai pe alea din curtea mare. Pe sârmele de la vie are voie numai bunică-mea să pună otrepe, nimic altceva, iar pe gard, covoare, preșuri și pături. Așa am făcut mereu din ziua aia, iar atunci, după ce l-am șters bine cu prosopul amândoi și-ncetișor, bunicul mi-a spus să-l ducem la mama lui, că e speriat. Dar mama lui eram eu, că doar eu aveam grijă de el și-l iubeam. Da, dar ea îi dădea și lapte din țâțele ei, ca să-i treacă sperietura. Așa mi-a zis bunicul, iar eu l-am crezut și-am fost de acord. Tot ce zicea el era și bun, și bine. Fără nicio excepție. Cu făcutul au fost probleme. Două lucruri nu mi-au plăcut la el: că bea mult și des și-o supăra pe bunică-mea cu chestia asta, iar bunică-mii nu-i stătea deloc bine când era supărată, și că a murit.

În ziua aia cu baia cea mare a pisoiului, au venit mama cu un domn, să mă ia. Și pe el sigur l-am văzut de multe ori înainte de ziua aia, dar atunci am înțeles că domnul ăla e tata. Până atunci, nu l-am remarcat. Au intrat amândoi pe poarta din spate, după ce au lăsat mașina cea albă pe ulicioară. Era o diferență uriașă de înălțime între ei. Am văzut asta pentru că mergeau alături pe potecă. Ea a alergat și m-a luat în brațe, el m-a atins pe nas și a trecut pe lângă mine. Au venit și bunicii și s-au pupat toți. Apoi, mama a zis c-au venit să mă ia cu ei în vacanță, la munte. Și că plecarea e mâine dimineață. Eu m-am zvârcolit în brațele ei, m-a dat jos și m-am dus în casă, în camera cea mai întunecată, singura care avea ferestre spre altă cameră, nu spre afară. Îi ziceau „la măicuța-mare“ pentru că acolo încă trăia, frumoasă și foarte bătrână, străbunica mea, mama bunicului. Dar ea era afară, pe un șezlong, își usca la vânt părul lung și alb. M-am așezat în patul ei și-am început să-mi rod unghiile

de la picioare. Gestul ăsta mă liniștea cel mai repede și cel mai bine. Nu-mi dădeau voie, ziceau că e ceva oribil și neigienic, dar eu îl făceam pe ascuns. Și l-am făcut până la 14 ani, că numai până atunci am fost în stare să le rod ca lumea. Apoi, au fost tăiate, ca la toată lumea, cu forfecuța. Al doilea gest era suptul mâinii, de la degetul mic în sus până la încheietură, undeva pe la mijloc. Întorceam frumos mâna din cot, cu fața palmei spre gură, nu cu podul, și-mi înfigeam dinții în carnea aia moale. Nici asta nu le plăcea lor, dar n-au avut ce-mi face până pe la vreo șapte ani. Nici atunci nu mi-au făcut ei ceva, l-am abandonat eu pur și simplu. Dar semn pe mână am mai avut încă vreun an după aia. Carnea vie moare încet-încet, în timp. Când moare de moarte bună.

Acum, stăteam în camera aia neagră și-mi rodeam unghiile, le sugeam, le mestecam și le-nghițeam. Când am terminat, m-am dus afară, am trecut pe lângă ei patru, erau toți la masa din curte, și m-am așezat sub păr, în grădină. De-aici nu mai știu decât că erau ciori în pom și că adia un pic vântul. Am înțeles că m-am urcat apoi în leagăn și că m-am aruncat de acolo, iar tata, care era cel mai aproape de mine, s-a azvârlit spre leagăn și m-a prins în aer și m-a salvat, zdrelindu-și rău de tot genunchii. Însă eu asta nu văd, nu simt, e o amintire reconstituită din povești. Ce-mi amintesc eu e că tata, când am plecat a doua zi, de dimineață, în vacanță, s-a urcat la volan, a tușit și a dat foc unui bețișor alb și scurt, de hârtie, trăgând adânc în piept fumul pe care l-a scos bețișorul ăla. Și că interiorul mașinii a-nceput să miroasă a ceva nou. A cineva care din clipa aia s-a numit tata. Pisoiaca a murit după vreo săptămână de la plecarea mea la munte. Bunicul mi-a spus că mama lui n-a mai vrut să-l primească la supt și de-aia a murit. Eu am crezut, cum am crezut mereu ce mi-a spus. El nu știa să ne facă să ne simțim vinovați. La naștere, cineva îi extirpase organul învinovățirii, altfel nu-mi pot explica de ce el nu știa să formuleze reproșuri. Cel mai probabil, nu le gândea pentru că nu le simțea. Iar noi ne simțeam, din cauza asta, și nu zic datorită, zei.

ÎNAINTE DE CĂDERE A FOST RAIUL CU ARAC

„— Și zici că fata e frumoasă și deșteaptă?

— Nu zic numai eu, tanti Lucsița.

— Atunci, să aibă grijă mare.

— De ce?

— Să-și ferească bărbatul de femeia fără gust. Aia pe care n-o vrea niciun bărbat, că nu e nici frumoasă, nici deșteaptă, n-are nici pe vino-ncoa. Aia e cea mai periculoasă femeie. Șarpe e. Aia are răbdare să obosească bărbatul femeii frumoase și deștepte de prea multă frumusețe și deșteptăciune. Că bărbatu' obosește, ascultă la mine. E ca și cum l-ai uita-n priză, ca pe fieru' de călcat. Ia casa foc. Vrea ceva ușor, ceva care nu-i pune probleme. Și-apare asta pe care n-o vede nimeni nici dacă-i pui un felinar aprins pe creștet și el s-așază în palma ei ca pe marginea drumului, la umbră, tocat de arșiță. Asta-l face pe el să se simtă frumos și deștept. Din paie se face cuibaru', mamă."

N-are cum să fie asta cea mai veche amintire din casa-n care m-am născut, chiar n-are cum. Parcă prea e-ntreagă și prea i se văd toate capilarele și toți perii capului. Dar e una dintre scenele alea aproape zilnice în care mă trezeam. Una care mi-a rămas mie, habar nu am de ce, lipită. Dacă închid ochii, o văd în desfășurare, e chiar sub pleoape, nici nu trebuie să-mi accesez memoria. Ei, normal că trebuie, însă nu am senzația c-o fac, ci doar că amintirea asta e o cameră din mine în care pot să intru când vreau eu și de care nu mai știe nimeni. Pentru că nu mai trăiește nimeni care-a fost în camera asta. Numai eu. Când n-o să mai trăiesc nici eu, probabil că ea o să-și ia un fel de zbor și-o să umble prin univers, peste atmosfera terestră, dincolo de legea gravitației, că n-are nici cine și nici ce s-o mai cheme pe Pământ. O să umble prin galaxii, așa, imponderabilă, întreagă, perfectă, cu pereți moi, făcuți din timpane. Dar acum, că tot am închis ochii un pic și-am intrat în camera asta vie, văd din nou cele trei femei care-au făcut piesa asta. Bunica mea, bătrâna ei mătușă, Lucsița, și-o tânără pe care atunci am întâlnit-o singura dată. N-a strigat-o nimeni pe nume, așa că nu știu cum o chema. Eu mă jucam sub masa mare din prăvălie,

împleteam ciucurii acoperământului ei de catifea. Pe masa aia, acoperită la fel, au stat amândouă sicriele bunicilor mei, dar n-aveam atunci de unde ști asta, nici că voi purta cu mine, în toate casele în care am stat, acel acoperământ și nici că mă voi înveli cu el când o să-mi fie mai rău și mai greu. Femeile beau cafea și vorbeau. Și n-am înțeles nimic din vorbele lor aproape patruzeci de ani. Însă le-am păstrat în mine și le-am făcut o încăpere numai a lor. Și mai am camere în hotelul ăsta care sunt, mai am multe camere, iar cele mai multe sunt pline cu amintiri pe care nici nu știu dacă le voi înțelege vreodată, cum iarăși nu știu de ce tocmai ele, niște cuvinte sau gesturi disparate, și-au cerut încăperi care să fie numai ale lor.

Uneori, după ce-și terminau cafelele, întorceau ceștile și le lăsau la scurs pe șervețelele de pe farfurioare. Asta-nsemna pentru mine că-ncepe drumul înainte. Trebuia să lași bine la scurs, ca să se vadă ce trebuia în ceașcă, dacă nu lăsai, treaba ta, nu se-mplinea. Bunică-mea ghicea-n cafea, iar prietenele ei erau înnebunite după ghicit. Toate cele apropiate, plus surorile. Când m-am făcut mai mare, mi-a zis că nu vedea nimic acolo, dar așa văzuse ea că făcea mamica și-i dusese „meseria“ mai departe. Era ceva foarte intim ghicitul ăsta pentru că tot ce povesteau ele înainte de-a-și pune ea ochelarii și-a-ncepe studiul ceștilor era folosit în previziuni. Și niciodată nu se ducea prea departe în viitor, maximum o săptămână. Bunică-mea avea un bun-simț de-nrămat. Însă toate călătoriile astea mă făceau pe mine să cred că ea nu e un om ca toți oamenii, că are niște niște puteri peste om. Și chiar erau puteri pentru că prea puțină lume mare, adultă, se poate prinde într-un astfel de joc nevinovat, complet nesuperstițios, de dragul unei întâlniri. În afară de mine, alți martori nu primeau la joaca lor. E drept că s-a-ntâmplat să le prindă de câteva ori bunicu-meu, să treacă pe lângă ele fără să le privească și să spună tare, din mers: „Ochiu' ți se bate, semnu' ți se face, da' să știi că tot mai dai de-un necaz.“ Ele-l drăcuiau pașnic și-n cor, iar el pleca mereu râzând. Bunică-mea îi mai striga, să fie sigură c-o aude, că nu știe el cum se beau cafelele, că nu l-a-nvățat mă-sa, cu sângele ăla al ei uscat, dar el avea replică și pentru asta: „Neam de sârb, fecior de grec și-am un frate țigan, mort.“ Și iar râdea și-apoi se ducea la treaba lui. Prima dată, m-am luat după el și l-am întrebat dacă e supărat pe ea. Mi-a zis: „Nu, tată, epitete gratuite.“ Niciodată nu l-am întrebat ce-s alea, era vorba lui pe care-am înțeles-o încet-încet, în timp ce reușeam, pentru că peatunci eram foarte puternică, să nu mă fac mare. Pentru el, și blestemele ei se chemau „bucurii sufletești“, iar supărările mărunte, tot așa. Peste „bucuriile sufletești“ puteai întotdeauna să treci. Erau ca niște cuie-n dușumea. Mai ies câteodată, de la mers, te mai împiedici un pic de ele, dar niciodată nu cazi. Iei ciocanul și le bați la loc.

De fapt, habar nu am care e cea mai veche amintire. Dacă încerc s-o caut, îmi apar în fața ochilor diminețile cu miros de cafea, iar eu nu știu pe care s-o aleg că-i cea mai veche. Și nici nu știu de ce ar conta care este. Toate sunt niște dimineți pentru că-n fiecare vedeam cel puțin două femei care beau cafea. Una dintre ele era întotdeauna bunica mea. Celelalte erau prietenele ei, sora cea mare ori vecinele, mai venea de două ori pe săptămână și „femeia cu lapte“, adică femeia care ne aducea nouă lapte. Mai era și Coca, draga mea Coca, cea care-o ajuta pe bunica la treburile casei. Despre ea am crezut mult timp că e neam cu noi, neam apropiat. Dar cu ea erau toate cafelele, nici n-o pot separa pe bunică-mea de ea. Singură am văzut-o bând de foarte puține ori și n-am avut niciodată senzația că i-ar fi priit. Pentru ea, cafeaua era o formă de împărtășire, nu de îngurgitare. Iar eu mi-am dat seama odată, din nimic, pe când mă aflam într-un tramvai și eram mare deja, de ce mi se strânge inima când mă invită cineva la cafea. Îmi face rău să mă invite și nu știam de ce atât de rău. Una, că de cele mai multe ori nu mă duc, iar alta, că, dacă totuși mă duc, nu beau niciodată cafea. Nu pot și nu știu să scot cafeaua din casă. E un gest intim, un act intim. O beau mai totdeauna singură, cel puțin pe prima. Singură cred ceilalți c-o beau, de fapt. Dar nu este așa. Toate primele cafele ale zilelor vieții mele de cafegioaică le-am băut cu bunica mea. Și pe următoarele tot așa o să le beau. E momentul ăla de noi două, ăla în care dorul meu se lichefiază și pot să-l beau pe inima goală. Nu știu cum s-o descurca ea acolo

fără cafea. Sau poate nu e fără. Văd eu când ajung pe lumea ailaltă cum stă treaba. O să iau cu mine și-un ibric mic, pentru două cafele.

Bunică-mea era o femeie micuță, subțire și aprigă. Avea în gură mai mulți draci decât iadul însuși și-i scotea cu o viteză pe care n-am mai văzut-o la altcineva. Și, pe lângă ei, chiar nu știu cum încăpea toată fauna asta în gura ei delicată și frumoasă, erau enorm de multe blesteme. Într-un fel, discursul ei pendula între „Lua-te-ar dracu'!", „Ptiu! Oarba după tine!" și „Dar-ar Dumnezeu să... !". Asta când nu râdea, când nu mângâia și când nu cânta. Deși dracii erau acolo deseori când era veselă, era un fel de prietenie veche și trainică între ea și ei. Poate pentru că dracii bunică-mii erau inofensivi, ba chiar agreabili. Oricum, nici frică nu-ți era de ei, nici nu te supărau. Ne-amenința mereu, când se enerva, că ne bate, dar nu-mi amintesc să fi luat vreo palmă de la ea. Nici eu, nici frații mei, iar bunicii ne-au crescut pe toți trei. Și toți trei mergeam la ei în toate vacanțele, vacanțe care, pentru noi, nu erau date de stat, ci de Dumnezeu. Totuși, odată m-am speriat. Frate-meu, primul, ăla cu opt ani mai mic decât mine, s-a supărat că n-am vrut să-i fac voia și mi-a aruncat din spate cu o piatră-n ceafă. Avea vreo trei ani copilul. Bunica l-a văzut, s-a-nfuriat ca niciodată, s-a repezit la primul arac de la roșii, l-a scos și l-a amenințat pe ăla mic așa: „Păi, fir-ar tac-tu-al dracu', dă bozgor, cum să lovești din spate, mă?! Treci, că te omor!". Și-a ridicat aracul spre el, amenințătoare. Copilul a tăcut și s-a aplecat, să primească lovitura care n-a venit. Ea a lăsat aracul, s-a dus la el și l-a luat de sub bărbie, i-a ridicat-o și i s-a uitat în ochii ăia mari și albaștri. „Când lovești pă cineva din spate, ești cel mai urât om dă pă fața Pământului", i-a spus. Nu știu ce-a-nțeles copilul, dar de frumos l-am știut tot timpul, și-acum e la fel, și nici nu știu să fi înșelat ori trădat el pe cineva. Cu pietre n-a mai dat și nici n-a bătut pe nimeni. Nici din față, nici din spate. Treaba cu bozgoreala era numai pe jumătate glumă. Tatăl nostru, ginerele ei, chiar e un sfert ungur, iar bunică-mea ne spunea că ea-nvățase la școală că hunii, carevasăzică strămoșii ungurilor, erau niște barbari. Umblau să jefuiască prin Europa și prin Asia și-și puneau carne crudă sub șei, că n-aveau timp să se dea jos de pe cai, trăiau numai într-o alergătură fiindcă erau răi și nu-i suferea nimeni. Și, când li se făcea foame, scoteau cuțitul de la brâu, băgau mâna sub șa și tăiau o bucățică de carne, așa, putrezită, cu viermi și cu praf cum era ea. Drept care atunci când făceam noi câte o prostie care mirosea și-a răutate, bunică-mea ne-amintea de sângele nostru ăla iute, crud, rebarbativ și migrator.

Treaba cu drăcuitul ne-a afectat serios pe toți, chiar dacă ea nu urla când drăcuia. O făcea senin și pașnic, pe-o voce trasă-n foi subțiri, ca de baclava. Contaminați fiind, drăcuiam și noi de mama focului. Frate-meu ăsta mare a rămas întru câtva așa, deși mai alternează dracii cu „pula mea", chestie care pe mine mă enervează numai din cauza frecvenței. Ăla mic nu seamănă cu noi cine știe cât. De el nu s-au lipit nici dracii, nici pula. Vreau să zic din punct de vedere verbal. În rest, e un împielițat, singurul dintre noi care știe cum să și aibă rapid și eficient ce-și dorește. Bașca își dorește numai chestii mișto, are ăsta un talent de-a alege doar ce i se potrivește ceva de speriat. Poate și de-aia e atât de liniștit, și, în consecință, e normal să nu care draci erecți și despuiați după el. Eu m-am vindecat de draci când aveam zece ani, iar la pula de nervi recurg sporadic și relativ timid. Nu mi se potrivește cine știe ce. Recuperez însă cu asupra de măsură cu pula de bine. Nu mă pot bucura și eu elevat, cum fac oamenii bine educați. Cu cât sunt mai veselă, cu atât densitatea de pulă pe centimetru de discurs e mai mare.

Dar raiul meu *all inclusive* durase până se născuseră ăștia doi, deși eu i-am dorit pe amândoi. Numai că una e ce-ți dorești, și cu totul alta e ce simți când s-a și născut dorința și toată lumea nu știe ce să mai facă s-o crească mare. Copil singur la părinți am apucat să văd cum este numai unsprezece luni. În clasa-ntâi, în noiembrie, după ce abia ajunsesem la școală, la oraș, mama m-a anunțat că mi s-a îndeplinit dorința: o să am un frățior ori o surioară. Am zis că vreau frățior pentru că nu-mi plac fetele. Și așa a fost. Însă copil singur la bunici am fost șapte ani bătuți pe muchie. În toți ăia șapte ani am fost cel mai important om pe care-l întâlnisem. Și cel mai răsfățat. Așadar, probabil și cel mai fericit. Bunică-mea a fost primul om, și singurul pentru

multă vreme, care mi-a spus frontal și pe gură că mă iubește. Bine, ea era o tipă excesivă și deseori imprudentă, așa c-a ales cel mai prost moment posibil, o masă în familie, una la care eram toți, din toate generațiile. A făcut declarația scurt și ritos și-apoi a plusat: „O iubesc mai mult decât pe voi." Ceilalți, mai puțin bunicul, au înghițit ce-aveau în guri, plus nodul format ad-hoc, au răsuflat și-au spus, unii peste alții, că și ei mă iubesc foarte mult. Apoi și-au dres vocile, de parcă le-ar fi rămas ceva în gât, au ridicat cu toții paharele cu apă și-au băut lung, le-au pus jos și-au continuat să mănânce. O iubeam pe bunică-mea, deși nu era deloc ușor s-o iubești. Era mereu francă, iar lucrul ăsta poate fi extrem de destabilizator. Numai că, trăind cu un astfel de om, știi întotdeauna cum stai, ceea ce te scutește de o grămadă de impresii greșite. E un fel de cinste pe pâine, mic dejun, prânz, cină și suplimente. Excesul ei de draci și de blesteme nu era decât un ornament specific. Am fost obligată de foarte mică să fac diferența dintre draci și blesteme pentru că dracii erau considerați inofensivi, benigni, domestici, iar pentru blesteme chema popa, s-o dezlege. Nu era ea o ființă religioasă, singura formă de manifestare explicită a credinței era faptul că postea vinerea. Faptul că era bună ca pasca nu mi s-a părut c-ar fi avut vreo legătură cu altceva decât cu felul ei de-a fi. Dar răutatea ei de gură o ajungea pe ea însăși periodic și-atunci apărea nevoia de dezlegare. La biserică n-am văzut-o niciodată să se ducă, dar mi-a spus că la nunțile și botezurile din familie a fost. Se referea la alea de dinainte de nașterea mea, că la frații mei și la copiii lui unchiu-meu, băiatul ei, am văzut-o și eu, chit că a stat în curtea bisericii, mai mult de vorbă cu neamurile. La nunta unchiului meu, parcă totuși mi-o amintesc și-năuntru, dar vag, nu sunt foarte sigură. Era copilul ei, chiar n-a avut cum să nu fi intrat. La înmormântări însă, niciodată. Îi era o scârbă groaznică de morți. Bine, și de vii îi era, nu mânca după nimeni, nici după noi. Dacă eu eram bolnavă și vărsam de la febră, îl trimitea pe bunicu-meu să mă asiste. Numai când nu era el acasă, mă asista ea. Îmi punea o găleată în față, își punea și ei una și vărsam amândouă cot la cot, așa de scârboasă era. Când i se umplea sufletul de blesteme, îl suna pe popă și-i spunea că-l așteaptă a doua zi de dimineață, devreme, că ea la maximum șapte își bea cafeaua și vrea să fie dezlegată până atunci. Popa venea ceas. Era prietenul lor din copilărie, un tip calm și vesel, fumător de performanță în curtea primăriei. Bunică-mea îl primea complet nespășită și imposibil de spășit, de altfel, cu un fel de dârzenie-n ochi. Dezlegările astea erau un fel de spălări rituale. Popa îi punea patrafiru-n cap și-ncepea să spună molitva. Din când în când, îi mai pronunța numele, când ajungea în locurile alea în care bunică-mii ar fi trebuit să-i pară rău de ce-a făcut și-n alea-n care ea se obliga să nu mai facă. Apoi, dădea patrafirul la o parte, ea se ridica și se așezau amândoi la cafea. Acolo, era plin de draci, ca de obicei, dar blesteme n-am auzit niciodată. Bârfeau amândoi preț de vreo trei cafele, apoi popa pleca și-l mai vedeam la următoarea dezlegare, dacă se nimerea ca-ntre două dezlegări să fie Paștele sau Crăciunul, la înmormântări, la botezuri și la nunți.

Spre totală deosebire de ea, eu mergeam foarte des la biserică. Mergeam cu străbunică-mea, soacră-sa. Era o femeie bătrână de tot, cu ochi albaștri și frunte foarte înaltă, liniată cu riduri lungi, perfect paralele. Mergea într-un baston din lemn arămiu, cu un cap de pasăre metalic acolo unde își sprijinea ea mâna. Căzuse din pat la bătrânețe și, normal, își rupsese piciorul. Îi pusese doctorul la operație un cui de platină, dar ea, săraca, tot șchiopăta. Cuiul ăla, despre care am aflat când au dezgropat-o după șapte ani, cum spune tradiția, a născut ceva discuții în familie, pentru că se pare că unul dintre băieții ei semnase că-l returnează statului după ce bătrâna moare. Atunci am aflat eu și ce-i aia platină și de ce nu și-o poate permite oricine viu, despre morți neputând să fie vorba fiindcă pentru ei ar fi un lux deșănțat. Străbunică-mea era frumoasă chiar și așa, șchioapă și adusă de spate. Avea o lumină numai a ei, o lumină care se fărâmița și-i intra în toate zbârciturile feței. Cele două fotografii ale ei din tinerețe arătau însă că fusese o femeie îngrozitor de urâtă și foarte a dracului, lucru despre care eu știam deja de la bunică-mea și care părea verosimil chiar dacă bătrâna se purta foarte frumos cu mine. Ea și bunică-mea nu-și vorbeau. Trăiau de zeci de ani în aceeași casă, dar nu se adresau una alteia. Când

se aflau amândouă în bucătărie, ceea ce se întâmpla extrem de rar, dar se întâmpla totuși, auzeai cum una dintre ele întreabă, uitându-se-n sus: „Unde-o fi făina aia?“. Imediat, cealaltă i-o punea-n față. Dar, în rest, n-au vorbit nimic tot timpul cât am trăit eu cu ele. Adică nu chiar tot timpul pentru că s-au împăcat înainte de moartea străbunicii. Soacra a chemat-o pe noră și i-a cerut iertare c-a fost rea și nedreaptă cu ea. Și, deși avea șase copii și douăzeci de nepoți, a decis ca jumătate din casă să fie a bunică-mii, iar cealaltă jumătate i-a lăsat-o bunicului. Normal că frații, surorile, cumnatele, cumnații și absolut toți nepoții s-au supărat îngrozitor. Unul dintre cumnați a și venit după înmormântare să se certe cu bunică-mea din cauza asta. Ea s-a dus în curte și s-a-ntors cu un topor pe care i l-a aruncat foarte aproape deasupra creștetului. Unchiul n-a mai scos nicio vorbă, cum nimeni n-a mai scos până ce toporul nu s-a desfipt singur, singurel din perete și-a căzut pe dușumea. Abia atunci bunicu-meu i-a zis liniștit: „Și dacă-l omorai?“. Ea a scăpărat două pupile verde-smarald la el: „N-ar fi avut lumea norocul ăsta.“. Și gata, chestiunea casei s-a tranșat definitiv.

Dar în ultimii ei ani de viață, că atunci am cunoscut-o eu, străbunică-mea mă ducea la biserică, unde, chiar dacă mersul era un chin pentru ea, ținea foarte mult să ajungă. Mergeam greu și stăteam puțin, că nu mai avea ea puteri. Aprindeam lumânări în pridvor, morții cu morții, viii cu viii, asta mi-a intrat în cap de foarte mică, intram și ne-nchinam la icoanele mari, împărătești, iar dacă ea mai avea suflu, ne închinam și la alea mai mici. Când îl prindea pe popă în biserică, el îi pupa ei mâna și după aia o binecuvânta. În copilăria lui, străbunică-mea îl scăpase de tifos, dar n-am aflat niciodată amănunte. Ieșeam apoi, încet, din biserică și ne-ndreptam spre casă. Când ajungeam la drum, se uita în stânga, spunea că spre cimitir se uită, și ofta. N-o mai țineau picioarele s-ajungă și acolo. Abia ne târam amândouă până acasă, iar pe ea drumurile astea o făceau să nu mai iasă multă vreme în lume. Pe ultimul l-am făcut într-o primăvară, în Vinerea Mare, că ea în vară a murit, la 97 de ani. N-a fost jale la moartea ei, fiind atât de bătrână. A fost chiar frumos. Odată ce și-a dat sufletul, iar doctorul venit în grabă a dat sec din cap c-avem dreptate, e moartă, una dintre nepoatele ei a adus câteva fetițe, toate mai mari decât mine, habar nu am de unde le-a adunat, că ea avea doar băieți, m-a aliniat și pe mine lor și ne-a spus că trebuie să ne urcăm în patul moartei și s-o înconjurăm, ținându-ne de mâini, de trei ori. Ceea ce am și făcut, numai că nu foarte eficient fiindcă eu am scăpat de mai multe ori mâna fetiței din stânga mea, preocupată să-mi mușc bine, bine carnea mâinii. Dar s-a terminat repede cu înmormântarea. Când au scos-o din casă, au deschis ușile cele mari, din față, iar casa s-a umplut dintr-odată de soare, apoi cineva a spart de prag o oală de pământ, care n-a vrut totuși din prima să se facă țăndări, iar două mătuși au strâns din buze și-au clătinat din cap când au văzut atâta îndărătnicie, și-atunci l-am văzut pe bunicul meu plângând pentru prima oară, sprijinit de mărul din fața casei. Însă el m-a văzut că l-am văzut, a scos batista și și-a șters ochii, m-a luat de mână și ne-am luat după mort. În fine, moartă, dar așa se zice la țară, „mort“, indiferent dacă-i bărbat sau femeie. A fost prima dată când am intrat în cimitir și mi-a plăcut foarte mult. Atunci am înțeles de ce străbunică-mea ofta că n-o mai țin picioarele să meargă la cimitir.

Era acolo plin de cruci frumoase, de piatră și de lemn, unele aveau coroane pe-o mână, erau și câteva căsuțe cu geamuri, cu flori desenate în ele și cu modele de frunze din fier pe deasupra, erau și multe ridicături, unele de pământ, altele de ciment, iar pe ele erau oale de pământ pline de flori, nu mai spun că împrejurul lor creșteau flori de toate culorile, din alea cărora fetițele le rup petalele și le lipesc pe unghii, să aibă manichiură ca doamnele. Era o frumusețe cimitirul ăla și avea în el niște mirosuri atât de bune, că mi-a venit apă-n gură. Încet-încet, am ajuns și la locul nostru, ăla din care se căsca o groapă de ciment. Acolo au coborât-o pe străbunică-mea, pe niște frânghii groase, i-au pus un capac de lemn peste coșciug, a dat popa cu vin peste capac și-a cântat plângând, ai noștri s-au strâns unii-ntr-alții, mai mult femeile în bărbați, și-au hohotit, apoi au luat țărână-n mâini toți cei din apropierea gropii și-au aruncat-o peste coșciug, țărână proaspătă, de pe margine, că-n

rest, de la secetă, pământul era uscat, crăpat și bătătorit. Patru bărbați, tot cu frânghiile alea, au pus capacul de ciment peste groapă, dar nu le-a ieșit din prima, așa că l-au potrivit din belciugele alea mari și negre care erau pe el, apoi ne-am întors toți cu spatele și-am pornit încet spre casa noastră, acolo unde rămăsese bunică-mea să pregătească masa împreună cu niște verișoare de-ale ei. N-am mers mult, că stăteam aproape de cimitir, lucru pe care m-am bucurat să-l aflu, iar până am ajuns acasă nimeni nu mai era supărat pe moarte. Iar când s-au așezat la masă și-au venit mâncarea și băutura, lumea era deja foarte veselă și vorbăreață. Toată lumea.

Eu m-am dus în curte, în spate de tot, și, fiindcă era invazie de fluturi, iar unii dintre ei, deloc puțini, cădeau din aer fără niciun motiv, m-am apucat să-i străng, le-am săpat trei gropi și i-am repartizat cât am putut eu de egal în ele. Dac-am fi avut și noi o curte mare, cum era cimitirul, putea să aibă fiecare fluture mormântul lui. Dar așa, ce era să fac? M-am descurcat și eu cum am putut. I-am îngropat frumos, le-am cântat în timpul ăsta, nu fiecăruia, ci fiecărui grup înmormântat, dar fiecăruia i-am pus nume, că nu poți să-ngropi suflet nebotezat, îl auzisem eu pe popă zicând așa odată, m-am ridicat din țărână și-am rupt șase crenguțe din ăia doi pruni mici, le-am legat cu fuști de ceapă între ele și-am făcut trei cruci pe care le-am pus pe morminte. Acum îmi dau seama că nu mai știu exact cum am îngropat fluturii, dacă i-am pus și eu cap la cap și picioare la picioare, nu de-a valma. Și nici dacă le-am pus crucile la capete nu mai știu. Oricum, am pus pe gâtlejurile crucilor coroane făcute din gladiole frânte și-nnodate. Apoi, m-am dus, am luat apă-ntr-o cană și-am udat crucile, să le crească rădăcini.

Asta a fost tot în vara aia-n care am omorât pisoiul prin purificare, înainte să-l cunosc pe tata și înainte de-a pleca în prima mea vacanță la munte, cu părinții. Nu-mi amintesc nimic din ea, în afara drumului. Nu mai văzusem niciodată nici dealuri și nici munți. În rest, n-am văzut nimic, am capul alb de zilele alea. Dar de cum m-am întors acasă și-am aflat că pisoiul murise din cauza faptului c-a avut o mamă rea, am început să fiu mai apropiată de animalele vii și de oamenii morți. De oamenii morți, pentru că mi-era dor de străbunică-mea, de mirosul ei de icoană veche, cu busuioc uscat. Mă duceam în camera ei, unde de-acum nu mai intra nimeni pentru alt motiv în afara curățeniei periodice, m-așezam în pat și, de cele mai multe ori, o visam. Stătea în groapa ei, cu părul despletit, ceea ce era o prostie, ea nu-și despletea părul decât ca să-l spele și să-l usuce, și întindea brațele zâmbind, să mă primească. Dar nu stătea în coșciug, ci pe niște paie, iar ca să ajungi la ea trebuia să cobori cinci trepte de ciment. Coboram mereu, m-așezam în brațele ei și adormeam fericită. Ca un făcut, cum adormeam în vis, cum în realitate mă trezeam din somn, iar în cameră mirosea și mai tare a busuiocul ei iubit. Îmi făcusem un obicei din asta. Când venea tare dorul, mă duceam, mă-ntindeam, visam, mă trezeam, inspiram și plecam. Nu m-a prins nimeni niciodată. La-nceput, dorul venea des, apoi, din ce în ce mai rar. Ultima dată, vorbesc despre timpul raiului, am stat în camera ei când aveam cinci ani și-am visat-o. După aia n-am mai visat-o niciodată când m-am dus acolo pentru dor și pentru vis. De-atunci, de la acea ultimă dată, o visez o dată la cinci ani, indiferent unde m-aș afla. Același vis dintotdeauna, nu s-a schimbat în el nimic. Când mă trezesc, am senzația, pentru câteva secunde, că nici în mine.

De animale am început să m-apropii oarecum cu sfială. Întâi, de rațele leșești, cărora le adunam iarbă din curtea dispensarului, apoi de bibilicile vecinilor, cu care vorbeam prin gard, de câini mi-era frică și nici n-aveam tradiție în familie, pe găini le evitam înfricoșată, că-mi spusese bunică-mea că iau păduchi de la ele, iar de pisici mă ocupam numai împreună cu bunicul, mamoșul și părintele lor de drept. Sigur că eu îl crezusem atunci când îmi spusese că Pisoiaca a murit fiindcă nu l-a mai vrut mă-sa, că nu mai mirosea a copilul ei, dar ceva din mine știa adevărul și se cutremura. Și de-aia le mângâiam doar cu ochii, de la distanță, iar cu mâna, numai când nu eram singură cu ele. Și, ca să spun drept, nici nu căutam să fiu. Bunică-mea, deși le-ngrijea, adică le dădea să mănânce, n-avea nicio treabă cu ele. În casă n-aveau voie sub nicio formă, zicea că umplu casa de purici și mai au și nu știu ce boli care ne

pot omorî. Și nu era ea singura care făcea așa. La țară, animalele, fie că dau lapte sau ouă, fie că nu dau nimic, nu se țin în casă. Sau, oricum, nu se țin mult. Bunică-mea din Ardeal, care trăiește și azi, ține puii de curcă ieșiți din ou câteva săptămâni în casă și le bagă picioarele în spirt, iar în ciocuri le-ndeasă boabe de piper. Zice că altfel nu trăiesc. O avea, n-o avea dreptate, n-am de unde ști. Ce știu e că e recunoscută în satul ei și-n alte șapte dimprejur pentru generațiile perfect sănătoase de curci pe care le crește și care nu mor decât de bătrânețe sau de supă.

Chestia asta cu bătaia nu e ruptă din rai și cu animalele-n casă ține de educație, de civilizație. Acum, pe mine nu m-au bătut, adică bunicii niciodată. De la mama am luat o palmă – pentru că atunci când am făcut prima mea prăjitură, care, apropo, a ieșit senzațională, am umplut bucătăria de făină și de cacao, tort Joffre am făcut – și-o cârpă de spălat pe jos stoarsă-n creștet pentru că n-am fost în stare s-o storc ca lumea și lăsam urme când spălam pe jos, chestie care rămâne totuși cel mai umilitor și dureros gest de care-a fost în stare mama vreodată în ce mă privește, am zis gest, nu vorbă, iar de la tata, un papuc peste fund în clasa-ntâi pentru că am făcut pe mine fiindcă am uitat c-avem wc în casă, la bunici era în fundul curții, iar eu nu l-am putut localiza exact și la timp pe cel din apartament. Bine că n-am făcut ca alt copil crescut la țară, de bunici, un băiat care, ajuns la București la șapte ani, tot pentru școală, exact ca mine, n-a știut să învârtă robinetul de la chiuvetă, dar, pentru că i-a fost sete, a luat o cană și și-a scos apă să bea din wc fiindcă semăna cu puțul mă-sii-mari, cu diferența c-avea apa mai aproape de buduroi și că nu trebuia să dai la manivelă ca să scoți o găleată cu apă. Wc-ul i s-a părut o invenție de geniu. Dacă stau să mă gândesc, aș prefera să am în apartament o minifântână, dar ăștia s-au gândit că minunea asta care e wc-ul e numai bună să te verși în ea de excremente. Niște tâmpiți. Treaba cu papucul lui tata n-a fost una dureroasă, chiar dacă el poartă 46 la picior, pentru că n-a dat tare. Din ea am învățat că în aceeași casă unde mâncăm, dormim și ne spălăm se află și fundul curții. Oricum era urât orașul, asta mi l-a făcut și mai nesuferit. Tata mi-a mai dat și-o palmă, când aveam 16 ani și m-apucase revoluția, iar în oraș se trăgea pe străzi în miezul zilei. A venit acasă și nu m-a găsit. Nici n-avea de unde să mă ia, a trebuit s-aștepte câteva ore să vină revoluționara acasă. Când m-a văzut, întâi mi-a tras o palmă, apoi m-a luat în brațe, consecutivitate de gesturi din care eu am înțeles că grija lui e extrem de pătimașă și nimic mai mult. Normal, când mi-a întârziat fata prima dată și s-a făcut noapte, iar la telefonul mobil n-a răspuns, am înțeles eu cam ce-a simțit tata în orele alea de așteptare. Atunci, pe loc, n-am priceput decât că nu există sentimente în forme pure. Și-aveam mare nevoie de speranța asta.

În ce privește animalele, când eram copil mic, n-am văzut la noi, la țară, oameni care să țină animale-n casă. Bunicul meu făcea un fel de excepție, una nocturnă pentru că atunci fătau cel mai des pisicile. Ba parcă întotdeauna. Noi nu aveam pisici, adică nu dețineam. Erau vreo cinci care venau să mănânce la noi în curte și vreo doi cotoi. Mâncau, își făceau siesta la soare sau pe preșul de pe pragul casei, pragul ăla care dădea spre curte, nu ăla din stradă, și-apoi plecau. Nu stăteau ele la mângâiat și oricum nu m-ar fi lăsat bunică-mea să le mângâi. Nu se obișnuia pe-atunci sau poate se obișnuia, dar nu la noi. Bunicu-meu avea metoda lui de a le asista la naștere și de-a le asigura o lăuzie sănătoasă. Nu știu cum simțea el că le-a venit sorocul, dar nu greșea niciodată. În noaptea aia, dormea singur, în ultima cameră, pe sală, cum îi ziceam noi. Lua pisica și-o punea în pat, pe o pătură de sacrificiu, de fapt o bucată de pătură veche și ruptă. Acolo făta ea, iar el îi ținea capul cu mâna și-o mângâia când se chinuia. M-am trezit într-o noapte, c-am visat urât, și, în loc să mă-ntorc în camera unde dormeam, am apăsat clanța dinspre sală și-am văzut cum o iubea el pe pisica aia roșcată când făta. Ea își afunda toată fața în palma lui și icnea, iar corpul i se scutura tot. De dimineață, i-am spus c-am văzut, iar el și-a dus degetul în mijlocul buzelor și mi-a făcut semn să tac. Apoi, a dat la o parte cearșaful lui și, sub el, am văzut pisica și toți pisoii ei, care sugeau în somn. Nu m-a lăsat să pun mâna pe ei, dar m-a luat cu el când i-a dus pe toți, cu pătură cu tot, în magazia cu lemne și le-a făcut culcuș acolo, într-o ladă. M-am

ținut după el și când i-a adus pisicii lapte într-un castronel verde. Avea mare grijă de ele după ce fătau, până se făceau pisoii mari și independenți. Dar și după aia avea. De toate pisicile. Cum și când putea și el. Neputând nu l-am văzut, însă asta era vorba lui: „Cum și când pot, tată.“ Uneori, încerc să-mi închipui ce-o fi fost în inima lui când i-am lăsat pisoiul spălat în apă cu dero și uscat pe sârma de la vie, atârnat în cârlige de rufe. Și cum o fi murit făptura aia mică și nevinovată, cum s-o fi chinuit, cu el alături, că sigur a fost așa, n-am nevoie de dovezi. Și cum n-a știut el să mă facă vinovată de ucidere, n-a putut el să-mi spună o vorbă amară nici atunci și niciodată. Pentru că eram copil, iar pe copil nu-l crestezi nici când greșește, inima lui nu-i răboj. Așa târziu am înțeles eu asta, așa târziu, că el nu mai era, să-i mulțumesc.

Odată, m-a învățat anatomie, adică m-a lăsat să învăț pe el, cum tot pe el mă lăsa să-mi dau, cam de două ori pe săptămână, și examenele de machioză. Avea bunică-mea un clop în care-și ținea rujurile, dermatografele și foițele de pudră. N-am mai văzut de pe vremea aia pudră în foițe. Arăta ca un fel de carnet de notițe, dar unul liliputan, din care rupeai o filă din aia mică și ți-o frecai de pielea feței. Rujurile erau toate în nuanțe de roșu, iar dermatografele, cu care ea își uniformiza și sprâncenele, pentru că pe-atunci nu erau creioane și prafuri dedicate sprâncenelor, erau negre și brune. Mie nu-mi plăcea să mă machiez, dar adoram să machiez pe altcineva. Iar altcineva care să stea, în afară de el, nu era, că bunică-mea m-ar fi dat dracilor că-i stric smacurile, iar străbunică-mea era prea ridată, săraca. Așa că noi doi făceam chestia asta pe ascuns. Sau așa credeam noi. El se-așeza pe scaunul meu, care era mic, iar eu ajungeam să-l vopsesc cum îmi plăcea mie. Mai mereu, îl făceam clovn, iar lui îi plăcea, când terminam, să se ridice de pe scăunel și să mergem amândoi la oglindă, să vedem cât de frumos l-am făcut. Și-l făceam pentru că-i dădeam cu ruj și cu dermatograf și pe chelie, pe lobii urechilor, pe nas și pe frunte. De foițele de pudră nu m-am atins niciodată, n-am îndrăznit. Bunică-mea-mi spusese că au rămas puține și nu mai are de unde să-și cumpere altele, să nu care cumva să m-apropii vreodată de ele, că mă rupe cu bătaia. Am ținut minte și nu i-am trecut dorința. Iar el oricum n-avea nevoie de pudră, c-avea o față absolut perfectă pentru orice formă de clovn mi-ar fi trecut prin cap. Nu mi-era mie frică de bătaie, mă-nvățasem de mult cu amenințările ei, dar nu voiam să profit, dacă tot se făcea ea că nu știe că-i umblu-n clop.

Însă lecția de anatomie a fost unică și-i simt și-acum mirosul de sânge. Aveam spre patru ani și mă luase cu el în odăiță, să-mi spună poveștile de culcare. Știa tot Creangă, tot Ispirescu și tot Vladimir Colin. Și multe alte povești. Dar după ce le-a terminat de spus pe alea știute, n-a reluat niciuna. Inventa altele. Și era rost de treabă pentru că povești îmi spunea și dimineața, și seara. Uneori, și înainte de somnul de după-amiază. Când nu mai ai, faci. Când nu mai știi, inventezi. La el toate erau simple. Niciodată nu mi-a zis s-aștept, că are treabă, că are ceva mai important de făcut, mai important decât ce-aș fi vrut eu, indiferent ce mi-ar fi trebuit. Iar din cauza lui, și iar nu zic datorită, lecția răbdării mi-a fost cea mai târzie și cea mai dureroasă. În seara aia cu anatomia, era sâmbătă. Părinții mei veniseră să-și vadă fata. Veneau în fiecare sâmbătă, până s-a dat legea aia care spunea că mașinile care au numere care se termină cu cifră impară pot circula într-o duminică, iar în următoarea circulă alea al căror număr se termină cu cifră pară. „Cu soț și fără soț“ i se zicea legii sau regulii ăsteia. Ai mei aveau mașină cu număr fără soț, dar încă nu venise vremea alternării. Și nu venise nici vremea în care mie să-mi fie dor de ei. De fapt, de ea, de mama. Observam c-au ajuns, mă lăsam îmbrățișată și pupată de ea, la tata nu-mi amintesc astfel de gesturi în perioada aia, iar când totuși tata m-a pupat în viața mea de copil a însemnat că e ziua mea de naștere. Dar nu m-a pupat chiar la fiecare. Dacă, de exemplu, era supărat pe mine, nu făcea o excepție aniversară, că nu meritam. Așa se face că venirile și plecările lor săptămânale nici nu mă bucurau, nici nu mă deranjau. Erau copiii bunicilor mei și mă purtam frumos cu ei, cum mă purtam cu toată lumea. Eram fericită, nu era un efort să mă port frumos cu nimeni. În fiecare sâmbătă seara, ei plecau la niște prieteni de-ai lor, să vorbească și să danseze. „Ca tinerii“, așa zicea bunică-mea. Mă învățasem și cu asta. Eu, ca în fiecare zi și seară de la

Dumnezeu, rămâneam cu bunicii. În acea seară, bunicul era nițel obosit și, normal, băuse el ceva, că altfel nu putea. Când bea, și bea de mai multe ori pe zi, se ascundea de bunică-mea și de oricine mai era prin casă ori prin curte, să se culce nițel, să iasă băutura din el, și ieșea și într-un somn scurt, foarte scurt, probabil de-aia putea el să bea-ntr-o zi de șase-șapte ori. Mai puțin de mine. Pe mine mă lua și-mi povestea, îmi citea sau îmi cânta. De multe ori, ca să fim doar amândoi, ne duceam în odăiță. Asta era o anexă a casei, complet despărțită de construcția cea mare, o casă-vagon, negustorească, imensă, cu zece camere. Odăița avea două, dar nu-i spunea nimeni „odăițe", cum ar fi fost, am înțeles eu mai târziu, normal. Una funcționa vara drept bucătărie, iar cealaltă, cu pat, sobă, tablouri vechi și noptieră cu oglindă, era o cameră normală, i-ar fi stat la fel de bine într-o casă. Vara o preferam toți pentru că era cea mai răcoroasă. Iar acum era vară sau toamnă devreme. Părinții nu plecaseră încă la petrecere, dar se pregăteau. Bunicul m-a luat de mână și ne-am dus în odăiță. S-a așezat în pat, m-am dus și eu lângă el. Mi-a spus o poveste, cu un pod făcut din oi, și de-acolo am ajuns, nu știu cum, la globul pământesc. Mi l-a modelat cu mâinile și cu aerul dintre ele, cât să-l înțeleg un pic, iar pentru bună exemplificare mi-a arătat ochii lui și mi-a zis că pământul seamănă ca formă cu globii oculari. M-am dus mai aproape de el și m-am uitat cu atenție. Bunicul se uita când în tavan, când în perete, când la ușă, când la fereastră, să-mi arate cum sunt globii, că au un fel de hărți pe ei, cum are și Pământul. Mi-a spus totuși că ochii nu se rotesc complet, cum face Pământul în jurul Soarelui. Partea din spate n-o putem vedea. Cum adică să n-o putem vedea? Am sărit din pat și-am fugit în magazie, în aia unde ținea el scule. Am luat o șurubelniță mare, cea mai mare, era și niște prenadez uscat pe ea, și m-am întors în glorie. Pe el îl luase somnul, între timp. De la oboseală, de la băutură sau de la combinația dintre astea două. M-am apropiat, strângând bine șurubelnița în mâna dreaptă, și m-am uitat cum i se roteau globii oculari sub pleoape. Ziceai că aleargă. Pleoapele îi tremurau spasmodic din când în când sau se strângeau zbârcit. Șurubelnița mă dusesem s-o iau ca să văd și eu cum arată măcar un glob în partea aia din spate, nu voiam să-l sparg, să văd din ce-i făcut, n-am avut niciodată curiozități din astea, cu excepția unei păpuși care avea capul făcut din două bucăți, iar treaba asta era așa de clară, că efectiv te invita să apuci capul ăla și să-l desfaci. Și ce are o păpușă în interiorul capului? Păr, ce să aibă, că doar n-o avea creier. Am fost convinsă că și oamenii, și animalele au păr înăuntrul capului, altfel de unde să le fi crescut atâta, dacă n-ar fi avut rezerva asta interioară? Știam că el o să mă lase să mă uit, doar nu mă refuzase niciodată când am vrut ceva. Dar acum, că dormea, puteam să bag un pic șurubelnița aia sub pleoapă, să i-o ridic și să-mi continui drumul către interior. Dacă umblu-ncet, nu se trezește. Am potrivit-o la colțul exterior al ochiului și-am culisat-o pe pleoapa inferioară, până la mijloc. Mă pregăteam să intru încet-încet, el nici nu se mișca. Dar, când să intru, a oftat adânc. Asta n-ar fi fost mare lucru, că eram stăpână și pe mână, și pe instrument, însă curentul care-a venit dinspre ușa deschisă cu furie, combinat cu urletul înfiorător m-au destabilizat atât de tare, încât șurubelnița mea s-a speriat și i s-a-nfipt bunicului sub pleoapă. Evident, sânge. El s-a trezit speriat și s-a uitat la urletul disperat care era mama. Și la mine, care împietrisem, cu șurubelnița în mână. „Făceam un experiment, lasă fata-n pace, n-a greșit cu nimic.". Bine, eu chiar făceam un experiment, dar el de unde știa, când am fugit eu din odăiță, fără să-i spun nimic, c-o să mă duc în magazie, să iau șurubelnița aia mare și-o să vreau să i-o-nfig în ochi, să văd partea din umbră a unui glob ocular? Din dragostea lui știa, că n-avea de unde din altă parte. Eu chiar cred că toți oamenii trebuie să aibă dreptul să facă copii, dar nu cred – o, în niciun caz! – că toți oamenii ar trebui să aibă dreptul să și crească copii. Numai că aici e o aiureală. Cine-i face trebuie să-i și crească. Ca să nu aibă copiii răni necicatrizabile, răni-vulcani, răni otrăvite și, uneori, otrăvitoare. Când nu se-ntâmplă așa, când unii îi fac, iar alții îi cresc, copiii pot să nu știe cine le sunt părinții. Pot pune mâna pe ei, pot să spună și cum îi cheamă, însă asta nu-nseamnă neapărat că ei îi simt părinții lor, că ei se simt copiii acelor oameni. Eu credeam că sunt copilul bunicilor. Mă prezentam străinilor cu numele lor de familie. Astea două cuvinte au fost primele pe care

le-am scris în viața mea, cu litere de tipar, mari, groase și hâde. Mama avea să fie o mamă bună. Tata avea să fie un tată corect. Eu aveam să-i iert după foarte mulți ani de când am plecat din casa lor pentru că n-am știut niciodată cine sunt atâta vreme, și-a fost atât de multă vreme, cât am trăit cu ei.

La biserică ajungeam des pentru că mă ducea tot bunicu-meu. Nici el nu avea forme explicite de manifestare a religiozității, își făcea cruce numai dacă-l impresiona ceva peste măsură, de bine sau de rău deopotrivă, sau ca pecete pentru vreun angajament pe care și-l lua. De exemplu, zicea „Să fie-al dracu' ăla care-o mai pune-n gură strop de băutură!", și-și făcea o cruce mare, oximoronică. Mie nu mi se părea nimic anormal să te juri și să-ți faci cruce simultan, doar și bunică-mea blestema pe fondul unor cruci mari, atât de generoase, că nu era nevoie să le repete de mai mult de trei ori pe parcursul unei suite pletorice de imprecații. Însă bunicul meu ajungea adesea la biserică pentru că avea o voce extraordinară, iar când dă Dumnezeu, atunci dă, nu se-ncurcă. Urechea muzicală era pe măsură. Nimeni în satul nostru nu cânta ca el și nimeni nu avea nici cultura lui muzicală. Vocea lui de tenor spint îl transformase în personalitatea fără de care botezul, nunta și înmormântarea își pierdeau rosturile pe ambele lumi. Iar el, cel mai darnic om tot din ambele lumi, nu primea recompensă niciodată. Recompensa lui era încântarea publicului, se hrănea din ea, bea chiar mai puțin la evenimentele astea, ceea ce e un lucru paradoxal fiindcă tocmai la astfel de adunări prilejuite de bucurie sau de nenorocire lumea bea de stinge. El bea numai o litră de coniac înainte să se-apuce să cânte și după aia nu mai bea nimic. Și nici nu mânca. Trăia cu euforia artistului iubit și admirat de public. Dar și invidiat, pentru că omul ăsta era foarte invidiat. Nu atât pentru voce, cât pentru ce sentimente năștea vocea aia în cei care-l ascultau. Însă cel mai rău era invidiat pentru că era fericit, iar asta era limpede de la o poștă. Și nici nu se străduia s-ascundă. Nu făcea-n ciudă nimănui cu fericirea asta, dar nici nu-i păsa că pe ăilalți îi supără. Fiecare cu ale lui. Era excesiv de generos, iar asta iar îi enerva pe mulți. Îmbrăca și încălța toți copiii nevoiași, bine, nu erau chiar mulți, dar vreo șapte-opt familii amărâte tot erau, îi botezase aproape pe toți, iar pe unii îi aducea acasă, din când în când, să-i ajute la lecții, că-i spuneau învățătoarele și profesoarele când îl întâlneau că ăla și cu ălălalt nu știu să citească. El, ca un naș bun ce era, îi chema la noi acasă și făcea lecții cu ei. Și pe mine m-a-nvățat să citesc la cinci ani. Întâi, cu litere mari. M-a-nvățat să și scriu așa. Apoi, când eram deja foarte bună la astea două, m-a-nvățat și literele mici. Numai să le citesc. La scris am avut de mică o problemă mare: scriu prea urât pentru un muritor. De fapt, cred că niciodată n-am învățat să scriu. Iubesc s-o fac, dar nu-nțeleg nimic din ce scriu. Și, bineînțeles, nimeni nu pricepe ce-s semnele alea bizare și tot bizar legate-ntre ele. Dar el nu m-a descurajat, dimpotrivă. A crezut că rezolvă problema învățându-mă să desenez. Mi-a spus că fiecare om scrie cum este, numai că atunci când scriem și pentru alții trebuie să-nțeleagă și ei, așa cum și-n casă poți să stai în chiloți, dar când ieși afară, în lume, trebuie să tragi ceva pe tine. Însă mi-a spus că pe-asta cu scrisul citeț o să o-nvăț la școală, nu e cazul să mă grăbesc. Pot să citesc liniștită, nu trebuie să și scriu. Și așa am și făcut. Cu desenul a fost la fel. Și acum, dacă m-ar pune cineva, noroc că nu mă pune nimeni, desenez un om la fel cum o făceam la cinci ani. Nu există nicio evoluție. Din punct de vedere practic-plastic, am cinci ani și asta e.

Îmi plăcea să-l aud cântând oriunde. Cânta deseori și acasă, dar iubea publicul numeros, iar ăla nu se putea găsi decât la biserică. Dascălul din sat făcea și el față cum putea, drept e că prea mult nu putea, iar popa diacon n-avea. Era fericit când venea bunicu-meu să cânte. Și fericiți erau toți ceilalți, chiar dacă slujba nu era de nuntă ori de botez. Da, pur și simplu intrau într-un fel de extaz când îi auzeau vocea, că uitau și de mort. Acum cred că-i cucerea cu felul lui însuflețit și emfatic de a cânta, fel pe care-l avea și când vorbea. L-am văzut ținând câteva discursuri de elogiere a proaspătului dus de pe lume, iar cerniților li se dilatau pupilele de plăcere, snifuiau ca pisoii înainte să mămească țâțele mă-sii ori vreo pătură pufoasă. Și cum era hâtru și când respira, iubea să-și râdă de prefăcătoriile sentimentale ale oamenilor. Când le era lumea mai rea, el îi făcea să râdă, dar, așa, parcă din nimic, nici nu bănuiau

gurile lor jeluitoare că-n clipa următoare vor scoate hohote de râs. Și de fricile lor râdea pentru că el era singurul om de pe lume în care Dumnezeu frică nu pusese. Cât am trăit cu el și cu bunica, nici eu n-am avut frică. Ea avea și uneori dădea să spună că are. Dacă era și el de față, frica ei n-apuca să se nască toată, că i-o exploda el făcând-o să râdă și să se rușineze de ea. Și, mai cu seamă, făcând-o să creadă de-adevăratelea că nu are niciun motiv. Și eu am dat odată să mă sperii. Era iarnă și noapte, iar noi ne culcaserăm. Eu trecusem peste dusul profilactic la oală, iar acum nu se mai putea. L-am trezit, dormeam cu el în pat, iar bunica dormea pe canapea, și l-am rugat să meargă cu mine dincolo, unde erau oalele. Și erau acolo, că doară nu le ții în camera în care dormi, bașca singura încălzită din casă. N-a vrut să vină, mi-a zis să mă duc singură. Dar era întuneric beznă și mi-a fost frică să mă duc. I-am zis că mi-e urât, să vină cu mine. „Urât? Ce-i aia urât? Urâtă ești tu." M-am ridicat și m-am dus. Avea dreptate. Ce alt fel de urât poți găsi în afară de om? Iar noi, toți oamenii care trăiam în casa aia, eram la un loc în camera cea caldă. De-atunci, nu mi-a mai fost urât niciodată, iar când i-a fost fetei mele și n-a vrut să meargă pe întuneric în altă cameră, i-am zis cum mi-a zis el mie, dar n-a funcționat la ea. A funcționat însă altceva. Am luat-o de mână și ne-am dus în fiecare încăpere din casă, aprinzând înainte lumina. N-am ratat niciuna. I-am arătat că nu este nimeni în afară de noi în casă. A văzut și a crezut. Apoi, am stins toate luminile din casă și tot de mână ținându-ne am luat fiecare cameră la cercetat. Tot nimeni nu era. Deosebirea dintre întuneric și lumină nu e așa de mare, atunci când se pune problema „urâtului". Numai frica deosebește întunericul de lumină. Întunericul are carne de frică. Mă mir acum că nu m-am simțit atunci jignită că m-a făcut el urâtă, că am înțeles pe loc c-a râs de mine, dar asta s-a întâmplat cel mai probabil pentru că nu fusesem insultată niciodată și nu știam ce-i aia. A mai durat un pic până să aflu. Câțiva ani cu ei doi.

Cine erau bunicii mei și de unde veneau mi-au povestit încă de când eram foarte mică. Curios lucru, despre amândouă familiile bunică-mea mi-a povestit. El tăcea și asculta cuminte, la fel ca mine. Din când în când, zâmbea. Iar ea nu aducea niciodată vorba despre copilăriile și tinerețile lor când nu era el de față. Într-un fel, aveam impresia că-n momentele alea prezența lui o ține de mână. El ne spunea povești fantastice, din cărți și din necărți, din capul lui plin de poveste, însă din viața lui, a lor, niciodată. Asta era numai treaba ei. În fiecare seară, fie iarnă, fie vară, fie vreun anotimp de trecere, ea, după ce se așeza toată lumea-n paturi, de culcare, își sprijinea perna de lada studioului și se-apuca de tricotat sau de croșetat. Făcea asta de multe ori și-n timpul zilei, mai puțin când erau sărbători cu cruce roșie ori când era rost de zugrăvit, curățenie generală sau alte treburi istovitoare, dar seară fără andrele sau croșetă nu exista. Ea spunea „lucrez". Nu folosea niciodată verbul ăsta pentru alte acțiuni, iar eu am avut impresia mult timp că oamenii care se duc la serviciu să „lucreze" tricotează sau croșetează. Mă miram că și bărbații fac asta fiindcă nu văzusem niciunul. Nu mi-am pus niciodată problema ce face lumea cu atâta „lucru", adică de ce nu e mai frumos îmbărcată, dacă toți oamenii se ocupă cu asta. Și chiar înainte de a lua comuniștii curentul, asta-nsemnând că în fiecare zi de la doișpe la două și apoi de la șase după-amiaza până dimineața la șapte se oprea curentul electric, să facă țara economie, ca să-și plătească datoria externă și să propășească, ea tot la lampă lucra. Ca să nu ne deranjeze pe noi, în caz că ne-ar fi luat somnul. Și, după ce ea nu mai povestea, chiar ne lua. Când mă-ntorceam în somn de pe-o parte pe alta, deschideam ochii și-o vedeam cum încă lucrează. Era timpul ei cu ea, singurul din zi. Era pământul ei din care mânca, deși mâncam și noi din el mai încolo. Era vremea păcii ei, aia în care se lăsa în mâinile gândurilor ei. Dar înainte să vină somnul, venea viața. A lor. Bunică-mea era grecoaică. Părinții ei plecaseră pe jos din Grecia și-ajunseseră aici, în satul ăsta aflat la patruzeci de kilometri de București. Chestia cu satul îi irita însă pe toți locuitorii ei. Să nu care cumva să le spui că ăla-i sat, că nu mai aveau ochi buni pentru tine. De fapt, era satul de reședință al unei comune cu nouă sate. Și era, tot de fapt, un târgușor. Brâncoveanu ridicase aici un palat și o biserică, iar vorba umbla de sute de ani că fusese capitala Țării Românești pentru o zi. Locuitorii erau foarte mândri de asta și

credeau că-s cam cu trei-patru capete deasupra altor oameni pentru că Brâncoveanu alesese pământul lor. Nu știu de ce, dar erau mulți venetici prin părțile noastre, iar ăia de se știau de multe generații ca fiind ai locului așa îi și jigneau, când nu mai aveau argumente. Părinții bunică-mii au văzut locurile astea și s-au așezat. El era cizmar, ea era soția lui, că-n vremurile alea să fii soție era o meserie, ba încă una foarte grea, douăzeci și patru de ore pe zi munceai și nici concediu nu aveai, dar la țară nici nu există munci de la care să-ți iei concediu. Îl ajuta pe el cu cizmăria și i-a făcut și unsprezece copii. Bunica mea era cea mai mică dintre ei. Când vorbea despre părinții ei, îi numea „mamica" și „tatica", iar eu n-am mai auzit pe nimeni să-și cheme părinții așa. Tatica a murit când avea ea nouă ani, însă a apucat s-o-nvețe să bea cafea când avea șase și i-o dădea în cană, cu zahăr și pâine caldă, să se facă mare. Pe urmă, a plecat în război și-a stat destul pe-acolo. Când s-a-ntors, pe jos, de la război, în capul satului i-a ieșit în cale un câine foarte mare, foarte negru și foarte fioros. L-a speriat așa de rău, că i-a albit părul pe loc. Abia l-au recunoscut nevasta și copiii. Așa le-a spus el, că de la sperietura câinelui i-a albit, iar partea asta de poveste mi-a rămas agățată într-un colț de inimă și nu m-am împrietenit decât târziu cu câinii, fie albi, fie negri, părându-mi-se întru câtva animale fabuloase. Unii aveau niște ochi absolut omenești. Tatica a murit la câteva luni după întoarcerea albă, iar mamica a vândut cizmăria, să aibă din ce crește copiii, măcar un timp, până ăia mari intrau în pâine. Bunică-mea zicea că e greu să ai mulți copii, că văzuse la mamica. Una, că toți trebuie să mănânce, să fie îmbrăcați și-ncălțați, iar alta, că nu ai cum să te ocupi de ei și-ntotdeauna ajung să se crească unii pe alții. Când o mamă se rupe în multe bucățele, nu se mai poate reconstitui, nu mai are cum să fie întreagă pentru niciunul dintre copii. Și, cel mai rău, nu are cum să trăiască mult. Mamica murise când bunică-mea avea paișpe ani. Murise de epuizare, nu de boală. Fata cea mică a rămas, normal, în grija surorilor mai mari, că frații și-au luat lumea-n cap și-au plecat departe cei mai mulți. Numai unul era într-un oraș din apropiere, cel pe care ea îl iubea în al doilea rând. În primul rând îl iubea pe Spiros, cel mai aproape de vârsta ei, fratele pe care nu l-a mai văzut niciodată după ce-a plecat el de-acasă. Una dintre surori, care plecase la București, a vrut s-o ia cu ea. Bunică-mea n-a vrut să plece din casă. Învățase de la o vecină unguroaică să tricoteze și să croșeteze încă de când avea zece ani. Îmbrăca toată familia și-o ajuta și pe mamica la trai fiindcă și vindea ce lucra. Era atât de talentată, încât i se dusese vestea și nu mai prididea cu lucrul. Așa că n-a vrut să plece la oraș și nici să meargă să stea în casa surorii ei care abia se măritase. A rămas în casă și s-a descurcat. Abia terminase școala, șapte clase a făcut, și-avea timp berechet să lucreze. Nu plângea și nu ofta când vorbea despre ea, orfană de mică. Avea însă în voce un fir de lumină caldă care începea când începea povestea și se termina odată cu ea. Surorile veneau s-o vadă cât de des puteau și ele, c-aveau casele și rosturile lor. Dar ea se descurca bine. „Atunci m-am înrăit, mamă, că altfel n-aș fi avut cum să trăiesc." Înrăitul ăsta însemna c-a devenit genial de selectivă. Bunică-mea e singurul om pe care nu l-a dezamăgit nimeni niciodată, că n-a avut cum. Probabil, avea un organ vital în plus, cel al alegerii, altfel nu-mi pot explica simțul extraterestru care n-o lăsa niciodată să greșească. Ori poate că ăsta este unul dintre simțurile marilor supraviețuitori, iar noi, micii supraviețuitori, cotidienii, nu ne-am născut cu el.

Era frumoasă rău bunică-mea, ca un smarald viu. Ochii ăia verzi luminau tot împrejurul și-l ardeau când o apucau pe ea dracii. Din ochii ei se schimba lumea. Fotografia făcută când avea șaptișpe ani, anul în care s-a măritat, arăta o fată cu părul negru, împărțit de o cărare pe mijloc, cu nas acvilin și rai în ochi. Gura ei mică și delicată contrasta teribil cu temperamentul de drac împielițat. Când m-am născut eu, ea avea patruzeci și trei de ani și era aproape neschimbată, aceeași fată din fotografie. Era natural ca băieții să-și fi rupt și inimile, și călcâiele încercând s-o ia de nevastă. Însă ei i s-a părut la fel de natural să-i dea dracului pe toți, chit că erau nevinovați. Părinții lor, negustori înstăriți, n-o voiau de noră pentru că era săracă. Nu conta că era orfană, ci doar că n-avea zestre, iar pentru ei numai asta era important. Ea și-a văzut de lucrul ei mai departe și de micuța casă părintească. Până când l-a întâlnit pe bunicul

meu.

Și ai lui veniseră tot din Grecia, din niște munți îndepărtați și sterpi. Își spuneau vlași, iar eu am aflat mai târziu că asta-nsemna că sunt meglenoromâni. Sărăcia și războiul îi aruncaseră la nord de Dunăre și ajunseseră tot prin părțile astea mândre de brâncovenismul lor, de lângă București. Spuneau că din satul lor îndepărtat plecaseră spre România mai multe familii și că se-așezaseră cu toatele la câmpie. Ziceau chiar că sunt urmașii lui Bolintineanu, că nu știu ce unchi găsise un arbore genealogic prin nu știu care bibliotecă publică, însă eu n-am văzut nicio dovadă, așa că m-am îndoit mereu de asta. Cel mai probabil, făcea parte din felul lor nițel fanfaron de-a fi. Străbunică-mea și-a născut toți copiii în noua țară. Au fost șase. Ultimul a fost bunicu-meu, care era firav, mic, mic, și nici nu respira prea bine. Când s-au uitat cu mai mare atenție la el, au văzut c-avea mâna stângă răsucită din cot. Străbunică-mea a hotărât că-l „pune la perete". Asta se făcea când venea pe lume un copil bolnăvicios, iar familia credea că n-are prea mari șanse să supraviețuiască. Așa că-l ajutau și ei cum puteau să se hotărască pe care dintre lumi o preferă. Proaspăta mamă, că, iată, străbunică-mea nu mai era chiar tânără când a născut al șaselea copil, îl lipea de perete, acolo unde trăgea umezeala mai tare, chiar și vara. Dar bunicu-meu s-a născut iarna, a doua zi după Crăciun. La perete era și frig, nu numai umed. Îl lăsau acolo câteva ore pe nou-născut, să se ducă-napoi de unde a venit, dacă nu era pregătit de lume, sau să demonstreze că știe ce-a făcut atunci când a ales să se nască. Instinctul ăsta al mamelor era, în cele mai multe cazuri, unul corect. Copiii „de la perete" se-ntorceau la Dumnezeu în cea mai mare parte. N-a fost însă și cazul lui. S-a încăpățânat să le arate că, așa pricăjit și c-o mână sucită, el vrea aici și vrea cu ei. Sora cea mare a străbunică-mii i-a și zis: „Ăsta o să aibă grijă de tine și o să te-ngroape, ai să vezi. Uite cum întinde mâna aia urâtă după tine, să-l iei în brațe. Dă-i țâță, că ăsta e sufletul tău." Și tocmai el n-a plecat niciodată de lângă ea, el fost singurul copil care a iubit-o. Și n-a iubit-o mai puțin când a aflat povestea asta, pentru că el nu știa cum se iubește mai puțin.

Trăiau așadar vlașii din ce știau ei, din negustorie. Aveau căruță și plecau la București. De-acolo cumpărau tot ce-aveau nevoie pentru prăvălia lor. Erau deștepți și se gândeau la toate, aproape că nu era ceva de care să aibă nevoie vreun om din sat și să nu găsească la ei. Au prins repede cheag, însă cu el a venit și invidia celorlalți, c-așa e-n viață. Pe-o parte-ți vine, pe ailaltă-ți pleacă. Dar ei nu s-au supărat, știau că e-n firea simțirii omenești și asta. Copiii, cinci băieți și-o fată, s-au făcut mari și patru dintre ei au plecat de-acasă. A plecat și-al cincilea, însă n-a stat mult. S-a făcut doctor și, la o lună după ce și-a luat diploma, a făcut peritonită și-a murit. Pe crucea de marmură de la capul mormântului unde sunt îngropați el, străbunică-mea și bunicu-meu e numai poza lui, singura poză a lui. Cu puțină vreme înainte de nenorocirea asta, a cunoscut- bunicul meu pe bunica mea, iar străbunică-mea, firește, a dat să se opună căsătoriei, că fata era săracă. Dar a murit Marin, băiatul ei frumos, și n-a mai avut nici vrere, nici putere să se-mpotrivească. La un an după moartea lui Marin, băiatul cel mic se însura. Bunică-mea a fost convinsă să se facă mireasă de manierele lui. „Avea caracter, mamă. D-aia m-am măritat cu el." Ea prin „caracter" înțelegea și bunătate și, din cauza ei, asta-nțeleg și eu dintotdeauna. Tinerii s-au mutat în casa mirelui, iar viața a venit peste ei imediat. Întâi, că nora nu știa că atunci când pui găina la fiert trebuie să-i tai unghiile înainte. Gheară, gheară, dar cu prima falangă amputată. Soacra a amendat neștiința nurorii printr-o tentativă de scandal. Tânărul soț a amendat, la rândul său, tentativa mă-sii printr-o declarație de război. Din ziua aia, adică a șaptea după nuntă, soacra și nora nu și-au mai vorbit. Gospodăreau împreună într-un fel unic, o rea-înțelegere despre care oricine, nou-intrat în casa lor, ar fi jurat că-i o bună-înțelegere tăcută. Nu se uitau urât una la alta, nu se bârfeau, nimic. După ce bunică-mea a născut copiii, o fată și un băiat, i-au crescut împreună. Copiii i-au dat străbunică-mii supranumele „măicuța-mare" și-o iubeau ca pe dulceață. Cu ei chiar era dulce, spre deosebire de mama lor, care a-nvățat pe pielea lor să fie mamă. E și ăsta un dat al firii la care oamenii se gândesc arareori. De ce majoritatea bunicilor sunt atât de buni părinți cu nepoții lor?

Poate pentru că-ți ia aproape o viață de om să-nveți să fii părinte. Poate că e unul dintre cele mai grele lucruri de-nvățat și de făcut pentru un om. Recunosc, nu m-am gândit la asta până acum, dar sunt sigură că voi fi o bunică mai bună decât mama care sunt. Cum sunt și părinții mei cu fata mea. Cu vârsta, ți se tocesc aripile nervilor, ți se mai ogoiește din iuțeală. „Sunt iute". Așa zicea ea când se descria. Și-avea dreptate pentru că nu era doar iute la mânie, era iute-n toate. Pe copiii ei i-a bătut, noi n-am mai apucat-o-n forma asta, doar ne mai amenința din când în când, însă cu greu își ținea râsul când o făcea. Am auzit-o țipând numai de câteva ori, iar atunci numai pentru că se speriase de ceva. Dracii ei, ce dor îmi e de dracii ei pașnici, grași și frumoși! De dracii ei bonomi. Dar propriii copii i-au intrat de câteva ori în mâini și i-au ținut cumva frica până a murit. Cu nimic n-au vrut vreodată s-o supere și nici n-au supărat-o. Mama însă a reușit să treacă de bariera asta a simplei supărări, făcând-o mult să sufere pentru că a fost mereu nefericită, iar o mamă nu se poate împăca vreodată cu așa ceva. Nici mama mea nu se-mpacă, doar e o mamă normală. A plătit cu vârf și-ndesat bunică-mea bătăile pe care i le administrase în copilărie pentru că mama nu voia cu niciun chip să fie spălată. Mă miră tare asta fiindcă n-am întâlnit un om mai obsedat de curățenie ca ea. Știu că se spală compulsiv, niciodată n-a avut nevoie de atâtea dușuri și băi într-o zi, dar efectiv o dată la două ore se spală. Când lucra, se spăla o dată dimineața, înainte de a pleca la serviciu, și de cel puțin trei ori după ce se întorcea. Și nu lucra în mină, ci într-un birou. Acum, că e la pensie, viața ei s-a transformat în raiul spălării. Și, Doamne, totul e insuficient de curat în jur pentru ea. Dac-ar putea, ar spăla și norii, că-s îmbâcsiți pe margini. Așa că mi-e foarte greu să mi-o imaginez urlând când vedea apă și sărind din copaie, însă palmele și urletele bunică-mii au potolit-o destul de repede și-au transformat-o de mică într-o maniacă a curățeniei, ceea ce s-a văzut cu prisosință prin grija obsesivă pe care o avea ca frate-su să fie mereu curat. Unchiu-meu e mai mic cu doi ani decât ea, dar, în ciuda firavei diferențe de vârstă, ea a avut mereu asupra lui autoritatea surorii mai mari. Cu el s-a-mbolnăvit ea de responsabilitate. Având grijă de el, s-a făcut ea o mamă mică. Deși n-a pus-o nimeni să aibă, ea a vrut, ei i-a plăcut. Curios lucru, și eu am făcut la fel cu frații mei, cu amândoi, diferența dintre mine și ea constând numai în faptul că aveam opt ani când l-a născut ea pe primul și paișpe când l-a născut pe al doilea. Adicătelea eram o mamă mult mai mare. Și mai era o diferență: pe mine m-au pus ea și tata să am grijă de ei, văzând cât de dragi îmi sunt. Azi un pic, mâine mai mult, am fost mămica lor aproape în același timp cu născătoarea lor. La ăla mare a durat vreo lună să-mi intru-n mână, la ăla mic a fost pe loc, doar eram deja la al doilea copil, iar experiența și la asta-i bună, câștigi timp, doar ești profesionist. Iar ăla mic s-a mai născut și după ce, dintr-o eroare umană, am înviat din morți. Mi-a fost mult mai ușor cu el pentru că pierdusem noțiunea și starea de aproape. Îmi câștigasem departele, un pământ din carne de inimă pe care-l iei cu tine oriunde te-ai duce. Sunt o mamă foarte veche. Cât despre curățenie... nu sunt rață performantă, sunt în standardele omenești contemporane, însă mă spăl pe mâini tot timpul, pentru că pur și simplu nu mă pot abține. Ea însă, ca fenomen supranatural, și-a făcut mâna pe frate-su. Bunicul meu lucra, când erau ei mici, în satul vecin. Transport într-acolo nu era, dacă aveai nevoie s-ajungi, mergeai cu căruța. Cei mai mulți oameni își foloseau însă picioarele. Câteodată, bunică-mea, când era asediată de treburi, o mai trimitea pe mama să se ducă la el, la serviciu. Ăla mic voia cu soră-sa și porneau amândoi la drum. Cea mai mare parte a drumului o făceau prin sat, apoi, când se termina satul, venea podul și, cum îl treceai, ajungeai în celălalt sat. Era o foarte mică porțiune de câmp între pod și prima casă din satul următor. Odată, exact când ajunseseră ei în locul ăla, s-a găsit unchiu-meu să facă pe el, într-o zi de iarnă geroasă, când se-ntorceau de la tatăl lor, iar el le dăduse în traistă două pâini, o bucată de halva și o sticlă cu spirt medicinal, să ducă acasă. Mama, când a văzut nenorocirea, a dezbrăcat copilul în curu' gol, l-a pus să se țină cu amândouă mâinile de creanga cea mai de jos a copacului cel mai apropiat și l-a spălat corespunzător. Cu spirt. Copilul a urlat și se cutremură și azi când își amintește grozăvia prin care a trecut, dar a fost dus acasă perfect curat și, în cea mai mare parte,

înghețat. A supraviețuit, deși e copil născut de bunică-mea la șapte luni, într-o zi de vară târzie, când nu știu cum naiba s-a nimerit să nu fie nimeni acasă. Un copil sensibil. L-a născut pe dușumea, în camera din față, uimită de grindina de-afară, care era să spargă geamurile. Așa se și gândea, în timp ce năștea, ce se face ea, singură cu nou-născutul, dacă intră ploaia și grindina-n casă. Copilul a ieșit repede, odată ce s-a potolit furtuna. S-a născut dormind și este, în general, un om blând și însorit. A fost slăbiciunea mamei lui, cum și ea a fost slăbiciunea lui. De ajutat, bunică-mea a ajutat-o mai mult pe mama, ei i-a purtat mai mult grija și ne-a crescut pe noi trei, pe copiii lui i-a crescut cealaltă bunică a lor, dar felul în care zâmbea ea când îl vedea și cum se făcea vocea ei unt cu miere când vorbea de el mi-au spus de mult că el e dragostea ei de mamă. Chestie pe care mama mea a simțit-o întotdeauna și a durut-o întotdeauna simțirea asta, chiar și după ce ea a făcut clar diferențe între mine și frații mei. Pe locul unu era ăla mijlociu, pe locul doi, ăla mic, pe locul trei... fratele ei. Eu n-am prins podiumul. Totuși, ea suferea tare pentru că inima mă-sii îl prefera pe frate-su, chiar dacă pentru ea, practic, bunică-mea a făcut infinit mai mult. Ciudată treabă, să te doară că-ți face mă-ta exact ce le faci tu copiilor tăi. În fine, am întâlnit câțiva părinți cinstiți în viața asta, cinstiți în ce privește treaba asta cu preferința sufletească pentru unul dintre copii, părinți care aveau mai mulți și care au recunoscut că au ceva aparte pentru unul dintre copii, un ceva pe care nu-l pot descrie, dar le e foarte limpede că nu-l au și pentru ceilalți. O fi afinitate, ce să zic, sau poate o fi una dintre chestiile alea sufletești care, din fericire, a scăpat de atât de sigurele denumiri ori, mai rău, definiții omenești. Așa e și cu frații, ești mai apropiat de unul decât de celălalt, chiar dacă îi iubești pe amândoi. Cazul meu. Cu ăla mijlociu suntem roți îmbucate, ăla mic nu prea se potrivește cu niciunul dintre noi. Ăsta mijlociu n-a făcut niciodată ceva care să mă șocheze. Ăla mic arareori face ceva care să nu mă șocheze. Iată, de exemplu, cum arată o discuție cu mijlociul meu:

„— O iubesc, fă, da' nu e din filmu' nostru.

— Eu tac.

— Taci pentru că tu ai simțit asta de la-nceput, dar așa ești tu, nu te-amesteci, numai că eu îți știu bine ochii.

— Mai tac o dată. Zi cu filmu' și revelația.

— Știi că și-a luat rochie pentru nunta lu' Fifti, da? Și pantofii ăia roșii, că i-ai văzut.

— Știu, da.

— Așa. Ne-am dus sâmbătă la nuntă. Ăsta și-a pus cortu-n curte. Când am ajuns noi, ploua ca dracu'. Asta a zis că ea nu iese din mașină, că de ce-am adus-o la nuntă la țară, că i se strică rochia și pantofii.

— Și ce-ai făcut?

— Nimic. Am scrâșnit pe mutește. Fifti m-a văzut, s-a dus în spate, la magazia cu lemne, și-a adus o roabă plină de scânduri, să-i facă ăsteia cărare.

— Mirele, mă?

— Da.

— Și pentru asta ai hotărât tu că nu e din filmul nostru?

— Tu ai hotărât de când ai văzut-o prima oară, de când nu ți s-a uitat în ochi, nu mai face pe generoasa cu mine. Dacă nu spui, nu-nseamnă că nu știu. Știu și tac.

— Normal, ești fratele meu. Împărțim aceeași formă de prostie păguboasă.

— Fii atentă, asta n-a vrut nici așa să iasă din mașină. Mi-a venit să mă urc la volan și să plec. Numai că m-am uitat la Fifti și mi-am zis că n-o să plec de la nunta celui mai bun prieten pentru că e asta feroce de egoistă.

— Ai luat-o-n brațe, mă? Era și asta o variantă.

— Nu, zău? N-am luat-o, am lăsat-o-n mașină și-a stat acolo toată noaptea.

— Urât.

— Ba prea frumos, că nici în brațe n-a vrut sclifosita.

— De ce?

— Intrase apa-n cort. Era o mocirlă de nedescris. Mireasa avea rochia

plină de noroi până peste genunchi și toată lumea se descălțase, iar bărbații-și suflecaseră pantalonii. Jurai că-i nuntă de pescari. Am dansat și-am cântat până la șapte dimineața. N-am văzut nuntă mai mișto și știi că nu mă dau în vânt după ele.

— Nici eu.

— Păi, tu n-ai fost.

— Am fost pentru că ai fost tu."

Cu ăla mic, aproape nu pot lega o conversație. Oricât m-aș strădui. Și mai totdeauna fac eforturi colosale:

„— Ia uite, îmi răspunde soră-mea la telefon!

— Știi că nu-l țin după mine, mă. Când oi crede că sunt atât de importantă pentru omenire încât să mi-l leg de gât, o să mi-l leg, n-ai grijă.

— Păi, nici n-am.

— Ce vrei tu, de fapt, de ce m-ai sunat?

— Te-am sunat degeaba. N-am nimic să-ți spun. Știu că nu-ți place să vorbești la telefon și m-am gândit să te scot un pic din pula muzei. Să te umanizez.

— Vezi că iar ești dobitoc? De câte ori să-ți repet că nu toți cretinii pot vorbi cu pulă, mă? Pe tine te-a făcut mă-ta vulgar și ești vulgar și când clipești, și când strănuți. Când fuți, nu știu, dar, cum tu nu fuți niciodată, nu contează. Vezi tu, tinere domn, pentru ca pula să aibă acel efect strălucitor trebuie ca emitentul ei să aibă umor, un umor bun, și să mai știe să-l dozeze și să-l adecveze. Iar tu ești un imbecil inadaptat, un fricos introvertit care vorbește cu pulă numai cu soră-sa și cu frate-su, că de restul lumii se pișă pe el de frică.

— Niciodată nu m-ai iubit.

— Mai ești și prost, adică faci pe prostu' cu mine. Mai știi povestea «Prinț și cerșetor»? Ți-o citeam când erai mic și credeam că ai șanse să te faci mare. Well, povestea ta ar trebui să se numească «Prost și cerșetor». Cum să nu te iubesc, boule?! A, că nu-mi place de tine e complet altceva. Dar te iubesc, vino mâine pe la mine, pe seară, să-ți fac clătite cu urdă și cu nucă. Eu fac, tu mănânci. Ai voie să gemi de plăcere, dar să nu te prind că articulezi vreo vorbă, că te dau afară. Stăm și noi amândoi la masă, ca frații.

— Vin. Îți aduc flori, că tot nu poți tu să le suferi.

— Pizda mă-tii, de idiot! Să-mi iei o porcărie din aia de beau eu de două ori pe an, numai când mă-ntâlnesc cu tine, o cremă de whiskey. Ca să te pot suporta măcar o oră."

Și, când vine ăsta mic, gătim amândoi, mâncăm amândoi, apoi ne așezăm pe canapea, punem muzică, Debussy ne place, bine că avem și noi ceva în comun, și ne ținem în brațe. Orice am încerca să vorbim eșuează. Nu avem niciun subiect în comun, adică niciunul pe care să-l abordăm și noi în cuvinte fără să ne umplem de nervi. Nu ne ies decât îmbrățișările, iar mie-mi mai iese și mângâiatul lui pe cap, când stă el în poala mea și toarce cam trei minute, după care-l ia somnul. Odată, mi-a zis că mă iubește așa de mult că, dacă el ar fi pisica mea, iar eu aș fi stăpâna lui iubitoare și-aș crăpa, m-ar mânca. L-am înjurat și-am vrut să-l dau și-afară. El mi-a explicat liniștit că lui nu-i curge sânge prin vene, lui îi curge un fel de calm lichid, că e ceva normal ca pisica să-și mănânce stăpânul mort, că e o supraviețuitoare. Și-apoi, mortul nu mai miroase ca stăpânul, e doar o carne moartă și oarecare. De-atunci, vorbim numai dacă nu putem evita, dacă-i musai. Arareori este. El e un IT-ist cât un dinozaur, în ambele sensuri. E un tip uriaș și un programator de geniu. Stă toată ziua-n casă și lucrează pentru o firmă din Statele Unite. Ăia-l plătesc ceas, iar el e nefericit beznă. Obține ultrarapid tot ce-și dorește fiindcă-și dorește lucruri mărunte și punctuale, n-are visuri. Nu iese aproape deloc din casă, nu are prieteni, îi e frică de femei. Nu e gay sau cel puțin așa crede el. Când l-am întrebat, eu și cu ăla mare, ne-a zis că-i e frică în aceeași măsură de bărbați. Când mi-a zis faza cu pisica, l-am bănuit de zoofilie, să mor dacă nu. I-am și spus. A râs și m-a zgâriat pe antebraț, exact cum fac pisicile. Pe urmă, s-a ridicat, și-a luat geaca, mi-a explicat scurt și din mers chestia cu pisica, supraviețuitoarea perfectă, și-a ieșit din casă fără niciun cuvânt. Vine la toate spectacolele mele, își ia bilet în primul rând. Știu că o face ca să mă destabilizeze. La început, i-a

reușit. Am avut niște pauze în rol când am dat cu ochii de el în primele dăți. Din fericire, am reușit să mă repliez, spectatorii n-au observat, au crezut c-așa e piesa. Însă eram la început, iar regizorii n-au fost tocmai încântați de înecurile alea ale mele, chiar dacă au fost scurte și nu le-a simțit publicul. Pe el l-a enervat de când era mic dorința mea de a mă face actriță, i se părea că e unul și-același lucru cu a te dezbrăca în fața unor oameni și a-i lua și la futut, și nu pe rând. Normal, el face trei atacuri de panică numai dacă trebuie să iasă la pâine, pe-atunci i se părea prostituție curată să te urci pe o scenă. Între timp, s-a obișnuit. Dar, mare consumator de teatru fiind, ca să nu zic chiar un veritabil trăgător pe nas de teatru, mă mir că acolo nu-i e niciodată frică de lume, vine și se proțăpește în primul rând. Într-un fel, îi sunt recunoscătoare. Dacă nu era el, să-mi zică „Tu nici n-ai nevoie să te pregătești cu un profesor, ca să intri, tu te-ai pregătit cu mă-ta și cu tac-tu gratis timp de doișpe ani, o să intri prima, îți fac ăia și cunună de lauri încă de la admitere", poate că nu aș fi avut curaj să dau la teatru. Credeam că nu sunt suficient de bună, că doar talentul nu ajunge. Dar el m-a făcut, pentru prima dată în viață, să m-arunc cu capunainte. Ce-aveam să pierd, un an pe bară, până la următoarea admitere? Dar câți ani pierde un om, dacă ar fi să adunăm momentele alea cretine în care-și risipește timpul cu regretele? M-am dus și-am intrat. Acum, sunt o actriță îmbunătățibilă, dacă e să fim sinceri, însă, pentru că în generația mea e cam jale, sunt considerată o actriță foarte bună. Rahat. Mai e mult până departe, în cazul în care apuc departele ăla.

Mijlociul e însă fratele meu preferat pentru că mă-nțeleg cu el din respirație, nici n-avem nevoie de priviri. Același umor, aceleași defecte, aceeași convingere că nu avem calități distinctive, suntem niște oameni oarecare și foarte oarecare de cumsecade, aceleași preferințe la țigări, parcă ne-ar fi tras la copiator. A, e o diferență, el e mai frumos, că are ochi albaștri. E medic psihiatru și, lucru absolut natural, e mai nebun decât pacienții lui. Când iese din gărzi, se duce la grădina zoologică. E și aproape de spitalul la care lucrează. Spune că numai animalele îl liniștesc după o gardă, că au un efect cathartic asupra lui. Numai după ce pleacă de la ele are curaj să se ducă acasă, la nevastă-sa. Bravo lui, e un tip mișto, știe cum să-și iubească femeia. Nici cu el nu mă văd des, pentru că nu mă văd des cu nimeni. Aici nu există excepții. Însă vorbesc des cu el, e singurul om din lume căruia nu mi s-a întâmplat să nu-i răspund la telefon pentru că n-am vrut, ci doar pentru că i-am pierdut apelul. El e legătura familiei ăsteia care suntem noi, el îi sună pe toți zilnic, mai puțin pe mine, că știe că nu-mi place și respectă chestia asta, chiar dacă o consideră o țicneală, știe cum stă fiecare în fiecare zi. El e singurul care e-n stare să se înțeleagă cât de cât și cu ăla mic, știe cum să vorbească pe limba aia împletită din sârme a lui. Mi-ar fi plăcut ca mama și tata să fi făcut doi copii, pe frații mei. Însă ăsta mijlociu aș fi vrut să fiu eu. De mine lumea se putea lipsi liniștită, de el, nu. Nu fără ca lipsa asta să se cunoască. Dar asta e o cumplită formă de egoism; sigur n-aș fi fost în stare să fiu așa frumoasă cu totul cum e el, chiar dacă aș fi fost el. Nonsensu' mamii ei de viață! Oricum, ca să vorbesc într-o limbă ceva mai zdravănă, c-așa merită un psihiatru, tipul ăsta mă face mereu să țin minte că fratele e ruda cea mai apropiată a omului, singurul cu care, dacă are noroc, omul are întâi de toate același sânge și după aia o mulțime de fericiri dempărțit, toată viața. Cea mai veche și neîntreruptă dintre ele rămâne totuși stoarcerea coșurilor, momentul nostru de maximă intimitate de maimuțe capabile de limbaj articulat. Apropo de asta, el mai dă câteodată cu capul în poarta ateismului, dar își dă seama și se retrage la timp. Ăla mic e ateu definitiv, în fine, cel puțin până va crăpa. Ăsta nu e, însă ei doi au rămas cu părinții după ce eu am plecat la facultate și-au prins săracii momentul ăla în care mama a cotitgrav și, cel mai probabil, irevocabil spre bigotism. Și cum amărâții ăștia dormeau amândoi într-o cameră, ea, precum croitorașul cel viteaz, îi rezolva pe-amândoi dintr-o lovitură, intrând în șoaptă în camera lor și dându-le cu agheasmă în cap, pe gât, pe piept, pe spate, la genunchi și la glezne, să-i sfințească înainte să deschidă ochii. Normal că ea din dragoste făcea asta și-o face și acum, când ne prinde pe toți, mai puțin pe mine, că eu mă trezesc înaintea ei, beau singură agheasmă și-mi dau și pe față, pe gât, pe sâni, pe

spate și subombilical, c-acolo am eu locul care necesită vindecare sau măcar stagnare, numai că, invariabil, ăștia se speriau din somn, pentru că ea turna cu sticla pe ei, și săreau din pat ca arși. N-au reușit toată adolescența lor să se pregătească sufletește de cu seară pentru agheasma de dimineață, iar gestul ăsta al mamei i-a unit pentru totdeauna, i-a făcut, săracii, și frați de cruce, nu doar de sânge. Oricât de tare s-ar fi enervat reciproc, și se enervau des, deh, ca toți oamenii incompatibili în mod radical, dacă le spuneai cuvântul „agheasmă", se-aruncau ca din pușcă unul în brațele celuilalt. Marcaje părintești. Solide. Sigure. Rezistente. Durează toată viața. Dar cum m-am apucat eu să vorbesc de ăștia doi? Poate pentru c-a venit fie-mea și m-a luat de amândouă mâinile și apoi în brațe. Am simțit că mă iubește, iar omul, când se simte iubit, devine brusc generos.

Bunicii mei, că acolo eram, au trăit ca toți oamenii. Când bine, când rău, când bine cu rău. La-nceput nu erau săraci, dar după război erau. Când li s-au născut copiii, în anii '50, era jale. Negustoria murise odată cu venirea comuniștilor. Ea a întețit tricotatul și croșetatul și-au putut să le dea să mănânce, să-i încalțe, să-i trimită la școală, că, de îmbrăcat, îi îmbrăca ea. El n-a știut să facă față sărăciei venite șenilă peste ei. S-a apucat de băut. Ea s-a apucat de disperat, dar numai înăuntru. În afară, spăla, călca, făcea mâncare și lucra, ca să trăiască toți. Dar, ca să poată lucra, avea nevoie de ajutor cu copiii, că erau mici amândoi, făcuți unul după altul. Soacră-sa nu făcea față. Când i-au luat comuniștii prăvălia, a căzut într-un fel de catalepsie. S-a întâmplat atât de repede după moartea băiatului ei, încât a fost răpusă. Nu te mai puteai baza pe ea, trebuia s-o-ngrijești ca pe bebeluși. Bunică-mea lucra ziua și noaptea, iar în puținul somn plângea. Își amintea cum se trezea de fiecare dată buimacă, vinovată c-a adormit, oricât de puțin, și cu perna udă de griji. În timpul ăsta sărat și amar, vecinii nu chiar de vizavi, cumva în diagonală, oameni din ăia care-ți zâmbeau în față, te pupau cu urme de scuipat și-abia așteptau să te toace prin spate, păreau să prospere. Nimeni nu știa cum reușeau, alor mei nici nu le păsa, ei aveau de trăit viețile lor. La un moment dat, și-au luat și servitoare, o țigancă tânără, paișpe ani avea, ajunsă în sat de nicăieri. Muncea copila de se spetea, dar stăpânii nu erau mulțumiți niciodată. Însă ea îndura tot. Era învățată că ea e subom, așa fuseseră toți ai ei, de când se știau. Când o băteau stăpânii, tăcea și primea. Când a siluit-o fiul lor, un băiat care căzuse când era mic într-o fântână părăsită și-și rupsese un picior, iar din cauza asta, cu toată bogăția mă-sii și-a lu' tac-su, nu voia nicio fată din sat să-și facă rost cu el, i s-a părut normal. Cele mai multe servitoare pățeau așa. Numai că, după câteva luni, a-nceput să i se vadă burta. Stăpâna a bătut-o, a făcut-o „curvă de țigancă nenorocită" și-a obligat-o să spună cu cine a rămas borțoasă. Coca n-a vrut la-nceput. Dar când a lovit-o cu sucitorul în burtă, a urlat numele. Atunci, stăpâna l-a chemat pe bărba-su, a bătut-o și el pe țigancă și-au dat-o afară pe poartă. Nu i-au dat nici bocceaua în care avea un capot, o pereche de ghete scâlciate și-o cămașă de noapte, toate primite de pomană. I le-au scos afară și le-au dat foc în mijlocul curții. Fata stătea în fața porții, fără lacrimi, și se uita când în dreapta, când în stânga. Oriîncotro ar fi apucat-o ar fi fost tot aia. Din întâmplare, că așa-și numesc oamenii cele mai multe întâlniri cu alți oameni, întâmplări, bunică-mea ieșise să măture în fața casei. A văzut-o și-a strigat-o. Fata a venit. A-ntrebat-o ce-i cu ea, de ce e roșie pe față și ce-i cu părul ăla ca după război în capul ei. Coca i-a spus scurt povestea, iar bunică-mea a zis la fel de scurt: „Vii la noi. Am nevoie de tine." A băgat fata-n casă și le-a zis celorlalți că din ziua aia țiganca stă la noi. Făcea munci ușoare, că era și prăpădită, mică și slabă rău, și gravidă. A născut o fată frumoasă și mare, un copiloi. S-a chinuit, săraca, dar nu singură. Bunică-mea și străbunică-mea au moșit-o și-au îngrijit-o. Coca nu zicea mai nimic atunci când a venit. Vorbea puțin și numai dacă o-ntrebai de cel puțin două ori. Nu era învățată să fie-ntrebată, ci numai să i se poruncească și să fie suduită că nu face nimic cum trebuie. Însă, când a ajuns la noi în casă, a-nvățat să plângă și să zâmbească în același timp. N-am mai văzut pe nimeni care să ți se uite-n ochi de parcă ar fi dat o ușă de perete, să intre soarele, și să-ți zâmbească în timpul ăsta printre lacrimi. Făcea așa când primea, dar numai de la un moment dat. Eu am cunoscut-o gata lumină.

La-nceput, făcea un pas în spate și lăsa capul în jos, dacă voiai să-i dăruiești ceva sau îi spuneai o vorbă bună. Apoi, dădea drumul la soarele ăla negru din ochi la tine, zâmbea și ploua.

Așa-mi spunea bunică-mea că făcea și că a trecut ceva timp până când Coca i-a lăsat să o iubească. Atunci când s-a spălat ea de vinovăție. Întâi, s-a bucurat că avea unde sta și unde munci, întâi de tot. Voia să facă mai mult, să mulțumească pentru ce primea, dar n-o lăsau fiindcă era gravidă. A înțeles și ea la un moment dat ce-nseamnă asta și s-a speriat îngrozitor. Urma să aibă un copil foarte mic, mult mai mic decât ai familiei, și știa ea de la mă-sa că de capul copiilor foarte mici tre' să te ții tot timpul, ca să nu moară. Cum muriseră frații ei gemeni, că-i uitase mă-sa pe prispă, se luase cu munca și-i lăsase-n soare. Începuseră să ardă, se umflaseră, se-nroșiseră și se răciseră până seara încet și de tot. Apoi, tac-su o omorâse pe mă-sa în bătaie și dispăruse. Coca rămăsese singură în bordeiul din pădure și plecase pe drum, de foame. Se urcase în prima căruță care-o luase și le zisese oamenilor c-a trimis-o mă-sa la vale. Oamenii au crezut-o și-au purtat-o cu ei două zile. Mâncau pe jos, în țărână, dormeau în căruță. Le-a zis s-o lase într-un sat în care a văzut oameni îmbrăcați ca ea, au lăsat-o și s-au dus în drumul lor. Oamenii ca ea au primit-o în pat cu copiii lor, o saltea de paie, de fapt. Era pusă direct pe jos, pe chirpici. Ei, acasă, aveau preșuri de coade. Ăștia n-aveau, dar mama asta făcea mâncare mai bună decât mama ei. De care îi era un dor greu în capul pieptului, de ea și de frații ei mici și la fel, de nu știai care-i unul și care-i altul. Nici mama nu știa. Îl punea pe unul la o țâță și pe ălălalt la ailaltă țâță, dar nu mâncau deodată. Unul mânca, unul dormea, dar nu scotea țâța din gură. Când avea treabă multă, mama îi scotea ea pe amândoi de la țâță, că altfel nu mai termina până noaptea treaba. Așa se-ntâmplase și-atunci când îi uitase la soare. Oamenii ăștia la care trăia acum erau buni cu ea. Ar fi rămas la ei, n-avea de ce să plece. A fugit însă când au vrut s-o mărite după un neam de-al lor, un băiat cu bale la gură. I-a fost frică și, în prima noapte după ce l-a văzut, a plecat. A trecut prin două sate, a văzut și mistreți la o margine de drum, s-a ferit de ei, că-i știa din pădure, de la casa ei, mistreții fură copii, așa îi zisese mama, când îi vezi, te pui la rădăcina unui copac și te faci una cu pământul, până se duc, apoi a trecut răstoaca, o apă mare cu un singur loc mic de trecut, pe niște pietre alunecoase și verzi, și-a ajuns la podul dinspre satul nostru. Acolo a dormit o zi și aproape o noapte. Când nu se luminase de tot de ziuă, s-a ridicat și-a plecat. A intrat în sat și-a mers până la prima răspântie. Acolo a găsit-o cea care avea să-i fie stăpână. Fusese la un priveghi și acolo vorbiseră cocoanele că fiecare are nevoie de servitoare. Asta abia apucase să iasă-n drum, c-a și găsit-o pe Coca.

Mama și unchiu-meu erau unul de trei ani și unul de un an. Coca n-apucase să știe cum ai grijă de copii, că frații ei muriseră de foarte mici, mă-sa nu-i dădea ei decât la legănat. A învățat acum, pe ăștia doi, mai măricei. Cât a putut și ea, că-n mai puțin de jumătate de an a născut. Dar până atunci a fost de mare ajutor în casă. Bunică-mea putea să lucreze la puloverele și la mileurile pe care le făcea pentru clienții ei, oameni înstăriți, iar străbunică-mea începuse întru câtva să se dezghețe de când venise țiganca, ba chiar i-a arătat încet-încet cum să ai grijă de copii. Numai bunicu-meu nu se oprea din băutură și-abia, abia reușea să-și păstreze slujbele, pe care, tot din cauza asta, le schimba cam des, iar pe-atunci erai tare rău văzut dacă nu stăteai mult într-un loc, că nu era moda cu schimbatul serviciului. Era mai mult o casă a femeilor și a copiilor. Ele o țineau vie, ele o țineau și-n picioare. Coca s-a obișnuit cu toți, chiar și cu ea și cu burta ei. Bătrâna o ținea mai mult pe lângă ea și, când a venit iarna, a luat-o să doarmă cu ea. Se-nghesuiseră toți în două camere. Cine ar fi avut bani să-ncălzească toată casa? Dar și când au fost, nu era obiceiul să doarmă fiecare în altă cameră decât vara. În camera măicuței-mari, pe peretele de deasupra capului ei, zic așa c-o și văd în pat, uitându-se peste ochi, în sus, într-acolo, era un tablou mare, cu fotografia înrămată a unchiului Marin, doctorul, băiatul ei care murise cu câțiva ani în urmă, aceeași pe care i-o făcuseră și poză ceramică. Străbunică-mea stătea cu orele și se uita la tabloul ăla, iar când termina, se muta cu ochii la icoana cu Sfântul Nicolae, pe care uscase busuioc din mai multe generații. Coca mai văzuse și tablouri, și icoane, la

stăpâni, ba încă multe, multe icoane și multe candele agățate de perete, sub ele, că stăpâna, mama șchiopului, era tare credincioasă și bisericoasă. Dar nu mai văzuse om care să stea cu ochii într-un tablou vreme multă, multă, multă. Coca nu cunoștea nici timpul, nici subdiviziunile lui. Și nici într-o icoană n-a mai întâlnit om să stea atât. Pentru că s-a gândit că bătrâna, care o-nvățase pe ea o mulțime de lucruri, afla ceva din uitatul ăsta, Coca a-nceput, când nu era străbunică-mea în cameră și nu avea nici ea vreo treabă care să ardă, să stea mult cu ochii-n tablou și-n icoană. Dar mai mult îi plăcea în tablou. Nu mult după ce-și făcuse un obicei furiș din asta, Coca s-a-ndrăgostit de Marin. Știa că e mort, dar nu-i spusese nimeni că n-ar trebui ori că n-ar fi bine să te-ndrăgostești de morți. De fapt, nu-i spusese nimeni nimic despre dragoste, iar Coca nu știa că-l iubește pe Marin. Știa că, atunci când e singură cu tabloul lui, intră în ea un fel de căldură de undeva venită. Nu știa de unde și nici nu-și punea problema. Căldura aia o cuprindea toată și stătea în ea până ce-l cuprindea și pe copilul din burtă, că se mișca, dar nu tare, și era sigură că rămânea acolo căldura aia și după ce ea pleca din cameră și închidea încet ușa. La început, se-ntorcea să se-ncălzească iar numai când obosea ori când nu mai avea răbdare cu copiii. Căldura aia era ca un somn odihnitor. Cum intra-n ea, cum parcă se umplea de puteri. După un timp însă, Coca se ducea să-l vadă pe Marin și când n-avea nevoie. I se făcea din când în când dor de el, din ce în ce mai des, și se ducea să-l privească măcar un pic. Mai încolo, a-nceput să aibă curaj să și vorbească cu el, în gând prima dată și-apoi în șoaptă. Când era în șapte luni, deja alerga din curte-n casă, ținându-se de pântec, să-l vadă pe Marin, mai ales când se lua cu treaba și credea că s-a supărat pe ea fiindcă a uitat de el. Coca era fericită și nici habar n-avea că este. Dar ceva știa ea, anume c-o să nască un băiat pe care o să-l cheme Marin. Când i-a venit sorocul, a născut o fată zdravănă și oacheșă și-a plâns. Pentru că nu era băiat. Străbunică-mea a mângâiat-o, bunică-mea a pupat-o, bunicu-meu a băut, de bucurie, copiii n-au înțeles ce-i chestia aia mică și urlătoare. Bătrâna a cerut să se facă niște modificări în cameră, că nu mai putea dormi în același pat cu lăuza și copilul. Era periculos pentru copil. Dacă se-ntorceau peste el în somn și-l striveau sau îl sufocau? Străbunică-mea a hotărât că mama va dormi la perete, copilul la margine, adică pe mijlocul patului, dar în niciun caz la perete, iar ei să-i dea fie-sa fotoliul ăla de o persoană, extensibil, pe care-l ține degeaba pe un hol, numai pentru că are mânere ca melcii mari. Nu-l folosește nimeni la nimic. Coca n-a crâcnit, s-a așezat corespunzător la perete, a pus copilul lângă ea, dar nu lipit, la distanța pe care-a decis-o bătrâna, iar fotoliul a venit în aceeași zi, seara, dar nu din toată inima, că mătușă-mea asta era și zgârcită, și fixistă. Totuși, mă-sii i-a dat fotoliul. Dacă era pentru altcineva, nici nu se punea problema să dea ceva așa de mare ca un fotoliu. Un borcan de dulceață ți-ar fi dat, ba chiar și-o mână de pătrunjel, dacă te duceai în grădină, să ți-l culegi singur, dar nu mobilă.

Străbunică-mea și bunică-mea au învățat-o pe Coca ce faci cu un nou-născut, în afară că-i dai țâță. Ea însă era tristă că fata nu era băiat, dar bucuroasă că semăna bucățică ruptă cu Marin. Și, deși au botezat-o un frate de-al bunicului și nevastă-sa, iar pe vremea aia nu exista să nu-i pui copilului numele nașilor, Coca a vrut s-o cheme Marina și n-a renunțat în ruptul capului la numele ăsta. Fata creștea repede, Coca o iubea ca o mamă mică ce era, lumea se mai dezghețase nițel, între timp, chiar și lumea lor. Bunicu-meu își găsise o slujbă bună și n-o mai duceau așa rău. Bunică-mea tot lucra ca apucata, nu mai știa să iasă din asta, bine măcar că se-nvățase să doarmă noaptea. Dar n-a mai reușit niciodată să se-nvețe să doarmă și bine. Coca-l iubea pe Marin în secret și-a fost singurul bărbat din toată viața ei. La un moment dat, l-a și cunoscut, c-a luat-o bătrâna cu ea la cimitir, când s-a dus să-l jelească pe fii-su. Când a văzut Coca pe cruce aceeași poză din camera în care trăia ea, a-nceput să plângă de fericire, dar bătrâna a fost convinsă că de supărare, c-o știa că-i fată simțitoare, cu inimă bună, și recunoscătoare. Cum să nu plângi băiatul oamenilor care te-au strâns de pe drumuri, cu burta la gură, și ți-au făcut un rost cu ei, în casa lor? A luat-o-n brațe și-au plâns amândouă tot ce-au avut de plâns în ziua aia. De-atunci, Coca mai fugea câteodată, când era toată lumea acasă

și-avea cine sta nițel cu copiii. Fugea prin spate, pe ulicioară, prin grădini, la cimitir. Nu era departe, dar tot își făcuse o scurtătură. Nu se ducea la Marin fără flori, nu cât erau flori prin grădini. Dacă avea noroc să nu fie lume-n cimitir, putea și ea să-l ia în brațe, să-i pupe poza, să-i șteargă crucea de praf și de stropiturile de noroi de la ploaie. Și-ntotdeauna-și găsea timp să aranjeze frumos verdeața și florile de lângă mormântul lui. Străbunică-mea era sigură că mătușă-mea, fie-sa, face asta și tare mai era mândră de ea. Se făcuse mare și Coca de-acum, era femeie-n toată firea, chit că tânără, foarte tânără, femeie cu fată mare la ușă. N-a spus nimănui de dragostea ei și-a lui Marin, c-a înțeles ea că asta i-ar fi făcut pe toți s-o creadă cu mințile pierdute. Dar Marin al ei o iubea de-atâta vreme, n-o-njura și n-o bătea, cum făceau cei mai mulți bărbați cu femeile lor. Cum să nu-l iubești? Da, era mort, și ce dacă era mort? Viu poate nu era așa de bun sau poate ar fi fost, că era frate cu bunicu-meu și nici el nu-njura și nici nu ridica mâna la nimeni. Dar dacă ar fi băut, iar ea ar fi plâns așa des cum plânge cocoana? Lasă, mai bine să nu știe nimeni.

Mi-a spus mie toate astea, când, după ani mulți în care ea nu mai stătea în casa lor, o privegheam pe bunică-mea și rămăsesem în prima noapte numai noi două lângă ea. Coca-i ținea fruntea, eu îi țineam mâna. Mi-a vorbit ore-n șir despre ele două, despre sângele lor de surori fără sânge. Și, spre dimineață, despre Marin. Abia atunci n-a mai plâns Coca. În alea două zile care au urmat până am înmormântat-o, treceam una pe lângă alta ca stafiile și nu ne-am mai spus nimic. Dar am văzut-o de câteva ori, ostenită de treaba multă și grea care se face ca să pregătești ca lumea o-nmormântare, cum se ducea în cameră la măicuța-mare, unde era Marin. Am păzit ușa aia cât am putut. Și am putut. Avea și ea nevoie să stea de vorbă cu el, măcar nițel. Era septembrie atunci, iar Coca mi s-a părut dintr-odată bătrână. Ea, tocmai ea, care fusese cea mai tânără și mai veselă femeie din lume. Fără cocoana, n-o mai recunoșteam. Am strâns-o tare-n brațe, când am plecat, după înmormântare. I-am pupat mâna, ea m-a pupat pe inimă, în dreptul inimii, cum numai ea făcea, de când eram eu mică. În decembrie, de ziua mea, m-a sunat mama. Nu mi-a zis „La mulți ani!", mi-a spus c-a murit Coca. O sunase Marina. Trei luni a putut să trăiască fără bunică-mea, numai trei luni. A fost cea mai frumoasă aniversare a mea pentru că-n ziua aia am putut s-o mai văd o dată pe Coca. Chiar dacă a fost ultima dată. M-am aplecat peste coșciug, să-i pup mâna, cum am făcut mereu. Dar nu știu ce mi-a venit și-am băgat mâna mai adânc, să pot s-o cuprind cu brațele. Mâna dreaptă mi s-a lovit de o bucată de sticlă, exact sub umărul ei, și mi-a rămas acolo. Era un geam care avea pe margine o ramă de lemn. Am știut cine e acolo, că n-avea nici cum, nici cine altcineva să fie. Am bănuit și când l-a furat pe Marin din casă. Ori când am plecat noi toți și i-am lăsat ei cheile, să se asigure c-a rămas totul în regulă în casa noastră pustie, ori când am vândut-o. Nu și-a dat nimeni seama, iar pentru mine nici nu conta. Oricum, Marin era al ei. Nu știu cât l-au iubit ai lui viu, dar cât l-a iubit ea mort știu. Acum, venise și pentru ei vremea să se-ntâlnească. A lor a fost cea mai frumoasă și cea mai sănătoasă dragoste de pe fața Pământului și de pe fața cerului. Când au băgat-pe Coca-n groapă, am auzit zgomot de sticlă spartă. Și așa, prin capacul de lemn și prin ea însăși, am văzut pe fața lui Marin un alt zâmbet decât ăla cu care crescusem.

Ca oricărui om egoist, m-a durut și pe mine, când ea n-a mai fost, că-n ultimii ani am văzut-o puțin și rar. M-am agățat și mă agăț și azi de discuția noastră de la priveghiul bunică-mii, dar tot mă doare puținul și rarul. Coca m-a crescut și pe mine, cum i-a crescut și pe mama, și pe unchiu-meu. Așa am apucat eu familia, cu ea. Mama, frate-su și Marina s-au făcut mari și s-au dus la liceu. Bunicii mei i-au ținut pe toți trei în școală. Bunicul câștiga bine, bea la fel de bine, era la fel de pașnic cum l-am cunoscut și eu. Bunica nu mai lucra decât pentru plăcerea ei, nu pentru bani. Pentru plăcerea ei, a noastră, a tuturor fetelor din familie, a surorilor ei și a prietenelor. Ce e drept, bunică-mea avea plăceri cam mari și cam multe, când venea vorba de muncă. Una peste alta, era o familie mișto cu ei patru. Mă răsfățau toți și fiecare-n parte, pe ascuns. Bunicul mă plimba prin tot satul, mă ducea la bâlciuri, la târguri și oboare, mă mai lua din când în când cu el la achizițiile de marfă, bunica îmi făcea să

mănânc numai ce-mi plăcea mie, deși, la naiba!, nu era nimic din ce făcea ea care să nu-mi fi plăcut, dar aveam și eu, ca tot omul mic sau mare, niște preferințe, mă-mbrăca în cele mai frumoase rochii, fuste și costume din două piese, îmi spunea că mă iubește de mai multe ori pe zi, chestie cu care, vă spun eu, nimic din ceea ce faci practic pentru un copil nu poate echivala, străbunică-mea îmi împletea părul și-mi dădea să mănânc din mâna ei, chiar dacă eram mare, plus că-mi povestea lucruri tulburătoare, cum ar fi că la revelionul dinspre 1899 spre 1900 lumea și-a făcut coșciuge, s-a-mbătat și s-a culcat în ele, că umbla vorba prin sate că vine sfârșitul lumii, iar a doua zi s-au trezit toți țepeni pe după-amiază, că nu se sculase niciunul din morți să facă focul, iar Coca îmi dădea dulceață de trandafiri din borcan, nu din farfurioară, când n-o vedea nimeni. A, și tot ea mi-a dat primele lingurițe de caimac, iar pe-alea de cafea le-am luat singură din ceașca ei dulce, când s-a dus până-n casă.

Când am deschis eu ochii pe viață, Coca nu mai stătea la noi. Primise o bucată de pământ de la primărie, undeva la marginea satului, spre pod. Bunicii i-au făcut casă acolo, o casă nici mică, nici mare, cu o curte bună și un gard care mirosea a inimă de copac, ca lemnele care veneau toamna la noi la poartă, într-o căruță sau într-un camion, o dată așa, o dată așa, și le tăia Codin cu toporul. Nu mai stătea, dar venea la noi dimineața, foarte devreme, și pleca după-amiaza, înainte să se însereze. Dacă erau petreceri sau sărbători, tata sau unchiu-meu le duceau pe ea și pe Marina acasă, pentru că mereu se făcea noapte. Marina vorbea cu un băiat de pe Vlașca, și-avea să se mărite și să plece acolo, la el. Nu mai știu când am văzut-o ultima oară înainte de moartea bunică-mii și, după aia, a mă-sii, știu doar că era pe stradă, iar eu mă uitam la ea prin geam. S-a măritat târziu, mult după mama, când eram eu mică, și s-a măritat departe. Coca zicea că l-a văzut pe băiat o dată și apoi el a venit s-o ceară, Marina a zis că se duce, chiar dacă era primul băiat cu care vorbea ea, Coca ce era să facă, i-a spus „Du-te, mamă“ și asta a fost tot. Îi era tare dor de ea, cum îi era și mamei. Mereu întreba de Marina, o simțea sora ei, trăiseră și învățaseră carte amândouă până se făcuseră mari, dar Marina venea foarte rar pe-acasă. S-au cam pierdut una de alta. De fapt, Marina s-a pierdut de casă.

Mama a terminat liceul, n-a vrut să dea la facultate, a făcut niște cursuri, multe cursuri și foarte diferite-ntre ele, despre domenii vorbesc, și-a plecat deacasă, la Sibiu. S-a angajat într-o școală militară, unde l-a cunoscut pe tata. Erau cei mai frumoși din unitate, era normal să se-ndrăgostească, să se iubească și să vrea să se ia. S-au luat. Bunică-mea și bunicu-meu au primit telefon, să se ducă la Sibiu, la cununia civilă. S-au dus. În gară, trebuia să-i aștepte tata, că mama era ocupată să-și facă părul.

„— Ăștia nu sunt sănătoși la cap, a zis bunică-mea.

— De ce, a întrebat bunicu-meu.

— Dacă nu-l recunoaștem pe ginere?

— Îl recunoaștem, stai liniștită. Dacă nu, ne recunoaște el.

— După ce?

— După cum ne uităm dezorientați.

— Crezi că suntem singurii oameni prima dată-n gară la Sibiu?

— Nu, dar sper că suntem singurii îmbrăcați de cununie.

— Ar fi bine, dar nu te baza. Mai bine uită-te-n față, poate-l vezi.

— În față e un alt tren, cum să-l văd?

— Tu uită-te peste tren. A zis fi-ta că e cel mai înalt bărbat pe care l-a văzut ea.“

S-au găsit ușor. Nu era el mai înalt decât trenul, dar era cel mai înalt bărbat de pe peron, din gară, din orașul ăla, cât au apucat ei să vadă din el, și cel mai înalt om dintre toți oamenii pe care-i văzuseră ei vreodată. Bunică-mii nu i-a inspirat încredere pentru că avea ochii albaștri. Nimeni în neamul lor n-avea. Maximum verzi, ca ai ei. Bine, avea străbunică-mea, dar aia era soacră-sa, nu neamul ei. Toți oamenii cu ochi albaștri pe care-i cunoscuse ea, fie bărbați, fie femei, aveau ceva care nu-ți inspira încredere, și ea nici nu le-o dăduse pe-a ei vreodată. Le-au dat-o însă alții, care au și pățit-o de la ăștia cu „ochi albișori“. Era primăvară și-au stabilit nunta pentru toamnă, la noi în sat. Toți spun c-a fost frumoasă nunta aia, iar eu chiar n-am văzut niciodată, în nicio

poză, niște miri mai frumoși decât părinții mei. Deci, din acest punct de vedere, sigur a fost. Zice-se că și din cel de auzire a fost pentru că mireasa și socrul mic au ținut un recital de romanțe și muzică ușoară, chiar dacă maică-mii i s-a spus că trage a rău cântând la propria nuntă. Tata a terminat școala militară în anul următor și, fiind șef de promoție, a avut de ales în ce privește repartiția. Mama i-a zis clar că ea vrea cât mai aproape de părinții ei, iar el a acceptat postul dintr-un oraș mărișor, la vreo patruzeci de kilometri de satul ei. A considerat mereu c-a făcut un sacrificiu care n-a meritat și n-a pierdut nicio ocazie să ne-o zică și nouă. Deși a trăit mai mult în Regat decât în Ardeal, nu s-a obișnuit niciodată. Juri că azi-dimineață l-a parașutat cineva aici sau l-a adus barza. „Răgățenii nu-s oameni serioși, n-au vorbă, n-au faptă.“

Altfel, chiar era cel mai înalt om pe care l-am văzut și eu. Pentru multă vreme, adică până l-am văzut pe Ghiță Mureșan, baschetbalistul-actor. Dar pe Ghiță nu l-am văzut niciodată-n carne și oase. Când eram mică, mică și era rai grămadă, a venit el în vizită la noi, cu mama, parcă destul de repede după vacanța în care l-am cunoscut, și am făcut eu ceva care l-a supărat. Nu mai știu ce, o fi fost, poate, ceva grav, dar era mult după momentul în care am furat, iar el oricum nu fusese de față și nici nu-l informase nimeni în legătură cu infracțiunea de care cu adevărat mă făcusem vinovată. Totuși, făcusem eu ceva când a venit el în vizită și, ca un tată responsabil, m-a pedepsit. Nu m-a certat, nu m-a lovit. M-a urcat pe casă. M-a ridicat în brațe și m-a așezat în liniște pe acoperiș, să-mi fie frică, să mă-nvăț minte, să nu mai fac ce-oi fi făcut. Bună n-a fost deloc desprinderea de pământ, bun n-a fost nici urcușul în brațele lui. Mă ținea la distanță de corpul lui și vedeam cum se-ndepărtează pământul de sub mine, cu ce iureș. Când m-a pus pe acoperișul casei, mi-a fost cald, că era cam încins. Nu m-a pus pe casa-casă, ci pe acoperișul odăiței, care era și mai mică, și mai joasă. M-am ridicat în picioare și m-am uitat împrejur. Când te uiți peste lume roată, e așa de mare și seamănă cu un tablou, dar fără ramă. Însă m-am uitat și-n jos. Acolo era toată familia, adică tata și restul. Tata avea mâinile ridicate și mă ruga să vin mai aproape, să mă ia de-acolo și să mă dea jos, ceilalți îl certau. Nu le venea să creadă că-i trecuse prin cap un așa fel de pedeapsă. Eu mă uitam la ei toți și mi se păreau așa de mici. Chiar și tata, care avea cu vreo trei capete mai mult decât ei. Când te uiți la oameni de pe acoperiș, ei sunt atât de mici încât par veseli, ceea ce e foarte diferit de atunci când te uiți la ei de departe pentru că atunci par, nu știu de ce, triști sau indiferenți. Faptul că și de sus, și de departe sunt mici nu-i ajută cu nimic. Și nu m-am dus la margine, adică nu la marginea lor. M-am plimbat pe acoperiș, dar în afară de faptul că era cald nu mai avea alte calități. Avea totuși două defecte mari. Era de tablă și cam aluneca și nu era nici drept, ci-n pantă. Însă i-am mers pe trei laturi și mi-a plăcut să-i merg. Fiecare dintre marginile alea se termina cu un jgheab care semăna cu ăla-n care dau oamenii mâncare la porci. Dar e mai mic și e tot de tablă. La porci, poa' să fie și de ciment. Au și găinile. La ele, e de cauciuc, e o roată tăiată-n jumătate și întoarsă cu tăieturile-n sus. Fiecare margine de acoperiș are la capăt o gaură, unde jgheabul se varsă într-un ochean. Am vrut să mă uit în ocheanul ăla, să văd ce e-năuntru, dar nu mă țineam bine pe picioare, parcă veneam eu peste mine. Și nu m-am mai uitat. De jos, am auzit același vaiet din mai multe guri. Amețisem un pic, așa că nici să văd vaietul n-am mai putut. M-am ridicat iar în picioare și m-am uitat roată. Am văzut norii, palatul și biserica. Am văzut casele, pârâul, străzile și ulicioara. Am văzut și cimitirul. Când mi-am strâns ochii la loc, am văzut că la o margine de acoperiș se făcea alt acoperiș. Negru, zgrunțuros și care nu era-n pantă. Era aproape de acoperișul odăiței, așa că am sărit direct pe el. De jos, am auzit: „Mămico, mămico, nu muri, mămico, n-a căzut, a sărit pe magazie!“. De pe magazie, nu se vedea așa bine, că era mai mică binișor decât odăița. Dar era așa frumos întinsă, ba mai avea și niște gropi în ea, niște gropi moi. De încercat, le-am încercat pe toate, dar m-am așezat numai în una dintre ele. Era cea mai mare și mă ținea mai bine. Am închis ochii, că-mi intra soarele direct în ei. Atunci mi-am dat seama că, dacă închizi ochii și te uiți în sus când e soare, vezi roșu ca sângele, dar un pic transparent. Poate aș fi adormit acolo, în leagănul ăla, dacă bunicul meu, care probabil atunci ajunsese acasă și văzuse

toată familia așteptând să cadă copilul de pe casă, nu mi-ar fi strigat: „Mergi cu mine la nea Gogiu, după brânză? Mi-a zis că i-a fătat și purceaua azi-noapte. Cinșpe purcei." M-am ridicat imediat și-am ajuns la marginea magaziei într-o suflare, mai, mai să zbor de pe ea. Totul până la purcei. Noi n-am avut niciodată, iar eu eram înnebunită după ei. Cele mai frumoase animale, când sunt mici, nou-născuți. Când sug, li se văd coastele, că porcii se nasc mulți și foarte slabi. Dar slabi rău, nimic nu-i recomandă pentru ce-ajung săracii când se fac mari. La margine, l-am văzut pe bunicu-meu cum râdea la mine și-mi făcea cu ochiul. M-am așezat în fund și mă uitam la el. Era singurul bucuros că mă vede. Ceilalți nici nu mă priveau, nici nu ziceau nimic. El mi-a zis „Hai la tata!", s-a urcat pe masa aia mare de tablă, pe care spăla bunică-mea vasele în curte și le punea apoi la scurs și unde mai punea ea vara și borcane cu varză și cu castraveți, să se mureze, că oamenilor li se face și vara poftă de murături, iar astea de vară sunt mai bune decât alea de iarnă, mi-a făcut semn să vin mai înspre el, să mă poată lua-n brațe, m-am dus, m-a luat și am coborât amândoi. N-am știut atunci că alor mei le era frică de mine, n-am știut și n-am înțeles atunci, ci mult mai târziu. N-am înțeles nici de ce nu s-a urcat nimeni pe casă, după mine, și mi s-a părut ciudat, ani mai încolo, când mi-au spus că le-a fost frică să nu m-arunc de pe acoperiș. Nici azi nu știu dacă erau două frici complet diferite sau dacă fricile astea două erau neamuri; una era mă-sa, una să fi fost fii-sa. Lui însă nu i-a fost frică de mine, nu m-a trăit niciodată ca pe un drob de sare. Ne-am dus amândoi la purcei după ce m-am dat jos de pe magazie. Dar imediat. M-a luat de mână și-am ieșit pe poartă, iar noi aveam poartă numai în spate, spre ulicioară, în față aveam ușă, că-n față era casa. Am trecut pe lângă toți ceilalți, i-am văzut că se uitau la mine de ca și cum eram o bâzdâganie, nu mi-a plăcut deloc de ei, am strâns mai tare mâna lui, m-am băgat un pic în el și am reușit să-i traversăm. În spate, am auzit cum s-a aprins o brichetă. Am ieșit în ulicioară, am făcut stânga și-am ajuns la stradă. Era cam pustiu, că lumea, la țară, nu umblă pe drum toată ziua. Am luat-o-n dreapta și ne-am dus spre nea Gogiu. Aveam mult, foarte mult de mers. Stătea în celălalt capăt de sat, spre celălalt râu, ăla mai mare. Pe drum, am trecut și pe la alimentară și mi-a luat ciocolată chinezească, din aia în formă de lingouri. Erau mici, mici, cât partea aia de care ștergi bățul de chibrit, să se-aprindă. Le-am desfăcut unul câte unul și, până la purcei, le-am mâncat pe toate. El se făcea că nu mă vede, dar, când ambalajele lingourilor se făcuseră așa de multe și de mari încât abia le puteam ține în pumn, mi le-a luat din mână și le-a îndesat în buzunarul lui din stânga, cu mâna aia a lui sucită din cot. Mâna pe care i-o iubeam eu pentru că mă scărpina cu ea pe spate în fiecare seară, până mă lua somnul. Am mers amândoi pe dreapta drumului lung și șerpuit, cum făceam de obicei. La țața Leana și la nea Gogiu, el a băut o țuică, eu m-am uitat la purcei și la mama lor. Ea dormea, ei sugeau în somn. Când m-a-ntrebat el dacă vreau să plecăm acasă, am vrut. Lumea ieșise pe la porți. Mai mult oamenii bătrâni. Bunicu-meu le saluta pe femeile foarte bătrâne zicându-le „Săru' mâna, mamă!". L-am întrebat atunci pentru prima dată de ce face așa. „Pentru că-s de-o seamă cu mama, tată", mi-a răspuns. Nu știu dacă drumul ăla de-ntoarcere acasă m-a făcut pe mine să spun cu ușurință oricui „mamă" sau alt drum. Dar, dacă nu el, nu știu care altul.

Treaba cu furatul fusese înainte să-l cunosc pe tata. Așa cred, dar poate să nu fie așa. Oricum, fusese între mine și bunică-mea, iar secretul ăsta al hoției mele l-a luat cu ea în mormânt și-acolo ar fi rămas, dacă nu m-apucam de spovedania asta. Bunicului i-am mărturisit eu ce-am făcut, dar și el a luat mărturisirea cu el, când a plecat dincolo. Și iată cum a fost. În spatele curții noastre, era ulicioara. Multă vreme am crezut că „Ulicioară" este numele ei, așa cum „Principală" era al străzii care era în fața casei. Pe ulicioară ne jucam noi, copiii care-aveam curți care dădeau spre ea, când eram foarte mici și n-aveam voie să ne jucăm la strada mare, principală, să nu ne calce mașinile. Mașini erau puține pe-atunci, dar lumea era parcă mai prevăzătoare. Acolo, pe ulicioară, nu treceau decât mașinile alor noștri, iar ei știau că ne jucăm și erau cu băgare de seamă. Pe ulicioară, n-a murit nimeni, niciodată. Scotea fiecare ce jucării avea și mai intram în curți când ne strigau la masă. Eu scoteam cărutul

meu de bebeluș, care încă trăia în magazie. Era un landou splendid, n-am mai văzut modelul ăla. Avea roți foarte mari, ca de caleașcă, era alb, din lemn și avea și obloane. Căruț cu obloane, o minunăție. Unul dintre noi se urca în el și se ghemuia, iar ceilalți îl hurducăiau de la un capăt la altul al ulicioarei, care nu era, normal, asfaltată. Codruț, prietenul meu preferat, avea un arc cu săgeți și-o colecție de săbii de lemn. Alea erau moartea mea, atunci mi-a părut mie rău prima dată că nu sunt băiat. Și încă nu știam că și tata ar fi vrut să fiu și-a suferit că m-am născut, din greșeală, complet fată. Dar Codruț mă iubea și mă lăsa să mă joc cu ele cât voiam eu. Lui îi plăcea să-l plimbăm cu landoul, era cel mai mărunțel și mai subțire dintre noi, se potrivea cel mai bine în cutia de lemn. Și când spun că mă iubea, includ patima. Dar îi vine și ei rândul. În spatele curții noastre, dar chiar în spate, era dispensarul. Avea niște tufișuri mari, ornamentale, doar era instituție. Acolo mai cuibăreau rațele, când le dădeau oamenii drumul, să-și caute singure demâncarea. Prin curtea dispensarului, se vedea grădinița, dar noi eram încă prea mici pentru ea. Nu și pentru cele două wc-uri turcești ale ei, dar și asta mai poate s-aștepte un pic. Lângă dispensar, adică nițel în dreapta curții noastre, stătea cizmarul și gornistul satului, un om ursuz și taciturn. Nici nu se uita la tine când te duceai să-ți duci încălțările la reparat. Ți le lua din mână și zicea: „Vino mâine, mai pe seară". Asta era meseria lui de bază, cizmăria. Cealaltă o fi fost pasiune, altfel nu-mi pot explica de ce și-ar dori cineva să fie gornist, adică să cânte numai la-nmormântări. Oricum, când murea careva, cizmăria era-nchisă, că Taie Lemne, asta era porecla lui, era mandatar, singurul pe care l-am întâlnit în vremea aia, asta-nsemnând că atelierul era al lui, nu al statului, așa că-nchidea și deschidea când îi era voia. Altfel, asta făceau și cei care nu erau mandatari, gestionarii de la librărie, cofetărie, alimentara, țesături și mercerie. La țară, n-are cine să te verifice și nici de ce. Toată lumea se cunoaște cu toată lumea, micile nevoi sunt înțelese fiindcă oricine le are. Cum suna clopotul de mort, așa, pe la unu, după prânz, că popa avea oră fixă, cum auzeai goarna lu' Taie Lemne. Era un sunet îngrozitor, dar nu trist sau emoționant în vreun fel, despre sfâșiere nici nu poate fi vorba. Bietul nea Ion, c-așa-l chema, cânta înfiorător de fals, că și falsitatea din muzică e pe niveluri, ca orice fel de falsitate, de altfel. Parcă bătea goarna c-o țeavă, așa urât cânta. Și nu făcea deosebire între morții tineri și ăia bătrâni. Marele noroc al morților tineri era totuși că erau jeliți de-adevăratelea, nu de complezență și niciodată de bocitoare profesioniste. De ei chiar le părea rău multor oameni, iar oamenii ăia plângeau din suflete și-l acopereau cât puteau ei de bine pe Taie Lemne. Originea poreclei lui n-o cunosc, noi, în față, îi ziceam „bre, nea Ioane". Nici ca cizmar nu era prea bun. Te duceai la el, că n-aveai unde în altă parte. Nu știu dacă el suferea pe cineva, dar știu sigur că de el nu-i plăcea nimănui. Însă pantofii se rup, iar oamenii mor. Ce să faci? Familia lui nu semăna deloc cu el. Avea o nevastă înaltă și căloasă, el era sfrijit și albinos pe deasupra, deși bănuiesc că și pe dedesubt, dar așa se zice, și trei fete deloc urâțele, nu știu cum se-ntâmplase asta, n-am pătruns nici mare misterele geneticii, darămite mică. Fetele astea și mama lor erau tot timpul acasă, iar el, numai seara, eu nu l-am găsit niciodată. Îl mai vedeam trecând spre casă când eram deja în curte la noi și mă duceam cu bunică-mea să-nchidem găinile. Dar ziua mă duceam pe la fetele lui, doar pe la ele, că nevastă-sa nu ne băga-n seamă nici pe mine, nici pe ele. Ea ori gătea, ori cânta muzică populară. Fetele erau mari, adolescente, nu știu ce naiba vedeau ele la mine, de mă primeau și mă lăsau să stau pe lângă ele. Erau blonde toate și aveau și părul lung. Normal, ar fi fost fete de liceu, dar nu știu câtă școală au făcut ele și când s-au săturat de ea. Niciuna nu mergea la nicio școală când le-am cunoscut eu. Când nu le punea mă-sa să sape primăvara și să pună ceapă și usturoi în răzoare, un moment bun pentru ele s-arunce cu râme unele-n altele și-n mine, dacă eram pe-acolo, stăteau ori în curte, la soare, că boltă n-aveau, ori în camera lor. Când era foarte cald, în curte se și spălau la cap. Una pe alta. Aveau sub streașină niște ligheane și niște căldări în care strângeau apă de ploaie și cum dădea soarele, cum se-mbăiau în curte. Când îmi spunea bunicul povești cu iele, eu numai pe fetele lui Taie Lemne le vedeam în fața ochilor. Râdeau și se udau pe rochiile de stambă, înflorate, și făceau noroi de la apa aia multă pe

care o vărsau în țărână. Aveau picioarele pline de noroi până sus, pe pulpele aurii. Scoteau apoi apă de la puț și se spălau, tot una pe alta, pe prispă. Acolo își uscau și părul, aruncându-l peste cap și răsfirându-l cu piepteni colorați, cu dinți mari și groși. Pe urmă, fugeau în casă, se schimbau de rochii și se-apucau de coafuri și de vopsitul unghiilor cu niște oje colorate și vâscoase. Aveau mai multe unghiere, dar una dintre ele era prea frumoasă ca să nu-mi rămână inima la ea. Nu era mare, de fapt, cred că era cea mai mică. Avea pe ea, băgați cumva în plasticul bombat și lucios, niște trandafiri roz-bombon. Când vreuna dintre ele își tăia unghiile la fereastră, în mijlocul patului nefăcut, soarele făcea trandafirii ăia să pară vii. Noi n-aveam în curte decât gladiole, fina Aurora avea trandafiri de toate culorile, iar ăia roz miroseau cel mai frumos. Așa miroseau și ăștia de pe unghieră, dar numai dacă venea soarele peste ei. Atunci, camera fetelor se-ncălzea peste puterile mele. Era mereu caldă camera lor pentru că ele se foiau tot timpul, iar de la foiala aia se făcea în încăpere un aer dulceag și un pic iute, de fete vesele, care râd tare și se-mping una pe alta sau se pocnesc între ele, cu palmele desfăcute. Mirosea a fete camera lor, a fete pur-sânge. Cred că așa mi-am pierdut mințile și-am furat unghiera. Când a mai căzut soarele și peste trandafirii unghierei, parfumul m-a amețit și m-a drogat. Altfel nu-mi pot explica furtul, că nu l-am premeditat. Fetele s-au luat la bătaie în joacă, unghiera strălucea singură-n pat, eu am pus mâna pe ea, am băgat-o-ntr-un buzunar de la spielhosenul meu galben și-am strâns-o tare-n pumn. Când ele au terminat cu pocnitul și erau roșii pe coapse și pe mâini, eu le-am zis că plec și-am ieșit pe ușă. Nu li s-a părut nimic dubios. Veneam și plecam fără să mă bage cineva prea mult în seamă. Mă lăsau să stau cu ele și pe lângă ele, dar mai mult decât „Ce mai faci, fată?“ când veneam și nimic când plecam nu-mi ziceau. Erau ocupate cu fetia lor. Totuși, hoțul, oricât de mic și neexperimentat ar fi, tot știe că nu-i bine ce face, iar asta îi modifică tot comportamentul. Vreau să zic hoțul aflat la prima abatere. Am ieșit tiptil pe ușă, am căzut pe scări. M-a văzut Aurica, mama lor, m-a ridicat, m-a scuturat și-a mers cu mine până la poartă. Țineam mâna-n buzunar, îngrozită că mi-ar fi putut cădea unghiera, lucru care-ar fi dus la două nenorociri: una, c-aș fi fost descoperită, a doua, că, în consecința primei nenorociri, unghiera s-ar fi întors la stăpânele ei. Dar era acolo, o simțeam. Aurica s-a și uitat după mine, pe drum, până am intrat în curte, să fie sigură că am ajuns. Și-n curte la noi am intrat cu alt mers, de om care ascunde ceva, așa cred, că n-avea cum bunică-mea să mă privească suspect, dacă nu s-ar fi văzut ceva ciudat la mine. M-am întâlnit cu ea când s-a dus s-arunce o găleată de lături de rufe, că-n ziua aia, cald fiind, spăla.

— Ce-ai pățit?

— Nimic.

— Nimic, nimic, da' dă ce te uiți așa speriată?

— Nu mă uit, vin de la Taie Lemne.

— Aia știu, da' e ceva schimbat la tine. Ia-ntoarce-te. Aoleu, ce-i pă tine?! Unde te-ai tăvălit?

— Nu m-am tăvălit, am căzut pe scări, la ei.

— Te-ai lovit, și nu spui nimic?

— Nu m-am lovit, doar m-am murdărit.

— Dăzbracă-te imediat, dă să bag spielhosenu' la spălat, că tot am rufe.

— M-am scuturat, m-a scuturat și Aurica.

— Hai, hai, dă-l jos, să-l înmoi nițel. Bine că n-ai căzut în iarbă, că nu se mai lua și-l aruncam.

— Nu vreau, mă simt bine așa.

— Astea nu-s vorbele tale, tu ascunzi ceva. Nu-ți place ție să stai murdară.

— N-ascund nimic. Și nu sunt murdară, e doar nițel praf. Ți-o dau diseară, poate o mai murdăresc până atunci.

— Mi-o dai acum și te duci să-ți iei alta. Scoate-o.

N-am avut ce face, a trebuit s-o scot. S-a dus ea repede, repede-n casă și mi-a adus una mov. Eram paralizată, cu creier cu tot, așa că nu mi-a trecut prin cap s-ascund unghiera pe undeva sau măcar s-o arunc, să nu mă prindă. Avea

apă încălzită, pentru rufe, și m-a dat nițel mai deoparte, să nu fiu chiar în mijlocul curții și să mă vadă cineva prin gard, și m-a spălat. Când a pus apă pe mine, s-au făcut un fel de hărți pe mâinile și pe picioarele mele. M-a săpunit și m-a limpezit, apoi m-a îmbrăcat ea. A luat apoi spielhosenul galben și l-a pipăit înainte să-l bage în lighean. așa făcea cu toate hainele care aveau buzunare. Găsea mereu în ele câte ceva. La bunicu-meu, bani și chitanțe, la mine, frunze, cartoane și figurine mici, de cauciuc. În manșetele pantalonilor bunicului găsea întotdeauna un fel de praf răsucit ca un fir de lână și monede de cinșpe bani. Eu bani n-aveam, că mie nu-mi trebuiau. Însă acum aveam ceva, iar cevaul ăla din buzunar m-a făcut să-ncep să tremur și să-mi furnice buzele și buricele degetelor, o senzație cu totul nouă și înspăimântătoare, chiar dacă nu mă durea nimic. A simțit ea ceva la mână și-a-ntors buzunarul pe dos. Unghiera a căzut peste rufele puse la-nmuiat, nu pe ciment și bine că nu pe ciment, că s-ar fi spart sigur trandafirii. Bunică-mea m-a privit cum privește uliul puii de curcă, înainte de-a coborî săgeată și de-a-i înhăța să-i ducă la el, în cer, în bucătăria aia albastră unde mănâncă el, că uliul nu zboară niciodată când e-nnorat sau n-am văzut eu să zboare.

— Ce-i asta?! A cui e?! Noi n-avem așa ceva în casă!

Așa era, noi n-aveam. Aveam foarfeci mari, mijlocii și mici și mai aveam și forfecuțe așa și-așa de mari, mici și foarte mici, dar la noi în casă unghieră nu se pomenise. Am lăsat capul în jos și mi s-a părut că m-am lovit cu el de cimentul pe care-mi stăteau sandalele. Tălpile nu mai erau în sandale, erau deasupra capului meu, iar în creștet mă ardea cimentul ăla. Normal, nimic din toate astea nu se întâmpla. Eram doar o fetiță vinovată, care stătea cu bărbia în piept, dar așa simțeam, că m-a-ntors cineva cu susul în jos, ba chiar m-a-ntors și pe dos, că mi-a băgat mâinile în urechi și mi le-a scos cu înăuntrul afară. Mi le imaginam ca pe niște trompete. Bunică-mea se uita la mine mai verde ca niciodată. M-a luat de mână, dar nu m-a strâns. S-a aplecat, așa, legată de mine, a scos unghiera din lighean și-a limpezit-o în cel cu apă de limpezit, s-a ridicat, a șters-o bine pe șorțul ei cu margarete și-am pornit-o amândouă spre poarta din spate. Vorba vine că amândouă pentru că eu atârnam de mâna ei, mai mult în spatele ei. Eram moale cum sunt mațele de găină proaspăt tăiată, după ce-o despici. Moi și aburinde. Dar mergeam de mâna ei, ca o greutate care prinde o formă de viață, una nu foarte hotărâtă însă. Când am ajuns la poartă, a deschis-o, mi-a pus unghiera-n mână, m-a scos afară, în ulicioară, și mi-a zis, privindu-mă rece: „Eu nu cresc hoți". Apoi, a intrat singură-n curte, a închis poarta și-am văzut-o cum se duce pe cărare înainte, de fapt, înapoi, spre rufele ei. Mă uitam prin poarta noastră de fier, cu model cu niște cercuri și întregi, și cu jumătăți de cercuri, ce chestie, nu le mai văzusem niciodată, deși intram și ieșeam pe și de pe poarta aia de zeci de ori pe zi. Știam doar că e vișinie și că trebuie s-apeși bine clanța, că altfel nu se-nchide din prima și ies găinile în ulicioară. Am văzut cum ea s-a aplecat peste lighean și-a-nceput să frece rufele. M-am lipit cu totul de poartă și m-am agățat cu mâinile de ea. Unghiera mi-a căzut în praf. Mă uitam printr-o jumătate de cerc la curtea noastră și-o vedeam toată, toată. Doamne, ce frumoasă era! Așa, cu butoiul ăla mare, de lemn, în care țineam apă, iar când o vărsam, vedeam pe fund niște râme mici, ude și decolorate rău, cu bidoanele din aluminiu, pline cu miere sau goale de miere, niciodată nu le-am prins aproape pline ori aproape goale, cu puțul scorojit, cu lanț ruginit, piatra din fața lui, pe care stăteau mereu două gălеți pline, scara sprijinită de magazie, bolta rară, merii pitici, prunul câș, grădina mică și arsă de soare prin vrejurile de roșii și de ardei, cotețul de găini, peticit cu scânduri, sârme și bucăți de saci de plastic, magazia cu lemne, cada întoarsă cu gura-n jos, „că trebuie să construim odată și baia aia", firul de apă lăptoasă care venea de la ligheane și se prelingea pe tot cimentul, până la gard. Nu, dar chiar era frumos la noi în curte, mai frumos decât la fina, chiar dacă ea avea trandafiri, iar noi, doar gladiole. Și gladiolele noastre erau de toate culorile, iar unele mai erau și bătute. Fina Aurora n-avea trandafiri bătuți. M-am desprins de gard, am luat unghiera din praf, m-am uitat la ea și mi s-a părut urâtă, la felul ăsta de urâțenie aveam să-i spun mai târziu kitsch, m-am întors și m-am dus încet spre Taie Lemne. Am intrat în curte, Aurica m-a văzut, dar s-a

făcut că nu mă vede, m-am dus în casă, la fete. Își uscau unghiile, scuturând din mâini ca tremuricii, și-și dădeau coate, că ele nu puteau să trăiască fără să se atingă. S-au bucurat că mă văd, de parcă n-aș fi plecat mai devreme de la ele. Mi-au arătat, pe rând, unghiile lor roșii și roz-turbat. Erau frumoase, aveau dreptate să fie mândre de ele. Niciuna nu greșise marginile. M-am așezat pe patul de lângă fereastră și, când am fost sigură că niciuna nu mă vede, am dat drumul unghierei din mână, destul de aproape de locul de unde o luasem. Am mai stat nițel, c-așa se face, și-apoi am plecat amărâtă. Ele se luaseră cu vorba și iar nu m-au observat. Aurica, în curte, dădea la porci. Am ieșit în ulicioară și m-am dus spre noi. Nu m-aș fi dus, mă simțeam înnoroită de vină, dar n-aveam altă casă, nu știam altă viață. N-aveam unde să trăiesc. Părinții mei erau niște oameni tineri și foarte frumoși care veneau din când în când în vizită. În fața porții, am pregetat. Dacă nu mă primește, ce fac? Dar tocmai pentru că nu aveam ce să fac am deschis-o și-am intrat. Bunică-mea tot aia făcea, spăla. Am mers încet pe cărarea aia cimentată și subțire, atunci vedeam pentru prima dată că e subțire, adică strâmtă, până atunci nu-mi pusesem problema asta, cărarea mă încăpea fără griji, și m-am dus lângă ea. Știam că mă simte, chiar dacă nu mă vedea. Am stat un pic degeaba-n soare, nu știam ce să-i spun, cum să-i spun, nu-mi venea nimic pe limbă. Aș fi vrut s-o iau în brațe, să-i iau spatele în brațe și să mă anin toată de ea, dar n-aveam niciun pic de curaj. Totuși, limba mi s-a dezlegat dintr-odată și-am zis, fără să deschid gura, ca un ventriloc mic și trist:

— Nu am unde să mă duc. Dacă aveam unde, plecam. Am făcut un lucru urât și rău, dar nimeni nu mă iubește, în afară de voi. Sunt prea mică ca să plec. Fără voi, mi-e frică, mi-e frică rău. Îmi tremurau picioarele la poartă, pe ulicioară. Îmi tremura ceva și înăuntru, aici. (Și i-am arătat spre piept.) Am dus-o înapoi. Nu mai fur niciodată, îți dau cuvântul meu de onoare. Nu crești hoți, eu nu sunt hoață. E foarte rău să fii hoț. Te doare carnea, de la frică. Cine e hoț rămâne singur. Cum am rămas eu, la poartă. Nu vreau să fiu singură, eu vreau cu tine și cu bunicul, cu Coca și cu măicuța-mare. Nu mai fur niciodată, primește-mă.

N-a zis nimic, nu s-a-ntors spre mine, a continuat să spele. Eu o mai văzusem dând oameni afară din curte, ba chiar și din casă, dar niciodată nu-i luase de mână. Le zisese tare „Ieși afară!“ și apoi nu-i mai văzusem niciodată pe oamenii ăia pe la noi. Știam, așadar, ce m-ar fi așteptat dacă nu m-ar fi primit. Dar ea nu m-a băgat în seamă deloc. Nici în ziua aia, nici în ziua de după aia și nici în ziua de după astea două. Nu s-a uitat la mine deloc, n-a vorbit nimic cu mine și nici mâncare nu mi-a dat. Coca nu știu pe unde era, că nu era acasă. Când a venit bunicu-meu, și-a dat seama că se-ntâmplă ceva nemaiîntâmplat, dar ea a tăcut în continuare. M-a luat deoparte, m-a întrebat, iar eu i-am spus ce făcusem. N-a zis nimic, doar am văzut cum i s-au înmuiat mâinile și s-au dus singure în dreapta și-n stânga scaunului și cum a lăsat el capul în jos. „Nu mai fac, nu mai fac niciodată, nu vreau să te doară și pe tine cum mă doare pe mine ce-am făcut. (Și i-am arătat și lui locul în care mă durea.) Nu mai fac nici după ce mor, pe cuvântul meu de om.“ Expresiile astea, „cuvânt de onoare“ și „cuvânt de om“, de la el le-am luat. „Bine“, atât a zis, nicio juma' de vorbă-n plus. S-a ridicat, eu m-am luat după el ca un cățel după mă-sa, și s-a dus la bucătărie. A dat jos ștergarele de pe oale și mi-a zis ce e-n ele. Am vrut din toate. Mi-a pus în câte o farfurie mică din fiecare fel și-a stat cu mine cât am mâncat. El n-a mâncat. M-a așteptat să termin și să mă duc la joacă. Apoi s-a dus afară și s-a așezat la masa din curte. Bunică-mea terminase de spălat, iar acum se dusese să se spele ea, în cămăruța de lângă bucătăria de vară, un fel de anticameră a magaziei. Am văzut că, atunci când a ieșit, el s-a uitat în ochii ei și i-a făcut un semn. S-au dus amândoi în bucătărie și-au mâncat. Mult au mâncat, că se-nsera când au terminat. Când i-am văzut ieșind, m-am dus și eu în casă. Păreau liniștiți. Străbunică-mea și Coca n-au aflat niciodată ce s-a-ntâmplat. Cu străbunică-mea nu vorbea bunică-mea, iar Coca a primit doar un „Să n-o văd în ochi!“ și s-a mulțumit cu el. Și chiar dacă nu s-ar fi mulțumit, mai mult n-ar fi primit oricum. Pe mine m-au durut zilele alea trei mai tare decât cele în care ea a stat în sicriu, iar eu, lângă sicriul ei. Nu

știu de ce, dar, când stăteam, îmi curgeau în fața ochilor, ca la oamenii care cad în prăpăstii, zilele mele cu ea, mai ales alea în care am supărat-o. N-au fost multe, mai multe au fost celelalte, dar au fost totuși câteva. Cele mai rele au fost alea trei cu furtul, singurele care-au curs una după alta. În rest, fuseseră momente din zile. Eram mare deja când ea a murit, însă mult mai mică decât vinovăția care ajunsesem să fiu. Dacă aș fi putut și eu să trăiesc mai mult lângă ea, aș fi putut să trăiesc mai mult lângă mine. Și n-aș mai fi ajuns, ca acum și ca demult, adică de îndată ce-am plecat din casa ei, o vină pe picioare.

Viața s-a dus mai departe, cu noi cu tot. Eu am aflat curând ce-nseamnă dragostea. Nu a mea, încă nu a mea. Dragostea lui Codruț. Codruț era vecinul meu blonduț și plăpând. Plăpând era pentru că nu mânca. Nu-i plăcea lui să mănânce, când era mic. Când s-a făcut mare, a-nceput să-i placă. Înalt nu era nici atunci, dar era vânjos. Mic însă, Codruț era transparent de slab. Avea pielea foarte albă, i se vedeau venele și, pe ici, pe colo, și capilarele. Îl puneam uneori să stea cu fața la soare și încercam să văd prin el. Îi ziceam că facem disecție, iar lui îi plăcea foarte mult. Era rârâit și am crezut pentru multă vreme că oamenii care vorbesc graseiat au mai mulți dinți decât noi, ceilalți, și de-aia vorbesc așa. Când stătea în soare, Codruț râdea tot timpul, zicea că-l gâdilă. Îi vedeam dinții ăia mulți și albi și mi se părea că e un cal mic, nărăvaș. Poate un ponei alb, dar pe-atunci nu știam că există ponei. Inorog însă visasem, știam că există, dar n-am spus nimănui pentru că visele nu se povestesc, ca să nu se-mplinească. Asta e valabil pentru toate, și rele, și bune, așa zicea bunică-mea, iar eu n-aveam de gând să risc. Zicea că binele și răul din vise nu sunt aceleași cu cele din viață și e mai bine să te ferești de ele, oricât de frumoase ar fi visele. Să nu ți le dorești întâmplate nici dacă te scoli din somn în mijlocul nopții, de prea multă fericire în vis. Că se poate și asta, există și opusul coșmarului. E visul în care ți-e atât de bine, că simți c-ai ieșit din tine, că nu mai ești tu, iar asta îl sperie pe om și-l scoală din somn. Bine, mai târziu am văzut că fericirea îl îngrozește pe om și când o trăiește aievea. Poate de-aia nu durează mult. E ca orgasmul. Dacă ar fi mai lung, ne-ar crăpa inimile sau poate chiar ne-ar exploda. Codruț mă iubea, iar când un băiat te iubește, atunci nu poate trăi fără tine. În sensul propriu, adică nu poate supraviețui. A, și nu e disperat cu sexul. Dar întâi cu supraviețuirea. Noi aveam cam patru ani când am deschis ochii unul pe altul. Suntem leat. El stătea peste o curte de noi, adică era curtea noas-tră, apoi era miliția, asta-nsemnând că acolo locuia șeful de post cu nevasta și băiatul, ei nu erau din satul nostru, și după aia venea curtea lui Codruț. Avea și el, cum aveam și eu, bunic și bunică, dar bunicul lui era ca un spectru, mai mult știai că există decât îl vedeai, iar bunica era cu totul depășită de faptul că fie-sa i-l lăsase pe Codruț să-l crească. Era un copil neastâmpărat și veșnic mofturos, ea căuta mereu să-i intre-n voie și să-l potolească, dar nu reușea mai niciodată. Era și bătrână, săraca, și nu putea s-alerge după el. Acum îmi dau seama ce chin era pentru biata femeie să aibă grijă de un prâsnel de copil. Dimineața, o zbughea pe ușă și cu greu putea să-l mai prindă pe la două-trei, să-l pună măcar la masă. Stătea lângă el și se ruga cu cerul și cu pământul să mănânce măcar un pic. El o suferea cât o suferea, apoi arunca lingura-n far-furie și iar fugea și nu-l mai prindea, biata, până seara, târziu. Asta până când Codruț s-a-ndrăgostit, iar bunica lui a devenit dintr-odată una dintre cele mai fericite bunici din lume. Mama lui, nu. Am văzut-o de două ori și nu m-a plă-cut. Se uita la mine cu un fel de ciudă. Atunci am suferit, dar nu știam că sufăr. Acum știu, dar nu mai sufăr. Însă bunica lui mă iubea. Datorită mie, Codruț începuse să mănânce și nu-l mai temea de moarte. Bine, am exagerat, poate că nu mă iubea, dar recunoscătoare îmi era. Ne-am aflat unul pe altul la ceva vreme după ce mama lui l-a adus definitiv la bunici. A ieșit în spate, cu noi, la joacă, cu săbiile lui și cu arcul cu săgeți. Eu eram înnebunită după ele, iar el mi le-a lăsat să mă joc, nu cum fac alți copii, țin de jucăriile lor ca de aer, nici nu te poți apropia. Bine, și el era înnebunit după cărucțul meu cu landou, așa că eram chit. Iarna, când îngheța pârâul, ne duceam și ne jucam acolo cu săbiile. Mai luam și alți băieți, să fie război adevărat, nu ne duceam singuri. Fetele nu voiau să ne fie nici măcar public. Nu se juca fără mine pentru că mă iubea. Mai încolo, m-am îndrăgostit și eu, dar nu de Codruț. Deocamdată, eram fericiți.

Când eram numai noi amândoi, și de cele mai multe ori eram, îl chemam la mine. La el nu-mi plăcea, că bunica lui stătea tot timpul cu ochii pe noi. Și mai era și bunicul lui, pe care, chiar dacă nu-l vedeam, îl simțeam. Nu m-a supărat niciodată cu nimic, dar nu-mi plăcea să-l știu pe-aproape. Nici azi nu știu de ce. La noi, nu ne urmărea nimeni. Erau toți prin curte și prin casă, dar nu ne simțeam urmăriți. Făceam ce voiam noi. Cel mai mult ne plăcea să ne urcăm pe magazie după ce ploua. Bine, trebuia să fie o zi călduroasă, să nu fie rece apa aia care băltea în copăile care se făcuseră în acoperișul magaziei. Ne urcam amândoi pe masa din curte și apoi, unul în cârca celuilalt, reușeam s-ajungem pe acoperiș. Când prindeam scara sprijinită de magazie, era și mai bine, dar asta se-ntâmpla foarte rar. Am prins-o eu odată, m-am urcat singură pe ea, m-am dezechilibrat și am căzut cu capul de ciment și cu scara de lemn pe mine. Nu știu cum de n-am murit, că aveam toate datele. E drept că am un cucui în cap, fix acolo unde m-am lovit, e cam cât o boabă de strugure, nici de-aia mare, mare, dar nici ceasla, o boabă potrivită, dar asta e tot. Că-mi spunea bunică-mea, când se enerva pe mine, că de la căzătura aia nu mai sunt cu totul zdravănă la cap e altă treabă. Probe n-avea. Când ne urcam, ăla care ajungea primul sus îl trăgea și pe celălalt. Câteodată, luam cu noi și bețe, să ne batem cum făceam cu săbiile, dar s-a zgâriat el odată la un ochi și n-am mai luat. Era mai simplu, am descoperit apoi, să ne ducem la marginea dinspre grădină și, aplecându-ne un pic, dar numai un pic, să rupem crengi din mărul ăla care era cel mai aproape. Și cu ele ne „băteam". Până se făceau așchii. Dar bucuria noastră tot fuga prin adânciturile din acoperiș era, alea cărora le ziceam copăi. Miroseau a ploaie caldă, prăfuită nițel. Am și băut din apa aia, dar asta nu știm decât noi doi. Și ne-a plăcut. Eu oricum iubeam mirosul de ploaie-n praf, mi-au dat lacrimile de plăcere și mi-a venit apă-n gură de când mă știu de la aroma primilor picuri de ploaie în praful încins. Când mă jucam cu Codruț în copăi, visam c-o să mă fac mare și-o să fac un parfum care să miroasă așa. Putea să aibă și-o ușoară aromă de carton din ăla smolit și tăvălit apoi prin nisip și prin sticlă pisată, din care era făcut acoperișul magaziei. Că era complet diferit de cel din tablă galvanizată, din care era făcut cel al casei. Știu termenul ăsta tehnic fiindcă bunicul lucra la materiale de construcții. Mai știu să spun și „cărămidă de șamotă". I-am zis și lui Codruț c-o să fac parfum din apa aia-n care ne bălăceam noi și m-a crezut. Adevărul e că, atunci când iubești, crezi tot. Altfel, ce-ar mai fi dragostea? A, am uitat să spun că noi ne dezbrăcam de tot la un moment dat pe acoperiș, dar nu premeditam chestia asta niciodată. Ne dezbrăcam numai când ne udam complet. Știam de la bunicile noastre că nu e bine să ții pe tine haine ude, că răcești. Și, pentru că le-am crezut amândoi, fiecare pe a lui, cum ne udam, cum ne despuiam. Și apoi, goi, alergam iar prin copăi. Mereu ne-a părut rău că nu erau mai adânci, dar ne-am descurcat. Când oboseam, ne-ntindeam la soare, tot în ele. Pe urmă, coboram de pe acoperiș, sărind pe masa de vase. Eu, prima, că eram mai înaltă și mai solidă. Îl așteptam apoi pe el, întinzând mâinile, să-l prind. Îl duceam pe urmă acasă și stăteam cu el, să mănânce. După ce ne-am cunoscut, n-a mai vrut să mănânce absolut nimic și niciodată fără mine. Adică fără să fiu eu de față. Bunică-sa, disperată, a venit la bunică-mea și-a rugat-o să mă lase să mă duc la ei în fiecare zi, să nu moară băiatul de foame. Mă duceam. Îl așeza pe el la masă, iar eu stăteam pe un scăunel în fața lui. Mă invita și pe mine, dar, cum eu mă trezeam întotdeauna foarte devreme, eram deja mâncată. Mai puțin la prânz, când întâi mergeam la el, să-l știu sătul. Dar cred că sătul nu era niciodată, nu de mâncare. Nu-i trebuia prea multă, dar bunicile înțeleg arareori asta. Se uita la mine, lua o lingură sau o furculiță din mâncare, nu se uita în farfurii, le știa, se vede, pe dinafară, și-o ducea la gură încet. Apoi, mesteca și mai încet. O masă de-a lui dura mult, nu știu cât, că nu cunoșteam timpul, dar foarte mult. Nu cu poftă mânca el, cu bucurie mânca. Atunci am înțeles și eu ce-nseamnă să fii util. Nu știam cuvântul, îi simțeam rostul. Mi-era bine. El nu mi-a spus niciodată că mă iubește, dar am înțeles eu singură. Când mă vedea, i se lumina fața. Când mă lua de mână, i se-ncălzea mâna și-i tremura ușor. Nu știu cum anume înțeleg copiii astfel de lucruri, fără să li le spună cineva, dar știu de pe pielea mea că le înțeleg. A, și a mai fost ceva, ceva care mi-a schimbat mie

viața, din punctul de vedere al perceperii relațiilor prin prisma sexualității. Noi nu eram singurii copii de pe strada noastră. Mai erau câțiva de vârsta noastră și alți câțiva, mai mulți, mai mari și mai mici. Copiilor mari nu le place dragostea copiilor mici. Adică le place, dar s-o batjocorească. Au văzut că nouă ne place mult să stăm unul cu altul, cel mai mult, și s-au gândit să râdă de noi. Într-o zi, pe când ne jucam pe ulicioară mulți, doi băieți mai mari, erau la școală deja, au venit și ne-au zis să mergem cu ei în curtea grădiniței, aia din spatele dispensarului, să ne-arate ceva. Normal că ne-am dus, erau prietenii noștri, cum să nu ne ducem? Și mai aveau și autoritate, erau copii mari, nu ca noi. Noi la grădiniță nu ne duceam, adică nu ne mai duceam. Fuseserăm un pic amândoi, câteva luni, dar nu ne plăcuse și-o abandonaserăm. Aveam uniforme frumoase, un fel de rochițe bleu, și fetele, și băieții, cu gulere albe și funde roșii la gât, ca pisicile din cărțile de povești. Educatoarea noastră, domnișoara Ionica, arăta ca Albă ca Zăpada, tot din cărți. O iubeam toți. În pauza de masă, când scoteam din ghiozdanele noastre de tablă colorată mâncarea și-ncepeam să mâncăm, domnișoara Ionica ne cânta. Problema a fost că domnișoara Ionica s-a măritat, iar asta ne-a schimbat nouă radical viața, dându-ne peste cap continuitatea în ce privește educația instituțională. Ne-a invitat pe toți la Sfatul Popular, așa i se spunea pe-atunci primăriei, și ne-am dus cu flori multe și îmbrăcați de sărbătoare. Atunci am văzut pentru prima dată un sărut lung, pe gură, între un băiat și o fată. Arăta frumos căsătoria, lumea te felicita, îți dădea flori, îți făcea urări. Sărutul mi s-a părut cam lung, m-am gândit numai la cum reușesc ei doi să respire, dacă au gurile astupate. Însă căsătoria le poate face rău altora, bunăoară nouă fiindcă domnișoara Ionica a plecat cu soțul la București, iar pe noi ne-a lăsat de izbeliște. Educatoarea care a venit în locul ei nu ne-a plăcut, așa că eu și Codruț nu ne-am mai dus la grădiniță. Nu să stăm în clase și să-nvățăm. Altfel, la grădiniță eram tot timpul, mai ales după prânz, când copiii și educatoarele plecau acasă și grădinița se-nchidea la poarta din față cu lanț și lacăt. Dar în spate, înspre ulicioara noastră, grădinița era gard în gard cu dispensarul și aveau și-o poartă între ele. Poarta aia nu era niciodată închisă. Gard în gard era și cu Taie Lemne, dar acolo nu era poartă. Grădinița avea o curte foarte mare și verde, cu pomi mulți și mari, sub care erau balansoare și un fel de roată compartimentată. Mai în dreapta, avea două wc-uri de lemn, cu acoperiș ondulat și streașină, lipite unul de altul. Înăuntru erau goale. Aveau câte o gaură în mijloc, nici mare, nici mică, oricum nu puteai cădea în ea nici dacă erai la grupa mică. Firește, din cauza găurii, mirosea foarte urât în ele, mai ales când dădea căldura. Mie bunică-mea, cât am fost înregimentată la grădiniță, mi-a zis să nu mă duc niciodată la ele. Dacă îmi trebuie, să vin, prin spate, acasă, că wc-ul nostru e chiar lângă poarta noastră din spate și-ajung repede. Tot atunci m-a învățat să mă duc să fac pipi înainte de orice plecare de-acasă. „Îți vine, nu-ți vine, te duci și te-așezi. Ceva, ceva tot o să-ți vină și n-o să mai ai nevoie câteva ore bune." A avut dreptate, așa fac de-atunci și așa am încercat s-o-nvăț și pe fata mea. N-a prea înțeles ea la-nceput, când era mică, așa că n-a vrut să pună-n practică profilaxia vezicii urinare. Dar, după ce a trecut prin niște momente în care i-au dat lacrimile de durere și-a simțit c-o să explodeze pe stradă, se duce singură la baie înainte să iasă din casă. Îmi zice: „Mama, profilactic, da?". Așa le zic și colegilor mei, la teatru: „Să nu intrați nepișați în scenă, că se duce dracului tot spectacolul. Nu poți să joci nici comedie, nici dramă, când îți vine să te piși. În afara emoției pișării, n-o să poți să transmiți publicului nimic." Și când filmăm, tot așa le zic. E păcat să ratezi o dublă bună pentru că-ți vine ție să te piși. Unii râd, alții înțeleg. Să folosesc, așadar, cele două wc-uri nu m-am dus, dar să le văd, da. Așa că le știam. În ziua aia-n care eram noi mulți copii pe ulicioară și ne jucam, ăia doi mai mari ne-au momit că nu știu ce ne-arată, ne-au dus în curtea grădiniței, ne-au spus că surpriza e în unul dintre wc-uri, noi am intrat amândoi, s-o vedem, iar ei au tras zăvorul și ne-au închis acolo. De respirat, puteam respira, că șipcile din care era făcut nu erau bine îmbinate. Intra prin ele și lumina, intra și-un pic de aer. Așa se face că nu ne-am asfixiat, deși mirosul ne-a amețit. Ăștia stăteau cu gurile lipite de ușă și strigau: „Fu-te, fu-te!". Noi, înăuntru, ne uitam unul la altul printre lacrimi. Lacrimile nu erau de la frică, erau de la

mirosul îngrozitor de înțepător. Stăteam fiecare lipit de un perete de lemn, iar în față, între noi, era gaura aia. Am fi stat mai aproape de ușă, că pe-acolo venea și mai mult aer, venea și mai multă lumină, însă ăia doi erau lipiți de ușă, loveau cu mâinile și cu picioarele în ea și urlau. Acum, noi mai auziserăm „fute" și știam ce-nseamnă, chiar dacă nu văzuserăm niciodată exact despre ce e vorba. Habar nu am de unde știu copiii atât de mici ce e aia „fute", dar știu. Codruț n-a venit spre mine, nici măcar o mână nu a-ntins. A-nceput să plângă, dar fără să scoată vreun sunet, într-un fel în care eu nu mai văzusem niciodată un copil să plângă. Numai oamenii mari plângeau în felul ăla, fără să deschidă gura. Mi s-a făcut așa o milă de el, c-am început și eu să plâng. Erau niște lacrimi mai mari și mai multe decât alea de la miros. Se uita la mine cu un fel de părere de rău, de parcă ar fi plecat undeva de tot. Ăia mari s-au săturat la un moment dat de noi și s-au dus. Așa am putut să ne-apropiem de ușă, să respirăm și noi mai bine. Stăteam cu nasurile lipite de o ulucă de lumină și nu ziceam nimic. Nici nu ne atingeam și știu că intenționat nu ne atingeam. Afară nu era nimeni. Am stat mult acolo, până am văzut-o pe tanti Anicuța, femeia de serviciu de la dispensar, prin curte. Am strigat-o și-a venit de ne-a descuiat. Ne-a întrebat cine ne-a băgat acolo și i-am spus. „Fir-ar ai dracu' dă nenorociți, așa știe ei să să joace?! Haidi cu mama, să vă spăl pă ochi și pă mâini, aoleu, ce puțiți!". Nu știu ce-a făcut Codruț când a ajuns acasă, dar eu mi-am pus repede hainele la spălat, am luat altele și nu m-a văzut nimeni. Părul însă-mi mirosea îngrozitor, că bunică-mea, când a dat cu ochii de mine și-a venit să mă pupe, s-a-nverzit la față. „Unde dracu' te-ai băgat, dă miroși în halu' ăsta?!" I-am zis c-am fost în coteț la găini. Și asta a fost tot. N-a aflat nimeni niciodată. Băieții ăia doi ne mai ziceau câteodată când ne vedeau „S-a futut, s-a futut!", arătau cu degetul spre noi și hăhăiau, iar asta ne supăra tare, tare pe-atunci, și-a durat câțiva ani prostia asta, dar ce-a fost cu adevărat rău e că pe noi doi întâmplarea asta ne-a despărțit. Din ziua aia, n-am mai avut niciodată vreo treabă unul cu altul. Când ne-am făcut mai mari, ne salutam, dar nimic mai mult. La petreceri, nu dansam niciodată împreună. Se lăsase un vânt rece între noi și n-am știut cum să-l alungăm. Nu mai știu nimic despre Codruț și cred că nici el nu mai știe despre mine. L-am văzut, ca nume, pe feisbuc, în lista unei alte prietene din copilărie, dar nici butonul de-mprietenire nu l-am apăsat, nici mesaj nu i-am trimis. Și nici rău nu-mi pare. În felul meu, l-am iubit pe Codruț. A fost fratele meu înainte să se nască ăștia doi și să-mi dea viața peste cap. Codruț avea casa lui, curtea lui, bunicii lui, părinții lui. Nu stătea pe capul meu chiar toată ziua, n-avea nevoie să-l iubească familia mea. Fratele perfect.

Când simt însă mirosul ăla al primelor picături de ploaie în praf, îmi amintesc întotdeauna de el. Pentru că eram cu el pe magazie când ne-a prins o ploaie scurtă, de vară, și-am gustat pentru prima dată mirosul ăla. A-nceput să plouă cu soare, întâi încet, apoi din ce în ce mai tare. Tata spune că, atunci când plouă cu soare, „își bate dracu' nevasta", dar încă nu-l cunoscusem prea bine pe tata în vremea aia. Și dacă l-aș fi cunoscut, tot nu l-aș fi crezut. Dracii pe care-i cunoșteam eu nu băteau pe nimeni. Erau doar vorbe care ieșeau din guri. Când era ploaia la-nceput și-abia uda un pic acoperișul, s-a ridicat dintr-odată din el o aromă așa de luminoasă, că m-am oprit din joacă. Nu în nas o simțeam, ci în gât. Mă făcea să-mi țin capul ridicat și gâtul întins, ca la triburile alea africane care au multe cercuri metalice pe gât și, din cauza asta, zici că au înghițit niște araci de roșii. Mi-am dat capul pe spate și-am deschis gura. Credeam că de sus vine aroma, din soare și din ploaia puțină. Și bine am făcut că l-am dat pe spate fiindcă m-am apropiat și mai tare de acoperiș, din ce în ce mai tare, până am întins mâinile peste cap și-am făcut podul de sus, că puteam. Codruț a venit lângă mine, să mă apere de căzătură, dacă s-ar fi întâmplat să cad. Dar n-am căzut. Am stat așa, în formă de curcubeu, pe magazie, și-am tras pe gât tot mirosul ăla bun. Atât de bun, că mă și simțeam curcubeu. Dar n-a durat mult. Ploaia s-a-ntețit, iar eu am dat drumul mâinilor și picioarelor să se-ndrepte și m-am lăsat căzută pe acoperișul cald, să mă plouă și să retrăiesc mirosul abia plecat. Peste timp, lucrurile s-au mai schimbat, dar nu esențial. În momentele în care în lume se naște aroma aia, eu mă-ncordez ca un arc, întind gâtul și deschid gura. Bineînțeles că-mi vine să fac podul de sus,

dar n-am mai avut niciodată ocazia sau, mai bine zis, n-am mai avut niciodată curaj să-l fac. Poate din cauza asta îmi dau întotdeauna lacrimile, în timp ce-mi vine apă-n gură. Poate de-aia iubesc și ploaia, și praful deopotrivă. Acum câțiva ani, am cunoscut o mare parfumieră, Mona di Orio. Am fost invitată când a venit ea în România, să-și lanseze colecția de parfumuri. O femeie micuță, subțire, delicată, o prezență catifelată și plină de-o pace caldă. Mona n-avea multe fragranțe, vreo șapte. Una dintre ele, Amyitis, inspirată de regina Semiramida, m-a făcut să m-așez în fotoliul cel mai apropiat și să plâng cu ochii larg deschiși, neomenește. Mona m-a văzut și-a venit la mine, s-a prezentat, deși eu știam cine este, toți cei care fuseserăm invitați știam, doar pentru ea veniserăm acolo. Eu n-am putut să deschid gura, doar i-am întins încheietura mâinii, iar ea s-a aplecat și-a inspirat. „Oh, mon Dieu, Amyitis c'est toi!“, mi-a spus, apoi m-a îmbrățișat cu trupul ăla al ei mic și firav, casant parcă, m-a îmbrățișat cu totul, peste fotoliu. S-a așezat cumva peste mine, cu mâna mea lipită de nasul și de gura ei, și-a-nceput să plângă. Mona știuse cum și din ce să facă aroma de copil la început de ploaie de vară, pe acoperiș. Când ne-am liniștit amândouă, a vrut să mi-l dăruiască, spunându-mi: „Parfumul ăsta ești tu. El fără tine nu este întreg.“ Nu l-am luat, n-am putut, nu mai știu să duc așa de multă bucurie deodată. I-am sărutat mâna, ochii și-am luat-o-n brațe, s-o așez pe fotoliul din care tocmai mă ridicasem. Era așa de mică-n el, așa de toată... Le-am încercat și pe celelalte, dar pe blottere, nu pe piele. Numai unul m-a inspirat să-l pun pe cealaltă încheietură, dar asta după ce nasul meu a tras câteva ture prin niște boluri cu boabe de cafea și după ce-am băut și câteva guri de apă. Așa se face între parfumuri, ca să poți simți plenar aromele, în toate nuanțele lor. Mi-a plăcut cel pe care l-am pus pe piele, m-a liniștit, parcă m-a făcut brusc frumoasă și credulă, ceea ce m-a bucurat. Poate pentru că avea multă iasomie în el și avea, cu siguranță, și mult aur. Oricum, a aur înmuiat în iasomie mirosea. N-am mai stat mult la evenimentul ăla, mă simțeam cumva moale. Am îmbrățișat-o pe Mona de plecare, iar ea mi-a dat o tuberoză. M-a condus până la scările-nautilus și-a stat în capul lor până am fost jos. Știu pentru că m-am mai uitat o dată după ea, înainte să ies pe ușă. Mi-a făcut cu mâna și mi-a zâmbit. Am mai primit destule invitații când au venit parfumieri celebri în România, adică mereu am primit. La majoritatea întâlnirilor cu ei am și reușit să mă duc. Dacă n-aveam repetiții sau spectacol și dacă nu era fie-mea răcită, mă duceam. Un italian mi-a zis că sunt un „nas“, iar ăsta e cel mai mare compliment pe care-l poate primi un om din lumea parfumeriei. Pentru mine, a fost ca un Nobel – Oscarul nu mă impresionează, deși o actriță sănătoasă la cap așa ar fi făcut comparația – pentru că eu nici nu sunt din lumea parfumeriei. El a zis că sunt, numai că fac altă meserie. M-a întrebat și cu ce mă ocup. Când i-am spus că sunt actriță, a râs și și-a pocnit palmele cu zgomot mare: „Dar tu ești un parfum ambulant, atunci.“. Așa mă simt și eu, dar numai câteodată. Nu prea vorbesc despre asta fiindcă majoritatea oamenilor și-au cam desființat nasurile, buzele, vălurile palatine și epiglotele. Parfumul se simte cu toate astea, cu absolut toate, pe rând sau deodată. Parfumul nu e un accesoriu, o, nu! E un accent definitoriu. Altă dată, un parfumier englez m-a întrebat ce fragranțe am în portofoliu, după o discuție scurtă, la o șampanie înaltă. I-am spus că n-am niciunul în portofoliu fiindcă portofoliul meu e la mine-n memorie tot. În toate memoriile. M-a căinat cum numai englezii știu, fără niciun menajament: „Dacă v-ați fi născut în Franța sau oriunde, dar ați fi studiat la Grasse, erați cea mai mare parfumieră a lumii. N-am întâlnit pe nimeni care să fie-n stare să descompună o fragranță în toate ingredientele, indiferent de dozaj.“ Lasă, asta fu, m-am născut aici, mulțumesc pentru compliment. Îmi parfumez familia, prietenii, colegii, personajele, scenele, spectatorii, regizorii și dramaturgii. Pentru mine, este enorm. Mă bucur că există tu, care mă parfumezi pe mine. Tu și alții ca tine, puținilor, fericiților, binecuvântaților. Lumea toată e un imens efluviu de parfum din care trag tare, în piept, cât de des pot sau cât de des îmi amintesc. Trag tare și tot în piept parfumul celor iubiți ai mei și pe-al celor potriviți cu mine. Când n-am tras, m-am înșelat. S-a mai întâmplat să uit să trag, iar de-acolo s-a-ntâmplat să dorm ani mulți și vidați de arome. De Mona n-am mai știut nimic un an după ce am cunoscut-o. Mă gândeam adesea la întâlnirea

noastră, e unul dintre oamenii pe care i-am văzut o singură dată-n viață și care au intrat, din prima, direct în mine, unul dintre puținii care au simțit poarta deschisă. Într-o seară, m-a sunat doamna care mă invitase la recepția la care o cunoscusem pe Mona și mi-a spus că făcuse o operație simplă, banală, uzuală, o operație de apendicită. Adică n-apucase s-o facă chiar până la capăt pentru că murise pe masa de operație, de la anestezie. Avea treizeci și opt de ani, atât urma să fac și eu a doua zi după ce am aflat că Mona a murit. Oricum n-aveam chef de vreo petrecere, dar chiar nu am mai vrut s-aud și să primesc pe nimeni. Am stat și m-am gândit la ea toată ziua, la felul în care trecuse ea prin viața mea: viu, uman și zburător. Ca parfumul. La felul în care m-a făcut ea să mă simt om întreg pentru câteva minute. La câtă nevoie am eu să mi se sugereze măcar că sunt om sau că sunt bună de ceva pe lumea asta. Eu, nu actrița celebră, eu. Uneori, când mi-e greu, îmi amintesc că sunt un „nas", iar asta mă ridică din greu. Puțin de tot mă ridică, știu bine asta, dar eu simt că mă scoate din groapă, că-mi face rost de un rost mic, că mă mângâie. E ca o ungere cu un pic de viață. Am sfârșit de mult cubul de sticlă cu parfum de aur și dop sârmuit ca șampania, dar nu l-am aruncat niciodată. Are locul lui în orice casă aș sta eu. Locul lui și numai al lui. Și dacă nu l-oi sparge din vreun tremur de bătrânețe ori nu s-o face țăndări din greșeala altcuiva, aș vrea să fie singurul lucru pe care să-l iau cu mine când o fi să fie trecerea. Cum a luat Coca mea portretul lui Marin al ei.

Dar nu știu cum naiba am ajuns eu aici. Poate pentru că m-am hotărât de la un moment dat să nu mă mai consider anormală când curg. Și să mă las să curg. Cel mai bine curg dimineața și seara. Dimineața, pentru că mă trezesc foarte devreme, ca-n copilărie și ca-n toată viața, de altfel, iar seara, pentru că nu mă culc până nu sunt nițel singură într-o încăpere. Măcar un sfert de oră. La-nceputul faliei ăsteia de singurătate, fumam, beam ceai și bilanțam, adică făceam bilanțuri. Apoi, sau chiar făcând ferestre în bilanțuri, proiectam. Uneori, repetam roluri. Alteori, citeam, cred că de cele mai multe ori citeam, nu știu de ce-am pus chestia asta printre ultimele. Muzică ascultam de cele mai multe ori, în timp ce făceam toate astea, așa că muzica nu se pune, ea se presupune. Apoi, de la un timp căruia nu-i mai văd începutul, am început să scriu. Cu siguranță sunt influențată de munca mea, altfel nu-mi pot explica de ce scriu cu preponderență dialoguri. Scriu pe bucăți de hârtie, cu stiloul, numai cu stiloul. E singurul obiect căruia-i iubesc urma. Uitasem de el și scriam ca toată lumea, cu pixuri sau cu roller-balluri. Dar într-o zi am trecut pe lângă o papetărie. Era vară și-avea ușa deschisă. Mirosul ăla al copilăriei m-a dus de mână înăuntru. Mi-am cumpărat nebunește caiete, coli, gume, lipici de hârtie, trei stilouri, unul pentru albastru, unul pentru roșu și unul pentru negru, și trei călimări cu astea trei culori de cerneală. Nu-mi place pluralul cuvântului „călimară" în limba noastră, dar n-am ce să fac. E totuși unul dintre puținele lucruri care nu mă dor când le fac pentru că nu am încotro. Mă zgârie puțin, dar îmi trece. Se cicatrizează repede și fără urme. Când am ieșit din papetărie, am uitat unde mă duceam, de fapt, și m-am dus direct acasă. Am vărsat punga pe masa din bucătărie, am încărcat rezervorul unui stilou cu cerneală albastră, am rupt o bucată de coală în bucăți mici și-am scris ce mi-a venit la mână. Mi-a venit semnătura întâi, iar pe urmă mi-au venit niște cuvinte disparate. Când am terminat, mi s-a făcut sete. Am strâns însă hârtiile, le-am aruncat la coș și după aia am băut apă minerală din sticlă. Am încărcat apoi și celelalte rezervoare ale stilourilor și m-am apucat să desenez pe alte bucăți de coală, rupte și alea tot aiurea. M-am culcat la două noaptea, cu stilourile goale. De-atunci, când sunt singură, de mai puține ori decât citesc totuși, scriu. Închid ochii și scriu. Aud cum flanează penița pe hârtie, așa, de capul ei. Am mai mereu senzația că scrie singură și mă eliberează senzația asta. E felul meu cel mai rapid și mai sigur de a mă dezvinovăți. Păcat că l-am descoperit abia acum. Ca să mă detoxifiez cu totul, mi-ar mai trebui măcar o viață și un sfert. Și mai e felul meu de a nădăjdui, cel mai intim fel, habar nu-l are nimeni, mă feresc de toți. Întâi, că sunt în stare să scriu o piesă sau un scenariu. Visez la asta de când eram copil, mai ales la scenarii. Mergeam pe stradă și le scriam în cap. Apoi, că-n lumea asta, din care eu am plecat cândva, de fapt, chiar dacă m-am întors, în lumea asta o

să las o urmă de cerneală pe-o bucățică de hârtie. Măcar una-n care să fiu eu fără nicio vină. O să vă pun mai jos țicnelile pe care le-am păstrat, că nu sunt multe. Le pun cu asterisc între ele, să fie mai ușor de deosebit.

***

— N-ai inimă, ești un nemernic, o scârbă, o javriță.

— Ce-i aia javriță?

— Un melanj de javră cu japiță. Ești un nenorocit, spuse ea și se-apucă să-l sărute pe ochi, pe nas, pe obraji și pe frunte. Își aripise degetele reci și-i lăsa urme cu buricele degetelor, urme risipitoare, ca la avioanele cu reacție.

— Ia stai așa, cum adică sunt un nenorocit? Tu vorbești serios?

Ea-i adulmeca părul, îngropându-și fața în el, căutându-i vârtejurile din creștet cu buzele.

— Termină cu deturnările, zise el iritat! Vorbe vreau, nu fapte!

*

— Puțini oameni se despart pentru că nu mai iubesc. Cei mai mulți o fac pentru că există un capăt al lenei, iar ei l-au ajuns trăind starea aia de pară mălăiață în gura lui Nătăfleață. Se cred mori de vânt ale iubirii. Te-ai îndrăgostit, ce ușurare! De-acum nu mai ai nimic de făcut, face dragostea în locul tău tot. Face ea o vreme, apoi te-nstrăinezi întâi de tine și mai departe de celălalt. Cum îi zice cuvântului ăluia care-i una dintre principalele cauze ale obezității? Îmi stă pe limbă. Ceva cu nemișcare.

— Sedentarism.

— Așa. Sedentarismul omoară dragostea. Prin sufocare. Se-ngrașă o apatie în om, îl cuprinde și-l doboară. Legumă-l face. Cu ultimele puteri, el vrea să scape de el, dar când dracu' ai mai văzut tu om care să nu se-apuce să taie-n jur până ajunge la el? Că ochii ăștia cu care vedem afară sunt foarte ușor de-ntreținut, tehnic vorbind. Te scoli, îi speli, la nevoie le pui ochelari. Să vezi mai bine afară. De ăilalți cum să te ocupi, dacă nici nu știi că-i ai?

— Te lungești.

— Păi, în general, durează mult, nu mă mai lua și tu cu divagațiile. În fine, te desparți fiindcă ești convins că nu-l mai iubești pe ălălalt. Că nu mai simți nimic. E, aici e treaba mișto, de fapt. Dacă ești bou și chiar te desparți, chestia asta funcționează ca un turnesol. Abia atunci îți dai seama cât de mult

iubești. Dar nu, noi avem nevoie de fapte, de acțiune, de dă-te dracu', nu-mi mai trebuiești, ca să ieșim din sedentarismul ăla păcătos. Când primul pas ar fi să ne ridicăm în capul oaselor măcar. Și pe urmă în picioare, în picioarele alea de dinăuntru, alea cu care mergem noi, de fapt. Dar ce-și zic oamenii, ce-și zic în sinea lor? Îți spun eu: că n-au timp, că trece viața pe lângă ei. Când, de fapt, ei, doar ei, trec pe lângă ei. Ăsta e serviciul lor zi și noapte, plătit cu vârf și-ndesat tot de ei.

— Vezi că dezvolți un tic pe „de fapt".

*

— Și cum l-ai găsit, după atâta timp?

— Îmbătrânit și deprimat. Ca mine.

— Minunat! Sunteți două depresii fericite. Mereu v-ați potrivit.

*

— Când îți văd mâinile, femeie risipitoare ce ești, mor de ciudă că nu vrei să cânți la pian. Ai degetele alea uimitor de lungi și le desfaci ca pe stea. Tu poți să atingi Fa-ul, dar nu-ți pasă.

— N-am talent, n-am ureche, n-am chemare.

— N-ai încredere-n tine.

— N-am, da. Dar nu toate degetele foarte lungi sunt muzicale pentru muzică. Sunt și pentru cuvinte, iar când le desfac stea, acolo sunt intervalele dintre cuvinte. Ori sunt nișe pentru partiturile după care cânți cuvintele. Iar dacă le dăm dracului de comparații, atunci prin locurile alea îmi trece mie dragostea. Printre degete, ca să nu mă mai mir.

— Întinde mâinile și nu te mișca. Aduc un lighean, s-o strâng. Am zis să nu te miști, că-ți cade pe rochie și ți-o decolorează. Poate s-o și ardă. Cu ce se-adună într-o oră spălăm ușorii casei. Și după aia ne odihnim, că ne re-cunoaștem.

*

— Iubito, mi-e dor, dor și nu mai pot de dor de tine!

— Psihanalizabil la prima vedere. Cine dracu' te-a pus să te duci la mă-ta?! Cum stai o zi cu ea, cum mă iubești cu sfâșiere. Treaba e că nici nu mă pot despărți de tine din cauza asta. Ca să mă uiți, ar trebui poate să mă mănân-ci.

*

— Te rog frumos să te iubesc.

— Acasă, înjurăm explicit.

*

Când îmi spune cineva „Mi-e dor de tine", mă fac praf. Mie de ce nu mi-e dor de mine, să fim și noi pe-aceeași lungime de undă, s-o pornim de undeva? Iar când mi-e mie, preajma-i goală. Și-o mai bate și-un vânt uscat.

*

Uite, Andrei, despre o astfel de schimbare de cer vorbeam aseară. Despre cum te scoli viu dintr-o moarte ratată. Despre cum te naști tu pe tine, fără să știi că asta faci. Bine, dacă ai noroc să ratezi „travaliul".

*

— Mi-ai distrus viața!

— Și tu ce făceai în timp ce-ți distrugeam eu viața?

*

— Ce să-ți fac?

— Cer să-mi faci.

*

— Nu știu să urăsc.

— Înseamnă că nici să iubești nu știi.

— Poate. Dar despre confort nu spui nimic? O fi puțin că știu să legăn?

*

Ea răspunde la telefon:

— Tu ești bărbatul pe care-l iubesc eu sau ești altul?

— Eu sunt, dar, dacă vrei și-ți trebuie, pot să fiu și altul. Doar te iubesc cu toată lumea, ce dracu'.

*

— Vai, dragă, ce de lume proastă! M-am săturat! Parcă nimeni nu mai înțelege ce spun.

— Ție nu ți s-a-ntâmplat să-nțelegi într-o „azi“ ce n-ai putut într-o „ieri“?

— Ba da.

— Și-atunci? Important e să fim proști pe rând, în schimburi, nu toți deodată.

*

Prietenii sunt acei oameni care te-mbrățișează când îi dezamăgești. Și mai mult le pasă de tine, mai mult îți poartă grija, fiindcă ei și știu, și simt că acea clipă în care i-ai dezamăgit pe ei e, de fapt, una de mare vulnerabilitate a ta.

*

Și eu ce să-ți spun acum, când vrei să pleci de tot? Să te implor, să-ngenunchez? Să-ți spun nu pleca, viața merită trăită? O să-mi râzi direct în frunte și-o să-mi zici că n-o mai vrei, că n-o mai poți. Ai vrea să-ți vorbesc despre frumusețea vieții, despre splendorile măruntului, alea care ne țin vii? Bine, despre asta-ți vorbesc. Viața e o persoană. Care ne dă legături de leuștean, de pătrunjel, de mentă și de cimbru. Legături de busuioc, din alea mari. Mărunțișuri. Pricepi? Ne cumpără cu mărunțișuri, ca s-o putem suporta. În rest, ne aleargă cu chestii mari, ne face să ni le dorim, să ne-așezăm seara-n pat cu gândul că dimineața ne va aduce mai aproape de ele. Dar ăsta e contractul, chit că nu-i scris niciunde. Îl semnăm doar născându-ne, nu fi tâmpită. Nu ne dă nimeni autograf pe existență. Viața e o expulzie continuă, e vie scârba și joacă-n struguri ca franțuzoaicele alea din Provence. Viața ești tu când te-apucă dracii, nu când ești tristă ca acum. Tu nu ucizi, așa că n-ai cum să pleci, n-ai cu ce, că nu ești criminală. Stai aici, despletește-ți părul, cântă, dansează ca o dementă, până cazi. Neorânduiește-te, urlă, tăvălește-te, dă-mă dracului, sunt aici. Aici și mi-e frică de tine, ție tot de tine. Moarteo, ție nu ți-e, fă, frică de noi, fir-ai a dracului de jghioarlă? Hai, liber, executarea!

*

— Ești imposibil de mulțumit, omule. Când e bine, nu e suficient de bine, când e rău, nu e destul de rău.

— Și când nu-i nici bine, nici rău, mă imiți tu, să-mi arăți cât sunt de mitocan.

— Ești, dar un mitocan pașnic, inactiv, numai gura e de tine. Sigur, nici aia nu-i puțină și nici ușor de suportat, dar, dacă stau să mă gândesc, cățoșenia ta e amuzantă. Parcă te și văd cu broboada la gură, strânsă bine peste barba ta lungă.

— Ia, nu te mai plânge! Zi mersi că n-am orgolii, iar asta-nseamnă că n-am nici consecințe. PH 5.5. Unde mai găseai tu un bărbat tâmpit, perfect neutru? Știi tu, bărbatul contemporan: rău de pulă, prost de gură.

***

Gata. Cam asta e tot ce-am păstrat. Un psihanalist bun ar putea să spună pe loc care-mi sunt obsesiile, după temele predilecte. Noroc că psihanaliza nu mai e la mare modă. Alea pe care le-am aruncat erau suprarealiste într-un fel în care mă speriau. Iar eu să-mi adaug frici nu mai doresc și nu pun astfel de ofrande pe altarul niciunei arte. Deși asta nu e artă, e tentativă de artă, hai să fim lucizi. Arta nădejdii. Drept e că mi-e cam frică și de astea pe care, cel mai probabil încă, nu le-am aruncat. Citind toată ziua piese și scenarii de film, pentru că asta e pâinea ta, asta e și vocația ta, ce naiba!, oricât te-ar zdrobi modestia, că ești talentată tot știi, simți cu pleoapa și cu nara, te poate lovi trufia c-ai putea fi și tu în stare să scrii. Și poate n-ar fi doar trufie, s-au mai văzut medici-scriitori, avocați-scriitori, chiar și actori-scriitori. Adică scriitori buni, foarte buni. Dar trebuie să recunosc că pe mine mă dă puțin înapoi faptul că e o modă care-a infestat țara acum, anume că oricine poate să scrie. E ceva îngrozitor. Orice om care e capabil, financiar sau prin jocuri de influență, să publice o carte e considerat, de sine și de societate, scriitor. Bine, nu de toată societatea, că mai există și critică literară, mai există și-o masă critică, există cititori profesioniști. Pe inflația asta de „scriitori“, mă gândesc c-ar fi de bun-simț să-mi văd de treabă o vreme sau chiar de tot. Pe modelul rabinic „Ce ție nu-ți place altuia nu-i face“. Nu știu ce s-ar întâmpla dacă orice om care e-n

stare să urce pe o scenă ar fi considerat actor. Cred că ne-am lua câmpii. Noi, actorii. Dar și publicul. Așa că mă mai gândesc dacă rândurile astea rămân urme de stilou pe niște hârtiuțe sau devin ceva. Altceva. Văd eu ce. Și dacă.

A, știu eu cum am ajuns în prezent. Cu parfumul. El e singurul vehicul care te plimbă prin tine mai repede decât sângele sau decât răsuflarea. Și te leagă de oameni mai strâns decât multe alte legături, văzute sau tot nevăzute. Uneori, dacă stai să te gândești de ce naiba te simți atât de apropiat de cineva, nu-ți vine-n minte ceva concret, un argument peremptoriu. Recunoști că e ceva colo, dar nu poți pune degetul. Se prea poate să fie parfumul acelui om, iar asta nu înseamnă fragranța pe care o folosește, deși nici ea nu e exclusă, însă cel mai adesea înseamnă parfumul natural al acelui om. El e cel care-ți place înainte să-ți dai seama că-ți place omul. El îți dă voie să-ți dai voie să-ți placă. Iar de omul ăla nu te poți dezlega cu una, cu două, oricum, nu de tot, chiar dacă te enervează, chiar dacă te rănește, chiar dacă vă despărțiți, chiar dacă moare. Poți să nu-l mai iubești, poți să-l repudiezi, tot vei tresări când parfumul lui ți se dă aducere-aminte, așa, din senin, nepremeditat. Dacă moare, o să zâmbești de câte ori te vei gândi la el. La fel și dacă e departe, de parcă n-ar fi cam același lucru. Numai lungimea distanței și-a timpului diferă.

Oamenii cu cele mai bune mirosuri din lume sunt bunica, mama, fratele mamei, tatăl fetei mele și fata mea. Despre bunica ar trebui să spun că a fost, dar pentru mine distanța și timpul sunt importante, însă nu capitale. La fel ar trebui să spun și despre tatăl copilului meu, deși el e viu, deci e normal să spun este, nu a fost. Doar nu-i omori pe oamenii de care te desparți, ce bine că n-ai puterea asta, ar fi rămas lumea goală de oameni. Și poate nu e frumos din partea mea să spun că miroase minunat, a porumb fiert, când e vesel, și-a porumb copt, când e trist. N-ar fi frumos față de bărbatul meu. Poate l-ar deranja un pic asta, poate l-ar deranja mai mult faptul că el nu e-n lista asta scurtă, cu arome de om. Însă, dacă vorbim despre parfum și despre gustul lui, nu e cum ai vrea, e cum e și basta. Dacă adulmeci înapoi fără mânie, ajungi să amușini înainte cu bucurie. Curios este că, atunci când l-am cunoscut pe tatăl fetei, nu mirosea a nimic și n-avea niciun gust. Lumea spune la așa ceva că e ca plasticul, dar nu-i corect findcă plasticul miroase și are și gust. Omul ăsta nu avea, iar chestia asta, în loc să mă pună pe gânduri, cum l-ar fi pus pe orice om zdravăn la cap, m-a liniștit pentru că omul ăsta mi s-a părut nu doar inofensiv, ci de-a dreptul bun. Mirosul și gustul și le-a dobândit în timp, în timp lung, și au fost bune. Adică mie mi-au plăcut. N-o să-mi pot explica niciodată cum se poate ca un om să aibă din ce în ce mai mult și mai bun gust și miros, dar tu să te îndepărtezi de el din ce în ce mai tare. Fata mea miroase a porumb dulce, crud, deși ei îi spun mereu că miroase a burtă de cățel. Când se enervează, miroase a pădure, iar când plânge, a floarea-soarelui în ploaie. Bărbatul meu miroase a bici în vânt, am simțit eu odată mirosul ăsta, când am mers lângă un căruțaș de la râu până-n sat. Nu bătea caii, doar îi striga tare, cu furie, îi înjura și le reproșa, dar bici avea și-l ținea lângă el. L-am luat și l-am dus la nas. Mi-au dat lacrimile de plăcere și-atunci l-am și pupat. Pe bici, nu pe căruțaș. E, după ăla de ploaie-n praf, cel mai frumos miros de pe lume. Bărbatului meu nu i-am spus asta, i-am zis doar că miroase-a bici și că-mi place. S-ar speria puțin și de-aia nu-i spun. Parțial, el și-a pierdut mirosul, iar lucrul ăsta îl face să sufere, chiar dacă nu recunoaște. Așa că lângă el mă abțin de la nebunia mirosurilor. Le trăiesc în tăcere. Altfel, s-ar mai speria dintr-un motiv. Oamenii care aproape-și pierd mirosul se tem de el foarte tare. De mirosul lor personal. Au impresia că, neavând control asupra acestui simț, i-ar putea deranja pe ceilalți, i-ar putea și scârbi la o adică, dacă, de exemplu, ar transpira din abundență, mai ales de nervi, că atunci omul miroase cel mai tare a animal furios. Iar bărbatul meu este actor, e tot timpul printre oameni. Ce nu crede el, deși i-am tot spus, e că și atunci când transpiră nu e nimic supărător. Miroase a bici ud, în vânt. Dar face tot cum crede el, că-i frica lui. Se spală de nenumărate ori pe zi, de juri că-i copilul mamei mele. Altfel, e un tip mișto, de-aia l-am și luat. Ziceam că nu-mi mai trebuie nimic după divorțul de tatăl fetei, arhitectul. Nimic și nimeni. Și c-o să-mi cresc copilul în pace și-o să-mi văd de meseria mea. Atunci, când cu divorțul, m-am apucat de scris tentativele alea de povești

și de scenarii, atunci mi-am adus aminte de cerneală. Dar uite că n-a fost așa decât pentru trei ani. Eu mă simțeam bine, dar familia și prietenii mă tot căinau că-s singură. Care singură, când ai un copil? Dar ei nu înțelegeau asta și, într-un fel, aveau dreptate. Felul ăsta de a te izola nu arată decât că ești lovit și nu te-ai ridicat încă. Omul normal chiar tânjește să iubească și să fie iubit. Dar n-a fost rău, trei ani sabatici sunt buni, te spală. La teatru, normal că la teatru l-am cunoscut. Juca într-o piesă cu o prietenă foarte bună de-a mea. După spectacol, m-am dus s-o felicit, la cabină, și-am mai stat cu ei, cu toată distribuția, la un ceai, jos, în cafeneaua teatrului. Ceai, eu, ei au băut vin și apă. El, recunosc, m-a înspăimântat. Era foarte înalt, cam cât tata, iar când un bărbat se duce spre înălțimea aia, eu mă sperii și fug. Mereu am făcut așa, să mă gândesc și de ce anume o fac eram abia la început. Tot divorțul, dragul de el, m-a obligat să-mi bag mâna pe gât și să mă-ntorc ca pe mănușă. Am rămas pe scaun, deși el a venit la masa noastră, prietena mea mi l-a prezentat, era șarmant și plin de glume, zici că nu trecuse un spectacol greu peste el. Eu eram crispată, pe de-o parte, și încântată, pe de cealaltă. Și pentru că văzusem ce rol făcuse, cum căuta rotundul în scenă, complet lipsit de egoism, iar asta e cam greu de găsit la colegi, dar ce mă înnebunea de-a dreptul era exact mirosul ăla de bici nițel înmuiat. Am zâmbit, am glumit, dar nu m-am arătat cu totul pe mine lui. M-am ridicat și am plecat înaintea lor. L-am revăzut la următorul meu spectacol. M-a așteptat, m-a felicitat, mi-a zis că el vrea „să fim". Astea i-au fost vorbele: „Hai să fim!". De-atunci, tot suntem. Mi-a plăcut simplitatea asta, mi-era dor de firesc. Și, cel mai mult, mi-era dor să-mi admir bărbatul, cel mai mare dor mi-era. Iar ăsta e un actor de geniu, cel mai bun din generația lui, din două precedente și trei succesoare. Uneori, când râd de el, îi zic „Attila, biciul lui Dumnezeu". Vorbește îngrozitor de porcos, dar, na, ăsta e jargonul actorilor. De înțeles, mă înțelege numai profesional. E și normal. În rest, e o chestiune de încredere. „Habar nu te am, norocul meu că te iubesc, altfel trăiam tâmpit și muream de viu." Miros tânăr și nițel păduros avea fratele mamei mele. Îl are și acum la fel. Îl iubesc pe fratele mamei, pe Marin, copilul născut de bunică-mea la șapte luni și căruia i-au pus numele unchiului mort de tânăr. Mereu a știut asta, nu mi s-a părut că l-a afectat în vreun fel. Poate legătura asta cu mortul să-l fi făcut să fie mereu blând, dar n-am cum să fiu sigură. O fi luat totuși blândețea de la bunicu-meu, cum a luat-o și mama, e mai probabil așa. După momentul ăla care e, cred, fără să fiu sigură, cea mai veche amintire conștientă, când am recitat poezia în două limbi și, la sfârșit, am cunoscut-o pe mama, una dintre cele mai vechi, poate următoarea la rând, e nunta unchiului meu, fratele ei. Se spune în familie că Marin a fost foarte mult iubit de fete, dar și foarte iubitor. Mie mi-e greu să-mi închipui așa ceva fiindcă eu nu-l știu decât îndrăgostit de mătușă-mea, acum la fel ca atunci, ca oricând, o femeie care arată și acum ca o adolescentă și la trup, și-n gesturi, și-n tot felul ei de-a se purta și a vorbi. Ei doi s-au cunoscut la școală, o școală postliceală. El a adus-o la noi acasă, s-o cunoască părinții. Era timidă și purta ochelari. Bunicămii nu i-a plăcut prea mult treaba asta cu ochelarii, i-a și zis: „Mamă, o să faceți copii cu ochelari.". Unchiu-meu a râs în hohote, parcă-și și vedea bebelușii înfășați strâns, c-așa se țineau bebelușii pe-atunci, și cu niște ochelari cu rame groase, de baga, cu lentile ca fundurile de borcane de murături. Bunică-mea a dat din cap îngrijorată, dar n-a mai zis nimic. Culmea a fost că primul lor copil purta deja ochelari când avea un an. Marin a zis că se duce la un prieten un pic, că are o treabă, să aibă ei grijă de fată. A stat însă cam mult, iar fata s-a supărat și-a plecat. Bunicii mei au căutat-o înnebuniți, au vorbit și cu vecinul, șeful de post, ăla și-a sunat toți subalternii, inclusiv pe Mărgărit – sper că frate-meu ăla mare n-o să citească niciodată cartea asta, el are o groază nesfârșită de numele Mărgărit, că-l amenința bunică-mea când era mic și obraznic că vine Mărgărit și-l ia la miliție, dar și de alte două nume, Constantin și Virgil, însă de astea sunt eu răspunzătoare pentru că nu mi-a plăcut niciodată ideea de babau, noi nu ziceam „bau-bau", ci, simplu și contras, „babau", așa c-am inventat două personaje înfricoșătoare și le-am pus numele astea, iar bietul frate-meu, oricât e el de ditamai medicul psihiatru și vede în fiecare zi o mulțime de pacienți cu fantasmele la purtător, tresare și i se răcesc mâinile

când aude că un om are atât de proasta inspirație să-l cheme Constantin sau Virgil –, a-nceput acțiunea de căutare, s-a desfășurat până mult după miezul nopții, dar a fost un fiasco. Fata nu era de găsit. „Ce le spui, mă, părinților ei, dă la care-ai luat-o?! Dă ce-ai stat atât dă mult la George și-ai lăsat-o cu noi, care suntem niște străini pentru ea? Mă, tu o cunoști bine, e sănătoasă la cap, măcar cât dă cât? Lua-m-ai, Doamne!". Da, ea nu zicea clar „de", deși vorbea foarte bine românește. Nu zicea nici „dă", cum scriu eu aici, era ceva imposibil de transcris, mă rog, imposibil pentru mine. O vocală de mijloc, între „e", „ă" și „î". Stăteau toți trei pe fotolii, în prăvălie, încăperea, cea mai mare din casă, păstrase numele rostului ei, și se-ngrozeau în tăcere. Atunci, Cătălina a ieșit din șifonierul din salon, ăla fusese salon tot timpul, n-au avut comuniștii cum să-l confiște, că un salon e o cameră în care oamenii povestesc, beau cafea și mănâncă dulceață, n-ai ce lua, maximum argintăria, dar n-a fost cazul, a deschis ușa spre prăvălie și i-a adus pe toți trei în pragul infarctului. Nunta s-a făcut la vreo două luni după asta și-a fost foarte frumoasă. Cătălina a vrut rochie din voal alb cu buline mate. Foarte bine, din aia a avut. Ochelarii nu și i-a pus, dar a avut mereu pe lângă ea câteva fete, s-o-ndrume cu pașii. Marin a avut papion și era foarte frumos, chit că o idee, dar o idee foarte mică, mai scund decât mireasa. Le-a rămas ceva material din rochia ei, dacă mi-au făcut și mie una tot din el. Și eu eram frumoasă, c-aveam și o genuță croșetată de bunică-mea, și pantofi albi, de lac, cu boturi rotunde și cu barete. Unchiu-meu mirosea a pădure-ncinsă, mireasa, a lalele. Eu nu știu a ce miroseam atunci, cum nu știu nici acum a ce miros. Mai bine. Dacă am un miros care nu-mi place, ce mă fac? De la nunta lor îmi amintesc dumul la biserică și-o ploscă din lemn. Ba nu, două, că două au fost cu totul. Și o prăjitură cu foi multe și cremă galbenă, cu gust de lămâie.

Ăștia doi veneau rar pe la noi numai ei doi. Veneau, normal, la aniversări și de sărbători, dar atunci veneau și părinții mei și nu mai era același lucru cu momentele în care erau numai ei doi cu noi. În momentele alea, mă iubeau. Când erau și ai mei, nu mă iubeau sau așa nu simțeam eu. Când nu erau, mă luau cu ei la pescuit și la scăldat, săream coarda cu amândoi în curte, unchiul mă ducea cu calul pe ulicioară, calul era el, noi n-aveam cai, mătușa îmi împletea flori de nu-mă-uita în păr. Chiar mă iubeau. Când plecau în excursii în străinătate, și plecau în fiecare an, așa au văzut toate țările socialiste, îmi aduceau niște jucării minunate. Aveam un teckel portocaliu, din plastic, mare cât mine și cu ochi mișcători, din Cehoslovacia venea, și un Buratino, pe care l-am făcut partenerul meu de somn și noaptea, și ziua, care era, firește, rus get-beget. Jucăriile de la ei îmi erau cele mai dragi pentru că-i iubeam mult. Și le aveam mereu lângă mine, să-mi țină loc de ei. Nu mai dragi totuși decât mielul mic și alb, de pluș, de la mama, dar foarte aproape de miel. Prima dată când era să mor, cu ei eram. Marin iubea să pescuiască, iar Cătălina mergea cu el. Nici nu se scălda, nici nu pescuia. Culegea flori de pe malul apei și scoici negre și lucioase de la marginea ei, dintre pietre. Odată, ne-am dus la pescuit într-un loc nou, la răstoacă. Marin sigur îl știa, dar eu nu mai fusesem niciodată acolo. Cătălina nu știa oricum locurile, ea a fost mereu străină de pământuri, ca o zână. Eu stăteam mereu de mâna ei sau pe lângă ea. Când era să se-ntâmple nenorocirea, ea se uita în apă după pietricele cu forme neobișnuite. Culegea și din astea și le lua cu ea, la casa lor, din orașul lor din Bărăgan. Bărăgan nu știam ce este, credeam că e o țară. Și, cum mergeam eu în urma ei, uitându-mă după pietricele, ca să-i găsesc și eu din alea nenormale, să-i fac o bucurie, m-am îndepărtat de ea pentru că n-am ținut pasul. Dintr-odată, m-am afundat cu amândouă picioarele într-un fel de noroi un pic mai vâscos decât noroiul cu care ne jucam noi după ploi, mai untos și mai cald parcă. Și m-am afundat mult, până la genunchi. Am dat să ies, m-am zvârcolit, însă m-am afundat și mai tare. Eram până la brâu în noroiul ăla de la marginea apei și nu înțelegeam ce mi se-ntâmplă. N-am țipat, n-am chemat, voiam doar să înțeleg ce e aia. Mi se blocaseră toate instrumentele supraviețuirii. Era ca o gaură care mă sugea în ea. În stânga, era apa verde-galbenă, murdară. Probabil plouase la munte, așa ziceau bunicii când venea apa murdară și-nvolburată. În stânga, era malul portocaliu, un pic surpat și crăpat tot, de la seceta din vara aia. Asta tot

bunicii spuneau. Aproape de mine era apă mică, aia sub care se vedeau pietricelele după care umbla Cătălina. Dar gaura asta care mă trăgea pe mine în ea din ce era făcută și unde se termina? Între timp, adică în timpul acestor gânduri de copil golit de instincte, ajunsesem în noroi până la piept. Mâinile, umerii, gâtul și capul îmi mai rămăseseră afară. Nu știu cum, dar părul mi se desfăcuse din strânsoare și, pentru că era lung, era mai mult de jumătate în noroi. Subsuorile începuseră să mă doară. Gaura mă trăgea în ea, dar nu putea să mă cuprindă din cauza mâinilor care rămăseseră afară. Cu palmele strângeam pietrele și apa. Era pământ tare sub ele. Numai sub mine nu era. Gaura asta părea să se fi născut ca să mă mănânce pe mine pentru că era exact pe măsura mea. Înăuntru, noroiul sau ce-o fi fost ăla nu era atât de cald ca afară. De fapt, cu cât te afundai, cu atât era mai rece. Aproape că nici nu-mi mai simțeam picioarele. Mai eram numai de la brâu în sus, iar subsuorile mă dureau din ce în ce mai tare. Am închis ochii și-am auzit vântul în aer și apa în pietre. Noroiul tăcea și mă trăgea. Era să mă ia un fel de somn când două brațe m-au tras în sus ca pe un tuci de mămăligă scăpat într-o căldare. Marin m-a salvat, dar eu cu ei la pescuit nu m-am mai dus. M-am dus însă, în aceeași vară, la scăldat, cu verii mei mai mari. Unul era mai mare, vorbesc prostii, celălalt era de-o seamă cu mine. A fost simplu. Horațiu a zis c-o să aibă grijă și de mine, și de frate-su, dar n-a avut. Eu am intrat în apă și m-a luat un vârtej. Era să mă-nec, normal. M-a văzut un bărbat tânăr și m-a scos din vârtej. De păr. E rău să te-neci, foarte rău. Înghiți multă apă și e și rea la gust. Are gust de broaște. Parcă am mâncat eu broaște vreodată. Tot omul ăla care m-a scos m-a scurs și de apă, pe mal. A fost bine. De-atunci, mi-e groază de apă și caut în fiecare an, la mare, să mi-o-nfrâng. Dar fiindcă era să mai mor odată înecată, când aveam șaișpe ani, nu cred că am șanse să și reușesc. Pe Horațiu nu l-am iertat pentru că nici nu l-am învinovățit. Era mai mare decât mine cu vreo cinci ani, dar tot copil era. Eu nu eram copil când era să moară fie-mea lângă mine, în apă mică, la mare. Bine, mică pentru mine, pentru ea, așa și-așa. Se juca liniștită cu o fetiță, iar eu vorbeam cu mama ei. Eram la câțiva centimetri unele de altele. Un cerc pătrat, dacă pot spune așa. Și-am observat ca printre altele cum fata cealaltă se sprijinea de capul fetei mele fiindcă dăduse de o denivelare a fundului apei și se speriase. Iar fata mea se zbătea sub apă și nu putea singură să iasă la suprafață. Lângă mine. În câteva secunde. După ce-am scos-o, îngrozită sărăcuța, am dus-o pe mal și-am ținut-o-n brațe. I-am cerut iertare, dar i-a luat un pic de timp să mă ierte. Nici acum nu știu dacă m-a iertat de tot. Avea dreptate. Cum să mori în apă până la piept, cu mă-ta la o palmă de tine? Dar ea era mai mare atunci decât eram eu când m-a luat vârtejul. Eu m-am dus cuminte acasă cu Horațiu și, chiar dacă el nu m-a rugat, nici nu mi-a sugerat, nu le-am spus bunicilor nimic despre înec. Au aflat mai pe seară, de la salvator. A venit și le-a spus să nu mă mai lase singură cu verii la gârlă. Așa se zice la țară, „singur cu cineva", iar oamenilor nu li se pare nimic ciudat la expresia asta pentru că, de obicei, acel cineva nu e o persoană de încredere. De Horațiu, vărul meu de-al doilea, nu m-am îndrăgostit atunci. Atunci m-am îndrăgostit de alt băiat și numai pe el l-am iubit zece ani. N-a știut, mereu am fost o ființă discretă în vorbe și înfiorător de nederanjantă în fapte. I-am zis, într-o seară, după ce terminasem cu bacalaureatul. I-am zis când nu-l mai iubeam deja de ani mulți. S-a mirat, nu simțise absolut nimic. Era bine, acum nu mai simțeam nici eu, ce să mă doară? Pe Horațiu, într-un fel, îl iubesc și acum. Uneori, îl visez în somn, dar cel mai adesea îl visez cu ochii deschiși. M-am îndrăgostit de el cu dragoste când eram de șaptișpe ani, într-o vară. Horațiu le era la fel de nepot și bunică-mii și surorii ei celei mai mari, Elisabeta, nevasta lu' nea Mitică. Vetuța, normal că nu-i zicea nimeni Elisabeta, n-ai timp la țară de-un nume așa de lung, și Mitică au fost cel mai vesel cuplu pe care l-am întâlnit în viața asta. El făcea glumele, iar ea râdea într-un fel mai contagios decât vărsatul-de-vânt. Când o auzea, nea Mitică se oprea și râdea și el. Râsului femeii ăsteia n-aveai cum să-i reziști. Se-nghionteau ca doi copii și-i vedeai și pe stradă cum se scutură de râs. Oricât aș încerca, nu mi-i pot aminti într-o altă stare. Vreau să zic împreună. Separat, i-am văzut și altfel, când s-a-mbolnăvit el. Eram mare și m-am dus la spital. Nea Mitică era galben ca paiul

și slab ca ața. Aproape că nu mai semăna cu el. Când i-am spus c-o să se facă bine și-o să facem o petrecere după ce iese, mi-a zis serios pentru prima dată de când îl știam: „Tată, eu nu ies viu de-aici." Și-a avut dreptate. Vetuța era și ea la el când m-am dus eu, dar mi-a spus că trebuie să se-ntoarcă acasă, că nu poate să lase găinile singure. Mi s-a părut de-o cruzime insuportabilă chestia asta cu găinile, dar mai târziu am înțeles că nu era cruzime, ea pur și simplu nu putea suporta să-l vadă în halul ăla. Bine, și asta poate fi socotită cruzime, dar eu n-o socotesc așa. La-nmormântare, l-a bocit cu urlete Vetuța, apoi, după ce l-am îngropat, s-a topit pe picioare într-o lună, de-am crezut că nu scapă. Și fusese femeie haitoșă, singura din neamul lor înaltă și solidă. A mai trăit mulți ani după el. Slabă moartă. Când mă duceam pe la ea, îmi zâmbea, mă lua-n brațe și mă strângea. De pupat, nu mă pupa, nu era ea pupăcioasă de fel. Să râdă însă n-am mai văzut-o niciodată, iar niciodată ăsta a venit greu pentru că Vetuța, deși cea mai mare dintre frații și surorile ei, a murit ultima. La ei în curte am văzut eu prima oară coropișnițe, cele mai urâte animale de pe Pământ. La ei, când mă jucam cu băieții, cu verii mei. Ne jucam cu țărână până ne făceam ca dracii, așa zicea Vetuța. Ne spăla în curte, cu apă-ncălzită la soare, Doamne, dac-ar fi știut bunică-mea una ca asta!, ne dădea să mâncăm, ciorbă acrită cu zarzăre ca ea nu făcea nimeni, și ne punea la culcare. Văru-meu ăsta mic nu ne lăsa niciodată să dormim, se legăna încontinuu în somn. Mi-era drag de verii ăștia și-i vedeam rar, stăteau la București și nu veneau în toate vacanțele la bunici. „Bunici" e un fel de-a spune, v-am zis că ei le erau la fel de nepoți și Vetuței, și bunică-mii. Mama lor, Gina, era fiica unuia dintre frații lor, care murise de tânăr, muriseră și el, și nevasta lui, iar pe Gina o luaseră de suflet nea Mitică și Vetuța. O crescuseră de mică, așa că le zicea „mamă" și „tată", deși știa că nu e fata lor de sânge. Pentru copiii ei, firește, Vetuța și nea Mitică erau bunici. Horațiu era mai apropiat de ei, îl lăsase Gina mai mult la țară. Celălalt, ăla de-o seamă cu mine, crescuse la bunicii din partea tatălui. Nu știu de ce naiba, dar, oricât aș încerca, nu pot găsi în mine, nici măcar în amintire, vreun sentiment pentru vărul ăsta. Niciunul, bun sau rău. Nu știu decât că l-am cunoscut, că el există, dar astea nu sunt sentimente. Cu Horațiu însă e altă poveste, mă și-ntreb câteodată când și dacă se va termina sau dacă e musai să se termine. Senzația c-ar fi un fel de frate mai mare n-am avut-o niciodată, deși mi-ar fi folosit și mie, măcar din când în când, să am un frate mai mare sau aproximativ un frate. Era vărul meu și mă simțeam apropiată de el într-un fel fără nume și fără asemănare. Ani de-a rândul. Era o stare de-o neutralitate tâmpită. Dacă-l vedeam, era minunat, dacă nu-l vedeam, nu-mi lipsea. În vara-n care m-am îndrăgostit de el, murise Mircea. Mircea era vecinul lor, casă-n casă, curte-n curte, și cel mai bun prieten al lui. Se dusese-n armată, la Otopeni, la avioane. L-au trimis acasă în sicriu, cu patru soldați și-un superior, pe post de escortă a mortului. Ziceau că-l lovise un trăsnet lângă coada avionului, nu știu ce treabă avea el pe-acolo, ca soldații. Ăștia cinci au plecat numai după ce l-au văzut îngropat, ceea ce nouă ni s-a părut suspect, dar pe vremea aia n-aveai decât să-ți înghiți suspiciunile. Dacă le formulai, era posibil s-o încurci. Și nu doar tu, ci și cei mai apropiați ai tăi. Dar pe noi nu asta ne preocupa, chiar dacă am șușotit unii cu alții, pe noi ne lovise ca trăsnetul moartea lui Mircea. Dăduse, înainte să plece în armată, o petrecere în curte la el, o petrecere foarte mișto. Își invitase prietenii, foștii colegi de școală, vecinii, pe Horațiu, normal, erau aproape de-o vârstă, dar ne invitase și pe noi, deși eram și mai mici, și papaleți. Ah, da, am uitat să vă spun. În satul nostru, adică în centru, unde trăiau pe timpuri negustorii și boiernașii, că v-am zis că în acte era sat, el fiind, de fapt, un târgușor, erau două găști. Le-aș putea numi și clanuri pentru că se mai și înrudeau, dar nu între ele, în niciun caz. În interior, cum e natural în orice clan. Papaleții și cotonogii. Noi, adică cei care stăteau cum se făcea strada de la palatul brâncovenesc până la monumentul eroilor căzuți în Războiul de Independență, din 1877, eram papaleții. De-acolo-n sus, până la prima răspântie spre pod, erau cotonogii. Originea poreclelor nu o cunosc. Așa am apucat-o și m-am supus legii pământului. Știu doar că demult, înainte de Primul Război, o nevastă tânără, măritată cu un cotonog, îl lăsase și fugise cu un papalet. Or, așa ceva era echivalent cu o crimă, crimă care s-a și

făcut. Una din aia de onoare. Femeia a rămas văduvă neoficială în casa aproapesocrilor ei până la moarte. Și, chiar dacă stăteau practic pe aceeași stradă, oamenii ăștia își despărțiseră viețile, fie că fuseseră rude cu pătimașii, fie că nu. Excepție făcuseră bunicii mei, dar ei veneau amândoi din familii de venetici, așa că niciunuia dintre clanuri nu i-a păsat prea mult de căsătoria lor. Faptul că Mircea ne-a invitat pe toți la cheful lui de dinainte de armată a fost, în sine, un scandal, numai că părinții lui, oameni buni și blajini, au știut cum să gestioneze situația. Au spus că suntem cu toții niște copii și că n-avem nicio treabă cu ura istorică dintre papaleți și cotonogi, așa că ei vor respecta dorința băiatului lor. Nu știu exact care-a fost atmosfera de la momentul Unirii Principatelor, însă în curtea lui Mircea, în seara și-n noaptea aia, s-a petrecut de parcă sărbătoream semnarea unui tratat de pace. Bine, cei mari nu ne-au băgat pe noi prea mult în seamă, dar, după plecarea lui Mircea în armată, am putut să unim găștile și să ieșim împreună. Faptul că s-au format cupluri mixte a fost o problemă la început. Cele două clanuri și-au informat descendenții că nu poate fi vorba despre vreo căsătorie între ele. Numai că noi eram copii, nu ne gândeam la căsătorii. Era perfect că ne lăsau să vorbim unii cu alții și să facem chefuri împreună. Ceea ce i-a potolit pe ei din ura lor bătrână și uscată, și i-a potolit definitiv, a fost moartea lui Mircea. Băiatul ăsta, la fel ca părinții lui, era întruparea luminii în om. Toată lumea îl îndrăgea pe Mircea, iar moartea lui a fost mai mult decât o moarte de om tânăr, a fost o jale a tuturor. Strada noastră se făcuse mută, iar aerul curgea sărat și greu peste ea. Umblam toți cerniți, cu ochii roșii de priveghi, de tămâie și, cel mai mult, de formol. În curte, erau tuciurile în care femeile fierbeau coliva, făceau varză călită, fripură de găină și orez cu lapte. La bucătărie, făceau boboroade pe care le stropeau cu vin, făceau și gogoși. Pentru noi, cei care-am stat trei zile și (aproape) trei nopți nedezlipiți de Mircea, și pentru cei care veneau să-l vadă, unii pentru prima oară, cu lumânări plânse. Când nu mai puteam rezista de usturime din cauza formolului, ieșeam în fața casei, pe scări. Asta, noaptea, că ziua ne duceam în curte, la umbră. Dar noaptea stăteam pe scările multe și rotunde ale casei lui Mircea, stăteam unii în alții și mai mult tăceam. Ei mai mâncau boboroade sau gogoși, ori de-amândouă, eu și Horațiu n-am mâncat nimic. Când am ieșit prima dată afară împreună, în ultima noapte de priveghere, pur și simplu s-a întâmplat să fim numai noi doi. Bineînțeles, ieșeam pe rând, chiar dacă Mircea nu era niciodată singur pentru că multă lume venise să-l privegheze. Atât de multă, că nici nu încăpea în casă. Stăteau oamenii pe bănci, afară, sau pe jos ori în picioare. Dar noi, cei tineri, aveam scaunele noastre pe care nu se așeza nimeni când rămâneau goale. Atunci când am ieșit numai eu cu Horațiu, c-așa s-a nimerit, să ne răpună pe amândoi mirosul de formol în același timp, nici n-am rămas pe scări. Ne-am dus la el în curte, era prima din dreapta. Cum intrai, era o bancă verde, din lemn. Acolo stăteau Vetuța și nea Mitică după-amiaza, după ce-și terminau treburile, era locul lor de râs. Acum era noapte, iar banca era goală. Vetuța și nea Mitică erau cel mai probabil dincolo, ocupați cu pregătirile pentru înmormântare. A doua zi avea să fie. Sau căzuseră-n somn în casă, frânți de oboseală și de durere. Eu și Horațiu ne-am așezat unul lângă altul. Am stat în dreapta lui, iar el m-a cuprins c-o mână. Era vărul meu mai mare, era normal să mă ocrotească. Cu palma desfăcută, îmi mângâia liniștit umărul neliniștit. Buzele și le-a sprijinit de urechea mea și-mi răsufla cald acolo. Răsuflarea lui mirosea a iarbă arsă. Prin mine a început s-alerge un sânge nou, pe care nu-l cunoșteam. Venea de undeva din mijlocul corpului, se suia în mâini, în gât și mi se vărsa cu vuiet în cap. Începusem să amețesc. Horațiu mă strângea mai tare și mă săruta mic în păr. Mi-am strâns picioarele tare, tare, mai tare decât atunci când eram într-o vizită sau primeam noi musafiri și trebuia să stau cu picioarele lipite până îmi amorțeau, c-așa era frumos să stea o fată, nu cu ele aruncate, ca un călăreț. Acum nu-mi amorțiseră, se făcuseră un fel de cărări verticale pentru sângele cel nou. M-am speriat de ele și mi le-am încrucișat, dar și mai strâns decât fuseseră când erau lipite. Atunci, în locul ăla cel mai de sus al strânsorii, a-nceput să bată ceva ca un ceas. Bătea așa de tare, că mi se părea că se și aude. De fapt, nu bătea. Era un ceas care zvâcnea. În urechi simțeam bătăile, erau repezi, sacadate și fierbinți.

Horațiu nu zicea nimic. El îmi mângâia umărul, coborâse un pic și pe braț, și-mi săruta capul. Acum, ajunsese la ceafă. Mie mi se părea că din mine ies tunete și fulgere, că dintr-o clipă-ntr-alta o să se pornească o ploaie cu grindină sau, mai rău, o viitură. Văzusem eu odată, la munte, spre Leaota, o viitură. Călcase totul în picioarele ei de apă. Ale mele nu știu din ce erau, știu căncepuseră să tremure în carnea aia din interiorul coapselor și un pic prin dreptul genunchilor. Pe mine nu mă mai recunoșteam decât în glezne și puțin în dinți. I-am căutat cu limba și-am văzut că tot acolo erau. Ouăle picioarelor mi se lipiseră unul de altul și mă dureau. Și chiar dacă mai aveam un pic și-ncepea autocombustia, mă rugam să nu observe Horațiu nimic. Nu mă mișcam deloc, încercam să-mi reglez și respirația, care semăna mai mult cu un taifun mic, într-o sticlă. Da, era clar, el nu simțea absolut nimic. Ce bine! Gândul ăsta m-a relaxat brusc, de parcă mă tăiase cineva, să-mi lase sânge, ca pe vremuri, când, orice boală aveai, oricum nu știau ce să-ți facă și atunci îți lăsau sânge. Numai că-n clipa-n care eu am oftat și m-am înmuiat, o mână cu degete puternice, subțiri și lungi mi-a dat capul pe spate, iar o gură perfect țintitoare mi-a luat buzele cu totul. La asta nu mă așteptam și n-am știut ce să fac. Brațele lui măncolăciseră cald, dar nu strâns, deloc strâns. Cred că și-a dat și el seama că nu mai era nevoie. Gura lui făcea priză perfectă pe a mea și-mi plăcea mult asta. Deci, așa este un sărut. E foarte mișto, atunci. Horațiu avea gust de iarbă arsă și-n gură, dar cum e ea dimineața, nițel reavănă. Mi-a lăsat buzele brusc, iar eu m-am întristat. N-am zis nimic. Credeam că-i gata, dar nu, Horațiu mi-a sărutat toată fața și tot gâtul, rotund și liniștit. Sărutul, nu gâtul. Gâtul meu era înfocat ca de balaur, dar nu arătam nimic, nu făceam nimic, nu răspundeam în niciun fel, doar mă lăsam. Adevărul e că eram șocată. Senzațiile alea noi, așa plăcute cum erau ele, erau prea tulburătoare. Și-n timp ce el mă săruta tot mic și tot des, acum și pe mâini, pe brațe, pe umeri, iar de omoplat m-a mușcat ușor, eu mi-am adus aminte de singurul sfat pe care mi-l dăduse bunică-mea când aveam șapte ani fără trei luni și i-am plecat la școală, la oraș. „Să nu stai niciodată singură cu doi băieți într-o cameră, într-o casă sau într-un loc ferit și fără altă lume. Să nu stai nici cu un singur băiat, dacă băiatul ăla e mare și puternic." Mă uitasem la ea complet proastă. A văzut că n-are loc de-ntors și că trebuie să spună mai mult. „Mamă, băiatul poate s-o facă pă fată s-o doară rău. Și corpul, și inima. Și să nu să mai facă bine niciodată după durerea asta, că nu trece cu nimic. Și să mai poate întâmpla ceva. Dacă un băiat și o fată stau prea aproape mult timp, ei ajung să să simtă așa dă bine unu' cu altu', că vine un moment în care niciunul nu mai poate da înapoi și-atunci nu e nimeni vinovat. Așa e lumea făcută. Fetele și băieții sunt făcuți să vină unii spre alții cu corpurile lor care intră unu-ntr-altu'. Tu să m-asculți și când te faci mai mare o să înțelegi ce spun eu acu', da? Știi că te iubesc și vreau să-ți fie bine." Era atâta pace în vocea ei, atâta credință în ochii ei. Am înțeles ce vrea ea să spună, nu v-am spus că toți copiii știu ce sunt lucrurile astea trupești încă de când sunt foarte mici? Am înțeles și-am ascultat-o cu sfințenie. Până în noaptea asta a priveghiului lui Mircea, ultima. În timp ce mi se dusese mintea în urmă cu zece ani, Horațiu-mi mângâia sânul stâng, iar sânul stâng cânta. Era un sunet din ăla din gât, cum am văzut eu mai târziu că fac mongolii, că și-au păstrat tradiția asta, un fel de ison ținea sânul meu. Cred că l-a auzit și Horațiu, că și-a lipit urechea acolo. Era noapte rău, dar i-am simțit zâmbetul pe pielea sânului. Sângele ăla care-mi alergase dement mai devreme tăiase albii în venele și-n arterele mele. Altfel n-ar fi fost cu putință să mă simt așa liniștită și, cumva, desfăcută. Mi se părea că m-a crestat cineva pe lung, din loc în loc, afară și-năuntru, să pot respira. Horațiu mă-mbrățișase cu tot trupul și mi se odihnea cu o jumătate de față pe sân. Îmi inspira adânc, prin rochia neagră, de poplin, pielea. „Cânți înăuntru, cânți." Când l-am auzit, am tresărit așa de tare, că s-a zguduit banca. El a râs scurt și-ncet, doar eram la mă-sa-mare și la tac-su-mare sub geam, și m-a prins de mijloc cu amândouă mâinile. Strâns și se-mpingea cu fruntea în sternul meu. Mi-am înfipt amândouă mâinile în părul lui aspru și creț și i-am întors capul într-o parte. Sub stele, părul lui strălucea și mai negru. I-am mângâiat obrazul, nasul, buzele, ochii. Era frumos Horațiu, parcă și mai frumos. S-a ridicat dintr-odată și, cu o singură mișcare, m-a întins pe bancă și

s-a așezat deasupra mea. Mi se uita în ochi și-mi mirosea gura. Apoi, s-a depărtat puțin, a venit din nou spre mine și m-a sărutat cu mușcătură. Eram moale, moale. A sărit în picioare, a venit spre capul meu, mi l-a ridicat și s-a așezat sub el. Mi-l ținea în brațe și-mi ținea și umerii. Cu mândouă mâinile, a-nceput să-mi cânte la pianul claviculelor. Două clape, doar două clape aveam, dar cum suna pianul ăsta din două clape! Mi s-a făcut din asta curaj mare, i-am prins mâinile și i le-am ținut cu palma. Apoi, l-am tras de cap spre mine și l-am sărutat adânc. Cât de adânc m-am priceput. Horațiu îmi vorbea în gură, deci nu foarte adânc l-am sărutat. Îmi spunea că mă iubește și că mă iubește și înainte, și în timpul, și după ce mă iubește. Și că vrea să plecăm departe amândoi, numai noi, departe, departe, nu știe unde, dar să plecăm. Iar mie mi-a plăcut chestia asta cu plecatul atât de mult, încât m-a speriat cumplit. Am plecat din sărut, m-am ridicat de pe bancă, mi-am netezit rochia subțire și m-am așezat la loc, lângă el.

— Unde să mergem, Hora?

— În America.

— Dar, oriunde ne-am duce, tot veri de-al doilea o să fim. Știi, da?

— Știu, dar n-o să mai știe nimeni asta, o să fie o lume nouă în care n-o să ne judece nimeni.

— Hora, sângele nostru tot ăla e, cu lume sau fără lume. Bunicii noștri au fost frați. Suntem prea aproape, prea aproape.

— Aia zic și eu. Îmi ești prea aproape ca să vreau să mai trăiesc fără tine. Dar nu plecăm acum. Termin facultatea, termini și tu liceul și pe urmă plecăm. Dacă vrei, stăm să termini și facultatea, dar mai bine o faci acolo. Sau dă-le naibii, o las pe-a mea-n mă-sa și-o iau de la capăt acolo. Dar stăm să termini tu liceul. Un an mai avem de stat. La anul pe vremea asta suntem plecați. Taică-meu o să ne ajute, ai să vezi.

— Ne știm de copii, da?

— Da.

— Am mâncat amândoi, ne-am jucat amândoi, am dormit amândoi, cu frate-tu ăla care se leagănă.

— Acum nu mai suntem mici. Acum suntem mari și te iubesc.

— Horațiu, fii lucid. Cum dracu' să mă iubești în câteva minute?!

El s-a uitat la ceas:

— E patru dimineața. Stăm aici de trei ore.

— Doamne, și Mircea!

— Vezi, fii tu lucidă. Mircea e cel mai bun prieten al meu și e mort, pe masă. Și mâine îl îngroapă și n-o să-l mai văd niciodată. Cu Mircea, care nu e vărul meu, am fost mult mai apropiat decât am fost cu tine. E cel mai bun prieten al meu, iar acum, c-a murit, nici nu mai are cum să nu fie cel mai bun prieten pentru toată viața. Înțelegi tu? Gata. Acum, Mircea e un sfânt pentru mine și poate să vină orice prieten viu și să facă și să simtă de zece ori mai mult decât Mircea, degeaba. Cu morții nu te compari, n-ai cum.

— Înțeleg, normal că-nțeleg. Nu-s tâmpită.

— Nu, sigur că nu ești, dar ți-e frică.

— Și ție nu ți-e frică, Hora, ție chiar nu ți-e frică?

— Ba-mi este, normal că-mi este, dar eu știu că te iubesc, tu pregeți pentru că nu ești sigură.

— Dar tu cum de ești așa sigur?

— Iubirea mea, pe mine m-a trăsnit moartea lui Mircea, m-a făcut zob. Îl iubesc mai mult decât pe frate-meu, pe singurul meu frate. Asta e și n-am de gând să justific nimănui treaba asta, am încercat să mi-o justific mie și mi-am dat seama că e o cretinătate. Și când eu număr secundele în care mai pot să stau cu Mircea și lângă Mircea, chiar dacă el e mort și nu mai știe de mine, plec nițel, de usturime, să-mi spăl ochii afară și se-ntâmplă să plec în același timp cu tine, verișoara mea iubită, cu care mă-nțeleg dintotdeauna foarte bine. Știi, eu, când ies afară, că nu mai suport formolul, tot la Mircea mă gândesc și vorbesc cu el în gând. Știu, sunt tâmpit, dar cred că el mă aude, că mă simte. Acum, când te-am văzut lângă mine în ușă, când te-am simțit, am vrut să fiu cu tine. Acolo, în ușa mortului, m-am îndrăgostit de tine. Da, sunt un nenorocit,

am profitat că te cunosc, ești verișoara mea, și te-am adus aici, la zece metri de prietenul meu mort. Aici, unde ne-am jucat noi mereu, unde-ți făceam păpuși din linguri de lemn și ți le pictam cu rostopască și cu zeamă de sfeclă. Pe banca asta. Și, când te-am luat în brațe, am înnebunit. Sângele a-nceput să fugă prin mine, îmi tremurau picioarele și inima, aveam motoare în urechi, uzine, nu motoare. Îmi venea să te mănânc, să te înghit toată. Ba nu, să te țin sub limbă, să nu te mai vadă nimeni niciodată, să nu aibă cum să te mai găsească. Să nu te mai poată avea nimeni. Să te sug eu ca pe o bomboană vie, care nu se topește niciodată.

— Horațiu, tu vrei să te culci cu mine?

— Da, vreau. Cum dracu' să nu vreau? Nu-ți semăn a om? Ard ca un vulcan în erupție, cum să nu vreau? Sunt nebun după tine. Ah, Doamne, Doamne! Tu crezi că de-aia-ți spun că te iubesc și că vreau să ne căsătorim...

— Hora, taci! Cum să ne căsătorim?! Ești nebun?! Suntem veri buni!

— Veri buni înseamnă veri primari. Noi nu suntem veri primari, ci veri de-al doilea. S-a mai înstrăinat un pic sângele.

— Hora...

— Bine, bine. N-o să facem copii, o să-nfiem copii. E bine așa?

— Tu chiar ți-ai pierdut mințile, nu te recunosc.

S-a-nfipt în buzele mele și mi le-a supt până la sânge. Tot gâtul meu era între degetele lui, iar asta m-a pierdut pentru rațiune. S-a desprins la fel de furios, dar mi-a lins pleoapele, așa, pe rând. Am început să râdem ca nebunii, peste un zid de casă de mortul nostru.

— Acum mă recunoști, da? Zi că da. Știu că da. Și recunoaște și tu că mă vrei. Te simt, știi că te simt.

— Dacă mă simțeai, ai fi știut că mai aveam un pic și făceam un atac cerebral încă de când mă mângâiai pe umăr și mă pupai în păr.

— Te-aș fi simțit, numai că sângele meu luase pară, nu doar foc, și mi se-mpăienjeniseră și ochii. Mi se făcuse un pic frică, n-am mai simțit așa niciodată.

— Hora, nici eu, dar, mă rog, eu nici n-am mai avut ocazia...

— Da, știu că ești înghețată, mi-au zis ăia de la voi din gașcă. Te-au poreclit „Ducesa". Vezi, vezi? Ești caldă ca o pâine mică la mine-n brațe, nu ești deloc rece.

— Hora, când am plecat de-acasă, acum zece ani, știi tu, când m-au luat ai mei la școală, bunică-mea mi-a zis să nu stau mult timp aproape de un băiat fiindcă corpurile fetelor și ale băieților se atrag și nu știi când ajung unu-ntr-altu' și după aia n-ai pe cine scoate vinovat din asta, că nu e nimeni vinovat. Eu, când mă țineai tu în brațe, mai devreme, mi-am adus aminte de asta. Și de Mircea, că e mort și noi ne pupăm lângă mort de ne iese sângele pe nas. Și m-am speriat. Întâi, de mine și de tine, să nu ajungem unu-ntr-altu' dintr-un sărut și câteva mângâieri, și apoi de Mircea. Am zis că suntem doi nenorociți care sunt în stare să se tăvălească lângă prietenul lor mort. Și m-am limpezit nițel la cap, dar nu mult. Oricum, să știi că bunică-mea a avut dreptate, numai că mi-e rușine să-i spun și ei c-a avut.

Horațiu a izbucnit într-un râs zguduitor, iar eu i-am pus mâna la gură și i-am apăsat-o tare. Nu se cade să-ți trezești bunicii la patru dimineața, în cazul în care chiar erau în casă, dar noi n-aveam de unde ști nici dacă erau, nici dacă nu, cum în niciun caz nu se cade să scoli morții, măcar pe ăia pe care-i iubești. Și-a îngropat gura în valea aia de deasupra claviculei, os pe care, dacă nu sunt atentă, îl numesc mereu „claviatură" și mă-nroșesc imediat, că-mi aduc aminte degetele lui cântând la claviculele mele și le simt ca atunci, ba mai fac și gestul de-a le atinge. Bine că nu știe nimeni de chestia asta. Am fost sigură că s-a potolit, dar nu știu când și nici cum am ajuns sus, sus de tot, că Horațiu era foarte înalt. M-am trezit că sunt mult deasupra lui, mult în aer, iar el mă ține bine, de undeva de sub coapse, și se-nvârte cu mine. Își ținea capul dat mult pe spate, să vadă cum mă nedumeresc sau, poate, cum îmi zboară părul în noapte și-n stele. Apoi, s-a oprit, dar nu dintr-odată, ci încet-încet. Când s-a oprit de tot, am crezut c-o să-mi dea drumul de sus, am fost sigură de asta. M-am pregătit de aterizare, dar n-a fost să fie. M-a lăsat în jos puțin câte puțin

și tot așa-și ținea capul, dat mult pe spate. Am făcut și eu ca el, să văd cerul lui și stelele lui. Și, tocmai când le bunghisem, o gură larg deschisă și tot larg hulpavă mi-a cuprins tot sânul stâng, prin rochia mea noapte, și mi l-a tras în ea cât i-a-ncăput. I-a-ncăput binișor, iar pe mine încăpătura aia m-a electrocutat și-am țipat. Așa am ajuns repede jos, cu mâna lui pe gura mea, ținută căuș, să-mi prindă țipătul care-ar mai fi venit. Dar n-am mai țipat, că tremuram ca frunza și, din tremurul ăla, mai mult n-am reușit să-mi aranjez rochia, care, de la plimbarea mea în aer, de la ținutul pe sub coapse și de la coborârea cu încetinitorul, se dusese și ea departe, în sus, până peste șolduri. Horațiu m-a văzut tulburată și-nfrunzind de rușine și m-a ajutat el să-mi orânduiesc rochia mea neagră. M-a sărutat pe frunte, ca un văr bun ce era, și-am dat să ieșim pe poartă, spre stradă, deși, pentru mine, discuția nu se terminase și nu doar ea, nici noaptea aia nu voiam să se termine nici acum și nici așa. Știam că m-am îndrăgostit, știam că sunt o nemernicie de om care ar vrea să stea în brațele lui acum, nu să se ducă la priveghiul prietenului care mâine o să fie definitiv în pământ. Știam, mă durea, dar faptul că noaptea aia se termina făcea să-mi cadă tencuiala, cărămizile și să mi se sfărâme fundația, toate deodată. Da, oamenii sunt niște javre egoiste, cât mi-am mai mâncat eu sufletul cu ei din cauza asta și cât mă scârbeau, cât mă făceau să sufăr, niște întrupări mizerabile și demne de tot disprețul, oamenii sunt niște căzături de suflete, între care, iată, deja, cea dintâi tocmai ce devenisem eu. Abia puteam păși, era cutremur sub tălpile mele și ceea ce mă făcea totuși să merg era gândul că mă duc să stau cu Mircea, lângă Mircea și uite-așa o să-mi spăl păcatul ăsta, da, dar așa o să mă ierte Mircea, că eu n-am cum să mă iert, ființă slabă și cupidă ce sunt. Și-am dat, cu gândul ăsta ridicător, să pun mâna pe clanța porții. Din spate, două mâini m-au luat pe sus, m-au întors în aer și m-au prins de-a curmezișul. Horațiu a pornit înapoi, dar nu pe bancă. Am traversat toată curtea, pe lângă casă și pe lângă bucătăria de vară, pe lângă magaziile lor mici, prin grădină, unde ținea nea Mitică urătăniile alea de coropișnițe, până la gardul din spate, dinspre ulicioară. Acolo s-a așezat pe pământ, sprijinit de gard, cu mine-n brațe. Pe drumul ăla, m-am simțit și soare, și amoebă, pe rând și simultan. Jumătate eram cea mai fericită fată din lume, jumătate eram subomul perfect. Vorbesc prostii. Cu cât ne duceam mai spre ulicioară, cu atât se dezechilibrau jumătățile astea mai mult. Când am ajuns, subomul era mai puțin de un sfert, dar nu știu să spun cât anume, că n-am ajuns niciodată nici măcar mediocră la matematică. Horațiu mă ținea cum ții păpușile când te-apuci să le legeni, să le ia somnul. Capul lui tot pe sânul meu a ajuns și-am stat așa mult timp, fără să vorbim. Din când în când, cădeam în ceva care semăna destul de bine cu un vis, dar nu era. Nici aievea de tot nu era și nici între ele două. Era ca un fel de destrupare, ăsta fiind un antonim ad-hoc pentru întrupare. Mi se părea că noi curgem unul în altul și ne contopim, fără să ne amestecăm. O lichefiere foarte ciudată. Un fel de râu de aur topit, dar cald, nu fierbinte. Puteam să zic și argint, cred, însă Horațiu strălucea, fața lui, jumătatea lui de față în Lună, strălucea ca aurul moale.

— Cum cânți tu, cum cântă sângele tău...

— Îmi bate inima, Horațiu, sunt vie, nu ca Mir...

— Nu-mi opri cântecul, te rog, te rog, nu mi-l opri...

Am tăcut. Uneori, de cele mai multe ori, nu e bine să vorbești peste muzică, peste muzica nimănui.

— Hai cu mine, vino cu mine, eu n-o să mai știu să trăiesc fără cântecul ăsta.

— Horațiu, și dacă fugim într-o lume-n care nu ne știe nimeni, tot proscriși o să fim. Noi cu noi. Când o să mă uit la tine, o să văd tot neamul nostru, iar tu n-o să mai auzi cum cântă sângele meu, o să auzi cum te ceartă, o să vezi cum te-arată cu degetul. Și n-o să mă mai iubșeti, Horațiu. Și nici eu n-o să te mai iubesc.

— Deci, mă iubești, mă iubești, știam eu că mă iubești! Am simțit eu! Altfel nu mi-ai fi cântat.

Și s-a-ntors dintr-odată, m-a întors și pe mine și ne-am rostogolit amândoi în iarba care se udase cu dimineața. Nu se luminase încă de ziuă, dar mult

nu mai era. Nu se vedea nimic clar, numai că noaptea părea că se zdrențuiește un pic pe margini. Eram uzi, uzi, mai mult eu, că eram mai subțire îmbrăcată. Horațiu m-a lăsat pe mine să mă uit în sus, iar el s-a desprins din îmbrățișare și stătea, într-un cot, alături. Mi-a desfăcut apoi rochia nasture cu nasture, încet și fără să spună o vorbă. Cu o singură mână apuca și desfăcea. Eu tăceam și așteptam, anticipam fiecare mișcare a lui și mă gândeam că asta e, îl iubesc, asta-i ziua-n care nu doar că mă pup cu cineva pentru prima dată, dar, excesivă cum sunt, o să merg până la capăt. Și dacă mâine o să mi se pară că nu l-am iubit și că toată nebunia asta n-a fost altceva decât strigătul cărnii, tot asta e, măcar a fost mișto, am vrut, mi-a plăcut, m-oi descurca eu și femeie, cât de greu poa' să fie? Aveam totuși o problemă, iar când mi s-a dus gândul în ea, mi-am înfipt amândouă mâinile-n iarbă, și-am apucat și pământ între degete. Dacă rămâneam însărcinată? Când dracu' îmi venise mie ciclul? De unde să mai știu, că venea cum îl tăia pe el capul, o dată la o lună sigur, dar ziua n-o țineam minte, la ce mi-ar fi trebuit s-o țin? M-am cabrat, iar Horațiu a simțit. M-a sărutat sub ureche ușor și-a continuat cu nasturii lui. Mai avea doi. Când i-a terminat și pe ăștia de descheiat, a dat poalele rochiei în câte o parte a mea, s-a ridicat din cot în genunchi și se uita la mine, din cap până-n picioare. Mă așteptam să urmeze niște gesturi din alea bărbătești, adică alea pe care le fac bărbații în astfel de situații, citisem și eu, nu eram chiar pe dinafară, dar Horațiu și-a ridicat degetele, le-a scuturat în aer, le-a întors pe mine și a-nceput să cânte pe tot corpul meu ca pe un pian. Pe clavicule, mai devreme, mi-am dat seama că fusese doar o repetiție de casă, nimic mai mult. Acum se dezlănțuia el. Adică a dat să se dezlănțuie, dar și-a dat seama că-l deranjează lenjeria intimă, și nu a lui. Lenjerie care însemna o pereche de chiloți, negri și ei. Sutien n-aveam, n-am purtat până spre treizeci de ani, când m-am făcut mamă, iar o mamă fără sutien e un scandal național. I-a scos încet și nu ușor, că eu eram mai mult moartă în iarba udă, carevasăzică țeapănă. Dar s-a descurcat el. Cum a terminat și mi i-a lăsat la picioare, cum s-a-ntors pe loc la pianul lui de carne. Am închis ochii și-am ascultat degetele lui când alergătoare, când adăstătoare. Cânta frumos Horațiu, iar eu mai frumoasă ca atunci n-am mai fost. Și nici pian n-am mai fost. Avea genunchii lipiți de mijlocul meu și-l simțeam cum se duce un pic sau cu tot corpul în dreapta sau în stânga, s-ajungă la clapele cele mai îndepărtate. Și se ducea cu furie sau cu dulceață, nu știu cine scrisese partitura aia pentru iarbă, pian și câteva rămășițe de stele. Când a terminat, și chiar nu știu ce oră era sau ce viață, se luminase binișor de ziuă, adică era între și între. Eu eram una cu pământul pe care stăteam întinsă. Și una cu Horațiu, care-mi încheia, unul câte unul, la fel de-ncet cum îi descheiase, nasturii de la rochie. Dar cu amândouă mâinile. Cum încheia unul, cum săruta fierbinte și apăsat locul, să-i pună, parcă, pecete. A-nceput de sus și-a pus multe, multe peceți. Până la picioare, că rochia cea neagră era și foarte lungă. Pe urmă, s-a întors la mine, la fața mea adică, și m-a sărutat aproape fără să-mi atingă buzele. S-a-ntins apoi lângă mine, lipit, pe spate, și-a pus mâinile coroană sub cap și-a ieșit soarele.

— Trebuie să ne ducem acasă. Bine, tu ești acasă, i-am spus. Cine știe ce-o fi zis lumea, nu cred că nu s-a prins nimeni c-am dispărut și duși am fost.

— Păi, hai să plecăm de tot, vrei? Mă duc la București, îl sun pe tata, îl întreb cum ajungem cel mai repede la el, vin, te iau și plecăm de tot în America. Renunț la facultate. Renunți și tu la liceu?

— Am șaptișpe ani jumate, Hora. Nu sunt majoră, n-am cum să plec nicăieri fără să mă lase părinții. Și nu mă vor lăsa. Dar tu de unde știi că tatăl tău ar fi de acord cu așa ceva?

— Poate că n-ar fi, dar nici n-ar zice nimic. Se simte vinovat față de mine că s-a despărțit de mama și-a fugit în Belgia, că acolo s-a dus prima dată. Adică nu s-a despărțit, a fugit fără să-i spună, iar ea s-a trezit cu Securitatea la ușă. Eu eram mic, mama s-a speriat rău, era să rămână fără serviciu din cauza asta, au șicanat-o rău ăia. Era singură, n-avea relații, n-avea cine s-o ajute și mai avea, săraca, și copil mic. Când a făcut el cerere de reîntregire a familiei, mama nici n-a vrut s-audă. A băgat divorț și-așa a reușit să-și păstreze și serviciul. Nu l-a iertat niciodată c-a fugit fără să-i spună nimic, iar pe mine așa m-a crescut, cu

supărarea asta pe el. Și eu am fost supărat mult timp, nici acum nu mi-a trecut de tot, abia de anul trecut, de la revoluție, am acceptat să vorbesc cu el, chiar l-am primit, ne-am văzut o dată într-un parc, mai mult de milă, știam că vine tocmai din America. Dar mi-a plăcut de el, l-am ascultat, l-am înțeles cu mintea, un pic l-am și iertat pe loc, mai mult după ce m-am despărțit de el însă. Acum suntem bine, mult mai bine, mă tot gândesc dacă să mă duc la el, are un rost acolo, mă așteaptă. Mama nu vrea în ruptul capului, chiar dacă îi are și pe Doru, și pe frate-meu. M-a crescut mult timp singură, până l-a cunoscut pe Doru. Am zis să nu plec, să n-o răsplătesc așa, dar eu aș vrea să plec, știi? Îmi doresc asta.

— De când?

— E, de când mi-a zis tata am început să visez la o altă lume, la o altă societate, mai evoluată, mai civilizată, dar nu erau decât vise. Nu e vorba numai de faptul că mama se opune, și mie mi-a fost frică să mă duc singur în lumea mare, chiar dacă acolo mă așteaptă tata. Pe tata nu l-am mai văzut de când aveam trei ani, mama a fost cu mine tot timpul. Deh, amestecate: dorință, frică, vinovăție. Dar de azi-noapte știu clar că asta vreau, simt, simt că e cel mai bine pentru noi să trăim acolo. Tata o să ne primească, o să ne ajute, ai să vezi. Iar tu o să te înscrii imediat la un colegiu, imediat cum ajungem, nu te gândi că tocmai tu ai să rămâi fără școală. Nu mi-a zis c-ar fi bogat, dar mi-a zis că, din punct de vedere financiar, e liniștit pentru toată viața. În stradă n-o să fim, de foame nu murim, școli o să facem. Suntem noi doi și-o lume nouă, iubire. Tata e un tip discret. Ha, ha! De discret ce e, n-a știut nimeni că fuge din țară, adică mama. N-o să se amestece în viața noastră, doar o să ne ajute, o să vezi.

— Vorbești de parcă l-ai cunoaște bine. Din dorință vorbești.

— Da, ai dreptate, dar l-am simțit. Așa, fugar egoist, cum a fost el, e tata, pot să-l simt. Îi pare rău și vrea cumva, cum s-o mai putea după atâta timp, să repare faptul că am crescut fără el. Și vrea și el, deh, tot egoism, să mă aibă cât se poate de aproape.

— Lasă-mă să mă gândesc. Se-nvârte lumea cu mine, Horațiu. Hai să ne gândim câteva zile, te rog eu frumos. Două-trei zile măcar.

— Bine, te las să te gândești, eu n-am la ce mă gândi. Știu atât de clar că te iubesc, n-am nicio îndoială, niciun fir de neîncredere în noi, niciun rest. Și cu mine se-nvârte și lumea, se-nvârte și pământul, dar te iubesc și vreau să fiu cu tine. Iar când s-o termina cu învârtitul, tot asta am să vreau.

— Și eu te iubesc, Hora, și eu știu clar asta, nici eu n-am îndoieli, numai că mă omoară faptul că suntem veri, mă spulberă pe dinăuntru ca o furtună de praf. Lasă-mă un pic, un pic de tot, să mă dezmeticesc.

— Bine. Hai să mergem acasă, mi-e frică să nu răcești. De bou ce-am fost, nu m-am gândit c-ai stat atâta cu spatele în iarba asta udă. Să nu faci pneumonie. Hai să-ncercăm să dormim nițel, la unu e-nmormântarea.

— Măcar să-l îngropăm pe Mircea, dacă să-l priveghem cum se cade n-am fost în stare...

— Nu mai spune prostii, micuțule. În noaptea asta, ne-am găsit noi pe noi. Mircea e mai mult decât frate pentru mine, am vorbit o groază de lucruri de când ne știm. Tu crezi că ar fi preferat să stăm lângă el și să ne intoxicăm cu formol sau să fim aici, peste un gard de curtea lui, și să fim fericiți? Eu îl cunosc bine pe Mircea, lui nu-i plac morții, sigur nu-i place nici de el mort, și-ar lua câmpii dacă ar mai putea să și-i ia, când vede atâta lume care-l jelește, în loc să se bucure de viață. Bine, o mulțumire sigur are și el din moartea asta. S-au împăcat cotonogii cu papaleții. Mircea e cel mai important om din istoria satului ăstuia. Normal c-aș fi vrut să fie viu și să nu-și dea ăștia „Bună ziua!“ încă o mie de ani. Spun și eu tâmpenii acum, sunt praf. Hai să te duc.

— Du-mă, dar nu ieșim prin față, să ne vadă lumea...

— Iubești, n-ai omorât pe nimeni, n-ai furat nimic! Ce dacă ne vede lumea?

— Da, îl iubesc pe vărul meu de-al doilea și ne facem planuri de căsătorie. E vis, nu alta. N-o să mai călcăm niciodată pe-aici. Hai, du-te și ia cheia, să ieșim. Mergem pe ulicioară, intru și eu prin spate, poate am noroc și nu mă-ntâlnesc cu nimeni.

L-am așteptat până s-a dus și s-a-ntors cu cheia. Mă uitam la el cât e de frumos. Dac-aș fi putut, n-aș mai fi mers niciodată pe picioarele mele. M-aș fi suit la el în brațe și nu m-aș mai fi dat jos. Îmi imaginam că rup un cerșaf mai gros și-mi fac o legătură pe care-o pun pe după gâtul lui și peste șolduri și mă cuibăresc în ea. Peste ani, am văzut legături din astea la mame. Wrap parcă se numește bucata aia de țesătură în care-și cară ele bebelușii.

Am ieșit amândoi în ulicioară și mi s-a părut mai lungă ca niciodată. Ne-am luat de mână, dar nu ne-a ajuns. Horațiu m-a tras spre el și m-a sărutat adânc, de parcă chiar ar fi vrut să mă tragă cu totul în el și să mă-nghită, nu doar să mă țină la adăpost, sub limbă. Ne-am dezbrățișat, dar numai pe jumătate. Mâinile ne-au rămas fiecăruia pe mijlocul celuilalt și-am pornit așa. Ne sărutam și-n mers, ne mai și opream. Lumea, lumea aia de care mi-era mie frică, era obligată să doarmă sau, oricum, să nu care cumva să se ducă-n fundu' curții așa devreme, putea să se abțină și ea un pic, până treceam noi. Aiurea, de fapt, uitasem cu totul de lume. Probabil de-aia ne-am trezit în capătul ulicioarei, la răscruce, fix în fața bisericii. A trebuit să ne-ntoarcem cam un sfert de drum și ne-am întors. Am mai stat și-n fața porții mele mult, nu știu cât. Horațiu avea ceas, dar nu s-a uitat. Mi-a luat fața în mâini și mi-a ars ochii cu ai lui. Nu-i mai văzusem niciodată ochii. Bine, sigur că-i mai văzusem, dar nu pe ăștia. Îi văzusem pe ai vărului meu. Ăștia nu erau ochi de văr. Nu m-a mai sărutat când mi-a dat drumul. M-a durut în mijlocul pieptului atunci. Aș fi vrut să mă sărute, să ne ducem înapoi, la el în curte, pe iarbă, să se-ntoarcă ziua de unde-a venit și să se facă iar noapte. Am intrat pe poartă, iar el a rămas în fața ei și mă privea. Își ținea mâinile depărtate de corp. Arăta ca o cruce care se pregătește să zboare. Eu am mers numai cu spatele, nu știu cum de nu m-am împiedicat de nimic. Se vede treaba că știam curtea mult mai bine decât credeam. Am ajuns la scările mici ale odăiței, era mai bine să mă culc acolo, sigur în casă găseam pe cineva sau ușa-nchisă, ceea ce era și mai grav, aici știam unde să-ntind mâna după cheie, sus, sus de tot, deasupra butonului de la pompă, ceea ce am și făcut, apoi m-am descălțat cu călcâiele, m-am întors și am intrat în odăiță. Prin geamul ușii, am văzut că Horațiu era tot acolo și tot așa stătea. Nu știu de ce, după ce am închis ușa după mine, mi-am desfăcut și eu mâinile a cruce, ca el. Dar n-am putut să stau mult, mă luase un fel de oboseală care mă amețea. Mă durea tot corpul, iar ochii-mi ardeau rău. Am apucat să intru în cameră și să mă las în pat, așa, îmbrăcată. Și iar a venit peste mine somnul ăla amestecat care era mai mult aievea decât vis, dar nici realitate cu totul nu era fiindcă nu simțeam patul, parcă eram la o palmă deasupra lui. Și nici corpul nu mi-l simțeam, numai atunci când venea peste mine noaptea trecută, cu dimineața ei cu Horațiu, când venea și mă retrăia iar și iar. Aș fi vrut să aleg un sărut, o mângâiere, o vorbă, dar veneau peste mine mai multe deodată și nu mai știam dacă sunt acolo, în noapte și-n dimineața crudă, sau aici, în odăiță. Am oftat și mi-a venit miros de iarbă arsă și gust de buze. Corpul ăla care nu se-nvoia defel cu patul îmi tremura ca varga, iar dinții-mi clănțăneau tare. Degeaba închideam ochii, degeaba chemam somnul, nu venea decât Horațiu, cu mâinile lui, cu părul lui, cu buzele lui. În urechi îmi cânta ceva, iar peste cântec se-auzea o uzină, motor cu motor. Un nod țâșnit din stern mi s-a urcat în gât și-am început să plâng clocotit, din ochii ăia arși. Lacrimile mi se prelingeau pe tâmple și curgeau în păr, Doamne, cât de tare mă ardeau și mă și usturau, mi se făcuse și frică, nici tremurul nu se oprea, ba parcă se-ntețea. De la un moment încolo, nu mai știu nimic. M-am trezit cu bunică-mea lângă mine, schimbându-mi comprese. Când a văzut c-am deschis ochii, a oftat și și-a făcut cruce.

— Cum ai răcit tu, mamă, în halul ăsta în mijlocul verii? La priveghi cred c-ai răcit, că n-ai vrut să iei pulovărul ăla subțire, nici moartă n-ai vrut. Te-am și căutat azi-noapte, să văd dacă ți-e frig și să te trimit la Veta, să-ți dea ea ceva, să pui pă tine, da' nu te-am găsit. Copiii ziceau c-ai ieșit afară cu Horațiu, să luați aer. Unde-ați fost?

— Ne-am dus la el în curte, am stat pe bancă, nu mai puteam de usturime de la formol. Ne usturau și ochii, și nasul, și gâtul. Parcă și-n stomac simțeam usturimea.

— Nu trebuia să stați atâta cu mortu', că era multă lume acolo care putea să stea, puhoi dă lume a fost tot timpul și toată a venit azi și la biserică, și la cimitir.

— Cât e ceasul?!

— Șapte jumate.

— Seara?!

— Că doar nu dimineața. La nouă dă dimineață am venit eu acasă, că nu mai puteam dă picioare. Tac-tu-mare dormea, l-am sculat, a zis că nu știe dă tine. M-am și speriat. Noroc c-am venit încoa și-am găsit ușa dășchisă la odăiță. Adică niciun noroc, c-am crezut c-au intrat hoții. Da' știi că mie nu mi-e frică dă ei, mai ții minte când l-am prins pă Marinai în coteț la găini și-am intrat peste el, să-l omor? E, așa am intrat și-acu'. Am luat târnu' ăla mare, dă lângă ușă, și-am venit peste tine, să te fi omorât, nu alta. Aș fi crezut c-ai murit, dacă nu erai roșie toată. Când am pus mâna, ardeai ca soba. Doamne, și cât ai aiurat, mamă! Ce era la gura ta, nimic nu-nțelegeam, nimic, nimic. Parcă vorbeai în altă limbă. Oftai, plângeai și te zbăteai în somn, l-am chemat și pă doctor, a venit și ăla după vreo oră, că l-am dat și dracului, cum să vii după o oră, când auzi că arde fata și aiurează-n somn?

— Și ce-a zis?

— Că ai răcit rău și mi-a spus să-ți zic așa: „Oamenii adevărați răcesc vara, că iarna răcesc toți proștii." Acuma dă ce plângi, mamă? Abia ți-a scăzut și ție nițel temperatura, dă ce mai plângi? Ia medicamentul, că n-am vrut să te scol, să ți-l dau. I-am și spus, a zis să te las să dormi și să ți-l dau după ce te trezești. Așa, ia-l, mai bea și nițică apă, a zis să bei multă, să nu mai faci temperatură. Nu mai plânge, mamă, te faci bine, nici măcar nu e dă la gâlci, că s-a uitat în gât și-a zis că n-ai gâlci.

— Ai fost la-nmormântare?

— Am fost la ei acasă, am venit cu mortul până la biserică, am stat afară când a făcut popa slujba, tac-tu-mare n-a vrut nici să cânte, nici să ție cuvânt, m-am dus până la cimitir, am urcat până la poartă, da' mai departe nu m-am dus. N-am mai văzut atâta lume la un mort dă când sunt. Să călcau în picioare, mamă. Eram și eu obosită, că ce-am dormit în astea trei zile? Mai dăloc. Și mai ești și tu în halu' ăsta. Am lăsat-o pă fina cu tine, că e asistentă, ea te-a-ngrijit mereu când ai fost bolnavă, știe ce să-ți facă. A zis și doctoru' că e o simplă răceală, urâtă, da' nu e nimic grav. Nu mai plânge, mamă, ai plâns dăstul, gata. Așa e viața, azi ești, mâine nu ești, d-aia-ți zic eu mereu iubește-te și pă tine, fata mea, învață să te iubești, că, dacă nu te iubești tu, cin' să te iubească? Noi cine știe cât om mai trăi. Mă-ta cu tac-tu te iubesc, ăia micii la fel, dar tre' să te iubești tu, că ești fată mare și mâine-poimâine pleci d-acasă. Singur printre străini, dacă nu te iubești, nu răzbați. Mai bea un pic dă apă. Dă când n-ai mâncat, dă ieri? Luași medicamentele pă stomacu' gol, mă omoară fina dac-aude. Ți-am fiert niște cartofi, îți dau cu brânză, cum îți place ție.

— Nu pot să mănânc, mai încolo.

— Da' unde dracu-ați fost, mamă, tu și cu Horațiu? Că veni Veta și-mi zise că zace și el la pat, cum zaci și tu. Și tot așa, cu temperatură mare, doarme-ncontinuu, nu poți să vorbești cu el. A fost doctoru' și la el și-a zis la fel ca la tine. Veta zise că dă aiurat nu aiurează, da-n rest e la fel. Ați băut și apă rece sau numa' ați umblat dăspuiați p-afară noaptea? Oți fi luat amândoi vreun microb, ceva.

— Ți-am zis, am stat pe bancă, la ei în curte, că ne usturau toate. Am stat mai mult, e-adevărat, ne-o fi tras și vreun curent și nu ne-am dat seama. Frig nu ne-a fost, apă n-am băut deloc, deloc.

— Hai, lasă vă faceți voi bine. Trece, cum să nu treacă. Mai bea măcar nițică apă și mănânci mai târziu. Da' să știi că tre' să te ridici din pat, că nu poți să dormi aici la noapte. Nu să-nchide bine odăița, n-am curaj să te las. Mă duc să-l iau pă tac-tu-mare și te ducem amândoi în casă.

— Ame...

— Știu că amețești, nu acu', după ce mănânci un pic și prinzi puteri.

De mâncat, n-am putut mânca, dar au venit ei când s-a-nserat și m-au dus amândoi în casă. N-am putut să dorm deloc în noaptea aia, iar febra a

crescut mult, bunică-mea l-a sunat pe doctor și l-a chemat, ăsta a dat din cap, m-a-ntors pe toate părțile și tot spunea că nu știe unde e răceala, că nu par să am nimic. De la noi a plecat la Vetuța și la nea Mitică fiindcă și ei îl chemaseră, că Horațiu are febră mare și frisoane. Bunica și bunicul au stat, cu rândul, cu mine toată noaptea, iar mie mi-era frică să nu-mi audă gândurile. Țineam gura strânsă ca babele, de groază să nu-mi iasă, din nebăgare de seamă, pe ea ce era-n capul meu. Spre dimineață, febra a mai scăzut, dar gândurile mele tot așa rău se-nvălmășeau. Mi-a venit să și râd la un moment dat, când mi-am imaginat că din capul meu o să iasă și-o să plutească-n cameră toate săruturile și mângâierile și vorbele noastre, cu pian cu tot, fază la care bunică-mea ar fi chemat miliția. O bunică normală ar fi leșinat, dar nu și bunica mea. Pe ea, dacă o depășea ceva, de pe lumea asta sau de pe ailaltă, căuta soluții practice, nu pierdea vremea cu prostii. Dar n-am avut putere să râd, doar mi s-a pornit un sughiț pe care tot ea mi l-a potolit, întâi încercând cu binișorul, adică prin a-mi da să beau o carafă de apă, dar lingură cu lingură. Între cinci linguri, n-aveam voie să respir. Așa știa ea că trece sughițul, probase pe copiii ei, probase și pe mine, ce, nu-mi mai aduceam aminte că mă-nvățase să beau apă puțin câte puțin, fără să respir? Ba da, dar de data asta n-a vrut să meargă leacul nici în ruptul capului. Atunci, bunică-mea a ieșit din cameră și-a-nchis ușa încet de tot după ea. Oare de ce, dacă tot nu dormeam? Și unde se ducea? M-am întors la gândurile mele și mă legănam în ele, când, deodată, ușa s-a dat de perete de i s-a crăpat și geamul ăla cu flori de gheață în el și-a intrat bunică-mea ca o vijelie. M-am speriat așa de rău, că mi-a fugit sughițul pe pustii. „P-asta o știam dă la mamica, da' n-am mai făcut-o niciodată, că n-a fost nevoie. Da' tot dă la mamica știu că nu tre' să lași omu' să sughită mult, că poa' să-i crape inima." Și s-a așezat, ca o furtună potolită instantaneu, în fotoliu. Mai mult s-a prăbușit în el. Am închis ochii, fără să dorm, ca să poată dormi ea. Greu, dar a adormit până la urmă. Îmi tot ieșeau bucăți de cântec prin piele, dar se vedea treaba că nu trezeau pe nimeni. A doua zi de dimineață, eram bine. Febră nu mai aveam, dar nici nu mă puteam mișca, chestie care pe bunică-mea n-a pus-o deloc pe gânduri, și mai bine c-a fost așa, important era că nu mai ardeam. Avea, săraca, prea multă experiență cu temperaturile mele năucitor și aproape ucigător de mari. Mi-a dat medicamente cinci zile și-n tot atâtea am zăcut. De mâncat, n-am mâncat decât o jumătate de cartof pe zi, împărțită echitabil în două jumătăți. Nu puteam mai mult, chiar dacă-mi trecuse febra. Am făcut-o pentru ea, pentru medicamente, pentru pacea lumii. Mie nu-mi trebuia altceva decât să stau în pat, să mă uit în tavan și să mă iubesc cu Horațiu. În gând, în carne, în spatele cărnii, unde-și ține lumea sufletul, în păr, în dinți și-n unghii. Am rugat-o să-mi aducă pe noptieră trei cărți pe care le-ncepusem, adică mă aflam în alt stadiu de lectură cu fiecare, dar n-am putut să citesc din niciuna mai mult de-un rând. Mă simțeam mai bine ca niciodată, eram fericită, asta chiar nu credeam c-o s-apuc, trecuseră numai cinci ani de când vrusesem s-o termin cu lumea, iar acum parcă-mi găsisem într-o noapte și-o bucată mică de dimineață rostul. Numai corpul nu mă asculta. Nu semăna cu paralizia, o știam și pe-aia de când făcusem operația de apendicită și, de la rahie, nu-mi simțeam deloc corpul de la umeri în jos. Era altfel acum. Îmi puteam mișca orice parte a corpului, dar mi se dusese dracului voința de-a mă mișca și luase și dorința cu ea. În a șasea zi, bunică-mea mi-a lăsat prietenii să vină să mă vadă. I-am primit, m-am ridicat chiar din pat, m-am dus cu ei în curte. Le-am cerut să fumez, bunică-mea a dat ochii peste cap și și-a pocnit palmele una de alta, dar m-a lăsat. Eu nu fumasem până atunci. Ștefan a scos un pachet de Vickend și mi-a aprins el țigara. Ce gust, Doamne! Restul de nouășpe au venit una după alta și nici măcar n-am amețit. Ziceai că fumez de când lumea. Semănam cu tata, era clar, numai el fuma o sută de țigări pe zi, fuma și între felurile de mâncare, se scula și noaptea să fumeze. Curios era că fumul lui tata mă enerva îngrozitor, mă scotea din minți, îmi venea să fug de-acasă. În jurul lui, era mereu un fum de să-l tai cu toporul, că un cuțit n-ar fi făcut față. Dar fumul pe care-l trăgeam eu în mine era complet altceva, o minunăție. Din morți m-a sculat pachetul ăla de țigări. Ăștia au stat mult, că nu voiam să-i las să plece și să fumez singură. Chestia asta am

învățat-o abia peste o zi. Treaba e că fumul de țigară a fost și un splendid somnifer, ceea ce habar nu aveam atunci, dar nici nu s-a mai repetat. O revelație pe zi e și-așa prea mult. Oricum, după ce-am fumat de-am rupt, m-au dus prietenii în casă, deși mă mișcam suspect de vioi, m-au așezat în pat, m-au pupat pe rând, ca pe morți, în biserică, de adio, și-au plecat. Nu cred să fi apucat bunică-mea să-ncuie ușa din față după ei, că și adormisem.

Dimineața, a venit să mă vadă, mi-a pus mâna pe frunte, a văzut că-i rece, mă rog, acceptabil de rece, s-a fericit și m-a pupat. Am rugat-o să-mi încălzească apă și să m-ajute să mă spăl ca lumea, inclusiv la cap, și să mănânc o jumătate întreagă de cartof mare. N-am obosit la spălat, cum se-ntâmplase c-o zi-nainte, chiar eram bine. Când mi-am dus bărbia-n piept, să mă limpezesc bine pe păr, am văzut clape în loc de picioare, dar cu asta mă obișnuisem, așa trăiam de când fusesem pian. Am mâncat, am băut și ceaiul pe care mi l-a făcut, mi-a dat și-o gură de cafea, că meritam, și m-am dus înapoi în casă. Mi-am schimbat așternuturile, mi-am pus un prosop pe pernă, că nu mă uscasem, și-am luat una dintre cărți. Am citit două pagini, dar n-am înțeles nimic, nu mă puteam concentra deloc. Din capul meu scosese capul lui fioros un balaur care-ncepuse să mănânce din mine și era mult prea-nfometat ca să-l pot suporta fără să simt că mă dezmembrez și că mă-mprăștii. Îmi mânca amintirile cele mai noi, amintirile mele iubite, îmi mânca dragostea. Înghițea săruturile, apuca mângâierile și le spărgea-n dinți, ardea cu flăcările care-i ieșeau din nări cuvintele mele și, cel mai rău, pe-ale lui Horațiu. Am văzut cum mi-a mușcat palma dreaptă, aia cu care-i mângâiasem frumosului meu părul zburlit, cum a mestecat-o și i-a dat drumul pe gâtul lui lung și gros ca un turn de apă. Am auzit cum mi-a rupt sânii, unul câte unul, și i-a-nghițit întregi. Mi-a frânt apoi coastele și și-a rănit cu ele cerul gurii. I-a curs mult sânge, dar nu s-a lăsat. M-a pus la pământ și m-a zdrobit cu picioarele lui ca două picioare de pod și cu labele lui ca două șalupe. Când a văzut că n-a mai rămas nimic viu în mine, s-a liniștit nițel. M-a luat la mâncat fără grabă, ziceai că savurează. Dar nu era așa, doar ostenise. Când a ajuns la genunchi, s-a așezat pe pământ, într-o rână, ca pisicile alea mari, cu blana gri, nu mai știu cum le zice. Parcă „Albastru de Rusia“. Avea fina una, tare frumoasă. Gleznele și tălpile mi le-a mâncat încet-încet, cred că era deja sătul. N-am înțeles de ce a început cu dragostea și-a terminat cu unghiile, chiar n-am înțeles. Și n-am simțit nimic, chiar dacă m-a sfâșiat și m-a zdrobit bucată cu bucată. Am văzut cum l-a luat somnul și-am știut că somnul lui e trezvia mea. Îl iubeam pe Horațiu cum nu credeam că sunt în stare să iubesc și, să spun drept, nici n-am mai fost vreodată în stare, dar n-aveam cum să fiu cu el. Mi-era atât de clar. Balaurul ăsta pe care nu-l visasem, ci-l văzusem cu ochii minții mele, balaurul ăsta trebuie să fi fost conștiința mea. Numai ea s-ar fi întrupat așa, numai ea s-ar fi făcut închipuire înfricoșătoare, nu putea fi altceva. N-aveam cum să fiu cu vărul meu, cu sângele meu. Dar n-aveam cum să fiu cu nimeni, nu doar cu el. Nu eram bună pentru nimeni, nici pentru mine nu eram. Grozăvia asta trebuia să se sfârșească înainte să ne distrugă pe amândoi și toată familia noastră. Sângele nu ne dădea voie să ne iubim, tocmai sângele ăla care ne făcuse pe noi una, sângele ăla care cânta-n noi, sângele care bătea ca un ceas în carnea noastră. Eu aș fi vrut să-ncerc, aș fi vrut să mă las un pic în dragoste, un pic de tot, poate aveam o șansă să supraviețuiesc ca oamenii normali, poate uitam de moarte, poate mă făceam și eu om ca toți oamenii, poate mă eliberam, poate mă-ntregeam. Dar nu. Când m-am îndrăgostit și eu ca o femeie, nu ca un copil, prima dată-n viață, nu se cuvenea, era rău, era oribil, era imposibil. Am înțeles asta și nu m-a durut. Pe cine să mai fi durut, de fapt? Eram toată în pântecul balaurului, eram nutrientul ideal, cuminte și recunoscător. Pentru o clipă, am avut senzația că m-am golit cu totul de sânge și că-mi bate vântul prin vene. M-a cuprins însă brusc o agitație teribilă, cu transpirații reci și-un fel de vertij. A-nceput să-mi bată inima tare, îmi tremurau mâinile. Am băut apă, greu am băut, și m-am ridicat în capul oaselor. Mi-am zis că starea aia trebuie să fi fost și de la efortul cu spălatul la cap, nu doar de la frica înfiorătoare care venise peste mine dintr-odată, din cauza plăsmuirii. Atunci, am auzit ușa. Nu de la camera mea, în salon stăteam eu vara și era normal să zac tot acolo, mai ales

că salonul avea, din cauza mea, o perfectă scenografie de agonie, complet independentă de altă boală decât aia de la cap, ci ușa de la intrare. Prin geamul cu flori de gheață, traversat de câteva ore de niște crăpături destul de mari, am văzut silueta lui înaltă, nici n-am putut-o cuprinde pe toată. Când s-a aplecat și-a apăsat clanța, mâinile mi s-au făcut țurțuri. Am auzit-o pe bunică-mea:

— Te-ai făcut bine, mamă? Ai băgat-o-n draci pă mă-ta-mare, cum m-a băgat și pă mine fata.

— M-am făcut, săru' mâna! Am răcit amândoi, tanti...

— Lasă, bine că sunteți bine. Vrei dulceață, vrei cafea, îți dau șerbet, ce-ți dă mama?

— Nimic, nimic, săru' mâna, nu vreau nimic.

— Hai, că parc-ați fi frați, i-a mai zis bunică-mea și-am auzit-o cum se-ndepărtează.

Mie asta cu frații mi-a picat otravă. Horațiu a intrat, a închis ușa după el, s-a uitat dacă bunică-mea chiar plecase și, când a văzut că da, s-a aruncat în genunchi, lângă pat, mi-a luat capul și m-a sărutat ca un grațiat. L-am primit, cum să nu-l primesc, tânjeam după el, după mâinile lui, după respirația lui. Dar mi-am revenit rapid la luciditate:

— Du-te la geam, pe fotoliu, să nu te miști de-acolo!

— Nu ți-a fost dor de mine?

— Ba mi-a fost, iar acum, că ai venit, mi-e și mai dor.

— Și de ce să mă duc?

— Pentru că bunică-mea nu e-nvățată să bată la uși și-atât ne-ar trebui. Du-te.

— Te visez de-o săptămână. Am zăcut și te-am visat. Atât. Te văd în tot.

— Știu, Hora, și eu numai asta am făcut. Sau am putut.

— Ridică-te tu și vino la geam, hai, vino. Dacă intră, nu-și dă seama din prima.

— Horațiu, bunică-mea nu e proastă, ba chiar e cea mai deșteaptă femeie de pe Pământ. Ei i s-a părut dubios și că ai venit să mă vezi. Ai mai venit tu vreodată în ultimii ani la noi? Nu, și nici eu la voi. Ne-ntâlneam pe-afară, dacă ne-ntâlneam. Nu m-a auzit vorbind de tine de când eram mici și ne jucam împreună în fiecare zi.

— Ai dreptate. Uite, de-aia trebuie să plecăm. Am încercat de dimineață să-l sun pe tata cu taxă inversă, dar n-a răspuns. Apoi, mi-am dat seama că la el e noapte și doarme. Poate și-a deconectat telefonul, că la ei se poate. Când vorbești despre faptul c-ar putea să afle cineva, te albești la față și ți se-nnegresc ochii. Frica nu te prinde, nu e pentru tine, ascunzișul te omoară. Tu ești un cântec, nu poți fi închisă nici pe din afară, nici pe dinăuntru. N-o să poți trăi așa. Hai să le spunem, să avem un pic de încredere în ei.

— Horațiu, ai înnebunit?!

— Da, am înnebunit. Iubesc. Ai văzut tu om îndrăgostit și nenebun?

— Of! N-avem cum să le spunem, nu am încredere deloc în reacția lor. Stai acolo, Hora, nu te ridica. Te iubesc și eu tot nebunește, nu te ridica, te rog. Ca să putem vorbi. Dacă vii lângă mine, amețesc, mă lungesc, mă dilat, mă transform. Când mă săruți, sunt mai înaltă, când mă mângâi, cresc, mi se umflă pieptul, parcă am un fel de drojdie înăuntru. Mă simt ca o pâine la dospit când mă iei în brațe. Ți se pare că astea sunt normale? Stai acolo, am zis!

— Stau, dar cum să stau, când mor să te iau în brațe, cum să stau? Tu cum naiba stai?

— Greu, foarte greu, dar stau. Ca să vorbim. Nu, nu vor fi de acord, bunicii se vor îmbolnăvi de supărare c-o să facem copii handicapați pentru că ăsta e incest...

— Nu suntem frați! Ce incest?!

— Nu suntem, nu, dar, pentru ei, e incest. Nu se amestecă sânge atât de apropiat. Punct. Ne băgăm bunicii-n mormânt, iar eu nu vreau. Părinții se vor amărî și ei, nu te gândi că nu.

— Deci, dragostea mea, tot la tata ajungem, numai că tu nu vrei să știe nimeni de ce ajungem. Mergem în America, le spunem c-am făcut pe dracu-n

patru și-am reușit să plecăm amândoi, iar acolo ne vedem de viața noastră, iar ei nu vor ști niciodată că suntem împreună. Asta vrei? A, să nu uit: ne-am apropiat ca-n copilărie acum, la moartea lui Mircea. Ne-am adus aminte ce bine ne-nțelegeam când eram noi mici. Asta n-are cum să nu meargă, chiar n-are cum. Suntem acoperiți. E bine-așa?

— Hora, nu asta vreau. Vreau să fim străini, aia vreau.

— Să ne despărțim?!

— Nu, prostule, să nu mai avem același sânge și...

— Ah, Doamne, vrei să mai faci lumea o dată? Și-a-nceput să râdă-n hohote.

— Nu toată, numai familia asta.

— Nu se poate, frumoasa mea, naiva mea. Asta nu se poate. Trebuie să ne descurcăm cu ce avem. Și ce avem noi? O dragoste făcută din noi doi...

— Mmm... nu sună rău. Și m-am uitat galeș la el.

— Ai zis să stau aici. Dacă vrei să stau, nu te mai uita așa.

— Nu vreau să stai, Horațiu. Stai, nebunule, nu veni!

— Păi, n-ai zis că nu vrei să stau?

— Doamne, ai un pic de răbdare, că n-am terminat. Nu vreau să stai, da? Nu vreau, dar trebuie să stai. Ca să terminăm de vorbit și să știm ce-avem de făcut. Vrei să știi ce vreau? Bine, îți spun, dacă-mi promiți că pui mâinile pe brațele fotoliului și nu te ridici de-acolo orice-ar fi.

— Nu, mai bine, mă legi?

— Poate c-ar fi mai sigur, dar prefer să am încredere. Când n-am, mă usuc.

— Stau.

— Bine. Uite ce vreau eu. Vreau să nu fie nimeni în casa asta acum și să mă ridic din pat, să încui ușa din față și pe-aia din spate, să urlu la tine că te iubesc, să urlu până cade tencuiala și se crapă globurile de la lustră, iar tu să mă iei în brațe și să m-așezi pe jos, să dai covorul la o parte și să fiu pe dușumea, să mă strângi așa de tare, să nu-mi rămână os pe os, să te pup până te sufoc, să te trag de păr și să facem...

— Ce să facem?, a șuierat Horațiu, strângând brațele fotoliului până la trosnet și privindu-mă negru, complet negru, că nu mai avea albul ochilor.

— Știi tu, nu mă pune să zic, ce dracu', mi-e rușine.

— Ba să zici, vreau să zici, vreau să te-aud cum zici.

— Nu pot, mă, nu fi căpos. N-am mai zis niciodată, mi-e și rușine, și mi se pare că e și cam fals, ca din cărți sau, mai rău, ca din filme.

— Adică să fim unul și-același cu totul, da? Cu tot ce-avem, cu tot ce suntem?

— Parcă te-am lobotomizat. Nu mai face pe prostul. De ce vrei tu așa detaliat?

— E, n-ai tu idee ce detaliat vreau eu...

Aici, am râs amândoi ca demenții.

— Horațiu, te rog mult, ascultă-mă cu atenție un pic. N-o să-ți convină, dar te rog fă efortul de-a nu mă întrerupe.

— Pare grav...

— Vedem. Îl faci?

— Îl fac.

— Bine. Hora, eu nu m-am mai pupat cu nimeni. Niciodată. Și nici nu m-am atins cu nimeni în felul ăla, știi tu... Și e foarte posibil, m-am tot gândit zilele astea, să mă fi tulburat atât de tare tocmai pentru că a fost prima dată. Da, văd că te-ntrebi, îți răspund acum. Nu m-a inspirat nimeni, aia e. Nimeni, cu nimic. Pur și simplu, nu-mi venea să dau, nu simțeam nevoia să primesc. Trebuie să-ți mărturisesc ceva. Tu știi că eu am avut o perioadă lungă în care am fost grasă. Bine, lumea zicea solidă, dar eu grasă trăiam. În fine, în perioada aia prietenul meu cel mai bun era Ștefan, de credeam că frații mei o să-nnebunească de gelozie. Ștefan era fratele meu. Și, după ce-am slăbit, știi, în vara de după clasa a noua, ce crezi că s-a-ntâmplat? Mi-am pierdut prietenul, aia s-a-ntâmplat. Dintr-odată, ăsta se rușina de mine, se uita la mine altfel, nu mai venea să vorbim, nu se mai suia în măr cu mine, nu mai făceam ca toți

dracii la petreceri. Stătea deoparte, mă evita. L-am surprins privindu-mă ciudat, de parcă nu eram pe aceeași lume. Și pentru ce, Hora? Că mi-am luat prietenia-dinți și m-am dus să-l întreb. Ei, ce crezi tu, ce crezi? Crezi bine, Ștefan se-ndrăgostise de mine. De mine, care eram ca o soră pentru el, singura lui soră. Și de ce? Pentru că slăbisem, da? Și n-am vrut să-l mai văd multă vreme, dar asta nu contează. Am început să-mi urăsc corpul ăsta frumos, cum nu-l urâsem când era gras. Atunci doar îmi era milă de el, îl compătimeam cu drag. Dar pe ăsta îl uram. Din cauza lui, îmi pierdusem prietenul. Și știi ce-a făcut corpul meu? A făcut o pojghiță de gheață împrejurul lui și și-a lipit-o peste tot, ca pe abțibilduri. Mi se rupea complet de ocheadele oricui. Mă făceam că nu le văd. Important era să nu deschidă gura, ca să nu-l dau dracului. Și uite-așa am ajuns „Ducesa". Una care mai avea un pic și murea prin degerare de sine. Eu credeam că mi-e bine așa. Până acum o săptămână, când m-ai mângâiat tu pe umăr. Atunci au început să curgă sloiurile ca la munte, când dă mult soare dintr-odată, după iarnă, ca la interglaciație, na. Am curs cu tine până s-au topit toate. Într-o noapte. Și nu doar că s-au topit, m-am simțit caldă cum nu mai fusesem de când eram eu mică și mă jucam în soare, pe acoperișul magaziei. Hora, de o săptămână mă chinui singură ca pe hoții de cai, vorba bunică-mii, dar nu mai vreau să mor. Nu m-am gândit nicio secundă la moarte, chiar dacă am zăcut pentru că mă zbat să trăiesc așa, cu dragoste. În felul ăsta nou, necunoscut. Cu suflet, cu corp, cu dorință mare. Eu nu voiam nimic până nu m-ai pupat tu, Hora. Ni-mic! Trăiam de pe o zi pe alta și, în afară de bunicii mei și de cărțile mele, nu mă bucura nimeni și nimic. Adică nu în lung. Uneori, mint, de cele mai multe ori, doar suportam lumea, supraviețuiam. Mă gândeam c-o să mă omor după ce mor bunicii, că ei n-ar putea îndura moartea mea, ăilalți, toți, da. Te rog, nu te ridica. Poți să plângi, dacă vrei, n-am terminat. Deschide șifonierul, prima ușă, nu aia, și ia de-acolo un maieu sau ce găsești, s-ar putea să mai plângi. Numai nu te ridica, mă doare rău să-ți spun toate astea, nu le-am mai spus nimănui. Mă doare, dar pot pentru că ești tu aici, cu mine. Ți-e milă de mine, mă consideri nebună? Fie-ți milă, atunci. Chiar sunt nebună. Așa trăiesc de cinci ani, cu moartea la picior. Nu ne despărțim niciodată. Hai, să nu exagerez, totuși. Am uneori trei-patru zile în care n-o mai simt. Dar șapte la rând? O, asta nu s-a mai întâmplat! Și știu că asta ți se datorează. Hora, sunt mai multe chestii aici. Una ar fi, cum ți-am zis, că ești pentru mine fenomenul „prima dată" și normal că m-ai dat peste cap, mi-am pierdut mințile. A doua e că eu, o sinucigașă de profesie, mă agăț, fără să-mi dau seama, de tine, de venirea ta, de faptul că mă vrei, că e posibil să mă și iubești, nu doar să fii înnebunit să mă fuți...

— Nu vorbi așa!

— Ai promis că nu mă-ntrerupi. Bine, retrag fututul, am fost tendențioasă, iartă-mă, special am zis așa, ca să bagatelizez. Nu știu cum dracu' de vorbesc așa rece, mă mir și eu. Parc-aș vorbi despre altcineva, nu despre mine. Să știi că eu chiar nu sunt în toate mințile. Mai devreme, mă desfăcusem în molecule, de durere și de dor, iar acum zici că pledez pentru nevinovăția unui criminal în serie, așa cruntă mă simt.

— Promit să nu te mai întrerup, dar asta trebuie lămurită. Da, vreau să te am cu tot sufletul și cu tot trupul, da, sunt înnebunit, visez cum o să fii a mea și doar asta o să facem tot timpul, n-o să mai mâncăm, n-o să mai bem apă, n-o să mai dormim. Eu, în zilele astea, nu m-am gândit decât cum o să facem noi dragoste tot timpul și un pic la cum o să fie viața noastră în America, dar aia mi s-a părut prea departe, dragostea e-aici. Dar, te rog din suflet, nu călca-n picioare chestia asta, nu vorbi așa despre ea...

— Hora, tu ești pudibond? Că noi am crescut separat, nu știu mai nimic despre tine, de fapt.

— Nu sunt, deloc nu sunt, dar, când ai zis așa, parcă ai aruncat un cuțit.

— Bine, nu mai zic, mai ales că n-am fost nici cinstită, am mizat pe faptul c-o să te-nfurii și-o să te scârbești. Acum taci, da? Bun. Uite, eu, care m-am autoînghețat, am trăit, relativ bine, ce să zic?, cu gândul că actul sexual e o porcărie obligatorie în viața oricui de la un moment dat încolo, că alt sens decât înmulțirea oamenilor nu are. Că omul nu-i cu nimic diferit de animale la

capitolul ăsta, doar și-a băgat în cap că e, ca să se simtă important. Și, pentru că eu știu cum e pachetul ăsta pe care-l vrei tu, dar habar nu-l ai, adică știu bine cum sunt eu și ce mă macină, normal c-am vrut să nu te urc pe tine pe vreun piedestal de sentimente pure și să cred că tu ești doar amețit de hormoni și ți-a cășunat pe mine. Stai, că nu sunt trei chestii, sunt patru. Eu știu acum că sunt frumoasă, căcat, cum să nu știu? Am și eu simț estetic și sunt și lucidă. Dar știu asta mai mult pentru că spun ceilalți, eu tot grasă mă văd cu ochii mei de dinăuntru, deci, urâtă. Din păcate, din multe păcate, Hora, ochii ăia mă fac pe mine, nu eu pe ei, ochii ăia contează. Am impresia că ție ți-e un pic milă de mine, iar asta mă-nrăiește, înțelegi? Lasă, îmi răspunzi după, ai promis că taci. Adică, pe scurt, sunt o grasă sinucigașă. Mai rău mai greu găsești. Ce-ți ofer eu e un splendid dinte perfect cariat. Aia e metafora vieții mele. Dintele alb, perfect, fără nicio fisură-n smalț, complet distrus pe dinăuntru. Eu sunt metafora aia, Hora. M-a durut un dinte-ntr-o noapte și m-a dus mama a doua zi la doctorul ei dentist, doctorul Falcă. Ce nume predestinat avea și ăsta! I-am arătat unde mă doare, a zis că dintele e perfect, nu se vede niciun început de carie. Mi l-a lovit cu coada instrumentului ăluia cu oglindă, i-am spus că mă doare rău. I-a lovit și pe ăia din jur, dar durerea era mai mică, doar reverbera în ei. Nu l-am convins, a zis că el nu intră într-un dinte perfect fără să fie sigur că are motive să intre. M-a trimis la radiografie și ce crezi? Molarul meu splendid era complet distrus pe interior, iar în exterior nu se vedea absolut nimic. Ei, bine, aia sunt eu, Hora. O distrusă, iar, dacă te iubesc, atunci nu am voie să-ți ofer o carie pe post de dinte perfect. Și te iubesc. Și nu doar că te iubesc, ești, într-un fel, salvatorul meu. Ceea ce iar e grav findcă aici intervine recunoștința. Ce caută recunoștința în primele zile ale unei iubiri care nu presupune scoaterea din foc a nimănui pe post de primă întâlnire? Și nici din apă, că din apă n-ai fost în stare să mă scoți, n-am uitat. Glumesc, nu sunt supărată, erai și tu tot un copil. Bun, să revenim. M-ai făcut să cred că nu vezi urâta care sunt în capul meu nevăzut. Când m-ai făcut pian, a fost pentru prima dată-n viață când am simțit că sunt frumoasă cu totul. De când cânți la pian? Nu mi-a zis nimeni.

— Nu cânt, a șoptit Horațiu stins, ca un om căruia i s-a luat vocea. Nu cânt, îmi place muzica clasică, mă duc la concerte, dar nu știu să cânt. Atunci a fost...

— Da, atunci e mai grav. Chiar e posibil să te fi-ndrăgostit de mine.

— Chiar m-am îndrăgostit de tine...

— Așa. Și al patrulea lucru, Horațiu: atracția irezistibilă. Divina Comedie. Iubirea care rotește sori și stele, că eu asta simt că e-ntre noi. Știi ce poate să facă atracția asta să fie în halul ăsta de puternică? Faptul că e interzisă. Că suntem veri, că nu se cuvine să fim atrași unul de altul, că n-avem voie să ne iubim, iar aici nu intră doar familia, Horațiu, aici e legea firii. E, păi, oricine are șansa să-ncalce o lege a firii? Vezi, suntem binecuvântați, iar asta ne face să-nnebunim unul după altul. Iar nebunia asta ar putea fi de moment, însă ne-ar putea distruge pe amândoi. Am zis că-s patru, dar nu mai număr, că numerele nu sunt punctul meu forte. Ai zis de copii, că n-o să facem copii. Sincer, nici nu mă gândisem să m-apuc să fac copii. Planul meu e să termin liceul, să dau la Drept, să plec dracului de-acasă la București și să mă fac avocată. Chiar nu m-am gândit nici la bărbat, nici la copii. Dar, când ai zis tu că putem să nu facem, m-a durut. Adică, dintr-odată, mi-ai luat copiii ăia la care nici nu mă gândisem. Mi-ai pus interdicție pe copii, ca să fiu eu fericită, ca să fim noi fericiți. Iar asta m-a durut rău, că una e să nu vrei ceva, ți se rupe, nici nu iei în calcul, și cu totul alta e să ți se interzică. Brusc, devine nu doar important, ci de-a dreptul vital, capital. Și, ca să mă-ntorc la sinucigașa care sunt, ah, încântată de cunoștință, domnule, am uitat să-ți spun, eu am grijă de familia mea de cinci ani, de când am ratat moartea. Eu, prin martiriul meu de-a sta pe lumea asta, le asigur lor pacea. Sunt o sfântă, pricepi? O sfântă. Așa, înnegurează-te, ai și de ce. Maică-mea și taică-meu ar plânge, normal, dac-aș muri, dar mai mult i-ar preocupa de ce mi-am luat eu zilele, că, știi, nu ne cunoaștem prea bine unii pe alții, adică ei pe mine, chiar dacă mai avem un pic și facem doișpe ani de când stăm în aceeași casă. Ar plânge, s-ar tulbura, n-ar mai fi niciodată la fel.

Co-rect. Dar și-ar reveni, mai au doi copii, copiii te țin în viață, te obligă să trăiești, uită-te la popa și la Simina. După ce le-a murit primul copil, Victoraș, copilul de cinci ani călcat de TIR, au mai făcut încă patru. Bine, Simina era gravidă când a murit Victoraș, dar cu un singur copil, nu cu trei. Deci, ai mei n-ar avea-ncotro, ar trebui să-și revină. Și știi ce i-ar face să-și revină mai repede? Nu copiii, ci faptul că mereu au crezut că sunt bizară, pentru ei eu sunt o ciudățenie. Or, de ciudățenii te desparți mai ușor. În fine, știu, sunt cinică, sunt crudă. Voiam doar să-ți spun că ei n-ar muri și nici nu s-ar îmbolnăvi. Ăia mici n-ar înțelege mare lucru, sunt prea mici. Ăla mijlociu și-ar aminti de mine, da, ar suferi o vreme, de el mi-e milă rău, dar i-ar trece și lui până la urmă. Ăla mic însă nici nu m-ar ține minte. Și de ce trăiesc eu? Pentru bunicii mei. Ei n-ar ști cum să supraviețuiască, iar eu îi iubesc ca pe ochii din cap. Din capul tău, Hora, că pe-ai mei... Știu, sunt o nemernică, îmi spun și eu asta. De mai multe ori pe zi. Fac pe dumnezeul cel bun și milos, dumnezeu de țară. De fapt, Hora, eu nu sunt sigură de nimic și nu știu să trăiesc altfel decât mergând pe plauri. Nu cunosc nicio stare care să nu se așeze pe nesiguranța asta a mea. Numai când m-ai luat tu-n brațe și m-ai pupat m-am făcut cea mai frumoasă și mai bună posibilitate a mea. Tu m-ai făcut așa. Și mă simt dependentă de tine, iar asta mă turbează. Am impresia că adun dependențe cum adună covoarele scame. Aș fi fugit de-acasă la șapte ani, dar cum să trăiești de capul tău la șapte ani? Și, gata, aia a fost prima frică, iar ea a adus prima dependență. După aia, au curs unele după altele. Da, eu am ceva stricat la cap, ceva fundamental, probabil că așa m-am născut. Mă doare aproape orice văd, aud, pipăi, miros, nu mai zic de ce mi se-ntâmplă și de ce li se-ntâmplă celorlalți. Și când mi se-adună mai multe dureri deodată, apare dorința de-a pleca de pe lume. N-ai idee cum e, chiar n-ai idee. Să nu te prind că zici ceva de egoismul sinucigașilor, că sar la bătaie. Ăla e singurul lucru care mă scoate din mine complet. Îmi vine să-i omor pe ăia care cred că sinucigașii sunt egoiști. În fine, unii s-ar putea să fie. Probabil că sunt mai multe feluri de sinucigași și e normal să fie așa pentru că sunt mai multe feluri de oameni. Iar sinucigașii ce sunt? Niște foști oameni.

— N-am zis nimic.

— N-ai zis, iartă-mă, m-am aprins eu ca proasta. Uite, stau aici, cu tine, în fața ta, și-ți îndrug toată mizeria din mine, poate că nici nu sunt în stare s-o adun chiar pe toată și să ți-o pun pe tavă, dar eu mă simt cea mai frumoasă fată din lume, cea mai bună, cea mai iubită, mă simt fericită. Fe-ri-ci-tă. Și știi de ce? Pentru că ești tu lângă mine. Și te urăsc pentru că am nevoie de tine ca să mă simt așa. Adică nu te urăsc pe tine, nu mă pot coagula eu în forma urii de altcineva, ci nevoia mea de tine, începutul dependenței, una dintre cele mai viclene legături de pe fața Pământului. Da, Hora, asta-i fata de care te-ai îndrăgostit tu, un molar complet distrus. Ca să-i scoți nervul, nu trebuie să-i faci anestezie, că e deja mort. Vezi, și de-aia mie nu mi se pare normal să continuăm. Dinții sunt ca merele, ăla rău îl strică pe ăla bun de lângă el. De ce te-ai băga tu în așa ceva? Vrei tu să trăiești cu un om pe care îl poți pupa dimineața și găsi mort seara? Cine dracu-ar vrea, Hora? Nici măcar eu, care știu din interior cum devine chestiunea. Sinucigașii sunt aripile ferfenițite ale omenirii. Ce e un sinucigaș, Hora? O aripă care zboară de una singură tot timpul, o aripă care nu doarme niciodată. Cară după ea o altă aripă, mereu odihnită, și-un corp greu, prea greu. Sinucigașul e o aripă istovită, Hora. Dar, paradoxal, moartea te ține-n viață. Iminența ei. Trăitul ăsta cu un picior pe un mal și cu altul întins spre celălalt, spre malul ăla încă neajuns, bănuit, dorit, neapucat însă. Ai tot timpul impresia că n-ai să-ți atingi moartea. Știu, e o tâmpenie, nu pot explica rațional senzația asta, dar, chiar dacă nu o pot explica, nu o trăiesc mai puțin real. O trăiesc de mult. Am experiență. E meseria mea. Știi cum te ține moartea-viață? Uite, cum simți că ți-ai pierdut rostul, cum îți aduci aminte că tu ai o luptă de dus, ai serviciu permanent, în toate schimburile deodată, tu ești un sinucigaș ratat. Iar asta te-nvie, îți bagă combustibil să te frământi mai departe. Alergi după moarte și așa reușești să suporți viața.

— Acum pot să spun și eu ceva?

— Da, c-am obosit, chiar dacă n-am terminat. Oricum, în mare, ți-am cam zis ce era de zis.

— Întâi, aș fi preferat să fii și urâtă când spui tâmpenii, așa, pentru armonia situației. Apoi, da, bravo, ești fascinantă. N-am mai participat niciodată la o disecție a sentimentelor nici de anvergura, nici de valoarea asta. Au dreptate ai tăi, ești înfiorător de deșteaptă, spun la toată lumea chestia, te povestesc ca pe-o legendă...

— Aha, cum să nu...

— Ai zis că-i rândul meu. Deci, au de ce să se teamă bieții de ei și acum mi-e și mie clar că e absolut imposibil să te-nțeleagă, chiar dacă te-ar pune la microscop. Ești un sac de deșteptăciune autofagă. Pentru mine, un unicat. În locul tău, aș lăsa dracului Dreptul și m-aș face medic legist. Ești un geniu al diagnosticului, al constatării decesului și-al disecției. N-am văzut niciodată atâta intuiție și atâta precizie. Iar la capitolul argumentație, ești înspăimântător de strălucitoare. Efectiv orbești omul. Numai că avem o problemă. Tu folosești argumentele în sentimente. Adică le amesteci. Iar ele nu se pot amesteca. Poți să-ncerci, dar nu iese nimic. Te-am ascultat cu luare-aminte, nu doar cu atenție. Ești o rană, da. Ești dificilă, o să-mi mănânci sufletul, o să-mi scoți peri albi, am deja câteva fire, știi?, mă și văd trântind ușa și spulberându-mă pe străzi. Ai dreptate, dar eu de tine m-am îndrăgostit, chiar dacă nu știam nimic din toate astea. Însă eu m-am îndrăgostit și de toate astea pentru că din ele ești făcută tu acum, când m-am îndrăgostit eu de tine. Și ele tot carnea ta sunt, și ele cântă-n tine, le-am auzit. N-am știut ce sunt, cine sunt, dar le-am auzit. Fără ele, n-ar fi fost același cântec, nu l-aș fi iubit. O să răzbim cu toate, îți promit. Le luăm pe rând și-i găsim fiecăreia cea mai bună rezolvare. Amândoi.

— Hora, tu ești mai nebun decât mine. Ce știi tu despre sinucigași? Că s-a omorât unul la scara vecină, s-a spânzurat altu-n pod, ce-ai citit prin cărți și-ai văzut în filme? Noi nu suntem oameni, suntem aproapeoameni. Ceva ne lipsește, chiar dacă nu pot să numesc cevaul ăla, dar, crede-mă, e esențial. Nu merită să-ți legi viața de un astfel de om, te nenorocești. Bine, nu zic de toți, numai de mine zic. Așa trăiesc eu.

— Ai dreptate și aici, nu știu mare lucru. Spune-mi tu. Vrei?

— Vreau, nu vreau, tot o să-ți spun. Ca să-i recunoști, că sigur vei mai întâlni, și să te ferești. E foarte posibil ca-n specia asta din care fac eu parte să nu fiu totuși singurul exemplar. N-am atâta orgoliu. Ți se pare că sunt plină de viață, nu? Ai zice că sunt viața însăși, exponentul perfect. Ai o atracție irepresibilă față de mine, auzi seva cum îmi curge-n vene, îmi vezi lujerii și frunzele crescând. Minunat. Cel mai probabil, asta face parte din campania divină de salvare a mea de la moartea nenaturală. Suntem ca niște flori carnivore. Ai intrat în corolă, gata, dracu' te-a luat. Nu mai scapi. Ce e absolut pervers în asta e că noi înșine ne lăsăm păcăliți de vitalitatea asta exuberantă și seducătoare. Dar de ce mă-ncăpățânez să vorbesc la plural? Nu e corect, nu mă cunosc decât pe mine cu boala asta, nu e cinstit să vorbesc în numele altcuiva. Hora, eu trăiesc ca un funambul tot timpul. Și visez ca un funambul.

— Ce e un funambul, dragostea mea?

— Un acrobat care merge pe sârmă. Ba încă sârma mea nici nu e foarte bine-ntinsă. Și mai e și fragilă, nu doar subțire. Hora, eu trăiesc cu poftă de moarte, nu de viață. Viața o duc că trebuie dusă, ar trebui să-mi dea cineva diplomă de doctor în responsabilitate și cronică, și degenerativă, dar moartea mă cheamă, mă seduce, o am tot timpul undeva în mine. Și nu e nici în minte, nici în emoție, suflet, inimă, zi-i cum vrei. E într-un loc fără nume și nici chemarea asta n-are nume. E o materie necunoscută. I-aș zice antimaterie, dacă mi-ar fi clar termenul, însă nu-mi este. Un ceva fără nume care vine dintr-un loc neștiut. Eu acolo trăiesc mai mult decât aici, în locul ăla care mă doare și-mi place deopotrivă. Nu pot să-i rezist, nu știu cum, nu am instrumente, nu am organul ăla care-i face pe oamenii normali să nu simtă locul ăla, nici chemarea aia, sau să le reziste fără să-și dea seama. E cum curge sângele, Hora. Curge tot timpul, dar cine e conștient de asta? Faci tu ceva ca să-ți curgă sângele? Nu faci nimic. Ți-l curge Dumnezeu, iar tu-ți vezi de treabă.

— Că tot ai adus vorba, și nu e prima dată. Poziția lui Dumnezeu față de sinucidere ți-e clară, da? Vreau să zic a religiei creștine.

— Absolut! Cum de mi-a scăpat? Și ăsta e unul dintre motivele esențiale

pentru care încă sunt aici. Incredibil! Cum de nu mi-a venit în minte? Cred că discuția asta cu tine m-a tulburat rău de tot. Dar știi, și aici am eu niște mici amendamente. Mă tot gândesc de ce poziția bisericii față de sinucigași e atât de definitivă și irevocabilă. Poate că atunci când a fost ea decisă și formulată așa, la începuturile creștinismului, oamenii nu știau mare lucru despre faptul că sinucigașii pierd lupta cu durerea sufletească. Nu știau destul despre tulburările psihice. Dacă noi abia acum începem să știm de ele, să ne lămurim cât de cât, dar tot mai e cale lungă până le vom înțelege în toate detaliile și formele lor de manifestare, imaginează-ți că în vechime, la capitolul ăsta, lumea era tabula rasa. Mă tot gândesc la asta, dar până acum n-am avut cu cine vorbi. Tu știi că eu mă simt complet singură și, normal, complet neajutorată în chestia asta? Ție a trebuit să-ți spun pentru că venirea ta în mine m-a pus la zid. Asta, pe de-o parte. Dar am și încredere în tine. Nu știu de ce, dar am. Nu e vorba că ai spune cuiva, nu mă tem de asta, e vorba despre faptul că simt că tu chiar înțelegi ce spun, vrei să-nțelegi, te interesează. Nu vii cu etichete, le lipești și pui pe urmă borcanele de mazăre extrafină pe bandă. N-am avut încredere în absolut nimeni până acum. Bine, în bunici aș fi avut, dar ei mă iubesc prea mult, n-ar putea să ducă așa ceva. Ar însemna să-i bag într-o priză de frică din care n-ar mai ieși niciodată.

— Și eu te iubesc. Ai dreptate, nici mie nu-mi place-n priza-n care m-ai înfipt, dar e viață și peste frică.

— Iartă-mă, Hora...

— Ei, nu-i nimic. Priza mea e doar o joacă pe lângă a ta, iubire. Ale tale. Tu ești băgată în șapte prize în același timp. Șapte am numărat până acum, că ai zis că ție nu-ți place să numeri.

— Mda. Uite că egoismul e implicit, nițică dreptate au ăștia care ne consideră niște egoiști nenorociți. În fine, cam asta e. Concluzia e că nu vreau să fiu cu tine. Și nu vreau să fiu cu nimeni.

— Pe mine nimeni nu mă interesează. Mie-mi pasă de noi doi. De mine, că nu ești singura egoistă, de mine-mi pasă foarte mult. Vreau să mă iubești tu și numai tu. De tine, dar nu apoi, ci în același timp, pentru că te iubesc eu și vreau să mă lași dracului să te iubesc. Să ne lași dracului pe amândoi să ne iubim. Cum putem noi, cum știm. Ce nu putem și nu știm acum învățăm pe parcurs. Dar lasă-ne să ne iubim, măria-ta. Atât vreau de la tine, să ai încredere. Doar atât. Iar acum o să mă ridic din fotoliul ăsta unde-am stat cuminte și ți-am făcut pe plac, pentru că eu am de iubit o fată și nu mai pot dacă n-o pup.

N-am apucat să mai spun nimic. Horațiu a venit, m-a luat pe sus din pat și m-a dus în fotoliul unde stătuse el. Mă ținea tot ca pe păpuși, iar eu n-am știut cum să fac să nu-mi pun capul în adâncitura aia dintre umărul lui și gât. Și, dacă vine bunică-mea, vine și basta. Obosisem îngrozitor de la discuția aia și nu mai aveam energie cu care să mă tem. Nu m-am gândit atunci că oboseala e un extraordinar leac de frică, adică poate fi, dacă mă gândeam, treceam mai ușor niște spaime. Dar și gândurile au ritmurile lor de ajungere la om. Ritmuri diferite. Nu m-a mângâiat, nu m-a sărutat. Nici măcar nu m-a legănat. Și-a aplecat capul, mi-a deschis buzele cu ale lui, mi-a supt tot aerul din gură și pe urmă l-a înghițit. Nu s-a desprins. Aveam și nasurile cumva lipite, adică nările. Și inspiram în contratimp. Când el tocmai expirase, eu trăgeam aer. Nu știu cum poate fi un om în alt fel mai apropiat de alt om, chiar nu știu. M-a luat somnul, tot somnul. Și n-am visat nimic. Nu știu cât am dormit, dar, când m-am trezit, tot așa eram. Horațiu avea ochii-nchiși. Am crezut că doarme, dar nu era așa. Mi-a auzit pleoapele și le-a deschis și el.

— A venit cineva?, l-am întrebat, speriată dintr-odată.

— Nu. Am auzit pe cineva mai devreme la ușă, dar n-a intrat. N-aveam unghiul bun, să-mi dau seama cine-ar putea fi.

— Deci, tu n-ai dormit.

— Ba da. M-am trezit atunci și acum, când te-am auzit deschizând ochii.

— Și cum sună când deschizi ochii?

— Nu e un sunet, e un antisunet. Ca atunci când stă ploaia.

M-am ridicat din el și m-am dus în pat. Stăteam turcește, cu mâinile-n poală și capul în jos.

— Acum ai să-mi spui să plec, a zis Horațiu.

— ...

— Și-o să-mi mai spui că n-avem nicio șansă. Că și dacă, să presupunem prin absurd, ai noștri ar accepta situația, n-o poți accepta tu.

— ...

— Am simțit când ai adormit toate astea. Te-ai eliberat și te-a luat somnul. Mi le-ai dat mie, să mă descurc eu cu ele. Ei, bine, dă-mi voie să te anunț că nu mi-e frică de ele, adică mi-e un pic, dar nu mă dărâmă frica asta, și c-o să ne descurcăm foarte bine și cu ele, și cu ce-o mai veni după ele și în timpul lor. Eu vreau, te vreau. Zi-mi „Da“, nu-mi trebuie mai mult de-atât.

— Nu pot, Hora, nu pot. Sunt atât de instabilă, încât o să mă fac praf când s-o porni urgia din toate părțile. Plus aia din mine. E urgie peste tot.

— Acum nu e decât în tine.

— Acum, da. Dar o să fie imediat ce-o să le fie clar cam în ce relații de „verișorialitate“ suntem noi. Eu nu fac față la așa ceva. Zi-mi lașă, zi-mi nemernică, zi-mi cum vrei, dar eu nu am nici curajul, nici puterea să duc lupta asta.

— Frica ta e mai mare decât dragostea ta. Într-una bagi benzină, dintr-una consumi. Numai că nu bagi în rezervorul bun. Te rog din suflet să te gândești la asta. Consumi și alimentezi exact invers. De-aici se naște zbaterea, de-aici vine și suferința. Urmează epuizarea și, evident, renunțarea, că nu te mai poți suporta și e normal să vrei să scapi de mine, să respiri și tu cât mai aproape de ceea ce erai înainte de săptămâna trecută. Ți-am dat lumea peste cap și nu te descurci cu ea. De-aia ți-e frică și vrei să m-abandonezi. Nu-ți trebuie ție complicații, și-așa ți-e greu, cu ele ți-e chiar imposibil. Dar este doar o frică, una. Mare, e drept, foarte mare, dar nu e altceva decât o spaimă. Suntem doi, n-o să înfrunți tu lumea singură. Dacă nu dau nici diseară de tata, plec la București cu ultima rată și-l sun de-acolo. Îl pun să se intereseze exact ce avem de făcut și m-apuc imediat de acte. Cum faci optișpe ani, la iarnă, în decembrie, cum te-apuci și tu. Fără să știe nimeni în afară de tata. Ne căsătorim de ziua ta și plecăm când sunt gata toate actele. Te implor. Le vom spune tuturor că te iau cu mine în America, să-ți fie mai bine. Sunt vărul tău mai mare și te iubesc, normal că-ți vreau binele. Iar tu ai încredere în vărul tău mai mare și vii. Altă soluție decât să tăcem și să facem toate actele pe ascuns nu văd. E cea mai bună. Zi-mi că vrei, zi-mi că mă lași să vorbesc cu tata, zi-mi că vii cu mine.

— Să tăcem și să mințim. Și, normal, după asta, să fugim, să ne trăim incestul departe de familie, să n-o rănim. Să venim în țară pe rând, să nu se prindă nimeni. Să fim toată viața niște fugari mincinoși. A, nu, nu chiar toată viața, cât trăiesc ăștia. Cum mor, cum ne eliberăm de vinovăție, cum ne purificăm. Am uitat să-ți spun mai devreme, când m-ai întrebat ce crede biserica despre sinucigași, că nici despre incest n-are o părere mai bună. Și, apropo de căsătorie, ce frumos m-ai cerut tu, extraordinar, „ne căsătorim de ziua ta“, dar să trecem. Nu știu exact, te poți însă interesa, ca fapt divers, dar nu cred că revoluția a schimbat nici în România legea incestului. Nu mi-a trebuit până acum să aflu ce spune legea, dar nu prea cred că verii de-al doilea se pot căsători. E consangvinizare, iar statul nu cred să vrea să plătească ajutoare de handicap pentru că-i poate lovi pe veri amorul viager. Pleacă, Horațiu. Nu vin cu tine. Nici acum, nici altă dată. O să ne treacă. Sunt numai șapte zile de dragoste. Ne putem întoarce și unul, și altul, ai să vezi. N-o să ne fie ușor, dar o să putem. Poate, cândva, o să și râdem de asta și-o să ne felicităm reciproc că nu ne-am aruncat în aer familia și nu ne-am distrus nici pe noi. Începi să mă urăști? E normal și asta. Dar e genul de ură care trece cel mai ușor pentru că nu e o ură adevărată, e doar absența împlinirii unei dorințe mari. Într-o bună zi, o să te trezești eliberat.

— Te iubesc. De când ți-am avut umărul în palmă. O să te iubesc mereu. Mă doare, mă dori acum îngrozitor. Dar te iubesc și, pentru că te iubesc, o să plec. Plec sperând c-o să-ți fie dor de mine, un dor mai mare decât frica și principiile. Și c-o să te gândești la noi. Și, poate, pe dor, o să gândești cu inima. Aia e șansa mea, șansa noastră. Să-ți pui inima deasupra capului. Plec și, în timp ce plec, te iubesc. Pe orice drum o să merg vreodată, o să te iubesc. Și-o să vin

înapoi. Pentru că te iubesc.

— Te rog să nu vii niciodată. Nu te aștept, nu vreau să merg cu tine nicăieri. Nu pot să merg și n-o să merg. Pleacă.

Horațiu n-a zis nimic. A înghițit lung și m-a privit fix. Și-a strâns buzele tare și se uita la mine, așa, fără gură, cu o tăietură ca o sapă în locul ei. Când i-am văzut lacrimile, n-am mai făcut față, am sărit din pat și-am fugit din cameră, lăsându-l acolo. Fugeam ca de lupi. Nu m-am gândit c-aș fi putut să mă-ntâlnesc cu cineva și nici nu m-am întâlnit. M-am oprit în grădină, sub păr, la picioarele lui. L-am cuprins deznădăjduită și-am plâns cu gura lipită de coaja lui aspră și groasă până mi-a dat sângele. Și nu mă interesa nimic din ce-i spusesem lui Horațiu, absolut nimic. În momentul ăla, nu voiam decât să-mi deschidă gura și să-mi ia tot aerul ăla amar din ea, să-l tragă-n el și să mi-l dea înapoi dulce. Și să fugim, da, aia aș fi vrut, să fugim de toată lumea, undeva în munți, în deșert, pe malul unei ape, să nu mai fie nimeni în jur, numai noi, să nu mai văd oameni. Dar Horațiu n-a venit. A venit însă mai pe seară bunică-mea, care s-a speriat că m-a găsit acolo. Bunicu-meu era la București. Eram numai noi două acasă. I-am zis că mi s-a făcut rău, probabil de la atâtea medicamente, și-am ieșit în curte, să iau aer. Ochii roșii? A, da, am și vărsat un pic și mi-au dat lacrimile, normal. Dar eu eram plânsă ca o văduvă, iar bunică-mea, deșteaptă ca focul. S-a făcut că mă crede, n-a mai întrebat nimic. M-am dus în casă, m-am îmbrăcat și-am ieșit să-mi cumpăr primul pachet de țigări. L-am fumat într-o oră și mi-am luat altul. Când l-am terminat și pe ăsta, am ieșit iar și mi-am luat cinci pachete. Să am, să fie, să uit. N-am făcut nimic altceva toată seara și n-am dormit toată noaptea. Am fumat încontinuu. Șapte pachete de țigări. La sfârșitul ultimului, venea dimineața și chiar am vărsat, am vărsat verde, să-mi spăl minciuna, poate. Sau poate nu de-aia, dar eu așa am simțit. Nu-nțelegeam cum de i-am spus toate nenorocirile alea lui Horațiu, cum de mi-au venit deodată, că nu le premeditasem. Oare le-am visat în zilele-n care am zăcut și nu știam de mine? Vorbisem ca o lamă și tăiasem și aerul jurîmprejur. Dar ce mă făcea să-mi fie frică rău de mine era că îi vorbisem lui Horațiu despre mine ca despre altcineva. Îmi eram străină și rece, avea dreptate cu disecția. Nu știam cum, când și de ce mă metamorfozasem în cel mai mare dușman al meu. De fapt, pe mine m-a durut cumplit întâlnirea aia, cuvintele mele tot pe mine mă-mpușcau. Și-atunci, cum am putut să vorbesc și să mă port așa, când eu nimic altceva n-aș fi vrut decât să fiu cu el, în el și pentru el? M-am așezat în pat, frântă, înfrântă, și am dormit până seara. Bunică-mea a venit și m-a-ntrebat scurt ce-i cu mine. I-am zis că nimic grav, doar m-am învinovățit cu Horațiu că n-am fost în stare, de proști ce-am fost, s-ajungem la-nmormântarea lui Mircea. Și că asta m-a răscolit și, combinat cu medicamentele din ultimele zile și mai mult nemâncarea, mi s-a făcut rău. Plus țigările.

— Horațiu a plecat aseară, cu ultima rată. Veta mi-a zis c-a venit acasă cu un sfert dă oră înainte, și-a făcut bagajele în câteva minute și-a ieșit fugind pă ușă. Nu le-a zis nimic, era negru dă supărare. Sor-mea a și sunat-o pă Gina, să-i spună că vine, așa, dă nebun, din nimic. Mitică a zis că era plâns, Veta, că ea n-a văzut. Eu nu l-am mai prins, că m-am dus întâi pân' la fina și dup-aia am fost la ei, da' el plecase. Am stat mult cu ei, erau tare amărâți. Azi mi-au spus c-a ajuns bine la mă-sa, doar că șade-n camera lui, nu vrea să mănânce, să vorbească, nimic. A sunat Gina să-i întrebe p-ăștia bătrâni ce e cu băiatul, dă ce-a venit așa repede și-așa schimbat acasă. Și ieri, când am ajuns eu înapoi acasă, pă cine-am găsit plânsă și albă ca varu' mamă? Hai, lasă mortu', că nu e dă la mort. Da, a fost prietenu' vostru, l-ați iubit, ați răcit c-ați umblat voi știți pă unde și n-ați mai ajuns să-l și-ngropați. Dar aici e altceva, iar eu vreau să știu dă ce a fugit Horațiu la București, iar tu îți fumezi mințile. Mamă, ce e-ntre voi?

— Nimic. E cum ți-am spus. Am stat mai mult de vorbă în noaptea aia și ne-am apropiat iar, ca-n copilărie. Știi că, mai de mult, eram tot timpul împreună. E, ne-am adus aminte de vremurile alea și ni s-a făcut dor.

— Mamă, eu am avut anii tăi, tu n-ai avut anii mei. Sunteți veri buni, să nu uiți. Ne bate Dumnezeu dacă uităm. Puteți să vă-ntărâtați voi acuma, da' fericire n-o s-aveți. Mereu o să stea păcatul ăsta pă casa voastră, pă viața

voastră. O să faceți copii bolnavi și n-o să fie ca la altă lume, care nu știe. Voi știți c-așa o să fie. Cum o să fie, mamă, când o să-ți vezi copilul bolnav și-o să știi că din cauza ta? Și, când să face mai mare, o să știe și el, poate. Asta dacă n-o să fie la cap boala, că astea dă la sângele apropiat nu știi dă care o să fie. Da' copii sănătoși n-aveți cum să faceți, mamă. Ține capu' pă umeri, cum te-am învățat dă mică. Dragostea asta vine, trece, e vârsta, fuge sângele prin voi. Ce mi-e mie frică e că, cu cât o să fim noi mai mult împotrivă, cu atâta o să vă legați voi mai mult. Așa să-ntâmplă la toată lumulița. Cea mai mare prostie e să fie părinții-mpotrivă. În ciuda lor să iau copiii și-și distrug viețile.

— Doamne, nu mai zice, nu mai zice! Nu e nimic, da?! Ni-mic! Lasă-mă, nu se mărită nimeni, nu se iubește nimeni cu nimeni.

— Și dă ce țipi, mamă, dacă nu e nimic? Dă ce plângi tu, fata mea? Dă la nimicu' ăla care te seacă la inimă și din care ați zăcut amândoi o săptămână?

— Nu mai țip, nu mai plâng, nu mai fac nimic. Doar lasă-mă.

— Te las. Frământă-te, plângi, scoate chinu' din tine. Scoate tot și curăță-te. Eu nu plec nicăieri, stau aici, în casă, îți cred toată suferința. Mă doare și pă mine, mamă, că simt cum te zbați. Am văzut ochii lui când a venit la noi. Ăia nu erau ochi dă om, dă soare erau. Atunci am știut tot. Un singur lucru mai vreau să-mi spui și te las. Te-ai culcat cu Horațiu?

— Nu, Doamne, nu! Ce-i în capul tău?! Horațiu mă iubește!

— Asta bănuiam și eu. Te lasă mama să te liniștești.

S-a ridicat, a ieșit și-a-nchis ușa-ncet. Doamne, cum mă dădusem de gol! Ce proastă! A scos de la mine tot ce-a vrut. Sunt așa de proastă, că nici nu știu să mint. Nu sunt în stare și nici nu sufăr să mint. E o prostie asta cu minciuna, o pierdere de vreme, un fel de-ncurcă-lume continuu. Bine, da, sunt minciunile alea mici, c-ai întârziat pentru că a sunat telefonul, dar tu, de fapt, făceai cu totul altceva, pe-alea le-nțeleg. Ai întârziat, îți ceri scuze, dar nu e musai să spui și care-i motivul. Un om educat nici măcar nu-ți sugerează c-ar vrea să știe. Dacă, de exemplu, ai avut diaree, poți să invoci asta? Dar eu vorbesc despre minciunile alea mari, nenorocitele, alea care schimbă viețile oamenilor, pe-alea nu le sufăr eu. Și nu mint pur și simplu, refuz să-mi încarc conștiința și cu asta basta. Am eu destule rahaturi cu care să mi-o-ncarc, ba încă să mai dea și peste buza oalei, nu mai trebuie să și mint. Și mint, evident, înfiorător de prost, că s-a mai întâmplat să-ncerc și mai bine-mi băgam un băț în cur, vorba bunică-mii. Cum a fost și când i-am zis că mi-e rău de la medicamente. Efectiv n-ai cum să mă crezi, se vede de la o poștă. Mă fâstâcesc, mă-nroșesc, mă uit în jos, mint absolut mizerabil. Și dacă, să presupunem, te faci totuși, că ești o ființă elegantă, că mă crezi, las' pe mine, pe memoria mea de turmă de elefanți, dacă nu chiar de toți elefanții din lume, din toată istoria elefanților, de când l-a făcut Dumnezeu pe primul și până la ăla care s-a născut în secunda asta. Dar tocmai memoria asta, deopotrivă binecuvântare și blestem, e problema. Ea-mi joacă marea festă: țin minte ce-am făcut, ce s-a-ntâmplat de fapt, dar nu țin niciodată minte ce-am mințit. Parcă cineva îmi rade minciunile din cap cu briciul și dă și cu spirt dup-aia, să dezinfecteze locul. Ăsta-i motivul pentru care nu mint. Pur și simplu nu stăpânesc tehnologia. Chestiunea morală e secundară. Asta e, trebuie să mă-mpac cu neputința asta, cu slăbiciunea asta care-mi dă destul de serios de furcă. Bunică-mea m-a descusut ca pe un tiv. M-am gândit la asta până ce-am terminat de plâns. La final, m-a pufnit râsul. Se prea poate să fiu ciclotimică, dar, la un sinucigaș de performanță, ce dracu' mai contează o ciclotimie mică? Din seara aia, am început să fumez în camera mea, în salon. Deschideam geamul și fumam toată noaptea. Pentru că vara aia n-a mai fost o vară normală, n-a semănat cu nicio altă vacanță. Dezvirginatul la tutun a venit cu o formă de nimfomanie tabagică la pachet. La foarte multe pachete. Ziua umblam ca o abulică desperecheată, ca o pierdută de iele, iar noaptea aveam ochii cât cartofii și nu puneam, ferit-a sfântu', geană pe geană. M-am dus singură la doctor, după ce-am slăbit zece kilograme, că m-a pus bunică-mea să mă cântăresc. Arătam ca un spectru, niciodată n-am fost mai frumoasă, numai că nu mă puteam ține chiar bine pe picioare. Doctorul, prieten de familie, mi-a dat întâi un somnifer, Donormil parcă, apoi altul și altul. A-ncercat pe mine, ca pe cobai, tot ce-i trimiseseră ăia în camionul cu ajutoare din Spania. În materie

de tulburări de somn, evident. Nimic n-a mers, absolut nimic. Ziua pluteam, noaptea eram bună de spart lemne, mai abitir decât Codin, spărgătorul de lemne de la noi din sat.

Horațiu a sunat a treia zi după ce plecase. Eu eram lângă telefon, eu am răspuns. Tanti Jenica, centralista, mi-a zis că mă caută mătușă-mea de la București, nici n-am știut eu care, că aveam vreo trei. Când i-am auzit vocea, m-am prăbușit în fotoliul de lângă servantă.

— Mi-e dor, mi-e dor, nu mai sunt eu, nu mai știu cine sunt. Am vorbit cu tata, i-am zis tot, mi-a spus că ne cheamă pe amândoi, se interesează el cum poate face asta...

— Horațiu, Horațiu, mă auzi? Taci, te rog, taci. Nu mai zice nicio vorbă. Stai un pic, să-ți spun eu ceva. Nu suntem singuri în discuția asta. Tu n-ai mai sunat niciodată la nea Mitică?

— Ba da, de ce?

— Centralista poate asculta tot ce vorbim. Și asta și face. E cea mai informată persoană din sat. Mi-a zis fii-su ăla mare, că i-a spus lui. Nu e legal ce face, dar asta n-o-mpiedică.

— Bucureștii, Bucureștii, vorbiiiți?

— Vorbim, a zis Horațiu stins.

— Bun, dacă aveai cumva nevoie de dovadă, tocmai ai avut-o.

— Dar e normală verificarea asta, e o centrală veche, nu-i directă. Ea trebuie să știe, să scoată firul din tablou.

— Da, știu, dar știu foarte sigur și că ea ascultă. Te rog frumos să-nchizi.

— Bine, închid.

A-nchis, iar după alte trei zile am primit prima scrisoare. Și de-atunci, în fiecare zi, cât am stat în vacanță. Le citeam și ziua, și noaptea. Citeam, reciteam, răsciteam. Bunicu-meu, când mi le-aducea el, mi le dădea făcându-se că nu știe nimic. Bunică-mea le lăsa în marchiză, nici măcar nu-mi spunea c-au venit. Învățasem totuși cât de cât orele când venea poștărița și pe cele mai mult le-am primit chiar eu. Nu i-am răspuns niciodată. În toate-mi spunea același lucru: cât de mult mă iubește și ce fericiți o să fim noi în America. Eu eram în plin proces de glaciație, reglaciație. Înghețam frumos la loc. N-a fost ușor, n-a fost nici greu. Mă renormalizam. Am fost sigură c-am înghețat rotund, c-am stins și-am udat tot ce ardea în mine pentru Horațiu. Trecuse o lună și jumătate, citeam scrisorile tot timpul, da. De dormit, nu dormeam, da. Însă nu mă mai durea. Bunică-mea nu mi-a mai zis nimic, dar mi-am zis eu. Mă convinsesem c-a fost o naturală și perfect oarecare luare de minți. Într-o zi, stăteam cu bunică-mea în prăvălie, că era mai răcoare. Ne terminaserăm treburile, spălaserăm covoare parcă în ziua aia, iar acum era cam patru ceasul, numai ce mă pusese ea să mă uit, iar noi eram terminate. În prăvălie, erau două fotolii. Pe unul citeam eu, pe celălalt lucra ea. De data asta, croșeta. Chiar zicea că croșetatul se potrivește mai bine când e cald, iar tricotatul când e frig. Așa se odihnea ea, lucrând. Bunicu-meu dormea în ultima cameră, băuse el ceva, ca de obicei. Când s-a deschis ușa de la marchiză, am ridicat ochii, să văd cine e. La noi, nu bătea nimeni la ușă. Intrai în marchiză și apoi strigai. Dacă nu-ți răspundea nimeni, traversai toată casa și nu te opreai din strigat. Când ajungeai în curte, făceai la fel. Cineva sigur era. Dacă n-ar fi fost, ușa de la intrare ar fi fost închisă și n-ai mai fi avut cum să intri. La fel ar fi fost și poarta și ușa din spate. Când mi-am dat seama cine este, când l-am văzut intrând, am sărit în picioare, iar de-acolo m-am prăbușit pe covor. Nu știu absolut nimic din ce s-a-ntâmplat. A fost singura pierdere de conștiență din viața mea. De săritul în picioare și de prăbușire mi-am amintit la vreo trei zile după momentul ăsta tulbure. M-am trezit în patul meu, cu bunica și bunicul lângă mine. Nu mă durea nimic, eram foarte bine. Ei însă erau triști, iar ea era și plânsă.

— Ce e, ce s-a-ntâmplat?

— Nimic, stai liniștită, suntem aici, cu tine.

— Văd, dar de ce?

— Ai leșinat, mamă, a zis bunică-mea. Bunicu-meu tăcea și privea nicăieri.

— De ce? Și de ce nu mă doare nimic?

— Ai căzut cu capul și cu spatele pe fotoliu, d-aia nu te doare. N-ai nimic, c-a fost și doctoru'. Am crezut că murim, mamă, când te-am văzut cum cazi.

— Dar de ce am leșinat?! De ce?!

— A venit Horațiu...

— A venit Horațiu? Unde e Horațiu? Eu de ce nu l-am văzut?

— Ba l-ai văzut, că d-aia ai leșinat. Atunci când l-ai văzut ai căzut.

— Nu-mi aduc aminte nimic.

— Doctoru' a zis c-o să-ți aduci aminte, da' poate nu imediat.

— Horațiu unde e?

— A plecat.

— Unde?

— Înapoi, la București.

— Ce i-ai zis?

— Ce trebuia să-i zic. Să nu mai calce-n viața lui p-aici, că fac moarte dă om. Nu mai vreau să vorbim dă el. Gata, nu mai vine, mi-a promis că te lasă-n pace. Nu mai vreau s-aud dă el niciodată. Și nici tu. Gata.

N-am zis nimic. N-am știut niciodată, dar cea mai deșteaptă femeie din lume știuse cu siguranță cum să-l alunge definitiv. M-am dus la școală când s-a terminat vacanța insomniacă. Am citit în ea, când am fost în stare. În rest, am fost o nebună calmă. N-am supărat pe nimeni cu nimic și nimeni nu m-a supărat. Mă făcusem altcineva. Începusem să și dorm normal. La școală, era bine. Eram în clasa a XII-a, aveam treabă și m-am luat cu ea. Învățam tot timpul. Eram robotul perfect. Părinții nu mă deranjau, frații, nici atât. Nimeni nu putea să-mi facă nimic. N-avea cum, n-avea cu ce. De ziua mea, părinții mi-au făcut petrecere, era majoratul. A fost frumos. Au venit colegii mei, au venit bunicii, ba chiar și bunică-mea din Ardeal a venit special pentru ziua mea și, dacă tot a venit, m-a învățat să fac cozonaci cu mere și cu brânză. Sunt foarte buni. Aveam cea mai frumoasă rochie posibilă și mai frumoasă decât aia n-am mai avut niciodată în viață. Pe scenă, da, în viață, nu. Mi-era greu la baie, c-avea un început de crinolină, dar n-am băut apă multă, n-aveam de ce, era iarnă. Totuși, de câteva ori tot a trebuit să mă duc. În una dintre orile alea, am auzit telefonul. L-am ridicat. Era Horațiu. Nu mi-a zis „La mulți ani!". Nu mi-a zis nimic la început. Așa am și știut că e el. Cine-ar mai fi putut să-mi tacă?

— Bună, Horațiu. Mulțumesc că m-ai sunat.

— Te iubesc. În ianuarie, plec. Am sunat și mai devreme și am vorbit cu tanti.

— A răspuns bunică-mea la telefonul nostru?

— Da. I-am spus cine sunt, de parcă ar fi fost nevoie, dar pe tine nu te-am cerut la telefon. Știam că nu mi te-ar fi dat. Noi doi aveam o înțelegere pe care eu am încălcat-o azi. De două ori. O dată când am vorbit cu ea și a doua oară acum, când vorbesc cu tine. Am mințit-o, i-am zis că nu mai sun. Am rugat-o să noteze adresa mea și numărul de telefon de la tata. I-am zis că plec. De bucurie, a zis că notează. Am rugat-o să ți le dea și-a zis că da, dar, iartă-mă, te rog să mă ierți, n-am avut încredere. Notezi tu? Poate vrei vreodată să vii prin America.

— Nu. Nu vin. E prea departe. Dar o să le iau de la ea. O să le iau, îți promit.

— Te iubesc, mereu te iubesc.

— Noapte bună, Hora... țiu.

Am închis și m-am așezat. Pe jos, că luaseră și scaunul de pe hol, să nu stea invitații-n picioare. Și, în capătul holului, pe cine văd eu? Pe bunică-mea. M-am uitat la ea. Nici n-am putut s-o privesc mai mult de-o secundă. Am lăsat capu-n jos și-am ridicat o mână. A venit lângă mine și s-a așezat și ea pe jos, lucru pe care bunică-mea nu l-a mai făcut niciodată, în afară de momentele-n care desfăcea pernele și-mprăștia fulgii, ca să-i aerisească și să-i bage-n perne noi.

— Dă-mi-o.

— Cuvânt are băiatu' ăsta? Cuvânt are el?

— Mi-o dai acum și nu mai vorbim niciodată despre asta.

— La ce-ți trebuie, mamă? Ce mai faci tu cu ea? Un' te duci tu?

— Nicăieri. Mi-o dai pentru că ți-ai dat cuvântul că mi-o dai, dacă tot vorbim despre cuvânt. Să nu-mi spui că n-ai notat...

— Așa mă știi tu, mamă? Mincinoasă mă știi? Am notat. Îți dau. Mă duc să iau geanta, să nu vadă nimeni. Îți dau, da' promite-mi că nu-l cauți niciodată. Pleacă, își face viața lui, n-ai dă ce să-l cauți, o să vă faceți mai mult rău. Ascultă la mine, taie firu' ăsta, că-ți mănânci amar degeaba. Taie-l, numai tu poți.

— L-am tăiat, dar vreau să-mi dai ce-ai scris. Și gata. Acum chiar că nu mai vreau să vorbim niciodată despre asta.

S-a dus și și-a luat geanta, a scos din ea un șervețel pe care scrisese cu litere mari adresa și numărul de telefon. N-am mai vorbit niciodată despre asta. La o săptămână după ziua mea, frate-meu ăla mijlociu mi-a adus o scrisoare. N-avea expeditor, scrisul nu-l știam, dar am deschis-o, era numele meu pe ea, cu litere mari. Înăuntru, o foaie mică pe care erau o adresă și-un număr de telefon. Americane. Dedesubt scria atât, de data asta cu scrisul drag pe care-l visam uneori, deseori: „Mereu te iubesc". M-am uitat vulturește la frate-meu, s-a și dat un pas înapoi. Apoi, l-am pupat și nu i-am mai zis nimic. N-aveam de unde ști de unde-a luat Horațiu numărul nostru de telefon și nici adresa. Și nici nu mai puteam să știu. Pur și simplu, nu mai aveam atâta putere. În scrisoarea aia am băgat și șervețelul pe care-a scris bunică-mea. Am închis plicul, l-am lipit la loc și l-am ascuns în „Istoria literaturii române" a lui George Călinescu. Pe-aia, cadou de la mama când am împlinit paișpe ani, n-o deschidea nici dracu'. Loc mai sigur decât ăsta nu era-n toată casa. Am luat scrisoarea asta peste tot pe unde m-am dus. De deschis, am deschis-o însă numai la moartea bunică-mii. Atunci mi-am dat seama că, în afară de adresa și numărul de telefon ale lui Horațiu, eu n-aveam nimic scris de mâna ei. În primăvară, când a murit nea Mitică, m-am dus jumate vie, jumate nu lanmormântare. Bunică-mea a scrâșnit, dar n-a avut ce face, n-aveam cum să nu merg. M-așteptam să-l întâlnesc, mi-a fost frică, dor, frică de dor și dor de frică. Dar n-a venit. L-am iubit pe nea Mitică, m-a durut moartea lui. Unchiul ăsta mi-a fost un fel de bucurie mică și continuă. L-am plâns cu două rânduri de lacrimi, cel mai mult pe banca din curtea lor. Horațiu nu mi-a trecut niciodată. Nici bunică-mea nu mi-a trecut. Bunicu-meu, nici atât. Asta e. La mine iubirea e rară și nu se vindecă. Soi rău. Totuși, mai bine că e rară. Dacă era deasă, dar nu trecea cu nimic, ce mă făceam? Așa, mă descurc cum pot. Și mă descurc destul de bine. O mică problemă însă tot ar fi: acum, că nu mai pot face copii, ar fi o grozăvie dacă l-aș reîntâlni pe Horațiu. M-aș duce cu el oriunde, aș pleca pe loc, fără niciun bagaj. N-aș spune nimănui, aș dispărea pur și simplu. Și de asta mi-am dat seama târziu, c-așa sunt eu, nu pricep din prima mai nimic. Târziu, adică atunci când am întâlnit primul om care mi s-a prezentat „Horațiu, încântat de cunoștință". Aproape am împietrit, cu plămâni cu tot. Nu mai puteam respira. Din fericire, Horațiu e un nume relativ rar, nu mai sunt așa mulți latiniști. Am împietrit, în consecință, destul de rar. Dar niciodată superficial. Viața a fost totuși blândă cu mine. N-am fost niciodată nevoită să-i spun niciunui alt Horațiu mai mult decât „Și eu sunt încântată". Nu mai trăiește nimeni care ar putea ști ceva despre el. Nu mai trăiește nimeni aici, în țară, l-a luat de mult și pe fratele lui acolo. Am adresa, am și numărul de telefon, sunt și douăzeci și cinci de ani de când nu am curaj să scriu sau să sun. Oricum, m-aș mira să mai fie bune.

O MOARTE PRICĂJITĂ, COMPLET MARGINALĂ

În ultima mea vară în rai, aveam șase ani și jumătate. Bunicii îmi spuneau deseori că o să plec, o să mă duc să stau cu părinții, că e mai bine să fac școala la oraș, sunt școli mai bune acolo. Auzeam, nu-mi convenea ce aud, dar nu înțelegeam plecarea. Ei ziceau, dar eu mă trezeam în fiecare dimineață în patul meu și tot în el adormeam în fiecare seară. Pe părinți îi știam deja destul de bine, îi vedeam o dată la două săptămâni. De mama începuse să-mi fie dor cam de un an încoace. Când plecau părinții la casa lor, pe care eu n-o văzusem niciodată, alergam pe ulicioară, după mașina lor, și plângeam după mama. Cu tata n-aveam nicio treabă. Nici el cu mine. Odată, la una dintre alergările astea după mașină, tata a oprit, iar mama s-a dat jos, a venit la mine și m-a-mbrățișat. Încetișor m-a desprins de ea, numai când s-a urcat din nou în mașină. Dar nu m-a desprins de tot. Când a închis portiera, a-nchis-o peste unul dintre degetele mele, cel mijlociu. Bine că și-a dat seama, altfel aș fi rămas fără deget. Așa, am rămas numai fără unghia lui. S-a albăstrit, apoi înnegrit și, în câteva zile, a căzut. Sub ea era o carne moale care mirosea dulce. Bunică-mea mi-a zis să nu mă ud prea des la deget, să-l las mult la vânt, să se vindece și să crească frumos unghia cea nouă. Mi-a arătat ea cum să fac. M-a dus în curte și m-a așezat pe șezlongul ăla cu pânză portocalie. Stăteam în el, cu degetul în sus, să-l bată vântul vindecător. Feream cât puteam mâna beteagă și mă foloseam mai mult de cealaltă, chiar dacă nu era la fel de bună. Era stânga, iar stânga nu poate ce poate dreapta. Am vrut să mă cuibăresc într-o zi mai bine în șezlong și-am încercat să-l dau mai pe spate, avea trepte de lemn, speciale pentru asta. Însă stânga mea m-a trădat și mi-am prins în șezlong și degetul ei mijlociu. Tot peste unghie. Și ea s-a albăstrit și s-a-nnegrit, și ea a căzut. Până când nu m-a mai durut niciunul dintre degetele mijlocii au trecut cam două săptămâni. Când au venit din nou părinții să mă vadă, m-au găsit fără durere. Aveam cinci ani și jumătate și, ca să nu mai pățesc și altceva, bunică-mea mi-a făcut un locușor lângă vie. Mi-a pus acolo o saltea veche și, peste ea, o pătură. Deasupra, bunicu-meu a pus, legată de marginea boltei, o umbrelă, să nu mă ardă soarele. Acolo m-a-nvățat el să scriu cu litere mari și pe urmă să le și citesc. Acolo m-a-nvățat și să citesc cu litere mici. Acolo mi-au crescut mie frumos unghiile cele noi și-am început să trăiesc și în cărți. Făceam asta mai ales când îmi aduceam aminte că va trebui să plec. Din vara aia începuseră bunicii să-mi spună „La anu' ești fată mare și pleci la școală". Mă pregăteau și ei din vreme, dar mie nu-mi plăcea deloc să mi se vorbească despre plecare. Gândul ăsta revenea iar și iar și mă-nspăimânta mereu. Nu reușeam să-l alung altfel decât citind. Tot în vara aia s-a-ntâmplat într-o zi să-nchid puțin ochii și să văd suflete șiroind, puse la uscat, la vânt. Nu arătau ca niște inimi desenate-cărți, în dreptul piepturilor personajelor, arătau ca niște cârpe de șters geamuri. Din ele curgea o apă de culoarea cimentului de la noi din curte. Și nu m-am îndoit că suflete erau, chiar dacă nu scria pe ele. Cât am mai rămas la bunici, un an, am fost într-o stare de oarecare pace, chiar dacă peste mine venea prea des și din nimic gândul ăsta care mă speria rău de fiecare dată. Pe urmă, m-am pierdut. Bine, m-am pierdut eu și de-adevăratelea, ba încă de două ori. Prima dată, când aveam vreo patru ani, poate mai puțin, că era toamnă și-mi amintesc bine aniversarea de patru ani. Familia mea a hotărât că mergem să vedem Muzeul Național de Istorie, la București. Toți, toți, cu două mașini. Ne-am dus, era frumos muzeul. Eu mă țineam de mână cu bunicu-meu pentru că era și foarte mare muzeul. Eram cu el la vitrinele cu monede vechi când m-am desprins de mâna lui, ca să le pot înconjura. M-a lăsat, mi-a zis doar să nu plec departe. N-am plecat, dar vitrinele erau multe, iar eu, ca să le văd pe toate, le-am luat la rând, am trecut de o ușă deschisă, adică nu era o ușă, doar o deschizătură mare, în perete, apoi alta, am ajuns la niște săbii și la niște coifuri. Erau puse în casete mari, de plastic, nu mari, uriașe. M-am uitat la ele din toate părțile și apoi am văzut draperia. Era vișinie, din catifea, era grea ca o apă-n picioare. Am vrut să văd ce e-n spatele ei și m-am așezat în genunchi. Am ridicat un pic din ea și, de-a bușilea, m-am dus dincolo. Nu era nimic dincolo, adică era un perete. M-am ridicat în picioare și m-am lipit de el. Draperia mi-a venit peste față și peste corp, dar nu mă sufoca, mă mângâia peste tot,

mai puțin în creștet. Era nimic între mine și ea, nimic între mine și perete. Era cald nimicul din față, cald și mângâios, iar ăla din spate era rece și tare. Eu eram mijlocul lor. Mijlocul dintre două nimicuri diferite. Mi-a plăcut așa de mult, c-am adormit. În picioare. Un somn ca niciun alt somn. Nu m-a trezit nici măcar alarma asurzitoare a muzeului. Familia mea, disperată că m-a pierdut, anunțase deja pierderea, iar ușile muzeului fuseseră blocate și sirena pornită. Toată lumea căuta un copil cu ghetuțe de lac, gri cu negru. L-a găsit o doamnă supraveghetoare, tocmai pentru că ghetuțele cu boturi rotunde ieșeau un pic de sub draperie. Când m-au trezit din somn, am început să plâng. Degeaba m-au pupat ei și m-au luat în brațe, nimic nu mi-a adus înapoi vreodată starea aia de mijloc viu, mijloc de aer, între un perete rece, lucios, și-o draperie caldă și pufoasă. A doua pierdere a fost peste aproape doi ani, în vara în care, cu unghiile cele proaspete, abia învățasem să dau paginile cărților. Mama a venit într-o zi pe la noi, singură. N-o mai văzusem niciodată singură. Era slăbită și foarte tristă, dar așa de frumoasă... M-a găsit în curte, a venit prin spate, și mi-a zis că nu mai am tată. M-a luat în brațe și mi-a spus doar cuvintele astea: „Nu mai ai tată". Eu n-am înțeles exact ce vrea să spună, dar nici n-am întrebat. Mi-era indiferent. Singurul lucru pe care l-am simțit a fost că treaba asta avea o legătură cu tristețea ei. Am înțeles însă mai târziu, la masă. Mama divorța de tata. Eu nu știam ce-i aia divorț, dar am putut pricepe totuși că tata n-a murit. Cumva, bănuiam eu asta. La noi, la țară, când murea cineva, nu se spunea „Nu mai e", se spunea „A murit". A dormit la noi mama, dar nu înainte de a-mi face mie, împreună cu bunica, bagajele. A doua zi, plecam numai noi două în vacanță, la mare. Am plecat, aveam unghii noi și frumoase, puteam să plec. Drumul nu mi-l amintesc, dar marea mi s-a părut o minune. Nu semăna cu apele de pe la noi. Era lată și verde-albastră. Apele noastre erau lungi și aveau culoarea muștarului, ceva mai transparente însă. Nisipul era lat și el și plin de oameni. M-am dus cu mama să-și cumpere costum de baie. Și-a luat unul frumos, cu multe culori. Când am ajuns lângă mare și-am întins cearșaful, am văzut că multe femei aveau costum ca al ei, iar asta m-a făcut să mă simt în siguranță în locul ăla cu lume atât de multă. Nici la bâlci nu mai văzusem eu atâta lume la un loc. Mi-am luat găletușa cu lopățele și-am pornit pe țărm. Am făcut și gropi, și castele, am găsit și scoici, numai că, la un moment dat, când am ridicat ochii, n-am mai găsit-o pe mama. Erau multe femei îmbrăcate cu costume ca al ei, dar niciuna nu era mama. Am mers mult, dar tot n-am găsit-o. Când deja obosisem, am văzut o cărare de ciment, cum aveam noi în curte, și m-am dus pe ea. Am ajuns într-o stradă cu multe tarabe. Semăna cu locul de unde cumpărasem cu mama costumul. M-am uitat după ea și acolo, dar nu era. M-am așezat pe bordură și-am început să plâng. Au venit la mine aproape imediat un băiat și o fată și m-au întrebat ce-i cu mine, de ce sunt singură și de ce plâng. Le-am spus și mi-au zis că mă iau cu ei și mă duc la copii pierduți, că e un loc unde îi duci ca să-i găsească părinții. Aveau două biciclete legate una de alta cu o bară, iar în față, un fel de băncuță. Acolo m-au pus pe mine, iar ei s-au urcat pe bicicletele alea și am pornit. Iarăși nu-mi amintesc drumul, dar am ajuns la o clădire care, imediat ce intrai pe ușă, avea o scară mare, mare și șerpuită, cu balustradă groasă. Pe ea, era un covor roșu, iar la fiecare treaptă era o bară mică și strălucitoare. Au urcat și ei cu mine și m-au lăsat cu un domn care stătea între niște aparate cum nu mai văzusem. Pe urechi avea niște rotunduri mari, legate-ntre ele cu un plastic negru și curbat, și avea și o antenă pe unul dintre rotunduri, ieșea din el. Domnul ăla m-a-ntrebat cum mă cheamă, cum îi cheamă pe părinții mei, dacă știu de unde sunt. Normal că știam, cum să nu știu? Știam tot. Când eram mică, eram foarte deșteaptă. Toată lumea mă scuipa, să nu mă deoache, când mă cunoștea. Nu i-am spus numele mamei, ci numele bunicului. În rest, i-am spus ce-a vrut el: vârsta, localitatea, ba chiar și-o poezie pe care-o făcusem eu. Mama a ajuns repede la Radio Vacanța. Am văzut-o-n capul scării. Era disperată. Nici n-a mai urcat și ultima treaptă până la mine, mi s-a prăbușit la picioare și mi le-a îmbrățișat. I-a mulțumit domnului ăluia, eu i-am făcut cu mâna și am plecat amândouă. Mai mult din vacanța aia nu mai știu. Nici de mama nu-mi mai amintesc deloc până-n vara următoare, când iar a venit singură. O mai fi fost

și-ntre astea două veri, sigur a mai fost, dar eu nu mai țin minte nimic. De fapt, nu cred că era chiar vară, nu era așa de cald, dar nici iarnă nu era, că de puțin timp căzuseră florile din pomii noștri și din ceilalți, din sat. M-a îmbrăcat bunică-mea într-un costum galben, tricotat de ea, și-am plecat cu mama, cu o mașină mare, cu mulți oameni. Am crezut că mergem din nou la mare sau la București, chiar dacă nu mi-a spus nimic de mare și nici de București. Am crezut asta pentru că, atunci când am coborât din mașina aia, am recunoscut clădirile alea înalte pe care le văzusem numai la București și la mare. Am urcat imediat în altă mașină, dar am mers puțin. Ne-am dat jos în fața unei clădiri foarte mari, cu multe scări în față, ca la muzeu. M-am gândit că mama-mi face o surpriză și mă duce la muzeu. Dar înăuntru nu era muzeu, erau coridoare lungi și late și mulți oameni mergeau repede pe ele, și-ntr-o parte, și-n alta. Am intrat cu ea într-o sală mare, cu bănci de lemn, plină de oameni. În față, era o masă fără picioare și fără aer. I se vedeau doar capul și pieptul domnului care stătea în spatele ei. Lângă el, dar nu chiar aproape, era o doamnă care bătea cu degetele într-un aparat negru și, din când în când, împingea cu mâna partea de sus a aparatului ăluia care țăcănea foarte tare. Numai când împingea ea, se oprea țăcănitul. Semăna cu zgomotele pe care le făcea mașina de scris a unchiului Vergică, bărbatul surorii celei mari a bunicului meu, numai că mașina unchiului scotea niște sunete sâsâite, ca de lăcuste. M-am așezat cu mama pe o bancă și-am observat că lângă noi era tata. Nu mi-a zis nimic, nu i-am zis nici eu. Mama-mi făcuse, când intrasem în sală, semn cu degetul că nu vorbim. Destul de repede după ce am ajuns, cineva a strigat numele părinților mei, iar ei s-au ridicat și s-au dus în față. Mie mi-au făcut, de data asta amândoi, semn să stau cuminte acolo și să nu zic nimic. N-am zis, m-am uitat și eu în față, dar n-am auzit ce se vorbește. Au terminat repede de vorbit, domnul ăla i-a pus să scrie ceva pe masa lui, apoi au venit la mine, m-au luat de mână amândoi și am ieșit afară, la scările alea multe. Acolo, am rămas numai de mână cu tata, mama m-a pupat și-a plecat. Am plecat cu el pe niște străzi, dar nu multe. Am ajuns la un magazin pe care scria „Auto-Moto-Velo-Sport", cel mai lung cuvânt pe care-l văzusem vreodată. Abia l-am citit și, oricum, n-am înțeles ce-nseamnă. Înăuntru, plin de motociclete, biciclete, mingi, rachete de tenis. Era un magazin foarte mare și mirosea atât de frumos în el, atât de frumos, că mi-a venit apă-n gură. Când tata m-a dus lângă locul ăla cu multe biciclete, am înțeles că roțile lor miroseau așa frumos. Mai văzusem eu biciclete, aveau și bunicii mei una verde, dar roata ei mirosea numai a ulicioară. Astea noi miroseau a ceva necunoscut care-ți făcea urechile să țiuie. M-am aplecat spre o bicicletă roșie și, când nu m-a văzut tata, i-am lins roata din spate. Era amară, foarte amară, dulce de amară. Mi-au dat lacrimile, de plăcere. Mirosul și gustul de roată nouă de bicicletă le simt de-atunci numai când mă bucur deadevăratelea. Vin așa, din nimic, odată cu bucuria. Când vin, nu beau și nu mănânc nimic ore-n șir, multe ore după ce ele au și plecat, însă eu tot sper să le găsesc măcar un pic, măcar pe vârful limbii sau al nasului. Bineînțeles, turnesolul ăsta pentru determinarea bucuriei nu mă lasă să mă mint, iar asta e un lucru foarte rău, unul dintre cele mai greu de suportat pentru un om. Tata, după ce s-a uitat mai mult la biciclete, s-a-ntors la mine și mi-a zis că vrea să-mi cumpere una. I-am spus c-o vreau pe aia roșie, iar el mi-a zis că-i prea mare. „Atunci, nu vreau niciuna", i-am spus și m-am întors cu spatele la el, să nu vadă lacrimile astea noi, că alea de plăcere se uscaseră, ca toate lacrimile de felul ăsta: vin la pachet cu un dispozitiv intrinsec de uscare, cel mai performant posibil. A zis „Ți-o iau pe-asta", m-a lăsat acolo, lângă ea, și s-a dus departe, la o doamnă care stătea la o masă. Nu știu ce-a făcut acolo, când s-a-ntors spre mine băga ceva în buzunar. A ajuns la mine în același timp cu un băiat care a adus un pachet. Tata l-a desfăcut, iar înăuntru erau niște fiare roșii cu două roți singure. Lângă ele, în niște pungi transparente, mai erau niște chestii din plastic și metal. Tata s-a aplecat, a scos din pachet bicicleta aia stricată, și-a ridicat un pic pantalonii și s-a așezat pe vine. Eu am început să plâng în hohote.

— Ce-ai, de ce plângi? Ți-o iau pe aia pe care o vrei.

— Dar eu o vreau pe asta bună, nu pe aia stricată!

— Doamne, copile, e bună, doar că trebuie s-o asamblăm, s-o facem ca

pe asta care-ți place ție. Să-i pun pedalele, șaua și ce-i mai trebuie, s-o potrivesc pentru tine. Asta e numai un model, au făcut-o oamenii din magazin ca să vadă cine vine să cumpere câte feluri de biciclete sunt și să-și aleagă, cum ai ales și tu. Ți-o fac la fel, ai un pic de răbdare, acum o montez.

Și s-a apucat de făcut bicicleta. Am stat lângă el și m-au trecut toate apele. Nu-nțelegeam cum din stricătura aia o să poată el face o bicicletă ca aia pe care deja o iubeam eu. Tata meșterea la ea cu sârg, iar de pe frunte a-nceput să-i curgă apă. Îi curgea pe tâmple, pe nas, pe gură, pe gât, peste tot. Cu cât strângea el mai tare din dinți, că și asta făcea, și întorcea fiarele și roțile alea pe toate părțile, cu atât mai multă apă curgea din el. Se făcuseră două bălți mici, una-n dreapta, una-n stânga lui. Chinul lui n-a durat mult. Și nici n-a mințit. Mi-a făcut o bicicletă la fel ca aia, ba parcă mi s-a părut și mai frumoasă. L-am îmbrățișat atunci, adică i-am îmbrățișat picioarele, că-ncepuse deja să se ridice. L-am pupat pe genunchi. Tata a luat bicicleta, m-a luat și pe mine, am ieșit și-am mai mers câteva străzi noi trei. Am ajuns în capătul uneia care se vedea că-i foarte lungă și avea pom lângă pom pe ea, iar pomii ăia erau foarte mari și aveau niște buzdugane mici și verzi pe crengi. Dar n-am apucat eu nici să mă mir prea mult, nici să-ntreb ce fel de pomi sunt ăia, că tata m-a urcat pe șaua bicicletei, mi-a pus picioarele pe pedale și mi-a zis: „Mergi". Am început să dau din picioare și să merg, dar mâinile mi se tot duceau când într-o parte, când în alta. „Ține drept, ține drumul, îndreaptă ghidonul", l-am auzit din spate. Ghidonul nu putea fi decât fierul ăla cu coarne. L-am îndreptat din mers, nu m-am oprit, n-am căzut. Pur și simplu alergam prin vânt, dar mai repede decât el, că mai alergasem eu prin vânt și-acasă, dar nu l-am prins niciodată. Acum eram săgeata care i-o lua-nainte. Sentimentul ăla m-a făcut să pedalez din ce în ce mai repede, iar tata a ajuns s-alerge după mine până la gară, că acolo m-am oprit, acolo unde se și termina strada aia mare. Era ud tot bietul de el. Am stat să-și tragă sufeltul, a fumat și vreo două țigări, una aprinsă de la alta. Mi-a zis că ne-ntoarcem tot așa, că am talent la mersul pe bicicletă, n-a mai văzut niciodată copil care să nu cadă când învață să meargă, dar să nu mai alerg în halul ăla. Mi-a plăcut ce-a zis tata, l-am ascultat. Prea încet n-am putut totuși să merg, când am încercat, era să cad. Pe bicicletă nu poți să stai, ori mergi, ori te dai jos. N-am mers toată strada aia înapoi pentru că tata mi-a cerut să fac la dreapta și-am făcut. Am ajuns la bloc. Așa mi-a zis el: „Uite, suntem la noi, la bloc". Blocul era mai mic decât celelalte blocuri pe care le văzusem eu și aici, și la mare, și la București. Era mai mult lat decât înalt și avea o alee lungă înainte s-ajungi la el. Avea și-o ușă, am intrat prin ea cu bicicleta și-am ieșit pe partea cealaltă a blocului, într-o curte. O curte! Avea bănci în ea și pe unele dintre ele stăteau oameni și copii. Tata i-a salutat pe oameni, iar mie mi-a zis să-l aștept un pic acolo, că vine imediat. Am sprijint bicicleta de o bancă pe care nu stătea nimeni și-atunci i-am văzut roțile. Erau murdare de praf. Le-am șters cu mâna, cu amândouă mâinile, cât am putut eu de bine, m-am aplecat spre ele, dar nu mai miroseau ca la-nceput. Am și suflat un pic, cum făcea bunică-mea când ștergea oglinzile, dar mirosul nu-l mai aveau întreg. M-am supărat și m-am așezat pe jos, lângă ea, în praf. Nu plângeam, doar sufeream. Acolo m-a găsit tata, care iar n-a mințit, a venit foarte repede. Era cu mama. El mi-a luat bicicleta, iar mama m-a luat de mână. Am ieșit din curtea aia, dar pe altă parte, nu prin bloc, și-am ajuns la mașina lor. Tata a pus bicicleta în portbagaj, m-a urcat pe mine în spate, mama s-a urcat în față, și-am plecat. În mașină, nu mă gândeam decât ce face bicicleta mea, în spate. Dacă nu se strică de la hurducături, dacă nu se murdărește pe-acolo de ceva. Am ajuns seara, târziu, acasă, la bunici. S-au bucurat foarte mult și le-a plăcut bicicleta mea. La masă, am înțeles însă că ei nu de ea se bucurau, ci de faptul că părinții mei nu se mai despărțeau. În ziua aia fusese „ultima înfățișare". Așa au spus când le-au povestit bunicilor ce-am făcut noi la oraș. Pentru mine, nu fusese nimic altceva decât bicicleta. Pentru ei, „Avem un copil de crescut, intră acum la școală, n-avem cum să ne despărțim". Din asta, eu am înțeles că prima dată noi trei fuseserăm în clădirea unde oamenii se-mpacă. M-am bucurat, nu știu de ce, dar m-am bucurat. Peste câțiva ani, am trecut cu mama pe-acolo, am avut noi un drum la o mătușă. Am recunoscut clădirea de departe și-am întrebat-o ce-i acolo.

„Tribunalul", mi-a răspuns și-a oftat. Părinții mei au plecat de la noi în noaptea aia. S-au întors însă după câteva zile, nici multe, nici puține, câteva. În timpul ăsta, bunicii nu-mi vorbeau decât despre mama și tata, oraș, școală bună, viață frumoasă, alte șanse. Asta cu șansele n-o-nțelegeam, e un cuvânt care nu-mi place nici acum. Am înțeles c-o să plec la oraș, c-așa e mai bine pentru mine. Normal, pe mine nu m-a-ntrebat nimeni nimic. Dar și bunicii erau supărați. Pe ea am văzut-o plângând de mai multe ori, când credea că n-o vede nimeni, iar el a stat tot timpul ăsta beat. Tot bunică-mea mi-a făcut și bagajele. Când au venit părinții, a fost o masă tristă-n curte, apoi m-au încărcat și am plecat cu ei. Pe drum, în mașină, mă pipăiam pe mâini și pe picioare tot timpul. Tata m-a văzut, în oglinda aia de lângă capul lui, și m-a-ntrebat dacă mă mănâncă ceva. Nu mă mânca, doar că stăteam singură acolo, în spate, și aveam impresia că mă uit tot eu la mine, cum stau acolo. Mă uitam de pe geamul ăla mare din fața mașinii, de afară mă uitam la ei și la mine. Vedeam perfect toată mașina, tot interiorul. Vedeam fetița care eram cum se pipăie pe mâini și pe picioare, îl vedeam pe el cum mișcă volanul și bățul ăla dintre scaunele lor, care semăna cu bastonul străbunică-mii, dar mult mai scurt și mai gros, cu o minge-n cap, o vedeam pe mama cum se uită pe geam în câmp. Eram în amândouă locurile, numai că-ntr-unul eram cu corpul meu, iar în celălalt eram cu ochii mei, iar ochii mei vedeau mai mult ca niciodată. Așa a fost tot drumul ăla, tot, tot. Când am ajuns, iar tata a oprit mașina, eu nu mai eram în geam. Plecasem. Dar nici în corp nu mai eram ca înainte, parcă nu mai eram eu toată în corpul meu, parcă lipsea ceva. Am pus mâinile la ochi, ochii erau la locurile lor de ochi, însă eu nu mai eram toată. Puteam să privesc, dar nu mai vedeam la fel. Atunci n-am simțit asta, ci doar că, într-un fel, m-am îngustat, m-am subțiat, m-am tras, cum se zice la țară. Că nu mai eram întreagă. Plecasem de-acasă toată și-ajunsesem doar o parte. Ce s-a pierdut nu știu exact, n-am aflat niciodată, însă mereu am știut că din ziua aia am devenit o parte din ce fusesem până atunci. Am mers cu ei în casa lor, iar casa lor era mică. Nici nu era o casă. Era o ușă într-un loc în care, după ce urcai o scară cu multe trepte și apoi încă una, mai erau și alte uși. Și între scările alea erau uși. Când am intrat pe ușa părinților mei, am găsit după ea o cameră foarte mică în care ne-am lăsat încălțămintea, una în stânga, în care mirosea a mâncare, una în față, cu o canapea și o masă mare, în mijloc, dar mai mică decât a noastră din prăvălie, din camera aia ajungeai iar într-una mică rău, mai mică decât aia de la intrare, care în stânga dădea într-o altă cameră, mai mică decât aia cu masa și nici masă nu avea, doar un pat și un scaun, iar în față era baia. Așa i-au spus ei, „baie". Pe aia cu masa au numit-o „sufragerie", iar pe aia cu scaunul, „dormitor". Cele mai mici se chemau „holuri". Ce e aia bucătărie știam și eu, c-aveam și noi acasă. Casa asta mirosea a mama amestecată cu fum de țigară. Am stat cuminte pe pat, iar ei au vorbit. Nu știu ce-au vorbit pentru că nu-i auzeam. Eram lângă ei, dar urechile nu-mi mergeau. S-a făcut târziu. Mama m-a culcat cu ea, în dormitor. A doua zi, m-a trezit, m-a trimis la baie, să mă spăl, m-a îmbrăcat într-o rochie din aia bleu, cum avusesem eu când mergeam la grădiniță, m-a pieptănat și-am ieșit pe ușă. Am coborât, am mers puțin și-am ajuns la o curte mare care avea înăuntru o casă mare. Eram sigură că merg la școală, dar n-a fost așa. Mergeam la cămin. Căminul n-avea pomi în curte, nici cerdac, dar avea desene animate pe pereți, înăuntru. Și-n tot înăuntrul ei mirosea așa de rău, că te lua amețeala. Pe mine m-a luat. Era un amestec de miros de tocană cu transpirație, un miros greu, apăsător, de stătut. Dacă la noi în casă ar fi mirosit măcar un pic din mirosul ăla mult, bunică-mea s-ar fi apucat de zugrăvit. Mama m-a dus la o doamnă înaltă, slabă, cu coc și mi-a zis că este educatoarea mea. M-a lăsat cu ea și a plecat. Educatoare mai avusesem eu, pe domnișoara Ionica, dar era frumoasă și bună, doamna asta urla la copii îngrozitor și tot timpul. La mine n-a urlat niciodată, dar țipetele alea m-au speriat rău. Nici nu ridicam ochii, s-o privesc. Copiii nu erau ca prietenii mei, erau răi și ei. Și noi ne mai băteam câteodată, mai mult ne-nghionteam, dar ăștia se zgâriau, urlau și-și băgau degetele-n ochi. Căminul era și mai lung decât grădinița. Te uita Dumnezeu în el. Mâncare mama nu-mi dădea la mine, mâncam acolo. Acolo și dormeam, după masa de prânz, între doi frați gemeni aveam patul. M-au pus între ei ca să

nu se mai bată. Nu s-au mai bătut, numai că amândoi dormeau cu ochii deschiși, iar eu, pe orice parte m-aș fi întors, tot de ochii lor urâți și ficși dădeam. Din cauza lor și-a educatoarei care lovea copiii cu un caiet mult mai mare decât un caiet normal, avea și coperte foarte groase, am evadat de la cămin. Am găsit într-o zi poarta descuiată, o pândeam de mult, și-am plecat. Știam cum se numește serviciul mamei și, întrebând din om în om și trecând peste un pod care avea pe stânga un cimitir, am ajuns la poarta combinatului. Acolo am spus frumos numele mamei, portarul a dat un telefon, iar mama a apărut și repede, și disperată. Cred că și-a luat liber pentru c-am plecat imediat cu o mașină mare, cu mulți oameni, acasă. Acolo, mama m-a rugat să nu mai fug de la cămin, că ea m-a dus acolo să mă obișnuiesc cu școala și cu colectivitatea, colectivitatea însemnând mai mulți copii care stau într-o casă și nu sunt frați. Mama a plâns, iar eu m-am dus a doua zi la cămin și n-am mai fugit. Nu voiam să plângă mama. La câteva zile după fugă, nu știu câte, a venit bunicul la mine, la cămin. Nu i-am spus că nu-mi place acolo, doar m-am cuibărit la el în brațe și i-am zis că vreau să mă ducă acasă. S-a dus și-a vorbit ceva cu directoarea căminului, în camera ei cu steag deasupra ușii, apoi a venit, m-a luat și-am plecat. Când am ieșit pe poartă, i-am spus atât: „Să nu mă mai dai niciodată". Și n-am mai zis nimic după asta tot drumul. Cu un camion am ajuns acasă, la bunica. Ea m-a luat în brațe și m-a strâns, m-a pupat mult și m-a legănat, așa, în picioare. Dar lui i-a zis, peste umărul meu: „Nu e bine ce faci.". Dar a fost bine, am mai stat cu ei o vreme, chiar dacă nu prea multă, o vreme bună am mai stat. Pe urmă, iar au venit părinții și m-au luat, însă pe drumul ăla, în afară de faptul că mă simțeam grea ca piatra, altceva n-am mai avut. M-am dus la școală, m-a dus mama. Mi-a luat o uniformă cu pătrățele mici, albe și albastre, cu șorț în față, albastru singur. Peste părul strâns în două cozi, strâns cam tare, îmi punea o bentiță albă, elastică, un fel de chingă cu doi clești de fier la capete, să stea bine pe cap bentița, să n-alunece. Învățătoarea era tânără și frumoasă, mi-a adus aminte de domnișoara Ionica, însă n-a fost decât un pic învățătoarea mea. S-a-ntâmplat ceva la școală și-am ajuns repede la altă-nvățătoare, care nu mai era nici tânără, nici frumoasă. Mama avea mari probleme cu mine. Nu voiam să mă duc la școală. Școala era gard în gard cu blocul nostru, peste curtea lui. Copiii, când voiau să joace fotbal, nici nu se jucau în curtea blocului, se jucau în curtea școlii. În fiecare dimineață, mama mă târa la școală. Mă lăsam grea și urlam până la ușa clasei, iar eu nu știusem că știu să urlu. Atunci am aflat sau atunci am învățat. Acolo, mă prelua învățătoarea, mă ducea-n bancă, mă mângâia puțin pe cap și apoi îi făcea mamei semn că se ocupă ea, poate să plece. Și mereu pleca și mă lăsa acolo. Învățătoarea nu era rea, dar nu-mi plăcea. Avea o voce țipătoare și când cânta, ba chiar și când vorbea-n șoaptă. La prima ședință cu părinții, le-a zis să-i aducă și pe copii. Când a venit rândul meu să spun cum mi se pare la școală, i-am zis că nu-mi place. A făcut greșeala să mă-ntrebe de ce. „Pentru că ești urâtă, bătrână și grasă". Nu știu în cât timp m-a iertat sau dacă m-a iertat vreodată. De-atunci, s-a purtat cu mine corect și în niciun fel peste sau sub. În decembrie, când împlineam șapte ani, eram complet și definitiv domesticită. Mă duceam la școală de bunăvoie, neînsoțită și nesilită de nimeni. Asta era, trebuia să mă duc, n-aveam scăpare. La școală, era o plictiseală înfiorătoare. Copiii făceau liniuțe, bastonașe, litera „a". Eu liniuțe și bastonașe n-am făcut niciodată și nici n-am priceput care-i treaba cu ele, la ce folosesc. De scris, știam să scriu. Oribil, dar știam. Doamna îmi dădea, din dulapul ei, cărți cu povești, cărți din alea cu patru rânduri pe o pagină colorată toată. Și ce scria acolo? Iată: „Au fost odată ca-n povești/ Din mândre neamuri iepurești/ Cei șapte iepurași voinici/ Pe care îi vedeți aici.". Normal, pagina pe care era scrisul ăsta avea ca desen șapte iepuri într-o grădină. Am întrebat-o dacă n-are „Povești" de Ion Creangă sau „Amintiri din copilărie", că mie alea-mi plac. S-a uitat trăsnită la mine, s-a dus iar la dulap și s-a-ntors cu „Ion Creangă – Povești. Povestiri. Amintiri din copilărie". Așa mai da. Doamna nu era rea, eu eram rea, eu le făceam probleme tuturor. Nici măcar nu-i ziceam „doamna", îi ziceam „tovarășa", dar mama, acasă, îi zicea „doamna", iar eu, în gând, tot așa-i spuneam. Acasă era... acasă. La bunici nu m-au mai dus o vreme, probabil s-au gândit că asta mi-ar face rău, mi-ar

întârzia obișnuirea cu ei, cu școala, cu orașul. Nu probabil, sigur. Ei erau niște oameni tineri și frumoși care se treziseră cu un copil pe cap. Eu locuiam în dormitor, ei, în sufragerie. Când se certau, mama venea să plângă și să doarmă cu mine. Îmi zicea mereu așa: „Pentru tine n-am divorțat, să ai tu tată, pentru tine m-am împăcat cu el". Mie mi-era milă de ea, suferea tare. Și eu îi zic în gând fetei mele, când ne supărăm rău, „Pentru tine încă mai stau pe lumea asta, pentru tine", însă n-am putut să și articulez nicicând grozăvia asta de care mi-e cea mai mare rușine pentru că e cea mai mare porcărie pe care mintea mea fost în stare s-o gândească. Oricum, când aud pe cineva aruncând în capul altcuiva zoaiele infecte ale lui „pentru tine", mi se face rău de amintire și rău de vină, o combinație de-o unică ticăloșie. Pe zi ce trecea, îmi dădeam seama ce copil rău eram. Din cauza mea suferea ea. El nu suferea. Doar că, atunci când se certau, stătea în bucătărie până târziu și fuma. Cred că și peste târziu, fiindcă noi ne culcam, iar el tot acolo era. Pe mine nu prea mă băga-n seamă tata. Numai dacă-i stăteam în vreun drum, îmi zicea să mă dau la o parte. A, ba m-a-nvățat să fac cafea la ibric, imediat după ce m-au adus la școală. Bea cam șase-șapte pe zi, i le făceam eu pe toate, mai puțin pe aia de dimineață, pe care i-o făcea mama. Cu școala m-am împăcat și pentru că acolo nu era circul de acasă. Se mai certau și copiii, se mai și băteau, deh, copii de la oraș, dar nu erau de capul lor, doamna rezolva orice situație. Acasă însă nu avea cine să rezolve nimic, părinții se certau în fiecare dimineață și de mai multe ori de după-amiază până seara. Și nu se-mpăcau în fiecare seară. Pe mine m-au mutat, din nu știu ce motiv, în sufragerie și s-au dus ei în dormitor. Dar și acolo se certau la fel de rău. Mie îmi bătea inima tare când se certau, aproape la fel de tare cum bătea pendula aia veche, de pe perete. Și nu-mi bătea în piept, îmi bătea în gât. Mereu credeam c-o să se întâmple ceva foarte rău, nu știam ce anume, însă eram sigură că se va întâmpla. Dar, în afară de faptul că mama plângea și venea să doarmă cu mine, nu se întâmpla altceva. Nu m-am învățat ușor cu asta, la noi acasă, adică la bunici, nu se certa nimeni cu nimeni așa. Bunica îi zicea mereu bunicului ceva de străbunică-mea, de exemplu, „Fir-ar mă-ta a dracului", dar asta numai cât a trăit străbunică-mea, după aia nu i-a mai zis. El răspundea râzând: „Da' de ce, trăi-te-ar Dumnezeu?". Bunică-mea se-nfuria și mai tare și pleca bombănind: „Fir-ai a dracului, Evo!". Și asta era tot. La care Eva se referea ea am aflat așa de târziu, că mi-e și rușine să recunosc. La ei, nu mi-a fost niciodată frică. Nici de certuri, nici de altceva. Aici, la părinți, îmi era frică de orice, mai puțin de întuneric. Pe întuneric nu se certa nimeni, era liniște. Întunericul era lumina mea. Totuși, mama nu dormea în fiecare noapte cu mine, mai dormea și cu tata. Într-o dimineață, când m-am dus la baie, trebuie să fi fost duminică fiindcă de luni până sâmbătă suna ceasul, să mă duc eu la școală, iar ei, la serviciu, am văzut ușa întredeschisă la camera lor. Dormeau amândoi, erau acoperiți cu un cearșaf până la gât, dar am știut că sunt goi, am știut că au făcut dragoste. Habar nu am cum, dar am știut. Erau așa de frumoși și păreau calzi de la soare. Privirea mea l-a trezit pe tata, care mi-a spus scurt: „Închide ușa!". Am închis-o, dar nu eu o lăsasem deschisă. Trăind apoi ani mulți cu ei, mi-am dat seama că numai o teribilă eroare umană făcuse ca ușa aia să nu se fi închis bine. În afară de frații mei, alte dovezi ale apropierii lor trupești n-am mai pomenit. Iar primul frate mi-a fost anunțat tocmai când mă chinuiam eu să mă-nregimentez la școală. În noiembrie, mama a venit să-mi spună că e însărcinată și naște la vară, speră că mă bucur, doar eu am mai vrut un frate. Da, eu vrusesem. Cât am fost copil, la bunici, nu m-am gândit la asta, nu simțeam nicio lipsă. Dar aici, cu ei, aveam efectiv nevoie ca de aer de altcineva, de cineva cu care, Doamne!, să-i pot împărți, ca să-i pot duce. Însă, pentru că n-am spus nimănui de ce vreau eu să am frate, nimeni nu mi-a spus mie cât de greu cresc copiii și nici că asta e o chestiune care mă va privi direct pentru foarte mult timp. De-aia e rău să n-ai cu cine să vorbești. Chiar dacă, poate, nu-ți folosește ce-ți spune cineva, măcar îți auzi gândurile cu voce tare și-ți sună altfel, vocea ta te poate pune pe gânduri. Când am descoperit eu ce bine e să vorbești singur, era prea târziu, mamei începuse deja să-i crească burta. Era bună cu mine mama. Mă ajuta în fiecare seară la lecții. Eu îi dictam, iar ea scria, că

eu scriam prea urât și nu mă puteam duce cu caietele alea la școală. Iar bastonașe și liniuțe n-am vrut să fac nici moartă. A făcut ea, apoi a scris pagini întregi de „a mic“ și „a mare“, de mână amândouă. Sus, în stânga fiecărei pagini pe care o scria, lipea o poză dintr-un almanah, le potrivea extraordinar de bine. A muncit de una singură, săraca, destul timp. Ea scria, la masă, eu, în pat, citeam. Când s-a mai complicat treaba cu lecțiile și-au apărut întrebările și exercițiile, am fost obligată să particip. Atunci am început să-i dictez. Aveam cele mai frumoase caiete din clasă, dar numai în ce privește temele. Ce scriam în clasă era mizerabil. Învățătoarea a observat, de bună seamă, dar a închis ochii. Tata nu s-a amestecat în treburile mele cu școala decât peste un an, când am avut atâtea ștersături pe o temă, că mi-a rupt tot caietul și m-a pus să-l scriu din nou. Am scris toată noaptea, iar el nu s-a mișcat de lângă mine. Apoi, m-a lăsat în pace pentru trei ani, până într-a cincea, când m-a certat pentru un 9 la matematică, primul 9 din viața mea. De-atunci, periodic îmi cerea carnetul de note și mă certa de fiecare dată pentru toate notele de 9 din el. Nu erau multe, dar păreau multe fiindcă lua mereu carnetul de la capăt și-așa se adunau reproșurile. Când eram într-a opta, l-am rugat să mă certe la zi, iar îndrăzenala mea l-a șocat. Cum l-a șocat că n-am știut să răspund de ce creionul se ascute la ambele capete, iar frate-meu ăla mare, cinci ani avea atunci, a știut: „Dacă tocești unul, întorci creionul, nu stai s-ascuți“. Eu am crezut că e vreo explicație deșteaptă, neevidentă, nu truismul ăsta. Tata m-a privit însă cu milă, ca pe o inadaptată, ca să nu zic mai rău. Dar deocamdată eram în clasa-ntâi și nu-nțelegeam de ce-am venit eu la ei, ce caut eu în oraș. Prietenii lor nu-mi plăceau, rudele de la oraș erau firoscoase, iar eu nu suportam să mergem în vizită la nimeni, mai ales după gafa pe care-am făcut-o la niște prieteni care-aveau doi copii aproape de vârsta mea și, când mi s-a spus să merg să mă joc cu ei, am zis că eu nu mă joc cu proștii. S-a lăsat o tăcere atât de grea, de neagră, încât am înțeles că una dintre ocupațiile mele de bază trebuie să fie tăcerea. Și-a fost. Dacă poate fi atât de supărător că spun ce gândesc, atunci ce gândesc o să fie numai treaba mea. Acasă tăceam, când aveam musafiri tăceam, când mergeam în vizite tăceam. Așa am învățat să cunosc oamenii, e calea cea mai rapidă și mai sigură. Când taci, oamenii te consideră prost înainte de orice altceva. Și se poartă cu tine de parcă ai un sfert de creier, iar lucrul ăsta ți-i arată pe ei exact așa cum sunt, câștigi timp mult și nici n-ajungi să fii dezamăgit. În fața unui prost, absolut oricine simte nevoia să facă pe deșteptul, iar de-acolo-și dă drumul și la alte „calități“. E spectaculos rolul de prost, știu, sunt o scârbă, dar îl practic frenetic și constant de când aveam șapte ani. Niciodată nu m-a dezamăgit postura mea de proastă, numai beneficii mi-a adus. În consecință, e postura mea pe care o iubesc. Singura. Toate celelalte sunt aproximări ale mele, niciuna nu mi-e așa confortabilă, odihnitoare chiar. La sfârșitul anului școlar, s-au milostivit de mine și m-au dus în vacanță, acasă. Atunci a-nceput nebunia mea cu drumurile. M-am bucurat mult când mi-au spus că mă duc la bunici, dar, când m-am urcat în mașină, am început să văd drumul de-ntoarcere, iar asta m-a durut îngrozitor. Nu mă pot abține niciodată să fac asta când sunt la-nceputul unui drum bun, niciodată. Fac mereu eforturi să plec din gândul ăla, dar arareori reușesc. Am boala drumului trist și-a-ntoarcerii obligatorii acolo unde nu e bine. Vacanța a fost nu frumoasă, ci minunată. Poate de-aia nu mi-o amintesc deloc, în afara faptului că-n timpul ei s-a născut frate-meu ăla mare, ăsta de-l numesc eu când „mare“, că e mai mare decât ăla mic, când „mijlociu“, pentru că e mai mic decât mine. Mama a venit cu el la bunici, să-l vadă. Era foarte frumos, arăta ca o pâine cu ochi albaștri. Avea și păr, păr negru. Mama îi dădea lapte din sânii ei. Era și mai frumoasă mama. La puțin timp după nașterea lui, m-am întors la școală. M-așteptam să găsesc ce-am lăsat, dar n-avea să fie deloc așa. Eu, mama și frate-meu ne-am mutat în dormitor. Mama nu mai avea când să scrie după dictare. Frate-meu, deși un bebeluș, nu făcea prea mult zgomot sau prea des, dar viața mea se dăduse, odată cu nașterea lui, încă o dată peste cap. Copilul trebuia alăptat, schimbat, spălat, jucat. Noaptea, ca să nu mă trezesc, mama, întinsă pe spate, îl ridica în mâini și-l făcea „avion“, ca să nu plângă. Credea ea că nu mă trezesc, numai că eu mă prefăceam că dorm, să creadă că e eficient

pilotajul ei nocturn. Chiar și așa liniștit cum era, era totuși viu, mai plângea. Am fost mutată cu tata, cearcănele m-au dat de gol. I-am rugat să mă lase acolo, că învățam la fel de foarte bine. Unde era problema? „În viitor“, au spus ei, „când se va acumula oboseala“. O ajutam pe mama cu lucruri mărunte, îmi făcea plăcere s-o ajut. De când cu copilul, chiar devenisem foarte responsabilă. Într-un fel, era și copilul meu, nu doar al lor. Asta nu mă obosea, mă bucura. Aș fi vrut să rămân cu ei în cameră, dar am ajuns să dorm cu tata, iar asta nu mi-a plăcut deloc. Tata se dădea la marginea patului, ca să am loc, însă eu aveam senzația că dorm cu un străin, ceea ce nu mi se mai întâmplase. Dormeam mai mult, însă și mult mai prost. Cearcănele se-ntețeau. Ei nu și-au dat seama, credeau că durează mai mult timp până mă refac și-au avut drep-tate. Și acum am cearcănele intacte. Numai că, între timp, s-au obișnuit cu mine așa, nu le-au mai observat. Nu vorbeam mai nimic cu ei, dacă nu mă întrebau. Când puteam, vorbeam cu mine. După ce-a născut mama și-a stat destul de mult cu frate-meu acasă, și-a făcut un fel de întrerupere la serviciu, nu prea aveam unde și când să vorbesc cu mine. Nu mai eram singură nicio-dată. Am învățat să-mi vorbesc pe dinăuntru, nu gânduri normale, pe care le are tot omul, discuții. Numai că nu-i deloc același lucru. Cu tine trebuie să vor-bești cu voce, să te-auzi, ca să te-nțelegi mai bine. Sau să te certi pe tine mai cu spor, poate și cu efect. Dovada e plânsul. Mai rău decât să plângi pe mutește ce poate fi? Știu, să plângi pe dinăuntru. Lacrimile se varsă-n sânge și ajungi să nu-ți mai dai nici tu seama că plângi. Începi să trăiești sărat și te obișnuiești. De frate-meu îmi plăcea și-aveam grijă de el ca o mamă mică. Văzusem cum face mama și puteam să fac și eu tot ce făcea ea pentru el, mai puțin să-l alăptez. Am încercat și asta, când s-a dus ea odată până la piață, iar el a-nceput să plângă de foame. A mers, s-a liniștit, dar nu l-a ținut prea mult. Când a venit mama, a-nceput să plângă din nou. Frate-meu nu avea suzetă, mă avea pe mine. Totuși, alăptatul ăsta fals n-a durat prea mult pentru că m-a prins tata. A urlat așa de tare la mine, că m-am simțit ca Făt-Frumos cu ghioaga zmeului deasupra capului. Nici n-a putut să-mi spună cu ce-am greșit, s-a sufocat în urlet, a trântit ușa și a plecat. Îmi trezise copilul. A trebuit să-l legăn mult, până s-a-ntors mama, că iar era plecată. I-a spus și ei ce nenorocire făcusem, iar ea mi-a zis să nu mai fac așa ceva, că nu e normal, e fratele meu, nu copilul meu. Dar de ce nu e normal nu mi-a spus nimeni. În afară de faptul că îi dădeam sân sec, cu ce greșeam? În fine, nu i-am mai dat. De la întâmplarea asta mi-am învinovățit sânii așa de rău, că nu s-au mai dezvinovățit bieții de ei decât peste douăzeci de ani, când mi-am alăptat copilul. Iar să mi-i atingă cineva care nu-i copilul meu și să nu-mi vină să plâng și să fac moarte de om cu mâinile goale în timp ce strâng din dinți nu s-a întâmplat decât la patruzeci de ani. Nu de la greșeală, ci patruzeci ai mei. Dar, deh, ar trebui să fiu mulțumită, alți oameni sunt bolnavi, n-au ce mânca sau n-au adăpost. Eu sunt bine. Mereu am fost bine. Am scăpat de dormitul cu tata când a venit la noi, peste iarnă, bunicul lui, un bărbat de-o înălțime amețitoare, trebuia să-mi dau cu totul capul pe spate ca să-i văd lui capul, când stăteam lângă el, suplu, cu cele mai frumoase mâini din lume și cu părul alb. Cât a stat bunicul la noi, tata s-a mutat cu mama și cu frate-meu, iar eu am dormit cu foarte bătrânul. Era un om drept, mâncam amândoi câte un măr în fiecare zi. Îl spăla, ne așezam la masă, își lua briceagul și tăia câte o felie de măr, apoi o curăța de coajă. Una eu, una el, niciodată alt-fel. Omul ăsta citea mult, chiar mai mult decât tata, care, în afară de fumat și de băutul cafelelor, nu făcea altceva după ce venea de la serviciu. Bunicul avea o rană îngrozitoare la piciorul stâng și, din cauza ei, avea un ritual de îngrijire special, dimineața și seara. Când și-a desfăcut prima dată bandajele, am fost sigură că o să moară-n noaptea aia, cu mine-n pat. Rana era de la genunchi la gleznă, în cea mai mare parte era deschisă, ceea ce se numește „carne vie“. Bunicul nu avea piele până la laba piciorului. Pe spatele piciorului, pe gambă, mai erau câteva locuri foarte mici unde mai avea piele, dar, în rest, era un pi-cior mâncat de rană. În partea din față, se vedea osul. Nu-nțelegeam cum poate cineva să trăiască în felul ăla, să nu se vaiete niciodată, ba chiar să râdă, să glumească, să citească, să povestească atâta viață și, cel mai greu, să gătească. Bunicul a hotărât că mama are un bebeluș și pe mine, așa că ea nu va mai găti

toată iarna. N-a murit în noaptea aia și n-a murit nici în iernile următoare, până când am fost eu în clasa a cincea. A vrut să mă-nvețe limba germană și limba maghiară, dar tata a zis: „Nu, bunicule, nu vreau să am probleme la serviciu." Bunicul ăsta mi-a povestit amândouă războaiele pe care le-a făcut, iar de la el mi-au rămas centura lui din Primul Război, cutia de trabucuri cubaneze în care-și ținea briciul cu care se rădea și celelalte instrumente care-i foloseau tot la asta, convingerea că poți trăi cu o rană incredibil de mare, fără să te vaieți și fără să mori, și două cărți: „100 de sfaturi de preot Iuliu Pop", Tipografia Națională Lugoj, 1921, și o carte de rugăciuni care nu are nici primele, nici ultimele pagini, așa că nu știu de când este. În loc de semne, în ea, bunicul pusese trifoi cu patru foi. Sunt acolo și acum, cu mirosul lor dulce, de iarbă amestecată cu hârtie veche. Iernile mele au fost bune cât a trăit el. Când veneam de la școală, îmi dădea să mănânc, iar, la final, împărțeam amândoi mărul. N-a avut niciodată o vorbă de ceartă pentru mine, nici măcar un mic reproș. El era liniștea din casa aia. Îl așteptam ca pe vacanțe și ca pe duminicile în care mergeam la bunicii mei, acasă. Când a murit, era iarnă, iar eu eram la țară. Avea optzeci și cinci de ani și a făcut un accident vascular cerebral. Nu m-au dus la înmormântarea lui, iar asta m-a legat de el și mai mult. Întoarsă în oraș, la școală, am început să citesc toate cărțile lui, în special pe astea două, pe care aproape că le știam pe dinafară. Așa m-am întâlnit cu Dumnezeu, în ele. După mulți ani, am aflat că eu spuneam Crezul cu *filioque* și mă rugam cu osârdie în fiecare zi pentru Papa de la Roma, oricine ar fi fost papă. Bunicul fusese catolic, pe urmă greco-catolic și murise ortodox. Cărțile lui de rugăciuni erau însă catolice și greco-catolice. Ca să rezist morții lui, dormeam cu ele și citeam și eu din ele în fiecare dimineață și în fiecare seară, cum am văzut că făcea el. Am dormit bine cu bunicul câteva ierni întregi, am învățat cum să dorm cu cineva rănit. A fost bine asta. Mereu mă gândesc că oamenii ar putea ascunde sub haine un bandaj care păzește o rană mare și-o durere veche. M-a iubit bunicul, știu că m-a iubit, în felul lui de prinț nordic, aparent rece, de fapt, discret. Mi-a descoperit calendarul pe doisprezece ani și nu le-a spus nimic părinților. Doar a oftat, în timp ce eu mă pregăteam să-nghet. N-a mai fost nevoie pentru că l-a închis și a ieșit din cameră. Îmi făcusem, la puțină vreme după ce venisem în casa asta, un calendar. Calculasem pe degete câți ani mai aveam de stat acolo, că-mi spuseseră bunicii că patru plus patru plus patru. Am luat stiloul și-un caiet nou, cu pătrățele, am întrebat în ce zi suntem și m-am apucat de tras linii orizontale și verticale, cu mâna, nu cu rigla. Calendarul ăla era la fel de urât ca scrisul meu, dar era dragostea mea secretă, la fel ca ușa de la șifonier. Avea și o mulțime de ștersături, cu scris peste, arăta ca un palimpsest pentru că despre anii bisecți am aflat nițel mai încolo, iar asta mi-a dat toate calculele peste cap. Oricum, rostul lui era să-ncheie cu nădejde orice zi care se apropia de trecere. În fiecare seară, ultimul lucru, înainte de-a mă urca în pat, era să tai cu o linie oblică ziua care pleca. Tăietura asta era singurul lucru care mă fericea zilnic. Orice zi care trecea mă apropia mai mult de ultima zi pe care o mai aveam de stat în casa aia. După acea ultimă zi, aveam să-mi fac bagajele și să mă-ntorc acasă, la bunicii mei, la viață. Însă în zilele mai apăsătoare, nu mă uitam în urmă, să mă bucur cât a trecut, ci înainte, unde, Doamne, Doamne, cât mai era! Cu ușa de la șifonier a fost o dragoste simplă, că tot am zis de ea. O ștergeam în fiecare zi și pe urmă o pupam mult, mult, după care o ștergeam iar, să nu las vreo urmă. Ușa aia era singura care mirosea un pic a casa bunicilor. În rest, nimic. Totul era neted. Poate din cauza netezimii ăsteia insuportabile am început să crăcănez ace mari, de siguranță, și să le-nroșesc vârfurile-n foc. Apoi, lipeam vârfurile alea roșii de interiorul mânerului de la frigider. Când puneam apoi mâna, era zgrunțuros ca pietrișul de pe marginile ulicioarei. Dar m-au prins, m-au certat, am renunțat. Însă lanțul ăla superb, de aur vechi, cu un model nemaivăzut vreodată nici până azi, nu eu l-am rupt. Pur și simplu, am răsturnat pocalul de bronz în care stătea, a căzut pe covor și s-a rupt. Nu i-am făcut nimic, și eu m-am mirat c-a fost așa de fragil. Orice v-ar spune ei, că nu m-au crezut niciodată, să știți că nu eu l-am rupt. Poate era foarte bătrân, că era moștenire de familie de nu știu câte generații, poate atât i-a fost întregimea, nu știu. Până la moartea bunicului, în viața mea

de la oraș s-au întâmplat un lucru bun și trei foarte rele. Cel bun a fost că ne-am mutat, la sfârșitul clasei a treia, într-o casă mult mai mare, din centrul orașului. Dormeam singură, aveam camera mea. Numai iarna o împărțeam cu bunicul cel foarte bătrân, dar îmi plăcea asta. Două dintre cele rele au venit chiar din cauza mutării ăsteia fiindcă pe mine de la școală nu m-a mutat nimeni. Probabil au crezut că nu e bine să-mi schimbe învățătoarea, însă și clasa a cincea tot acolo am făcut-o. Poate m-au considerat un copil dificil de adaptat pentru că lor însile le eram o ciudățenie. Drumul era foarte lung până la școală. Practic, străbăteam pe jos aproape tot orașul pentru că autobuzele veneau atât de greu, încât ajungeam mai repede pe jos. Pe drumul ăsta, am cunoscut o fată de vârsta mea. Ne întâlneam în fiecare zi la capătul unuia dintre bulevarde și-am hotărât să-l facem împreună, dacă tot era același. Învăța la o clasă paralelă. Într-o zi, când eram noi în fața mitropoliei, pe trotuar, lângă tufișurile alea mari, Ancăi i s-a desfăcut o curea de la sanda. S-a aplecat să și-o închidă, iar eu m-am uitat în tufișul de lângă noi pentru că se mișca ceva acolo. Un bărbat se masturba și-mi făcea semne să vin spre el. Nu mai văzusem niciodată dinaintea unui bărbat, îl văzusem doar pe frate-meu și așa înțelesesem că fetele sunt diferite de băieți. Bărbatul ăla însă era monstruos de mare, iar gesturile lui de chemare m-au înghețat. Anca și-a închis cureaua însă, s-a ridicat și-am pornit spre școală. Nu i-am spus nimic și n-am spus niciodată nici altcuiva. În ziua aia, la școală, n-am văzut și n-am auzit nimic. O frică îngrozitoare mă făcuse dintr-odată rigidă, oarbă și surdă. Doar inima, care-mi bătea foarte tare, mă făcea să cred că mai sunt vie. Cu inima aia-n gât am trăit luni în șir. Mai aveam una acolo, deja de mult. Când tata băga cheia-n ușă, inima aia se activa pe loc. Nu-mi făcea nimic tata, dar gândul că a venit acasă mi-era de nesuportat. În iarnă, am descoperit un alt drum, mai scurt mi s-a părut mie, și n-am informat pe nimeni că pe el merg. O mătușă cumsecade i-a zis mamei într-o zi să trec pe la ea, să-mi dea niște cărți. M-am dus, cum să nu mă duc? Mi-a dat o mulțime de cărți din colecția „Povești nemuritoare“, tot ce-avea ea. Mi-a zis să mai vin și-a doua zi să iau, nu trebuie să le car pe toate, dar n-am vrut să las niciuna. Abia așteptam s-ajung acasă, să citesc. Era forma mea de supraviețuire zilnică. Numai că pe drumul de-ntoarcere acasă a venit un domn mai în vârstă și s-a oferit să m-ajute să le car, că văzuse că mă chinui. I-am dat o parte. Mergeam în dreapta lui, el ținea cărțile tot cu dreapta, iar mâna stângă și-a băgat-o cumva prin palton și de-acolo a scos un fel de zgârci pe care-l freca între degete, dar mâna aia era acoperită cu o jumătate de palton, așa că, dacă veneai din față, nu vedeai ce face, iar din spate, nici atât. Cum de-am avut puterea de a-i cere cărțile și de a-i și mulțumi pentru ajutor, nu știu. Poate pentru că, deși era un drum lăturalnic, nu eram singuri pe el, mai trecea lume. Am luat-o la fugă cu mulțimea aia de cărți în brațe și cu ghiozdanul greu în spate. M-am oprit numai la marginea unei gropi care fusese făcută fiindcă se spărseseră niște conducte mari acolo, o groapă imensă. Pe jos era însă alunecos, iar eu degeaba m-am oprit la marginea aia, că am alunecat și am căzut în groapă. Cum de n-a văzut nimeni, iar nu știu. Am stat acolo destul, dar n-am strigat. Mi-a fost frică să nu vină omul ăla cu zgârciul să mă găsească. Abia scăpasem de el. M-au văzut totuși peste un timp un domn și o doamnă, au chemat mai mulți oameni și m-au scos de-acolo. Oamenii ăia au fost foarte buni. Nu s-au uitat urât la mine când am început să plâng că-mi vreau cărțile. Le-au scos și pe ele. Lovită sau rănită nu eram. Căzusem pe vată de sticlă, iar conductele erau calde, adică aia lângă care căzusem eu era. Mă mânca pielea mâinilor, dar acasă mi-am dat, după ce m-am spălat, cu crema de mâini a mamei de mai multe ori și nu m-a mai mâncat așa tare. Avusesem mănuși. Părinților, bineînțeles, nu le-am spus nimic. N-aveam senzația că i-ar putea interesa. Nu simțeam că m-ar iubi, c-aș avea cu cine vorbi. Și, până la urmă, ce-i aia dragoste părintească? Nu ce cred părinții, ci cum o vrei tu să fie. Eu știam că iubire este că ei au grijă de mine, nu știu cum naiba de m-am prins că grija e iubire pentru că, în general, copiii nici nu iau în calcul chestia asta, e ceva ce li se cuvine. Și chiar li se cuvine, sănătos vorbind. Însă aș fi vrut să mă simt o persoană, nu o grijă pe picioare, cam așa mi-ar fi plăcut s-arate dragostea lor. Dar așa, foarte bine îngrijită, îmbrăcată și încălțată, mă simțeam o boală virală,

excelent priponită într-un laborator corect încălzit. Păi, astea-s condiții în care să vrei să crești, să te faci mare? În noaptea aia, de după căderea-n groapă, mi-a-ncolțit pentru prima dată gândul morții. Aici nu mai era de stat. Cât poți să te hrănești cu duminici și vacanțe la bunici, câți ani, câtă rezistență să ai? Bunicul bătrân a văzut că-i ceva altfel cu mine, a simțit. Părinții m-au crezut când le-am spus c-am întârziat pentru că am stat mai mult la mătușa și am venit greu pentru că aluneca pe jos. El, parcă nu. M-a-ntrebat dacă am probleme la școală, i-am zis că n-am și n-a insistat. Mi-a ținut mâna pe frunte până am adormit și poate și după aia, dar asta n-am de unde să știu. A doua zi, aveam teză la matematică. Învățam după-amiaza, iar dimineața, împreună cu bunicul, aveam grijă de frate-meu și mă jucam cu el. Îi plăcea să-l iau în brațe, să-l învârt mult și după aia să-l arunc în pat. A vrut să-l mai învârt o dată și după ce mă-mbrăcasem să plec. Ușa dulapului rămăsese deschisă, iar când a venit momentul aruncării m-am gândit că i-ar plăcea să-l arunc într-un loc nou, anume printre haine. Din păcate, l-am aruncat de-a curmezișul, s-a tăiat în marginea interioară a ușii și-avea o gaură care sângera cumplit în pielea capului. Bunicul a venit când a auzit urletele, m-a găsit cu el în brațe, plini de sânge amândoi și plângând. I-a pus mâna pe rană și-mprejurul ei, a văzut că nu are capul spart, doar pielea jupuită zdravăn, și ne-a zis că-i totul bine, să nu mai plângem, nu-i nimic grav. L-am bandajat pe frate-meu cu o eșarfă de-a mamei, eu m-am schimbat, m-am spălat de sânge, am luat cealaltă uniformă și-am fugit la școală. Prima oră era teza. În timpul ei, amețeam din cauza mirosului de sânge care-mi rămăsese pe marginile unghiilor, oricât mă spălasem eu. Era un miros de rugină proaspătă care mă făcea să mă simt o criminală care a fugit de la locul faptei. După ore, spre casă, luasem hotărârea că-i gata cu viața asta. S-o continue cine vrea. Mie nu-mi place și n-o mai vreau. Se prea poate ca hotărârea mea să fi avut legătură și cu represaliile pe care le scontam din partea părinților pentru ce-i făcusem copilului, dar nu sunt foarte sigură. Mai degrabă, a fost picătura care-a umplut paharul. M-au certat, sigur că m-au certat, mi-au zis că nu sunt în stare să am grijă de fratele meu mai mic. Aveau dreptate, nu eram. Nu mai făcusem o prostie așa de mare de când eram în clasa a doua și l-am înțărcat de mama lui, de mama noastră. Avea nouă luni și l-au lăsat cu mine. S-au dus la un botez. Mama era foarte frumoasă și foarte frumos îmbrăcată, ca-ntotdeauna. Îmi plăcea să stau cu ea când se pregătea pentru vreo ocazie, s-o admir. Dimineața, abia apucam s-o văd cum se pregătește, că mă pregăteam și eu pentru școală, dar tot fugeam la ușă când pleca, s-o văd. Eu aveam opt ani și jumătate când m-au lăsat singură cu frate-meu și era după tentativa mea de alăptare asupra lui. Au știut ei cu siguranță, după groaza din ochii mei, că n-am să mai fac. Cum știau mereu, probabil tot după asta. Nu-mi ziceau niciodată, când mă certau, „Să nu mai faci", ceva îi făcea să fie siguri că nu repet greșeala. Spre deosebire de mine, care mereu i-am zis fetei mele să nu mai facă o prostie sau alta, dar nu pot da nici măcar un singur exemplu de greșeală pe care ea să n-o fi repetat. Unele nici n-au fost greșeli, au fost semne pentru mine că unul sau altul dintre lucrurile pe care le făceam sau obiceiurile pe care le aveam nu erau deloc în regulă. Bine că suntem diferite, atât de diferite. Pe frate-meu mi l-au lăsat mâncat, schimbat, ba chiar dormind. Eu îmi făceam lecțiile când s-a trezit. M-am jucat un pic cu el, că mi-era tare drag și mirosea mereu a dulceață de cireșe albe. Apoi, l-am lăsat nițel și m-am dus iar la lecții. Tocmai le terminasem când a-nceput să plângă din senin. Mama îmi lăsase un biberon cu ceai, să-i dau dacă plânge. I-am dat, a băut puțin și n-a mai vrut. Țipa și-ntorcea capul când într-o parte, când în alta. L-am dezbrăcat, dar nici acolo nu era problema, era curat. Se-nroșise tot de la urlete. I-am cântat, l-am legănat. Ni-mic. Am suflat un pic spre el, că transpirase. S-a liniștit pentru câteva secunde, mi s-a părut că nu se aștepta să suflu. Dar iar l-a apucat urlatul. Când a deschis gura mare, mare, i-am suflat în gură. S-a înecat la-nceput, dar apoi a tușit nițel și și-a revenit. S-a potolit și din plâns. E-adevărat că se cam albăstrea la față când îi suflam în gură, dar măcar n-a mai urlat câteva minute bune. Însă am reluat procedura asta de atât de multe ori în seara și noaptea aia, că eram sfârșită. Trecuse mult de miezul nopții când mi-a venit ideea să-i pun în biberon un pic de vișinată. Îmi dăduse

mie o dată bunicul bătrân să gust și-mi plăcuse. M-am gândit că poate o să-i placă și copilului. Nu știu câtă am pus, că am turnat direct din sticlă în biberon, dar ceaiul se făcuse roșiatic. I-am dat să bea și, surpriză, a vrut. A băut jumătate de biberon și s-a mai trezit abia a doua zi, la prânz. Mama și tata s-au întors spre dimineață, iar ea s-a mirat tare că băiatul nu vrea să sugă și că doarme lemn. L-am înțărcat fără să vreau, n-a mai vrut niciodată țâță după vișinată. Acum, glumim amândoi, el îmi spune că l-am făcut bărbat cu forța. Atunci, părinții s-au supărat pe mine, mai ales mama. Despre suflatul în gură nu le-am suflat nicio vorbă, însă am continuat să-l fac să tacă în felul ăsta multă vreme, atât de multă, încât bietul de el își amintește. Mă mir că nu-mi poartă pică. Poate e soiul lui bun, poate e și ce-a-nvățat la facultatea aia de psihiatrie, Dumnezeu știe. L-am întrebat odată dacă m-a iertat. Mi-a zis că nu pentru că n-a fost niciodată supărat pe mine, sunt singurul om pe care nu s-a supărat nicicând. M-am bucurat. După moartea bunicilor, el a rămas singurul om pe are nici eu nu m-am supărat niciodată. Enervat, da, iar aici și el ar răspunde afirmativ în ce mă privește. Însă când i-am făcut rana la cap a fost groasă. Și ei m-au învinovățit, dar nu mai tare decât am făcut-o eu. Mirosul ăla de sânge m-a bântuit câteva zile, oricât de bine m-am frecat eu pe mâini, că m-am frecat și cu peria de covoare, nu doar cu periuța de unghii. După întâmplarea asta, am început să-mi coc moartea, un lucru foarte dificil, de altfel. Întâi, trebuie să fii foarte atent, să nu se prindă nimeni. Asta e obligatoriu. Apoi, trebuie să te gândești ce fel de moarte alegi, de preferat una care să nu cumva să omoare, din greșeală, și pe altcineva. Viața mea a început să curgă între planul ăsta al autoomorârii, citit și școală. Învățam nu bine, ci excepțional, mândria școlii, la dracu'. Eram cuminte ca moartea și relativ sănătoasă. Numai amigdalitele alea nenorocite ce-mi mai puneau probleme și mie, și părinților. Eram, după părerea mea, un copil „model" pentru vremurile alea-n care majoritatea părinților, iar ai mei nu făceau excepție, își doreau aceste trei lucruri de la copiii lor: să fie sănătoși, cuminți și să-nvețe bine. Asta era expresia, „copil model". Lumea zicea că sunt și un copil frumos, dar mie nu mi se părea. De când venisem la oraș, mă schimbasem tare la corp. Creșteam, era normal să mă schimb, dar mă și-ngrășam. Adevărul e că aveam o foame dureroasă mai tot timpul și nu mă săturam niciodată. Nu era o foame din aia cu dureri de stomac, era ca nevoia de-a respira. Deci, n-am zis bine „foame dureroasă" fiindcă durerea nu era localizată nicăieri. Doar mă răpunea și trebuia ostoită cu mâncare. Tata mă dăduse din primul an la sport, nici nu concepea altfel, doar în familia lui fuseseră campioni naționali, europeni și mondiali, iar mai încoace chiar și unul olimpic, însă la vremea aia avea cam trei ani. Am făcut mai multe sporturi, am fost foarte bună la toate, antrenorii mă iubeau și se purtau frumos cu mine. Acum, abia ce abandonasem gimnastica și mă dusese tata direct la baschet, că-mi făcuse el vârsta osoasă și văzuse c-o să cresc foarte înaltă. Îmi plăcea baschetul, puteam ține mingea în jos cu palma deschisă, antrenorul mă-ntreba dacă nu am „mâini de rață", de fac așa o priză pe minge. Dimineața, mă duceam devreme la antrenament, apoi veneam acasă, mă spălam, mă schimbam și fuga la școală. De trei ori pe săptămână. Eram un copil tare voinic. Păream mai mare cu trei-patru ani decât cei de vârsta mea. Asta mă complexa, dar nimeni nu știa. Mama și tata mi-au zis să nu mai mănânc atât de mult, tata a spus chiar vorbele astea, odată: „Nu te uiți la tine că ești mai mare decât maică-ta?". Avea dreptate tata. Din ziua aia, n-am mai mâncat cu ei la masă. Le spuneam mereu ori că nu mi-e foame, ori c-abia am mâncat. A trecut și asta. Cam în treizeci de ani. Acum, mănânc cu ei la masă, chiar îmi face plăcere. Îi văd rar și mă bucur să stăm toți la masă. Cu alți oameni însă greu mănânc. Trebuie să fie cineva de mare încredere. Nu mănânc niciodată cu străinii, numai cu foarte apropiații. Sau, mă rog, mănânc cu foarte străinii, cu necunoscuții.

În vacanța de iarnă din clasa a cincea, am fost la bunici, la țară. Și eu, și frate-meu. Ne-a făcut bunică-mea trăistuțe din pânză groasă, de-o avea ea de zestre, și le-a cusut câte o bretea lată, dintr-o-nvârtitură de fitil de lampă, țeapănă. Ni le-a petrecut pe după gât și ne-a trimis cu bunicul la colindat. Bunicu-meu, de față cu bunica, a verificat să știm toate versurile și să nu

cântăm fals, mai ales eu, că am două urechi nemuzicale, da' volum compensatoriu. Apoi, când s-a dus ea s-aducă un vailing de cartofi, buni de pus pe jarul din sobă, ne-a pus să-i spunem colindele alea mai... altfel. A doua seară, după repetiția generală, am ieșit. Era zăpadă mare, noi aveam cojoace și pantaloni tricotați, din lână țigaie. Pentru că eu eram un copil cât un adult zdravăn, bunica altoia mereu firul de lână și cu niște macramé, ca să țină, să nu se destrame. Când am ajuns la casa surorii celei mari a bunicului, el ne-a poziționat frumos la poartă și ne-a spus să-ncepem colindele: „Colindă, colindă/ Bagă iapa-n tindă/ Dă-i ovăz, să roază/ Pup-o la găoază". A ieșit tușica Sanda, o femeie mărunțică și grăscioară, damă fină, lesne consternabilă: „Iar ți-ai bătut, mă, joc de copii? Ce-o să iasă din ei?!" Noi n-am priceput nimic. Cântaserăm frumos, așteptam covrigii și portocalele, plus tortul ăla bun al ei, că era mare prăjitureasă. „Tușică, îl zicem și p-ăla cu izmenele?" Și dă-i: „Am venit și noi la voi/ V-am găsit în cracii goi...". Ne plăcea să mergem la colindat și ne duceam numai cu el. Singuri, unde-ar mai fi fost bucuria? Tușica râdea și-l scotea pe unchiu' Vergică, bărbatul ei – un omuleț spân și bonom care vorbea o limbă pe care n-o înțelegea decât ea și care, dacă te duceai la ei pe zi, stătea mereu pe verandă și bătea la mașina de scris –, din așternuturi, să ne pupe. Unchiul nu știa să pupe decât ud. Tușica ne dădea întotdeauna tort și tot întotdeauna ne spunea: „Trec eu mâine pe la voi". Nu trecea niciodată iarna, mergea greu, era bătrână tușica și-i era frică să nu cadă și să nu care cumva să-și rupă ceva. Și ea era o cucoană simandicoasă, însă râdea frumos și-avea pistrui pe mâini. Mie-mi plăcea să mă duc pe la ea măcar o dată pe săptămână, să mai stăm de vorbă, adică să mă descoasă. Știam, dar tocmai asta îmi plăcea. Era atât de directă, că nu-ți venea să crezi că ea e convinsă că e subtilă. Zâmbea-ntr-o parte când punea întrebările și făcea și cu ochiul. Din când în când, mă ducea într-o cameră în care nu stătea nimeni și-n care mirosea a nuci și-a naftalină și-mi arăta trusoul ei de moarte. Numai dantelă și mătase, dar și-un costum de stofă fină, în cazul în care ar fi murit în sezonul rece. Pe ăla l-a schimbat de multe ori, săraca, mereu îl mâncau moliile, iar ea a murit la o sută de ani. Când venea pe la noi, bunică-mea dădea mereu ochii peste cap pentru că, invariabil, tușica aducea vorba despre locul de veci. Că numai ea se duce și-l îngrijește, ceea ce nu era adevărat, iar noi știm asta, ea nici nu călca vreodată pe-acolo, că unde o să-ncapă ei amândoi, adică ea și bunicul, dacă se-ntâmplă să moară în același timp sau la distanță mică unul de altul și, uite, nu e groapă săpată lângă Marin, că bunicului nu-i pasă și nu e normal așa ceva. „Lasă, Sando, mai știu eu de flori când oi fi mort sau că nu e gardul vopsit? Și, dacă e să murim amândoi odată, ne-nghesuim nițel, că suntem frați." Ea-i răspundea că e nebun și că ne râde lumea. Lui nu-i păsa. Bunică-mii nu-i plăcea deloc subiectul ăsta și nu se amesteca. Își vedea de lucrul ei. Oricât ar fi-ncercat biata tușica să-l convingă, n-a reușit niciodată altceva decât să-l facă să râdă de ea și de frământările ei cu locul de veci. Pleca mereu clătinând din cap ca oamenii care vorbesc cu nebunii. El, în urmă, zicea că e o prostie să-ți pregătești moartea ca pe nuntă, s-o aștepți, în loc să-ți vezi de trai, că moartea oricum vine când vrea ea, nu anunță pe nimeni, poate n-apuci nici măcar să te speli pe dinți și că de-aici s-a născut vorba „îți miroase gura a mort". Știu că el m-a împrietenit cu moartea, acum știu. Am fost amândoi la mai multe-nmormântări decât la nunți. Când murea cineva, zicea: „Altă sindrofie, tată. A mai scăpat unu'". Bunică-mea a-ncercat să se-mpotrivească la-nceput mersului meu la morți, dar n-a avut cu cine. După primul mort, am căpătat dependență. Îl luam de mână pe bunicu-meu și nu mai voiam să-i dau drumul. Dacă aflam că se duce, mă-nființam la ușă, ca un cățel. Bunică-mea ofta, dar ne dădea flori, când erau flori în grădină, și lumânări în toate sezoanele. Erau însă, adevărul este, înmormântări frumoase și înmormântări urâte. Alea frumoase erau ale celor mai bătrâni oameni. La din alea urâte nu prea am fost, în afară de aia a lui Victoraș al popii, când a fost jale-n tot satul. Și de a lui Mircea, dar atunci eram deja mare și trecusem prin propria moarte. Mi-am dat și eu seama, în timp, că nu mă lua la toate-nmormântările. Mă lua la morți bătrâni pe care-i plângeau numai copiii și nepoții lor. Și nici ăia nu-i plângeau mult. Soții și soțiile, niciodată. De obicei, stăteau pe un scaun și priveau în gol. Din când în când, zâmbeau a

aducere-aminte. Dar la prea puțini morți cu soți ori soții vii am fost. De obicei, pe lângă mort erau vecinii, prietenii, cunoștințele și oamenii de-aceeași vârstă, care se duceau la toți morții de seama lor. Era un grup stabil care s-a-mpuținat pe măsură ce-am crescut eu. De la un moment dat încolo, n-am mai știut nimic despre grupul ăla, că mă făcusem prea mare și nu mai mergeam la morți. Însă când eram mică și mă duceam, era tare bine. Lumea e veselă la mort, își amintește întâmplările prin care a trecut cu mortul, fiecare are măcar una. Apoi, se-nfloresc mult poveștile, și asta am observat în timp. Oricum, de la legatul mâinii ori piciorului mortului și până la-mbătatul priveghetorilor de meserie, toate făceau ca o-nmormântare să fie exact cum spunea bunicul, o sindrofie. Noi nu stăteam mult niciodată, dar nu cred să fi fost un mort pe strada noastră și pe șase-șapte învecinate de la care să nu ne fi luat noi firescul rămas-bun. Nu mi-am pus niciodată problema c-ar fi fost rău să fii mort. Moartea făcea parte din viață, cum făceau joaca, somnul, mâncarea, poveștile. Poveștile fantastice sau alea din viețile bunicilor mei, vesele ca iarba. Cum ar fi aia cu nea Stelică și cu tanti Marieta, unchii bunicului de la munte, care-au venit în vizită, iar nea Stelică a zis să nu scoți penele de pe rață după ce-ai tăiat-o, să-i scoți numai mațele. Apoi, iei rața și-o arunci așa, dezmățată, dar perfect împănată, în sobă, ca să faci „și friptură, și căldură". Sau aia cu doctorul Teoharide, care la sfârșitul carierei sale de medic m-a adus și pe mine pe lumea asta, un grec excentric și-un excepțional chirurg, refugiat și el prin părțile noastre. Când avea operații mai lungi și, în timpul lor, vezica lui de om se umplea, chema o soră, cu o tăviță din aia ovoidă în care scuipă și varsă bolnavii, o ruga să-i descheie nasturii de la pantaloni și să-l ajute să se pișe. Adunam, fără să știu, poveștile astea cu cea mai mare valoare nutritivă din lume și cu ele trăiam până ajungeam din nou acasă, adică la ei, la bunici. „Acasa"-i una. Restul, rătăciri.

După Anul Nou din iarna celui de-al cincilea an de școală, au venit niște zăpezi mari și niște geruri crunte după ele. Școlile s-au amânat cu două săptămâni și-așa am putut să mai rămân la bunici. Însă în casa părinților mei se-ntâmpla ceva rău. Bunicul cel bătrân murea. Așa, din nimic. De bătrânețe. N-am putut să mă duc la-nmormântarea lui. Am plecat în vacanță îmbrățișându-l în fugă, tata mă zorea, să ajungem pe lumină, m-am întors în gol. Camera mea, aia unde dormeam cu el toată iarna, era singură. Gustul și mirosul mâncărurilor lui le-am mai trăit, dar nu erau chiar la fel, pentru că mama a-nceput să gătească multe dintre felurile pe care le-nvățase de la el. Cred că pe toate. Mama l-a iubit mult, dar și el a iubit-o pe ea. Ca pe nepotul lui, pe care-l crescuse de la doi ani. Tata și-a revenit greu după moartea omului care-i fusese și bunic, și tată. De fapt, nu și-a revenit niciodată, e o prostie asta cu revenitul. Înveți să trăiești fără cei iubiți, dar înveți pe pielea ta. Sapi același pământ mai departe până nu mai rodește nimic, că-ți vine și ție rândul să fii mortul iubit al altora. Mere n-am mai mâncat niciodată. Îmi place mirosul lor, mult îmi place, dar nu mă ating de ele niciodată în stare crudă. Cred c-ar putea cineva să-mi scoată un organ pe viu dacă m-ar așeza la o masă și-am împărți un măr felie cu felie, una eu, una el. Dar am toate organele, mai puțin apendicele și amigdalele, însă pe-alea mi le-au scos niște doctori, c-așa a trebuit. Ba mint, am mai mâncat mere o singură dată. Era toamnă, abia mă-ntorsesem din vacanță, începeam clasa a zecea, și a adus mama multe mere verzi, le-a și pus în sufragerie într-un coș de răchită, mama e foarte pricepută la lucruri frumoase. Merele alea au umplut casa de mireasma lor vie, iar eu am spălat și-am mâncat, hulpavă, întâi vreo trei, apoi mai multe, dar pe-astea nu le-am mai mâncat singure. M-am dus în cămară, am luat borcanul cu miere, un kil jumate de miere era acolo, și-am mâncat mere-ntregi cu toată mierea aia. Când am terminat, mi s-a făcut foarte rău și am vărsat cu spasme. Am crezut c-am scăpat, dar, când m-am dus în camera mea și s-a apucat patul să se-nvârtă cu mine, am început să tremur și să transpir ceva foarte lipicios. Am pus degetul pe mână, neobișnuită era transpirația aia pe mână, oamenii nu transpiră pe mâini, și am văzut că broboanele alea multe aveau o consistență ca de sirop. Am gustat și am văzut că erau bune, adică dulci. Pentru mulți ani, s-a terminat și cu mierea, dar mirosul de mere amestecat cu cel de miere pe care-l avea

așternutul meu a fost cel mai bun pe care orice așternut de-al meu l-a avut vreodată. Moartea bunicului mi-a făcut orașul, casa, părinții și mai de ne-nțeles. Și mai străini. La oraș, vedeai numai lume forfotind. Dimineața și după-amiaza, orașul se umplea de lume, se ducea și se-ntorcea de la muncă și de la școli. Vedeam și bătrâni, dar niciun mort. Niciunul. Era o lume artificială în care oamenii se nășteau, era plin de copii mici, și trăiau veșnic. Nimeni nu murea. Iar când a murit cineva, cineva din viața mea, eu nu am putut fi acolo, să-i văd moartea cu ochii, cum am făcut atâta vreme la noi în sat, cu atâția oameni străini de noi. Îmi aminteam ca prin vis cimitirul ăla mic pe care-l văzusem peste podul de la marginea orașului, atunci când am fugit de la cămin și m-am dus la mama, la serviciu, dar n-am fost în el niciodată și nici în altul. Gândul că locul ăla cu beton și asfalt obliga oamenii să nu moară mi-a crescut ceva în gât, ceva care a-nceput să mă sufoce din ce în ce mai tare. Și chiar dacă bunicul murise, că nu mai era, vedeam și eu că-i camera goală, moartea lui a fost una aseptică, o moarte moartă, nu vie, o moarte relatată. M-am dus în baie, să mă spăl pe mâini, când am ajuns în casă. Normal, veneam de pe drum, pusesem mâna pe mașină, pe balustrada scării, pe clanța ușii. După ce m-am spălat, ceva m-a făcut să mă uit în oglindă. Mai mult cineva decât ceva, dar nu știu cine. Din oglindă, la mine se uita un copil bătrân. Eram tot eu, dar zbârcită, cu părul alb, cu gușă, cu gura căzută. O premoniție, știam ce-i aia o premoniție, citeam tot timpul. Iar copilul ăla era atât de trist, c-am hotărât să-l omor de mic, să n-ajungă bătrân. Și eu eram doar tristă în casa aia, însă copilul din oglindă era mai trist chiar și decât mine, se vedea atât de limpede pe fața lui. Așadar, se poate mai rău. Atunci, să nu ajungem acolo. M-am întors în cameră și m-am așezat la masă. N-aveam birou, niciodată n-am avut. Aveam o masă mare pe care o umpleam de cărți și de caiete. M-am așezat, am luat o carte, prima care mi-a venit la mână, și-am vrut să citesc, dar n-am putut. Am dat-o la o parte și mă uitam în masă. Îi sărise lacul într-un loc, iar în altul se albise. Am dat cu mâna peste ea și-abia atunci am observat că nu era praf. Mama-l ștersese, n-avea cine altcineva. Eu nu-l ștergeam niciodată și nu-l șterg nici acum. Zilele trecute, fie-mea m-a rugat să vin puțin, a deschis dulapul și mi-a arătat rafturile ei, raftul bărbatului meu, cu hainele lor perfecte, puse la linie, ca-n magazine. Ale mele erau vraiște. „Mama, cum poți să fii atât de dezordonată?“, m-a-ntrebat. I-am răspuns că mă tem că va trebui să mă iubească așa, dacă poate, fiindcă nu cred că mă voi schimba vreodată. Și chiar nu cred, însă măcar nu mă mai simt vinovată, cum mă simțeam în copilărie, când mama mă-nnebunea cu ștersul prafului și aranjatul cărților și caietelor de pe masă, nu mai zic de aranjatul hainelor, să fie perfecte. Ea se culca mereu după miezul nopții, mereu avea ceva de pus la punct, mereu găsea ceva în neregulă în casa aia și-n noi. Mi-amintesc acum o scenă care mi s-a părut suprarealistă. Ea, în capul holului, eu venind spre ea.

— Cum poți să mergi așa și să nu te uiți pe unde mergi?

— Dar ce-am făcut, mamă?

— Ai trecut cu nesimțire peste o scamă. Nici nu te-ai uitat, ai călcat și te-ai dus mai departe. Of, of, ce mă fac eu cu tine, că mai ești și fată!

— Mamă, când merg, nu mă uit în jos, mă uit înainte.

— Și dacă erai pe stradă și cădeai într-o groapă sau într-un canal?

— Dar nu sunt pe stradă, sunt în casă, noi n-avem nici gropi, nici canale în casă.

Mi-a zis că sunt obraznică și mi-a-ntors spatele. Și m-am simțit din nou neatentă, murdară, nepăsătoare. Ce n-am putut să-i spun niciodată și n-am spus nimănui e că eu iubesc praful. De-atunci m-am îndrăgostit de el, de când trăiam în casa lor. Până atunci, nu m-a interesat. Mi-era mai cald cu el. Praful era singurul fericit din casa aia, și asta pentru că era un străin, era independent de noi. Venea pe geam sau pe ușă, cădea din pereți și se-așeza pe noi și pe lucruri. Sigur, mama-l ștergea cu furie de-ndată ce-l prindea, însă el era măcar liber să vină când voia. Eu, dacă aș fi avut libertatea asta, n-aș fi venit niciodată- casa aia. Uneori, mă gândesc că, dacă apuc bătrânețile, o să fiu un fel de Miss Havisham din „Marile speranțe“, bine, numai în ce privește praful, că-n rest am avut grijă să nu, din păcate. A, era să-l uit pe tata, care mi-a stricat de

câteva ori pătura de praf de pe vitrina aia cu multe rafturi de sticlă, toate pline cu pahare, cești și cupe de înghețată, și mi-a scris pe ea „Șterge-mă!“. Degeaba, oricât m-ar fi atenționat ei și mi-ar fi reproșat, de bunăvoie nu l-am șters niciodată. Deci, iată, am și eu o greșeală pe care-am repetat-o, nu sunt chiar perfectă. Aveam în bibliotecă urme de degete, unele mai noi, altele mai vechi, după cât timp trecuse de când scosesem o carte dintr-un loc, o pusesem la locul ei sau doar căutasem una. Când cauți, te sprijini mai tare de lemn și-ți lași și amprentele. Apoi, vine praful tânăr și se-așază, iar ele încă se văd. Însă cu cât îmbătrânește el, cu atât nu te mai vezi nici tu. Am avut mare noroc cu biblioteca din casa aia și știu că i-o datorez aproape în întregime tatălui meu. Aveam și noi cărți la noi acasă, dar nu atât de multe cum aveau ei. Aveau și DEX, ceea ce pe mine m-a ajutat foarte mult pentru că noi acasă n-aveam, iar eu îi întrebam pe bunici ce-nseamnă cutare sau cutare cuvânt și nu întotdeauna știau. Bunicul se interesa mereu când nu știa și venea mai încolo cu răspunsul. Dar eu aș fi vrut să-l aflu pe loc. Acum, că eram la școală, chiar trebuia să găsesc repede răspunsul. Iar când am împlinit zece ani și mi-au făcut petrecere acasă, cu colegii, nu doar cu familia, învățătoarea mea mi-a făcut cadou Dicționarul de Neologisme, ceea ce mi-a echivalat cu mana cerească. Acolo am găsit toate cuvintele pe care DEX-ul nu le avea. Atunci, la petrecerea aia, m-am lăsat și de drăcuit pentru că-n clipa-n care am scos din gură un drac, e drept, cam nervos, chiar dacă aparte, frate-meu s-a lovit de un braț de fotoliu și și-a făcut o gaură-n frunte. Poate că nu m-aș fi lăsat, dacă el nu m-ar fi privit cu urlet și nu mi-ar fi spus: „Tu, tu, tu!“. Cărților din casa aia le sunt foarte recunoscătoare și-i sunt și tatălui meu pentru că le-a cumpărat, dar atunci nu mi-am dat seama că și lui. Cititul e un amânător de performanță, unul dintre cei mai buni posibili. După moartea bunicului, în afară de mersul la școală și la antrenamente, nu făceam altceva. Nici înainte nu făceam, dar acum îmi ascundeam veioza sub plapumă. Mă prinsese tata că citeam noaptea și-mi pusese interdicție. Cu veioza ascunsă puteam citi cât voiam eu. Mă mai bârâia frate-meu la cap, dar nu mult. Cu el îmi plăcea să stau, să-l joc, să-i spun povești, însă, ca orice copil de trei ani, se plictisea repede și-și căuta altceva. Cărțile de sfaturi și de rugăciuni ale bunicului erau diferite de oricare altele pe care le citisem până atunci. Îl mai găsisem eu pe Dumnezeu prin cărți, dar foarte rar. Cel mai des era-n blestemele bunică-mii, pentru că un blestem fără „Dar-ar Dumnezeu să... !“ nu e-ntreg. Deși eficiență n-am remarcat niciodată să aibă vreunul. Aici erau un fel de cântece închinate divinității și mi-au plăcut foarte mult. Un tip de text complet nou. Când, în vacanța de primăvară, popa Șeitan, ce nume putea să aibă și popa ăsta, peste ani am aflat că-nseamnă „drac“ în limba turcă, de la Corbii Mari i-a făcut bunicului cadou Biblia, l-am rugat să mi-o dea mie, s-o citesc. Și ăla a fost un moment pe care l-am dus greu, c-am citit-o pe toată în următoarea vacanță, aia de vară, și m-a amețit complet. Dar până am pus eu mâna pe Biblie au mai trecut câteva luni, nu bune, deloc bune, nu știu de ce oamenii folosesc expresia asta când vor să spună „mult“, luni în care am învățat multe rugăciuni din cărticelele alea cu trifoi cu patru foi, în care am citit mult, foarte mult, cu drag, cu dragoste, cu furie, cu disperare, pentru că o carte îți amână moartea măcar până o termini. Și e și vicleană fiindcă după ce o termini încă te mai gândești la ea, se așază cumva în tine, își face locul ei și numai al ei și ajungi să trăiești cu ea în tine mereu, chiar și când nu mai știi că e pe-acolo, când le simți pe alea mai recente, însă ea tot acolo este, un pic mai în spate, mai în umbră, ca singura formă sigură și definitivă de viață. Știam deja că vreau să-mi fac de petrecanie, mai urma să aleg în ce fel și, mai ales, să-mi dau seama când anume sunt cu adevărat pregătită.

Vacanța de vară a fost mai trăită decât oricare altă vacanță de până atunci. Citeam Biblia cu adnotări, că altfel nu merge. Dar chiar și așa, și tot te-ncurci în nume și-n întâmplări. Am stat mult și cu bunicii, m-am jucat și cu copiii de pe strada noastră. A fost bine. Mi se strângea inima de durere când mă uitam la bunicii mei. Știam ce urmează să le fac. De nimeni altcineva nu-mi păsa. Eram sigură că mama și tata se vor întreba cu ce-au greșit ei, că, vorba aia, nu-mi lipsise nimic, dar se vor împăca destul de repede cu gândul c-am fost un copil ciudat, sigur așa mă născusem, mai sunt și rateuri în viață. Ăla micu',

frate-meu, o să mă uite repede, iar fratelui mamei și soției lui li se născuse deja primul copil. Însă știam că bunicilor le va fi foarte greu, știam de la bunică-mea. Când o supăra el pe ea, că bea, îmi zicea: „Bine că te-ai născut, să am și eu o bucurie." Îmi părea rău de ei, dar nici eu nu mai puteam. Și nu-nțelegeam cum îți pot decide viața ăia care te-au făcut, și nu ăia care te-au crescut. Un pic de tot eram supărată și pe ei. De ce mă dăduseră de-acasă? Era școală și la noi în sat, mulți copii mergeau la ea. Eu de ce nu putusem să merg? Cu ce era mai bună școala mea, cu toți copiii ăia străini din ea? Aici, aș fi cunoscut și copiii, și învățătoarea, și profesorii. Dar numai un pic eram supărată pe ei. Mai mult mă învinovățeam pentru ce-i așteaptă. Parcă-l și vedeam pe el nemairidicându-se din băutură, iar pe ea tricotând și croșetând cu lacrimi. Vara a trecut, iar eu m-am întors la oraș, unde, ce să vezi, ai mei îmi împliniseră rugămintea de la plecare. Îmi schimbaseră școala. Era aproape de casă, mai mică și mai frumoasă, într-o clădire veche, cu geamuri înalte, adică lungi, împărțite-n patru de niște stinghii. Aveam și noi la țară câteva case din astea, una dintre ele era un fel de birt, îi zicea „La găina zăpăcită". Celălalt birt era într-o casă neobișnuită, o casă rotundă, galbenă. Se numea „La pierde rata". Sigur că nu scria pe ele așa, pe unul scria „Mat", iar pe celălalt nu scria nimic. Dar numele lor adevărate astea erau. Le spusesem părinților că nu mai voiam să pierd atâta timp pe drum, mai ales iarna, pe ger și zăpadă, și vara, că venea câteodată căldura cea mare încă din mai. Iată că-mi împliniseră vrerea. Colegii îmi plăceau mai mult decât cei cu care stătusem cinci ani, iar diriginta nici nu se compara: a fost cea mai bună dirigintă din câte-au fost hirotonite pe lumea asta. Bine, din câte-am văzut eu, să nu exagerez totuși. Era bine la școală, învățam tot foarte bine, profesorii mă apreciau, cu colegii mă-nțelegeam bine. Se făcuse și școala un loc bunicel de refugiu, mai ales că acasă cu greu mai găseam unul. Fratelui meu i s-a năzărit că vrea să doarmă cu mine, iar ai mei au hotărât că va dormi. Când le-am spus că nu vreau, m-au întrebat dacă am ceva cu el, dacă nu-l iubesc. Le-am zis că-l iubesc mult, dar am și eu lecții de făcut, am programul meu. Nu i-am înduplecat, ba, dimpotrivă, i-am înverșunat. Nu mai aveam voie să închid ușa camerei pentru niciun motiv, iar asta m-a chircit pe dinăuntru. Dacă, din greșeală, o închideam, ca înainte, unul dintre ei venea, o dădea de perete și țipa: „Ce, ne sfidezi, de ce te-nchizi în cameră? Nu suntem destul de interesanți pentru tine?". Ba da, erau, poate chiar prea interesanți, însă din ce în ce mai greu de suportat. Nu zâmbeau niciodată când mă vedeau, nu mă luau în brațe niciodată, nu-mi spunea niciunul o vorbă bună, în afara unui „Bravo!" blazat la verificarea notelor. Bine, minus tâmpenia aia cu notele de 9 la matematică, dintr-a cincea până-ntr-a opta, obsesia tâmpită a lui tata. Dar o vorbă bună de la ei eu n-am auzit. Numai pentru frate-meu aveau și vorbe bune, și zâmbete, și îmbrățișări, și laude. Mă mir că nu l-am urât pe bietul copil din cauza asta. Dar cred că nu l-am urât pentru că nu sunt în stare să urăsc, chestie de care am fost mândră mult timp, până mi-a zis cineva că asta-nseamnă că nu sunt în stare nici să iubesc. Mi s-a părut o imbecilitate maniheistă, în fine, azi spun „maniheistă", atunci am gândit doar „imbecilitate", însă, recunosc, m-a destabilizat un pic și, de-atunci, mă mai surprind din când în când gândindu-mă la asta. Și, cu tot trăitul în amintire, cu toate cărțile și chiar cu școala cea nouă și ca lumea, am început să mă gândesc la dată. Trebuia stabilită și trebuia să mă țin de ea, că așa nu mai mergea. Calendarul meu pe doișpe ani, din care, iată, începuse abia al șaselea, mi se părea o glumă proastă, un fel de-a-ntinde aiurea pelteaua amară. Am tăiat lunile alea trei de vacanță și zilele care trecuseră de la-nceputul școlii, dar n-am mai simțit nicio urmă din mulțumirea pe care o simțeam altădată când tăiam. Ușurare, nici atât. De când aveam calendarul, arareori uitam seara să tai ziua care trecuse, dar se mai întâmpla. Uneori, se petreceau lucruri care mă făceau totuși să nu-l deschid câte o săptămână. Când îmi aminteam de el și trăgeam șapte linii oblice, oftam a liniște, zâmbeam și speram. Acum, nimic din toate astea nu mai era.

Am ales data de 12 octombrie. Nu știu de ce 12. Poate pentru că mă apropiam de doișpe ani? Habar nu am, așa mi-a venit. Acum, trebuia să aleg și modalitatea. Într-o seară, când tata îmi descoperise jurnalul, bine că nu scrisesem nimic despre moarte acolo, și m-a chemat să mă-ntrebe de el, apoi a

râs cu mama de prostiile din capul meu, mi-am zis că mă voi arunca de pe bloc în noaptea aia, fără alte pregătiri. Dar blocul nici nu era așa înalt, iar trapa aia de la etajul IV era și închisă cu lacătul, c-am verificat-o după ce m-am întors de la tomberon; special mă oferisem să duc gunoiul. M-am uitat de afară, cu găleata goală-n mână, și mi s-a părut că s-ar putea să nu mor. Dacă-mi rup coloana și ajung la mâna ăstora definitiv? Nu, nu merita, nu era o moarte sigură și mai era și periculoasă. Dacă-i venea cuiva ideea să umble pe lângă bloc chiar în clipa aia și omoram un om? Când m-am întors în casă, ai mei se certau și mai rău. Porniseră de la jurnalul meu, dar n-aveau ei prea mare nevoie de el pentru asta, se certau cumplit, indiferent ce subiect dezbăteau. Apoi, pentru variațiune, au început să mă certe amândoi pe mine, din amintiri; mai vechi sau mai recente. Oricum, nu conta. Eram un subiect perfect, un copil taciturn și bizar din care ei nu-nțelegeau nimic. Și, uite, ăla micu' ce copil vesel, ce bucurie să ai un asemena copil! „Păcat de el, c-o să-l faceți voi praf“, am gândit și-am lăsat capul în jos. N-aveam voie să plec atunci când eram certată, trebuia să-mi spună unul dintre ei „Pleacă de-aici!“, altfel se considera că-i sfidam.

Am plecat, am citit poveste copilului, i-am umflat și crocodilul meu uriaș, galben cu pete maro, din material de colac, să poată dormi cu el, am stins veioza și m-am pus pe copt planuri. Din cauza delăsării, nu făcusem mai nimic la planul meu, adică nimic esențial. Cum muream, cum? Că venea 12 octombrie peste mine, iar eu nu alesesem modalitatea. Și, da, normal că mi-era frică de spânzurătoare, nici noduri ca lumea nu știam să fac, nu eram cine știe ce îndemânatică, n-aveam nici putere s-o agăț de undeva de unde să nu cadă cu mine cu tot, blocuri mai înalte erau în oraș, dar dacă aveau și alea trapele închise, plus că pericolul de-a cădea pe cineva rămânea la fel de mare, în apă nici vorbă să m-arunc, în râul de la marginea orașului, trecusem prin asta, e o moarte urâtă. Sigur că mi-era frică, dar nu era prima dorință care să mănspăimânte. Mai fusese și aia de-a fugi de-acasă, dar unde să mă fi dus? La bunici nu se putea, veneau și mă ridicau de-acolo ca pe un balot. În lume? Care lume, ce m-aștepta pe mine-n lume? Dacă părinții mei nu mă iubeau și nici nu dădeau doi bani pe mine, cine m-ar fi putut iubi? Nu eram bună de nimic, n-aveam nicio șansă. Frica mi s-a atenuat, ce coincidență fericită!, în ziua în care am decis și cum voi muri: voi lua medicamente. Mama avea multe medicamente într-o geantă mare, iar eu aflasem că așa se omorâse o femeie pe care o părăsise bărbatul. Cum naiba de nu mă gândisem la asta? Medicamente, din cauza atât de deselor amigdalite, luam de când mă știam, le-nghițeam ca pelicanul. Deci, asta era soluția.

Puțina frică de moarte pe care-o mai aveam s-a spulberat când am rămas blocată pentru cinci ore, pe întuneric, în liftul de pe scara unde stătea colega mea de bancă. Cinci ore în negru. Strigasem la-nceput, dar nu mă auzise nimeni. Auzisem apoi cum bat oamenii cu pumnii și lovesc cu picioarele în ușile de fier de la fiecare etaj. Dar numai după cinci ore au venit niște domni îmbrăcați în salopete gri-albăstrui și m-au scos. Eram între etaje. M-am liniștit după-ntâmplarea asta. Complet m-am liniștit. Am căutat a doua zi, când am fost și eu singură acasă – era duminică, ai mei plecaseră într-o vizită și luaseră și copilul cu ei –, în geanta cu medicamente și-am ales flacoanele cu cele mai multe pastile. Habar nu aveam câte luase femeia aia părăsită, n-avea nici cine să-mi spună. Nu știam nici ce medicamente luase, dar ce putea ea să aibă în casă, iar noi să nu avem? Am găsit un flacon pe care era desenată cu auriu un fel de rădăcină care aducea nițel a om care se odihnește pe iarbă, la soare. Scria, tot cu auriu, ceva pe ea, cred că-n chinezește. Nu c-aș fi știut eu vreodată chinezește, dar la marginea etichetei am găsit cuvintele astea: „Made in China“. Deasupra scrisului auriu scria cu roșu „9 Vita“. Am deschis capacul și-am răsturnat pe pat drajeurile care erau și ele roșii. Le-am numărat: o sută. Dacă nici din o sută de pastile nu mori, atunci e minciună asta cu moartea prin otrăvire cu medicamente. Totuși, ca să fiu sigură, am mai luat de-acolo un flacon pe care scria „Mydocalm“. Ăla avea numai șaptezeci de pastile. Erau albe. Am vrut să le pun deoparte, dar era doar 10 octombrie, dacă-și dădeau seama, dacă le-ar fi trebuit? Nu merita să risc, chiar dacă exista posibilitatea să nu le mai găsesc pe toate sau să nu le mai găsesc deloc. Un risc trebuia să-mi asum și

eu, mai ales că era ultimul. Liniștea care a ieșit atunci din mine mirosea a mâna-Maicii-Domnului, floarea aia agățătoare cu petale galbene și albe, ca niște degete moi și firave, și cu miezul dulce, dulce. Camera mea s-a umplut și de mirosul, și de pacea aia. M-am așezat pe pat, cu mâinile sub cap, și-am început să visez la moartea mea frumoasă. Din mine a început să curgă sânge, era fierbinte, îl simțeam, dar am fost sigură că-i visul, n-avea cum să fie altceva. Chiar îmi plăcea cum curge, mi se părea că gâlgâie un pic și apoi își pune singur cep, câteva secunde, și se-apucă iar de curs. M-a luat somnul în fericirea asta caldă.

Când m-am trezit, am observat că umplusem patul de sânge. Aha, deci, așa era. Îmi zisese mie bunică-mea despre treaba asta, dar tot m-a luat prin surprindere. Bun, asta era. Și ce dacă? Ăsta nu-i motiv de deturnare de la moarte. Mai erau două zile și nici alea-ntregi. Pe 12 octombrie, într-o zi de marți, m-am trezit la ora obișnuită, am stat în pat, să plece toți din casă, tot ca de obicei, mi-am făcut restul de teme, ghiozdanul și m-am dus la geanta cu medicamente. N-am mâncat nimic, nu știu de ce m-am gândit eu că-și fac medicamentele mai rapid efectul. Am băut numai apa de care-am avut nevoie ca să le pot înghiți pe toate. Dar a fost destulă fiindcă destule au fost și ele.

M-am îmbrăcat și m-am dus la școală. A fost cea mai frumoasă zi a mea în școala aia. Nicio emoție n-am avut la ora de matematică, unde, îndeobște, mă simțeam atât de nesigură, încât o trăiam pe un tremur imperceptibil pentru alții, dar tare supărător pentru mine. Mă făcea să mă simt neajutorată. Acum, ce mai conta? Chiar am avut un zâmbet tot timpul în mine și, cel mai probabil, l-am avut și pe mine fiindcă-n ziua aia toată lumea mi-a zâmbit. În primele două ore, am trăit o stare de beatitudine. Urma să mor, să scap, să gata. De la a treia, am început să mă-ngrijorez puțin. Nu simțeam absolut nimic. Nu mi-era deloc rău, nici măcar un pic de greață n-aveam, nimic. M-așteptam să-și facă efectul mai repede alea o sută șaptezeci de pastile. Planul era să rezist cât puteam, să nu observe nimeni nimic. Când totuși ar fi observat și-ar fi chemat salvarea, să fi fost prea târziu. La a patra oră deja mă enervasem. Eu nu voiam să mor acasă, sub nicio formă nu voiam acolo. Ăla nu era nici loc de trăit, darămite de murit.

Când s-au terminat orele, am așteptat să plece toată lumea și-am rămas în banca mea, să plâng. Era șase după-amiaza, era octombrie, începea să se-nsereze deja. Chiar nu aveam ce să fac, trebuia să mă duc acasă. Nu mai aveam scăpare. M-am dus la baie, m-am spălat pe față cu ghiozdanul în spate și-am plecat. Mai supărată pe mine decât atunci n-am fost niciodată. Aveau dreptate părinții mei, nu eram bună de nimic. Mai aveam o umbră de nădejde totuși. Mă gândeam c-ajung acasă, mă duc în camera mea, la lecții, le fac, citesc ceva, mă joc cu copilul, vine noaptea și poate am șansa să mor în somn. Când am ajuns, au văzut ei ceva, probabil aveam fața descompusă de dezamăgire. M-au întrebat dac-am pățit ceva la școală, dar le-am zis că nimic, doar fusese o zi grea. Și chiar fusese, Doamne! Mai rău era că încă nu se terminase. Dar mă speriasem degeaba.

La ai mei au venit niște prieteni în vizită și nu au mai avut când și cum să stea cu ochii pe mine, iar frate-meu a fost nesperat de liniștit și nici n-a stat pe capul meu, ci pe al lor, jucându-se cu un clovn verde, cu fața de plastic și corpul de paie-mbrăcate-n pânză. Îmi venea să plâng, dar nu-mi puteam permite. Aveam ușa camerei mele deschisă, să nu care cumva să sfidez pe cineva: părinții, fratele sau musafirii. Să fiu deschisă, normală. Mi-am terminat lecțiile și, nu știu ce mi-a venit, dar am luat din bibliotecă o carte cu două cărți în ea. „Orașul cu salcâmi. Accidentul“ de Mihail Sebastian. O mai citisem, avea în ea exact tristețea pe care o aveam eu în mine. O tristețe din aia disperată. Dar și-un pic de speranță, una venită tot din disperare. Era perfectă. Și eu aveam. Măcar în somn să fi murit. Dar n-a fost să fie. A doua zi, m-am trezit vie și complet nevătămată. Nici măcar o durere, un disconfort. Nimic. Am înghițit o sută șaptezeci de pastile, am fost atât de pregătită să mor și totul a fost degeaba. O farsă cretină. Am plâns până la prânz, cu hohote, cu zvârcoliri, cu strigăte la Dumnezeu. „Nici pentru Tine nu sunt destul de bună, nici Tu nu mă vrei?!“ Din când în când, în zbaterea asta, aveam impresia că sunt în altă parte

și, ca o proastă, am sperat pentru câteva fracțiuni din câteva secunde disparate că sunt în partea cea bună. Dar nu. Se pare că nu-mi meritasem nici moartea, n-o câștigasem. Așa-mi zicea și tata: „Am grijă de tine pentru că n-am încotro, dar tu nu meriți nimic.". Și avea dreptate, iată dovada.

M-am dus și la școală în ziua aia, cum să nu mă duc? Nu eram eu bolnavă de responsabilitate? Era ceva mai important decât datoria? Nu era. Că nici cu îndatoririle îndeplinite la zi și la superlativ tot nu eram „nici măcar un rahat cu ochi", ca să-l citez iar, e altă poveste. Îmi intraseră-n sânge și nu plecaseră nici cu moartea asta ratată, nici cu sângele care învățase deja să mă părăsească. Niciodată nu mi-au plăcut superstițiile, dar de-atunci, când mai aud pe câte cineva cu marțea și cele trei ceasuri rele, îmi vine să-i râd în nas. Eu n-am apucat nici măcar o jumătate de ceas rău, deși pentru mine n-ar fi fost în niciun caz unul rău. Cum v-am spus la-nceput, viața mea s-a schimbat complet după moartea mea. Mi-a crescut un fel de surdină pe dinăuntru și, pentru că n-a avut loc, s-a-mprăștiat și pe dinafară. O aveam pe piele, în ochi, pe buze, în păr și-n unghii. Locul meu nu era nicăieri și n-avea să fie niciodată. Locul meu eram eu însămi, iar asta a-nceput să mă doară și să mă sperie așa de tare și de tot timpul, încât cu siguranță de-aici s-a născut surdina aia, organul meu salvator, însă nu infailibil.

Moartea mi-a rămas asul din mânecă, un as perpetuu, cine mai are așa ceva? Sunt așa de treizeci de ani, nici nu știu cum aș putea fi altfel. Numai pe scenă mă eliberez și de durere, și de surdină. Paradoxal, surdina nu-mi atenuează durerea, e doar capsula în care trăiește durerea, să nu care cumva să mi-o poată atinge cineva, să nu cumva să poată să mi-o distrugă. E cămașa ei de forță căreia din când în când, în timpul cumplitelor dezlănțuiri, îi mai rupe legăturile. Și iese în toată nebunia ei ținută sub obroc, iese și-mi cere cu disperare moartea. De-atunci, de când aveam doișpe ani fără două luni, trăiesc ca un ecorșeu și mă doare și când bate vântul, mă doare și când nu bate. Mă doare orice, mă doare tot și tot timpul. Sunt o imensă vulnerabilitate, spun imensă pentru că, moștenind trupurile lungi și zdravene ale ascendenței mele pe linie paternă, sunt înaltă și, cel mai adesea, solidă.

Cu puține excepții, anume când durerea întinsă pe perioade mai lungi m-a măcinat și trupește și-am ajuns cumplit de slabă pentru că nu mai puteam mânca, deși aș fi vrut. Vorba unei prietene: „Nu-ți mai puteai înghiți viața, de-aia nu mai puteai mânca". De când nu mi-a reușit moartea aia atât de dorită nu mai trăiesc. Doar rătăcesc. Și mă simt, cel mai adesea, bună de nimic. Când nu mă simt așa înseamnă că iubesc. Cum pot eu, șchiop, orb și surd. Nu și mut. De când am plecat de-acasă, am învățat să vorbesc, să spun ce simt, dar nu prea înțelege nimeni ce spun. Cel mai mare secret al meu e că mi-aș dori să fiu mică, să mă țină cineva în palmă și să mă ocrotească. Probabil de-aia mă uit la femeile minione ca la zeități. Eu n-am avut parte de-așa ceva, mie mereu mi s-a spus că sunt mare, „ditamai fata", chiar și când eram mică, tocmai ratasem o moarte și mai mică decât mine, și mă duceam cu frate-meu de mână să luăm pâine pe cartelă, iar o doamnă, mirată de drăgălășenia copilului, mi-a zis: „Vai ce copil frumos aveți, să vă trăiască!". Poate e cam mult spus că mi s-a schimbat viața atunci, însă e sigur că mi s-a schimbat cerul. Mi s-a făcut mai aproape. Cumva, la-ndemână.

Când te scoli dintr-o moarte ratată, tu ești născătorul, tu ești născutul, chiar dacă nu-ți dai seama de asta imediat. Pare a doua naștere, că prima dată te-a născut mă-ta, ca pe orice om, dar, de fapt, e prima, singura naștere la care tu ești conștient de tine. Dintr-o moarte eșuată, te scoli mai viu decât ai fi crezut vreodată c-ai putea deveni. Viu și dureros, așa te scoli. Dar pielea ta cea nouă e o rană, nu o piele ca la toată lumea. Ești jupuit, demantelat ca zidurile. Ce e foarte rău la nașterea asta e că ești vulnerabil ca un nou-născut și toată viața ta, câtă mai urmează, alergi după tine, să te crești, alergi după lume, s-o ajungi și să fii în rând cu ea. Eu n-am reușit.

Rezist aici de treizeci de ani, aici, în lumea asta, însă întotdeauna cu un ochi deschis spre cealaltă. Într-o minciună care mă anesteziază puțin, aia c-o să reușesc să scap de durerea asta de om căzut în patima morții. C-o să se inventeze cândva un antidot și pentru ea și-o să pot și eu să mă bucur

de-adevăratelea. Dar când mă strânge chinga fricilor, cu ochii deschiși văd iar clădiri înalte și râuri învolburate, ca atunci când alegeam eu în ce fel avea să se termine. Medicamente, nu. Medicamentele suferă, din păcate, de neputință acută. Și ce-am făcut eu după moartea mea? Am început să tac chiar și mai mult, să sper și să disper, pentru că astea două coexistă-n mine de-atunci într-o continuă și înfricoșătoare logodnă.

Am început să mă autoconving că mie nu mi se cuvine nimic, eu sunt pământul de sub tăvălug. N-am mai cerut nimic, m-am împăcat pe dinafară, m-am asurzit pe dinăuntru. Normal, toată adolescența am stat numai prin spitale. Acum știu că nu se putea altfel, că undeva acidul ăla trebuia să facă groapă. Și-a făcut. În stomac. Ulcer. Un ulcer cu mâini lungi și multe, căutătoare și mereu atingătoare de alte și alte împrejurimi. M-am ridicat din groapa aia, așa, din inerție, pentru că eu nu mai trăiam, ci doar inerțiam. Și-atunci cum de se poate ca eu însămi să fiu tăvălug atunci când vreau ceva? Mult timp am stat în mirarea asta, până m-am autoobligat să fac niște calcule. Au fost simple: sunt tăvălug numai dacă e vorba despre alții, dacă le sunt lor de folos, nu cumva mie. Și asta e normal, m-am tot gândit că este. Când nu te simți iubit, cauți să faci tot ce poți tu mai bun și mai bine, doar, doar te-o iubi și pe tine cineva sau măcar te-o aprecia. Dar și asta a trecut, s-a dus fumului cu totul. Din ea nu a rămas decât că eu, când primesc ceva, o vorbă bună sau un dar, sunt stânjenită-ntotdeauna. Pentru că mie, în sinea mea, nu mi se cuvine nimic și nu știu dac-apuc să trăiesc destul cât să mă vindec și de asta, cum m-am vindecat de ulcerul care m-a trăsnit la șaișpe ani. M-am vindecat repede, în zece ani eram bine.

Am supraviețuit morților bunicilor. Culmea, pe mine nu m-a-ncolțit deloc moartea când au murit ei, doar o durere lungă și mută. Ea n-a-nchis ochii până nu mi-a croșetat o bluză neagră și splendidă pe care am purtat-o o singură dată, anul trecut. Am văzut-o cu o săptămână înainte să-și dea sufletul și mi-a povestit că și-a văzut părinții și că știe c-o să moară. „Uite, mamă, aici au venit aseară mamica și tatica, au stat aici, unde stai tu acuma. Tatica mi-a zis c-o să ne-ntâlnim iar toți. Nu mai e mult, mamă". Ai mei credeau că aiurează, numai bunicu-meu plângea strâns, în palme. Eu am crezut-o, cum să n-o cred? De fiecare dată când sunt eu în lumina morții, o visez. Și mereu e cu degetul ridicat și-mi face semn că nu, fără să-mi spună măcar un cuvânt. Asta e diferența cea mare dintre viață și moarte: poți avea secrete față de oameni atâta timp cât ei trăiesc. După, totul e adevăr. Când a plecat bunicul meu, eram gravidă. N-am fost lângă el.

La două săptămâni după ce l-am adăugat străbunică-mii și unchiului Marin, copilul meu a vrut să plece din mine și-a tot vrut asta timp de șase luni pe care numa-n pat le-am stat, până când, ca o minune, copilul s-a născut. Copilul meu, căruia eu i-am greșit și-n multe dintre felurile-n care mi-au greșit mie părinții mei, că meseria asta de părinte e contagioasă oricum, și-n feluri noi, în felurile mele, de mort viu și veșnic neajungător de bucurie, veșnic alergător măcar să o amușine un pic.

Sunt un copil trăit la țară, mi-ar fi plăcut să las ceva după mine, nu ceva care să-mi semene, ceva care să m-aducă aminte. Dar nu am ce. Meseria mea, arta mea, cum spun oamenii, e cumva evanescentă. Poate nu degeaba am ales-eu pe ea, poate nu degeaba sunt mai mult teatru decât orice altceva. Numai pe scenă uit cu totul și cu totul de mine. Fiecare spectacol e o abluție și-o ploaie miraculoasă. Poate că lumea asta multă mă vede o actriță mare și pentru că joc mult, enorm. Lor li se pare că sunt genială, nu se gândesc c-am fost binecuvântată cu o memorie de ocean și nici prin cap nu le trece că, pentru mine, să fiu pe scenă e o formă de salvare, de supraviețuire, de a pleca din moarte măcar pentru câteva ore. Este enorm să nu te mai gândești la ea câteva ore la rând, enorm. Dacă aș putea pune cap la cap bucățile de viață în care m-am gândit și alea-n care nu m-am gândit, m-ar dărâma harta asta mică în care viața mea fără de moarte n-ar fi mai mare decât un punct. Am făcut și câteva filme, renumele și aprecierea mi-au adus numai roluri principale. Să zicem că alea rămân, dar, între noi vorbind, n-am fost prea bună-n ele, chiar dacă publicul a fost extaziat, iar critica la fel. Eu știu cum stau, știu cine sunt. Când ai murit o

dată, nu te mai poți păcăli. Mereu te vezi cum ești, orice ți-ar spune lumea. Poate că asta e singura parte bună.

Cum mi-am propus în clasa-ntâi, după ce mi-am dat bacalaureatul și-am tăiat din calendar ultima zi pe care fusesem obligată s-o trăiesc cu ei, în casa lor, mi-am făcut bagajele și-am plecat la țară, la bunici. Nu le-am lăsat nici măcar o vorbă pe vreun colț de hârtie. Au venit acasă și nu m-au mai găsit. Dar, foarte curios, nu s-au mirat deloc. Știau unde sunt. Unde fusesem în toți anii ăia mulți, prea mulți, prea greu de mulți, în care corpul meu trăise-n casa lor. Acasa mea fusesem.

Mi-amintesc c-am avut odată îndrăzneala să-i spun lui tata că mi-a fost tare greu, copil străin în casa lor. Mi-a spus că și lui i-a fost pentru că n-am știut cum să m-apropii de ei niciodată, am fost o ciudată care s-a autoizolat. Am râs atunci, trecuse timpul, puteam să râd. Adică el voia ca eu să vin spre ei, eu să le fac lor treaba de părinți, eu să-i fac pe ei să mă accepte, eu, străina luată pe sus și mutată-n altă viață, ca vitele cărate-n camion, în drum spre abator. I-am iertat de mult, i-am iertat greu, cu rană. Rana mea. Dar, într-un fel, mi-e frică de ei. Nu știu exact când cea mai mare frică a mea a devenit aia a lipsei de adăpost, dar e atât de bătrână și de grea frica asta, că o confund cu mine. E cea mai destructurantă, cea mai apăsătoare, singura din care n-am putut niciodată să ies singură.

În puținele momente din viața mea în care am luat în calcul că s-ar putea să trebuiască să plec din orașul ăsta și să mă-ntorc la părinți, fiindcă nicio altă soluție nu se-ntrezărea, mi s-a urcat iar nodul morții-n gât. Vorbim și ne vedem, râdem și povestim, pe drumul către ei simt mirosul casei lor și-mi place mult, mi-e dor de el, de ei, dar să mă-ntorc, o, Doamne!, să mă-ntorc, nu. Ei nici acum nu știu c-a fost nevoie să-i iert, nu știu cu ce-au greșit. Așa creștea lumea copii pe vremea aia. Au dreptate, ba încă ei au fost foarte buni, alții chiar și-au crescut foarte rău copiii. Au fost și niște exemple la fel de bune pentru mine: oameni cinstiți, drepți, n-au mințit, n-au furat, n-au trădat, n-au înșelat pe nimeni. Oameni corecți. Acum știu că-i iubesc, dar știu și că nu i-am iubit întotdeauna. A trebuit să plec de lângă ei ca să-i iubesc. Altfel nu s-a putut. Și-atunci, ce mama dracului m-a durut pe mine așa de tare, ce mi-au făcut mie oamenii ăștia care m-au crescut doișpe ani ca pe copilul lor și pe care m-am bazat mereu și mă bazez și azi? Oamenii ăștia care-ar sări și-n foc pentru mine? Nimic. Chiar nimic. Au avut, bieții de ei, ghinionul să aibă un copil bizar pe care nu l-a-ntrebat nimeni dacă el vrea să plece din casa unde s-a născut și a crescut șapte ani și de lângă oamenii pe care el îi credea și-i simțea părinți. Ei i-au vrut binele copilului, l-au luat la școală, la oraș. De unde să fi știut ei că l-au tăiat și n-o să-l mai lipească la loc nici măcar pulpa de Făt-Frumos trecută nițel și prin ciocul pajurei, în zbor? N-aveau de unde ști.

Acum cred că nici eu nu sunt vinovată pentru cum am trăit și am trecut timpurile alea crude, în ambele sensuri crude. Nu iubim la fel iubirile, nu ne dor la fel durerile. Nu suntem soldați perfecți și, deci, nu suntem perfect încolonabili nici în dragoste, nici în durere. Ei au făcut ce-au crezut că e mai bine pentru copil și sigur este că ușor nu le-a fost cu mine. Degeaba am învățat doar foarte bine, degeaba am fost cuminte-zid, totul a fost degeaba. Bucurie-n ochii mei ei n-au văzut, nu vreuna cu care să fi avut și ei cât de cât legătură. Poate mulți copii au fost luați așa, din acasele lor, din raiurile lor, dar nu toți au apucat gustul morții în sânge. Au fost mai puternici sau au avut ceva care i-a ajutat, ceva care mie trebuie să-mi fi lipsit de la naștere. Când, acum vreo zece ani, o prietenă mi-a mărturisit că mutarea dintr-un cartier în altul, pe când era copilă de vreo unșpe ani, a marcat-o atât de tare, încât nu și-a revenit niciodată, am avut măcar senzația că nu sunt singura din lumea asta care are un organ lipsă. Că forma asta de nebunie nu poartă numele meu. N-a fost reconfortant, sigur că n-a fost, am respirat însă și eu pentru prima dată a om ca oamenii, chiar dacă nu a om ca toți oamenii.

Imediat după moartea ratată, m-am apucat de gătit. Iubesc s-o fac de-atunci. E un fel de-a mă pune pe mine acolo, un fel care nu seamănă cu alte feluri. Acolo pot să fiu mai eu decât în alte locuri, pot fi și dulce, și sărată, pot să ustur, să fiu acră și, dacă am noroc de cunoscători, pot să fiu chiar și amară.

Și orice combinație între astea, luate câte două, trei sau patru. Poate și mai multe, dar nu mi-a plăcut niciodată să număr. La început, ai mei au fost foarte încântați. Totuși, mai puțin prima dată, când mama întâi m-a certat bine pentru că murdărisem groaznic bucătăria, iar ea venise acasă înainte ca eu s-o pot curăța. Altfel, când îi așteptam cu mâncare caldă, îmi zâmbeau, iar tata îmi zicea chiar „Bravo!". Găteam sperând c-o să uit de moarte, de fapt, de viață, că moartea nu mă primise, că s-ar putea să am o șansă, șansa asta a utilității mele, ca ei s-ajungă să mă iubească, am continuat pentru că erau ei mulțumiți și pentru că mama muncea prea mult, voiam s-o ajut măcar la bucătărie. Dar ei s-au obișnuit repede cu asta, nu li se mai părea ceva extraordinar. Devenise o altă postură oarecare a mea în ochii lor. Nu și-ntr-ai mei, eu eram constant fericită de cum gătesc, așa că mă-ngrășam pe măsura satisfacției. Cel mai ciudat, am început să nu mai cresc, și nu trupește. Acolo, creșteam ca orice copil, ba chiar cu asupra de măsură. Dar înăuntru, nu. Nu era o stagnare, era un fel de resemnare, un fel de oprire-n evoluție, așa cum se spune când fetusul moare înainte de luna a șaptea în pântecul mamei lui. Viața se-ntâmpla, cu experiențele ei cu tot, dar eu nu mai creșteam, eram același copil de doișpe ani care a vrut să moară pentru că a simțit că a trăit tot și nu mai vrea nimic altceva să afle ori să simtă fiindcă altcevaurile ultimilor ani însemnaseră prea multă durere. Îi fusese destul ce aflase, venise timpul împietririi, care, chiar dacă n-a fost premeditată, a fost rapidă și superlativă. Nu am avut nicio clipă senzația de maturizare și nici nevoie de asta n-aveam. Nu puteam trece peste nimic, toate treceau prin mine și credeam că așa trebuie să fie, că nu mori tu când vrei, trebuie să-ți câștigi moartea. Să stai aici și să suporți, să nu arăți ce simți și ce-nțelegi și neapărat să nu cumva să spui ceva, să nu pari și nebună. Am început să tac din ce în ce mai mult, până la nevorbire. Cu familia mea de la oraș. Față de bunici m-am simțit multă vreme vinovată pentru ce făcusem, chiar dacă ei nu știau și nimeni, de fapt, nu știa ce făcusem. Doar eu, viața mea, moartea mea și Dumnezeu. Eram patru și-așa cred c-am reușit să ne descurcăm atâta amar de vreme, împărțindu-ne și nedespărțindu-ne vreodată.

În timp, s-a mai atenuat vina față de bunici și s-a atenuat pentru că au cotropit-o altele. Devenisem campioană în materie de vinovăție. Aveai, n-aveai ceva să-mi reproșezi, eu eram vinovată pentru orice. Cu toate astea, nu suportam să fiu nedreptățită, cum nu suport nici acum. Sunt singurele momente în care-mi ies din țâțâni. Mai sunt? Da, dar și pe ele s-a așezat surdina. Doar nu-s mijlocul lumii, să fiu eu vinovată de atâtea lucruri, ce-mi tot dau atâta importanță? Și-am început să nu-mi mai dau. Cea mai mare nevoie a mea e cea de ocrotire, să fiu ocrotită într-un fel direct și limpede. Să fie ceva mai mult, mai cald decât să-i fie cuiva grijă de mine. Dar nu inspir pe nimeni și n-am inspirat niciodată în toată viața mea de adult să mă ocrotească. De când am plecat din casa bunicilor, m-am sălbăticit într-așa hal, încât lumea vede-n asta o forță uriașă, iar de când au murit ei arăt ca un animal trist. De ce și-n asta oamenii văd o putere supraomenească nu am de unde ști. Cel mai interesant e că ei mă simt pe mine ocrotitoare, o cloșcă perpetuă și fără somn, fără nevoie de odihnă. Într-un fel, au dreptate, sunt o cloșcă, și necunoscuții vin și mi se-aruncă-n brațe, și nu vorbesc acum despre spectatori, la ei e normal să fie așa, ei îmbrățișează personajul, nu pe mine, adică mai mult pe el decât pe mine.

Ceea ce mă tâmpește însă și mă sperie-n același timp e că felul în care-i ocrotesc eu pe ceilalți a ajuns să mă ocrotească, să mă-ncălzească și pe mine. Fără să vreau, îmi dau și mie când le dau altora. Ajunge și la mine un vârf de aripă, cumva. Sunt o bizarerie cumsecade, ceea ce, am început să cred de la o vreme, nu e chiar un lucru rău. Altfel, par normală, ba chiar de-un vitalism molipsitor. Eram mai acum vreo doi ani la un teatru nemaicălcat, repetam pentru o piesă nouă. Nu mai lucrasem cu regizorul și nici cu actorii. Așadar, lume cu totul și cu totul nouă. Terminasem repetițiile și ieșisem în foaier. Era și-un covor acolo, unul verde cu auriu. Foaierul era lung, iar lumina, nu știu de ce, foarte slabă. În capătul celălalt erau câțiva oameni, stăteau de vorbă. Unul dintre ei s-a desprins din grup, s-a pus în drumul meu, la câțiva metri-n față, și-a zis c-o voce de cantor: „Fir-aș al dracului, uite o femeie vie!". Am râs scuturat. Rămâne cel mai frumos compliment pe care l-am primit vreodată. M-am

împrietenit la prima vedere cu omul ăsta hâtru și foarte cult, o combinație definitiv seducătoare. Mi-am dat seama pe loc câtă dreptate are omul ăsta, cum m-a citit el de la distanță și fără să mă fi văzut în viața lui, ba mai eram și contre-jour.

Lumea se miră de vitalismul ăsta al meu, de emoția curgătoare care sunt, calități care mi-au adus și faima asta, prea mare și nemeritată, de cea mai bună actriță a generației mele. Dar eu așa trăiesc atunci când pot să trăiesc. Nu știu niciodată când se poate întâmpla ceva sau se poate crea o strânsoare așa de mare de cevauri înfricoșătoare, încât să-mi vină iar gustul morții-n gură. Însă nimeni nu știe asta. Ei mă văd ca pe o minune a naturii, o ființă echilibrată sufletește, împăcată, liniștită, dăruitoare, mereu dăruitoare. Dar astea sunt cele mai normale trăiri din lume pentru un om ca mine, care crește în el o moarte cu dinți ascuțiți și gheare otrăvite și n-are de unde să știe din ce i se poate năzări ei să iasă din cușcă, să muște și să zgârie. Așa că sunt o naivitate imprudentă, o câmpie pe care poate veni oricine să se-așeze și să se odihnească. Îmi permit să râd tare, „cu toată gura", cum mi-a zis odată un băiat de nouăsprezece ani, pe când aveam eu douăzeci și unu. „Voi, oamenii care-ați crescut la țară, râdeți cum n-am mai întâlnit eu râs la alții". Avea dreptate el, dar nu știa că râsul meu, despre care zicea că nu doar contaminează, ba chiar amețește și droghează, e singurul organ intact pe care-l mai am din vremea aia aurie, cu ploi care vin pentru că iubesc praful, nu ca să-l măture și să-l ducă în pustiuri.

Plânsul mi s-a stricat, s-a rupt, s-a spart, s-a murdărit. Mai niciodată nu știu de ce plâng, de fapt, atunci când mă doare. E ceva difuz, atotcuprinzător, atoatededinăuntrudărâmător. Și, în devălmășia aia, eu de unde să mai știu care-i motivul meu cel mai tăios? Și-atunci plâng la grămadă, îmbâcsit și răsturnat. Și, ca un făcut, mereu, după ce-am terminat de plâns, mi-e mult mai rău ca înainte. Până și mie a ajuns să-mi fie clar că eu nu plâng de unde trebuie și nici pe unde trebuie. Și poate nici cu ce. Însă, de râs, râd tare și albastru când mă simt iubită, verde când am nădejde, roșu când îmi râde copilul și când mă adulmecă bărbatul, violet când vreau, alb când nu vreau, bej când nu spun că nu vreau, ud în arșiță, portocaliu în ploaie, negru niciodată. Negru nu fac nimic, negru doar dor. Atât. Dar e destul. Și mai e ceva care-mi seamănă a mine, dansul, numai că-n ultimii ani s-a pervertit și el întru câtva. Nu mai dansez singură, până la epuizare, ca demult, când dansam până simțeam că am ajuns acasa mea. Acum dansez mai potolit, mai cu grijă, să nu cumva să ies din mine, dar nici să nu cumva să intru, nu prea mult. Am prins un fel de spaimă că n-aș mai vrea să mă întorc de-acolo.

Oamenii îmi sunt toți buni și nu-i caut pe dedesubturi când îi întâlnesc. De unde să știu eu dacă am s-ajung să-i și cunosc? Pe unii ajung să-i cunosc și nu ne potrivim deloc. La nimic. Nu-i nimic. Sunt trecătorii. Se vor potrivi cu alți oameni, așa cum mă voi potrivi și eu. Alții îmi sunt familie, îmi sunt prieteni. Îi cunosc, îi iubesc. Îi iubesc? Oare avea dreptate omul ăla care mi-a spus că nu iubesc de-adevăratelea pentru că nu sunt capabilă nici măcar de-un strop de ură, avea? Poate avea, cum poate au și cei care spun despre noi că suntem egoiști, că nu ne pasă de durerea pe care o lăsăm în urma noastră. Dar de durerea care ne-mpinge pe noi pe malul celălalt îi pasă vreodată cuiva de-adevăratelea? Ne iubește pe noi cineva atât de mult încât s-o bănuiască măcar? Nu cred. Nici cei de care depindem, nici cei care depind de noi. Și care, ăștia, ultimii, ne țin în viață și n-au, săracii, nicio vină că ne țin. Măcar părinții mei au fost cinstiți, în cruzimea lor. Mi-au spus că pentru mine se chinuie unul cu altul și unul pe altul. Eu sunt o lașă, o nemernică, eu nu i-am spus niciodată fetei mele că n-am plecat, și de atât de multe ori am vrut să plec, pentru că m-am gândit mereu că i-ar fi mai greu fără mine decât cu mine. Am rămas aici pentru valoarea mea de întrebuințare. Dragostea mea pentru ea nu m-a împiedicat să plec, grija a făcut-o.

Așa suntem noi, niște rătăcitori prin lume, rătăcitori prin noi. Veșnic rătăcitori și rătăcitori veșnici. Iar vorbesc la plural, iar mi-e frică să nu fiu singura din lume cu forma asta de moarte năprasnică-n sânge. Sunt o ființă anacronică, o femeie care – în timpurile astea în care toată lumea, femei și

bărbați deopotrivă, ar face orice, ar mânca și iască, s-ar injecta cu smoală clocotită, ar dormi pe cuie-n picioare, numai să pară mai tânără decât este – iubește diminețile mai mult decât orice pentru că fiecare dintre ele e șansa ei cea mai proaspătă, mai palpabilă și mai vie să-mbătrânească, fiecare e victoria ei mai mare decât aia de ieri. De fapt, eu chiar sunt cineva, sunt o actriță contemporană, supraevaluată, care n-ar fi niciodată-n stare s-o interpreteze cum se cade pe Miss Havisham tocmai pentru că eu sunt optimistă, nu ca ea, visul meu cel mai frumos și cel mai pulsatil e să fiu foarte bătrână, cu sos bechamel în vene, stând într-un șezlong de lemn, cu pânză portocalie, în vălătuci de praf și de iluzii volatile, dintre care cea mai mare să ajungă să fie alta, oricare alta, nici nu-mi pasă care, vreau ca măcar la sfârșitul bătrâneții mele să am curajul să visez că sunt în stare în viața asta de ceva mult mai bun decât să nu mor de mâna mea.